

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
ПЕДАГОГІЧНИХ
НАУК

ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ
МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ» НАПН
УКРАЇНИ

БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ
НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ
ОСВІТИ

КАФЕДРА МЕТОДИКА
ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ТА
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН

МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ В УМОВАХ ПОВОЄННОЇ РОЗБУДОВИ УКРАЇНИ

БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ
НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ» НАПН УКРАЇНИ

УСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ

“ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ В УМОВАХ ПОВОЄННОЇ РОЗБУДОВИ УКРАЇНИ”

28 вересня 2023 року
11:00–14:00

Реєстраційна форма
<https://FORMS.GLE/PRCG6DMPFZTDLCHS9>

КОНТАКТИ

- +38 (050) 55-29-707
- mpo_orgkomitet@ukr.net
- www.binpo.com.ua

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ
ОСВІТИ

КАФЕДРА МЕТОДИКИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ТА СОЦІАЛЬНО-
ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

**ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ
АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ В УМОВАХ ПОВОЄННОЇ
РОЗБУДОВИ УКРАЇНИ**

Матеріали
усеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції
(28 вересня 2023 року)

м. Біла Церква 2023

УДК 377.3:338.432]:001.895(477)(063)"366"

I-67

Рекомендовано до друку Вченою радою Білоцерківського інституту
неперервної професійної освіти

(протокол № 9 від «28» листопада 2023 року)

Рецензенти, ключові стейкхолдери:

КОВАЛЬЧУК Василь Іванович – професор кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, доктор педагогічних наук, професор;

МАСЛІЧ Світлана Володимирівна – заступниця директора з навчально-методичної роботи Державного професійно-технічного навчального закладу «Вінницьке вище професійне училище сфери послуг», кандидатка педагогічних наук

Інноваційні технології при підготовці фахівців агропромислового комплексу в умовах повоєнної розбудови України: електронний зб. матеріалів Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, м. Біла Церква, 28 вересня 2023 р. / упорядкування: М.В. Жук, О.П. Юденкова, А.М. Геревенко. Біла Церква: БІНПО, 2023. 226 с.

У збірнику представлено тези доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Інноваційні технології при підготовці фахівців агропромислового комплексу в умовах повоєнної розбудови України» (28 вересня 2023 року, м. Біла Церква). У ході роботи конференції було розглянуто ряд актуальних питань стосовно: традиції та інновації в підготовці фахівців агропромислового комплексу; науково-методичний супровід професійної підготовки майбутніх фахівців сфери агропромислового комплексу: виклики, тенденції, повоєнні перспективи; методика формування ключових та професійних компетентностей здобувачів освіти закладів професійної та фахової передвищої освіти; розвиток творчості здобувачів освіти в позааудиторній роботі закладів освіти; інклюзивне навчання фахівців сфери агропромислового комплексу; екологічна освіта в системі підготовки фахівців агропромислового комплексу для задоволення повоєнних потреб особистості, суспільства, економіки в Україні, тощо.

Матеріали збірника стануть у нагоді керівникам, методистам, старшим майстрам, викладачам професійно-теоретичної підготовки та майстрам виробничого навчання закладів професійної (професійно-технічної) освіти.

За зміст і достовірність матеріалів несуть відповідальність автори тез.

© БІНПО УМО НАПН України, 2023

У БІНПО ВІДБУЛАСЯ ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ

БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ» НАПН УКРАЇНИ

28 вересня 2023 року
11:00–14:00

УСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ
“ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ В УМОВАХ ПОВОЄННОЇ РОЗБУДОВИ УКРАЇНИ”

Реєстраційна форма
<https://FORMS.GLE/PRCG6DMPFZTDLCHS9>

КОНТАКТИ
+38 (050) 55-29-707
mpo_orgkomitet@ukr.net
www.binpo.com.ua

Відеопанель учасників:
БІНПО-2023 Біла Церк...
ГЕТТИНГ Інноваційної...
Андрій Геревенко
БІНПО ВІТЗНП
Михайло Жук
Сидоренко Вікторія...
Тетяна Самусь
Олена Юденкова

28 вересня 2023 року у Білоцерківському інституті неперервної професійної освіти ДЗВО «УМО» НАПН України відбулася Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «**Інноваційні технології при підготовці фахівців агропромислового комплексу в умовах повоєнної розбудови України**».

Проведення Всеукраїнської науково-практичної інтернет конференції присвячено Європейському тижню професійних навичок, який відбудеться 23-27 жовтня 2023 року й має своєю актуальністю та практичною спрямованістю привернути увагу до важливості професійної освіти і навчання для формування людського капіталу в Україні, а також безпосередньо до проблеми нестачі кваліфікованих кадрів для аграрного сектору, який зазнав суттєвих втрат унаслідок повномасштабної війни росії проти України.

Мета проведення заходу: обговорення сучасних організаційно-методичних засад упровадження та реалізації інноваційних технологій у професійній підготовці фахівців агропромислового комплексу для задоволення повоєнних потреб особистості, суспільства, економіки в Україні.

Організатори заходу: кафедра методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «УМО» НАПН України.

У конференції взяли участь представники вітчизняних закладів вищої, фахової передвищої та професійної (професійно-технічної) освіти. Було зареєстровано понад 150 осіб, на пошту організаційного комітету конференції подано 70 тез доповідей. Під час роботи конференції зафіксовано понад 200 точок підключення.

З метою вшанування світлої пам'яті усіх загиблих унаслідок збройної агресії російської федерації захід розпочали з хвилини мовчання.

Розширений формат проведення інтернет-конференції дозволив урізноманітнити **тематичні напрями**, охопити різні сфери професійної підготовки майбутніх фахівців, ринку праці та інноваційні підходи до навчання, зокрема: традиції та інновації в підготовці фахівців агропромислового комплексу; науково-методичний супровід професійної підготовки майбутніх фахівців сфери агропромислового комплексу: виклики, тенденції, повоєнні перспективи; методика формування загальних та фахових компетентностей здобувачів закладів професійної та фахової передвищої освіти; розвиток творчості здобувачів освіти в позааудиторній роботі; інклюзивне навчання фахівців сфери агропромислового комплексу; упровадження практичних кейсів в освітні (освітньо-професійні) програми підготовки фахівців агропромислового комплексу; організація науково-дослідної роботи здобувачів освіти; екологічна освіта в системі підготовки фахівців агропромислового комплексу для задоволення повоєнних потреб особистості, суспільства, економіки в Україні.

Роботу конференції відкрила **Вікторія Сидоренко**, директорка БІНПО, докторка педагогічних наук, професорка, яка привітала учасників конференції. У науковій доповіді **«Новітні тенденції ринку праці в системі підготовки і підвищення кваліфікації фахівців в умовах воєнного стану»** звернено увагу на актуальність конференції, подано порівняльні показники валового внутрішнього продукту вітчизняного аграрного сектора до війни та на даний час. Окреслено цілі Європейського року навичок 2023 та ресурси, які

пропонує БІНПО закладам професійної освіти для організації ефективного освітнього процесу.

На пленарному засіданні з науковими доповідями виступили: **Ірина Романенко**, директор з персоналу компанії «Контінентал Фармерз Груп», із науковою доповіддю: **«Забезпеченість персоналом сьогодні та у майбутньому: основні виклики та пріоритети»**; **Олександр Пупена**, доцент кафедри автоматизації та комп'ютерних технологій систем Національного університету харчових технологій із науковою доповіддю: **«Зміна культури та організації виробництва в епоху Індустрії 4.0/5.0»**; **Володимир Боголюбов**, доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної екології, радіобіології та безпеки життєдіяльності Національного університету біоресурсів і природокористування України, із науковою доповіддю: **«Проблеми екологізації освіти в Україні»**; **Артем Павличенко**, перший проректор, професор кафедри екології та технологій захисту навколишнього середовища НТУ «Дніпровська політехніка», із науковою доповіддю: **«Зелена» складова в освіті 4.0»**; **Анатолій Литвиненко**, директор ВСП «Глухівський агротехнічний фаховий коледж Сумського НАУ», кандидат сільськогосподарських наук, із науковою доповіддю: **«Подолання освітніх втрат у закладах фахової передвищої освіти агротехнічного профілю: практичний досвід»**; **Михайло Жук**, завідувач кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти, кандидат філософських наук, доцент, із науковою доповіддю: **«Зелені технології в підготовці майбутніх фахівців для агропромислового комплексу»**; **Світлана Аксьонова**, провідний науковий співробітник Інституту демографії і соціальних досліджень ім. Михайла Птухи НАН України, кандидатка економічних наук, із

науковою доповіддю: «Демографічна реальність і перспективи»; Коваль Наталія, старший науковий співробітник лабораторії гігієни ґрунту та відходів ДУ «Інститут громадського здоров'я ім. О.М.Марзєєва НАМНУ», кандидатка медичних наук, із науковою доповіддю: «Еколого-гігієнічне значення ґрунту як середовища забезпечення життєдіяльності людини у повоєнний період»; Оксана Линчак, професорка кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти, докторка біологічних наук, старша наукова співробітниця, із науковою доповіддю: «Здоров'я здобувачів професійної освіти – пріоритетна умова повоєнного відновлення країни».

БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ» НАПН УКРАЇНИ

УСЕУКРАЇНЬСКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ

“ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ В УМОВАХ ПОВОЄННОЇ РОЗБУДОВИ УКРАЇНИ”

ЗАБЕЗПЕЧЕНІСТЬ ПЕРСОНАЛОМ СЬОГОДНІ ТА У МАЙБУТНЬОМУ: ОСНОВНІ ВИКЛИКИ ТА ПРІОРИТЕТИ

Ірина РОМАНЕНКО
директорка з персоналу компанії «Контінентал Фармерз Груп»

Підсумки пленарного засідання підвели модератори, які зазначили, що такий формат наукових дискусій надає можливість ефективно взаємодіяти підприємницьким структурам та освітянам, а сучасні глобальні виклики та інноваційні зміни вимагають від галузей економіки співпрацювати та взаємодіяти.

БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ» НАЛН УКРАЇНИ

УСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ

“ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ В УМОВАХ ПОВОЄННОЇ РОЗБУДОВИ УКРАЇНИ”

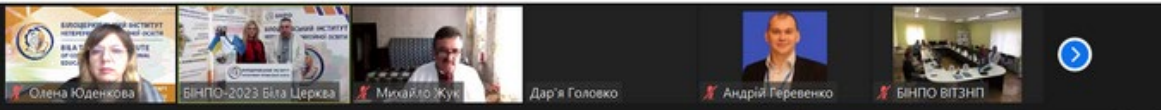
ЗМІНА КУЛЬТУРИ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ ВИРОБНИЦТВА В ЕПОХУ ІНДУСТРІЇ 4.0/5.0

Олександр ПУПЕНА

доцент кафедри автоматизації та комп'ютерних технологій систем, Національний університет харчових технологій, м. Київ

Далі конференція продовжила роботу у двох секціях.

Перша секція – майстер-класи та демонстраційні сесії: **Михайло Жук**, завідувач кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти, кандидат філософських наук, доцент, із майстер-класом: **«Освіта через дію як тренд освіти 4.0 (можливості проблемно-ресурсного та індикативно-технологічного підходів)»**; **Андрій Геревенко**, старший викладач кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти, із майстер-класом: **«Цифрова освіта: методика створення графічних об'єктів для оформлення освітнього контенту»**; **Дар'я Головка**, старша викладачка кафедри технологій навчання, охорони праці та дизайну Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти, з демонстраційною сесією: **«Штучний інтелект у сучасній освіті: розробка інтелектуальних агентів для навчання»**;

**БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ
НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ» НАПН УКРАЇНИ

МАЙСТЕР-КЛАС

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У СУЧАСНІЙ ОСВІТІ: РОЗРОБКА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ АГЕНТІВ ДЛЯ НАВЧАННЯ

старша викладачка кафедри ТНОПтаД
Головка Дар'я Юріївна

Вихід

Олександр Миронець, директор професійно-технічного училища № 74 (Дніпропетровська область), із демонстраційною сесією: «Сучасні освітні програми із підготовки за робочою професією (8331) Тракторист-машиніст сільського господарства виробництва категорії А1, А2, В1. Презентація тренажеру сучасного зернозбирального комбайна».

**БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ
НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ» НАПН УКРАЇНИ

**УСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ**

**«ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ АГРОПРОМ
КОМПЛЕКСУ В УМОВАХ ПОВОЄННОЇ РОЗБУДОВИ УКРАЇНИ»**

«ЗЕЛЕНА» СКЛАДОВА В ОСВІТІ 4.0

Артем ПАВЛИЧЕНКО

перший проректор, професор
кафедри екології та технологій
захисту навколишнього
середовища, НТУ «Дніпровська
політехніка»

Друга секція – дискусійна науково-практична панель, у ході якої взяли участь науково-педагогічні працівники закладів вищої освіти та педагогічні працівники закладів професійної

освіти: Андрій Квітка, Денис Шевчук, Михайло Бендеров, Олександр Ковтун, Ольга Лебідь, Світлана Кравченко, Віктор Мажежа, Олександр Гуріненко, Євген Литвиновський, Яна Власенко, Олена Переломова.

Цікавим та професійно-зорієнтованим було обговорення питань на засіданнях секцій, що розглянули практичні аспекти підготовки кадрів та були зорієнтовані на потреби роботодавців, умови забезпечення відповідності навчання конкретним вимогам та стандартам певної галузі.

Завдяки відкритому цифровому простору БІНПО було налагоджено ефективну наукову комунікацію. Учасники заходу прийшли до висновку, що тільки взаємодія між закладами освіти та роботодавцями сприяє встановленню партнерських стосунків та співпраці, що сприяє спільному розвитку та успіху як у сфері навчання, так і на ринку праці.

Запис пленарного засідання Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції **«Інноваційні технології при підготовці фахівців агропромислового комплексу в умовах повоєнної розбудови України»**. можна переглянути на офіційному ютуб-каналі БІНПО за покликанням: <https://youtube.com/live/e7Q4YrHFDU8>.

РЕГЛАМЕНТ

Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції

**«Інноваційні технології при підготовці фахівців агропромислового комплексу в умовах
повоєнної розбудови України»**

28 вересня 2023 року

10:30-11:00 – реєстрація учасників семінару

11:00-12:40 – пленарне засідання

12:40-13:10 – майстер-класи

13:00-15:30 – дискусійна панель

РЕГЛАМЕНТ ВИСТУПІВ:

Доповідь на пленарному засіданні – до 7 хв.

Обговорення доповіді – до 3 хв.

Майстер-клас – до 10 хв.

Доповідь на дискусійній панелі – до 7 хв.

Обговорення доповіді – до 3 хв.

РОБОЧІ МОВИ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Українська, англійська

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ КОНФЕРЕНЦІЇ

Назва конференції	Усеукраїнська науково-практична інтернет-конференція
Тема конференції	Інноваційні технології при підготовці фахівців агропромислового комплексу в умовах повосенньої розбудови України
Дата проведення	28 вересня 2023 року
Час проведення	11.00-14.00
Режим доступу	https://us02web.zoom.us/j/86381790973?pwd=V3JIUnR2RGFUWGZ5blpURXNTQlFNQT09
Реєстраційна форма	https://forms.gle/pRcG6DMPfztDLchs9
Трансляція на ютюб	https://youtube.com/live/e7Q4YrHFDU8
E-mail	mpo_orgkomitet@ukr.net
Контакти для координації	Михайло ЖУК, тел. +380687128205 Андрій ГЕРЕБЕНКО, тел. +380505529707; +380961904195

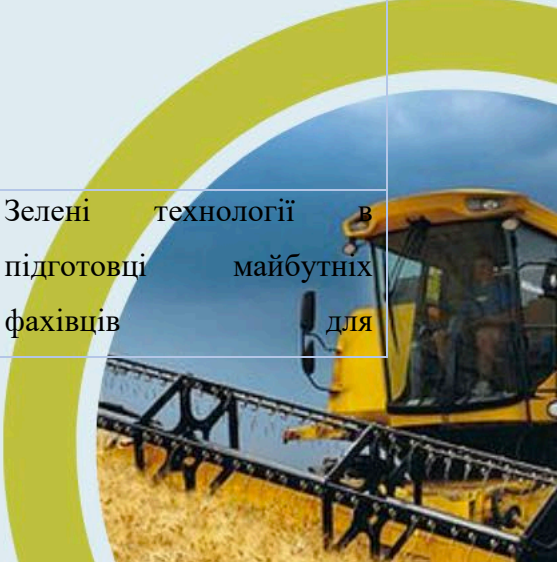

НАУКОВІ ДОПОВІДІ І ВИСТУПИ

ПРОГРАМА ПЛЕНАРНОГО ЗАСІДАННЯ КОНФЕРЕНЦІЇ

№	І. П. спікера, посада	Час виступу	Назва доповіді
1.	Вікторія СИДОРЕНКО , директорка Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, докторка педагогічних наук, професорка	11.00-11.10	Привітальне слово
2.	Ірина РОМАНЕНКО , директорка з персоналу компанії «Контінентал Фармерз Груп»	11.10-11.20	Забезпеченість персоналом сьогодні та у майбутньому: основні виклики та пріоритети
3.	Олександр ПУПЕНА , доцент кафедри автоматизації та комп'ютерних технологій систем, Національного університету харчових технологій, м. Київ	11.20-11.30	"Зміна культури та організації виробництва в епоху Індустрії 4.0/5.0"
4.	Анатолій ЛИТВИНЕНКО , директор ВСП «Глухівський агротехнічного фахового коледжу Сумського НАУ», кандидат сільськогосподарських наук	11.30-11.40	Подолання освітніх втрат у закладах фахової передвищої освіти агротехнічного профілю: практичний досвід
5.	Михайло ЖУК , завідувач кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, кандидат філософських наук, доцент	11.40-11.50	«Зелена» складова в освіті 4.0
6.	Артем ПАВЛИЧЕНКО , перший проректор, професор кафедри екології та технологій захисту	11.50-12.00	Зелені технології в підготовці майбутніх фахівців для

	навколишнього середовища, НТУ «Дніпровська політехніка»		агропромислового комплексу
7.	Світлана АКСЬОНОВА , провідний науковий співробітник Інституту демографії і соціальних досліджень ім. Михайла Птухи НАН України, кандидат економічних наук	12.00-12.10	Демографічна реальність і перспективи
8.	Оксана ЛИНЧАК , професорка кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, докторка біологічних наук, с.н.с.	12.10-12.20	Здоров'я здобувачів професійної освіти - пріоритетна умова повоєнного відновлення країни
9.	Наталія КОВАЛЬ , с.н.с. лабораторії гігієни ґрунту та відходів ДУ "Інститут громадського здоров'я ім. О.М. Марзєєва НАМНУ", кандидат медичних наук	12.20-12.30	Еколого-гігієнічне значення ґрунту як середовища забезпечення життєдіяльності людини у повоєнний період
10.	Володимир БОГОЛЮБОВ , професор кафедри загальної екології, радіобіології та безпеки життєдіяльності, доктор педагогічних наук, Національного університету біоресурсів і природокористування України	12.30-12.40	Проблеми екологізації освіти в Україні

ПРОГРАМА МАЙСТЕР – КЛАСІВ КОНФЕРЕНЦІЇ

№	І. П. спікера, посада	Час виступу	Тема майстер-класу
1.	Михайло ЖУК , завідувач кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «УМО» НАПН України, кандидат філософських наук, доцент	12.40-12.50	Освіта через дію як тренд освіти 4.0 (можливості проблемно-ресурсного та індикативно-технологічного підходів)
2.	Андрій ГЕРЕВЕНКО , старший викладач кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «УМО» НАПН України.	12.50-13.00	Цифрова освіта: методика створення графічних об'єктів для оформлення освітнього контенту
3.	Дар'я ГОЛОВКО , старша викладачка кафедри технологій навчання, охорони праці та дизайну Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України	13.00-13.10	Штучний інтелект у сучасній освіті: розробка інтелектуальних агентів для навчання

ПРОГРАМА ДИСКУСІЙНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ПАНЕЛІ

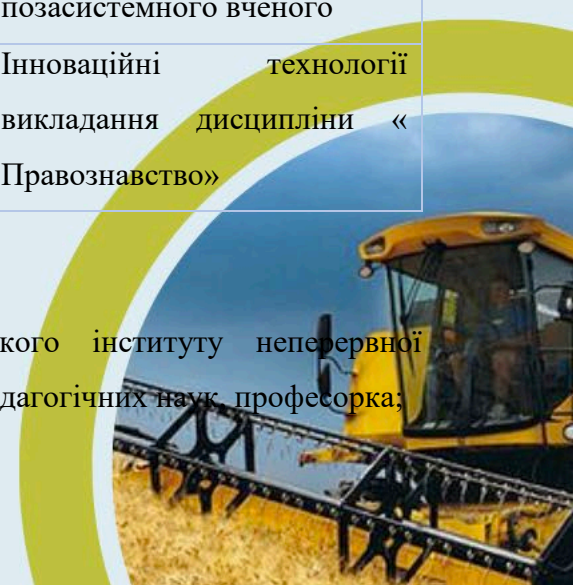
№	І. П. спікера, посада	Час виступу	Назва доповіді
1.	Олександр МИРОНЕЦЬ , директор професійно-технічного училища № 74 (Дніпропетровська область)	13.10-13.20	Сучасні освітні програми із підготовки за робочою професією (8331)Тракторист-машиніст сільського господарства виробництва категорії А1,А2,В1. Презентація тренажеру сучасного зернозбирального комбайна
2.	Андрій КВІТКА , голова методичної комісії механізації сільського господарства, викладач спецдисциплін, КЗО "Покровське вище професійне училище"ДОР"	13.30-13.40	Використання комп'ютерних програм-симуляторів в підготовці фахівців агропромислового комплексу
3.	Денис ШЕВЧУК , викладач професійно-теоретичної підготовки Олександрійського професійного аграрного ліцею, м. Олександрія	13.40-13.50	Традиційні та інноваційні технології навчання при підготовці фахівців сільськогосподарської галузі
	Михайло БЕНДЕРОВ , майстер виробничого навчання Олександрійського професійного аграрного ліцею, м. Олександрія	13.50-14.00	
4.	Олександр КОВТУН , майстер виробничого навчання Олександрійського професійного аграрного ліцею, м. Олександрія	14.00-14.10	

5.	Ольга ЛЕБІДЬ , старша викладачка кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін, кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України	14.10-14.20	Розвиток творчості здобувачів освіти у позааудиторній роботі закладів освіти.
6.	Світлана КРАВЧЕНКО , викладач професійно-теоретичної підготовки, Дунайського центру професійної освіти	14.20-14.30	Формування професійних компетентностей здобувачів освіти закладів професійної освіти на уроках суспільствознавчих дисциплін
7.	Віктор МАЖЕЖА , викладач професійно-теоретичної підготовки Рубіжанського індустріально-педагогічного фахового коледжу	14.30-14.40	Профілактика нещасних випадків у закладах професійної освіти
8.	Олександр ГУРІНЕНКО , викладач професійно-теоретичної підготовки Прилуцького технічного фахового коледжу	14.40-14.50	Організація науково-дослідницької роботи здобувачів освіти при підготовці майбутніх фахівців та науковців
9.	Євген ЛИТВИНОВСЬКИЙ , канд.пед.наук., с.н.с. вчений	14.50-15.00	Погляд на систему освіти позасистемного вченого
10.	Яна ВЛАСЕНКО , викладач вищої категорії Прилуцького технічного фахового коледжу	15.00-15.10	Інноваційні технології викладання дисципліни «Правознавство»

ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ

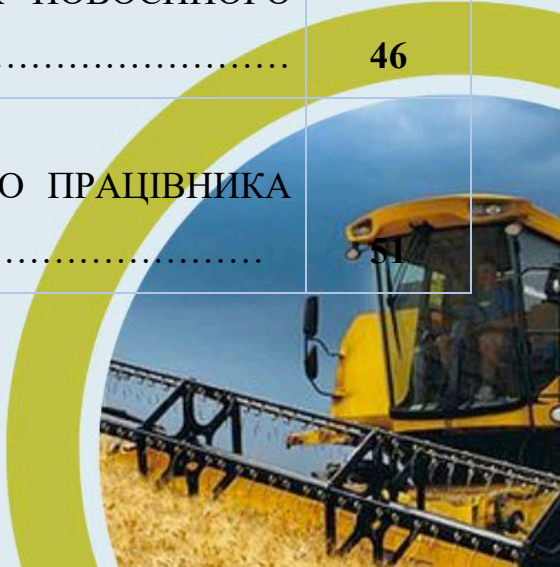
Вікторія СИДОРЕНКО, директорка Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «УМО» НАПН України, докторка педагогічних наук, професорка.

ЗМІСТ

I.	ПРЕС-РЕЛІЗ	4
II.	ПРОГРАМА	13
III.	ТЕЗИ	
	Авраменко Євгеній Володимирович, ПРАКТИКА ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ІЗ АГРОІНЖЕНЕРІЇ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТОЧНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.....	24
	Боголюбов Володимир Миколайович, ПРОБЛЕМИ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ У ЗВО УКРАЇНИ	29
	Бойко Лідія Костянтинівна, МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ІМІТАЦІЙНОГО МОДЕЛЮВАННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН В ГАЛУЗІ ЕЛЕКТРОНІКИ.....	32
	Вовк Богдан Іванович, ПРОФЕСІЙНА МОБІЛЬНІСТЬ СУЧАСНИХ ФАХІВЦІВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ.....	38
	Вовк Людмила Анатоліївна, РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ У ПОЗААУДИТОРНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	42
	Герасименко Юлія Сергіївна, РОЛЬ ЗНАНЬ У ПІДГОТОВЦІ КВАЛІФІКОВАНИХ ФАХІВЦІВ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В УМОВАХ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ.....	46
	Геревенко Андрій Михайлович, ВИМОГИ ДО СУЧАСНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ПРАЦІВНИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ АПК	

Гончарук Анатолій Олегович, ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ	55
Грель Михайло Васильович, ІННОВАЦІЇ В ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ.....	60
Гуріненко Олександр Володимирович, ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ТА НАУКОВЦІВ	64
Денисенко Олена Григорівна, РОЛЬ ТРАДИЦІЙНИХ ЗНАНЬ ТА НАВИЧОК У ПІДГОТОВЦІ СУЧАСНИХ ФАХІВЦІВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ..	75
Дручок Микола Сергійович, ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ІНТЕРЕСУ МАЙБУТНІХ ТРАКТОРИСТІВ-МАШИНІСТІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ СПЕЦПРЕДМЕТІВ....	80
Журавель Роман Миколайович, ВАЖЛИВІСТЬ САМООСВІТИ ПІД ЧАС ВІЙНИ	84
Кайзер Тетяна Миколаївна, АНАЛІЗ СТАНУ СФОРМОВАНOSTІ ЕКОЛОГІЧНОГО СВІТОГЛЯДУ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З АГРОІНЖЕНЕРІЇ.....	89
Кайка Наталія Григорівна МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНИХ ТА ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ТА ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ.....	93
Квітка Андрій Іванович, ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ПРОГРАМ-СИМУЛЯТОРІВ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ	

		98
Князєва Марина Олексївна,	ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТА ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ АГРАРНОГО СЕКТОРУ.....	102
Ковальчук Андрій Васильович,	ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ	106
Ковальчук Василь Іванович,	ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ГАЛУЗІ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА.....	112
Кривобок Анна Сергїївна,	ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ.....	117
Лебідь Ольга Миколаївна,	РОЗВИТОК ТВОРЧОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ У ПОЗААУДИТОРНІЙ РОБОТІ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ	120
Линчак Оксана Василівна,	ЗДОРОВ'Я ЗДОБУВАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ - ПРІОРИТЕТНА УМОВА ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ КРАЇНИ.....	124
Личова Тетяна Юрїївна,	ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ З АГРОІНЖЕНЕРІЇ	128
Лук'яненко Сергій Володимирович,		

<p>ПЕДАГОГІЧНА ТВОРЧИСТЬ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ЯК ОСНОВА ЕФЕКТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ РОБІТНИЧИХ КАДРІВ</p>	<p>136</p>
<p>Маринченко Євгеній Олегович, Кучер Олег Анатолійович, Галісевич Вадим Григорович, ВИКОРИСТАННЯ МІЖДИСЦИПЛІНАРНИХ ЗВ'ЯЗКІВ ПІД ЧАС ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ</p>	<p>140</p>
<p>Масліч Світлана Володимирівна, КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО РОЗРОБЛЕННЯ СТАНДАРТІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ У КОНТЕКСТІ СЬОГОДЕННЯ.....</p>	<p>145</p>
<p>Надточій Оксана Василівна, ІННОВАЦІЇ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ</p>	<p>148</p>
<p>Остапенко Роман Миколайович, ІННОВАЦІЇ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ АПК.....</p>	<p>151</p>
<p>Опанасенко Віталій Петрович, ВИКОРИСТАННЯ ДОВГОСТРОКОВИХ ГРУПОВИХ ПРОЕКТІВ ДОСЛІДНИЦЬКОГО ТИПУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ ТА МЕЛІОРАТИВНІ МАШИНИ» ...</p>	<p>154</p>
<p>Пахомов Ілля Володимирович, ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ ВІДПОВІДНО ДО ВИМОГ РИНКУ ПРАЦІ (НА ПРИКЛАДІ МІСТА БІЛА ЦЕРКВА КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)</p>	<p>159</p>
<p>Переломова Олена Степанівна, РОЛЬ ГУМАНІТАРНОЇ ОСВІТИ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ СПЕЦІАЛІСТІВ ПРОФІЛЬНИХ ВНЗ</p>	<p>163</p>
<p>Півторацький Олександр Сергійович, САМОСТІЙНА РОБОТА ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ СТУДЕНТІВ</p>	

		166
Прилепа Іван Миколайович, РЕАЛІЗАЦІЯ КРОСДИСЦИПЛІНАРНИХ ПІДХОДІВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ІНТЕРПРОФЕСІЙНИХ НАВИЧОК У ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ		171
Рева Світлана Валеріївна, ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ.....		176
Роїк Юлія Василівна, КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ЩОДО ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ		180
Рябіченко Наталія Михайлівна, ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЦЬОЇ ОСВІТИ ЯК ШЛЯХ ДО ОСОБИСТІСНОГО ТА ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ.....		184
Самусь Тетяна Володимирівна, ПІДГОТОВКА ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ДО ВИКОРИСТАННЯ ГЕОІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ		190
Соболева Валентина Миколаївна, ВИКОРИСТАННЯ ПЛАТФОРМИ «HUMAN» ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА ПРИКЛАДІ ДНЗ «БОГУСЛАВСЬКИЙ ЦПТО»		194
Торба Наталя Григорівна,		

<p>«ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В РОБОТІ ПЕДАГОГА ЗП(ПТ)О»</p>	196
<p>Фесенко Анна Сергіївна, РОЗВИТОК ЦИФРОВИХ НАВИЧОК МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ.....</p>	201
<p>Цимбал Богдан Михайлович, ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ТА ГІГІЄНИ ПРАЦІ ЗДОБУВАЧІВ ПІД ЧАС ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ТРАКТОРИСТІВ-МАШИНІСТІВ</p>	206
<p>Чорнобай Богдан Володимирович, ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ</p>	209
<p>Шевчук Світлана Степанівна, РОЗВИТОК ТВОРЧОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ У ГУРТКОВІЙ РОБОТІ</p>	215
<p>Шелест Максим Сергійович, АКТУАЛІЗАЦІЯ ОНЛАЙН-НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ АГРАРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ</p>	218
<p>Юденкова Олена Петрівна, ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ: ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЇ ВІДТВОРЕННЯ ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ</p>	223

ПРАКТИКА ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ІЗ АГРОІНЖЕНЕРІЇ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТОЧНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Авраменко Є. В., аспірант кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва Глухівського НПУ ім. О. Довженка, викладач спецдисциплін ВСП «Глухівський агротехнічний фаховий коледж СНАУ» (м. Глухів Сумської обл.)

На сьогодні, навіть в умовах воєнного стану, Україна є одним із найбільших ринків для впровадження інноваційних технологій в аграрне виробництво. Основними причинами цього є висока концентрація сільськогосподарських підприємств, готовність до впровадження інноваційних сільськогосподарських технологій та техніки [2]. З метою підвищення продуктивності та забезпечення економічної рентабельності своїх підприємств аграрії вимушені впроваджувати інноваційні технології точного землеробства, використовуючи геоінформаційні системи.

Однак впровадженню цих технологій у сільськогосподарське виробництво нашої держави стає на заваді нестача підготованих, висококваліфікованих фахівців з агроінженерії. Саме від компетентності цих фахівців залежить не тільки врожайність та якість продукції, а й ефективність роботи всього сільськогосподарського підприємства, його енергоефективність, дотримання екологічних норм, рентабельність тощо. Тож сьогодні підготовка таких фахівців для аграрного сектору є одним із нагальних завдань професійної освіти.

Спеціальність 208 Агроінженерія включає три спеціалізації: «Механізація рослинництва», «Механізація переробки та зберігання сільськогосподарської продукції» та «Технічний сервіс». Кожна із зазначених спеціалізацій надає можливість здобувачам освіти обіймати визначені держстандартом посади аграрної галузі (технік-механік сільськогосподарського виробництва, технік-механік, механік цеху, механік ділянки, механік автомобільної колони тощо), що передбачає необхідність набуття майбутніми агроінженерами відповідних

професійних компетентностей (технологічних, проектувальних, організаційних, науково-дослідних, конструкторських та практичних). Зазвичай, професійна підготовка майбутніх фахівців за означеною спеціальністю передбачає формування у них здатностей, що відповідають, як правило, операторському рівню професійної діяльності, тобто, обмежуючи їх тільки знанням основних принципів роботи, будови обладнання та машин, їх роботи, налаштуванням та експлуатацією.

Сучасне ж аграрне виробництво стає більш насичене інноваційними технологіями, що пов'язують всі засоби виробництва в одну узгоджену систему. Тож, звертаємо увагу на те, що майбутній фахівець з агроінженерії, який закінчує заклад фахової передвищої освіти, повинен бути здатен виконувати виробничі функції, використовуючи ці інноваційні технології на відповідно експлуатаційному та технологічному рівнях.

Для досягнення цієї мети в освітній процес підготовки майбутніх агроінженерів у ВСП «Глухівський агротехнічний фаховий коледж СНАУ» було впроваджено навчальний спецкурс «Діджиталізація аграрного виробництва», метою якого є набуття майбутніми фахівцями з механізації сільського господарства основ інженерного забезпечення ефективного вирішення наукоємних територіально орієнтованих завдань. Основними завданнями курсу є формування у фахівця професійної компетентності з використання геоінформаційних систем (ГІС) у своїй професійній діяльності [1]. Під час його вивчення здобувачі освіти опановують планування розвитку територій, створення карт ґрунтового покриття, показників якості ґрунтів, прогнозування продуктивності та поширення хвороб і шкідників польових культур, проведення збору просторових даних та здійснення їх аналізу, що значно розширює межі їх професійної діяльності.

Зміст навчального курсу включає два модулі: «Основні складові геоінформаційних систем» та «Практичні аспекти використання геоінформаційних систем». Модуль «Основні складові геоінформаційних систем» передбачає вивчення майбутніми фахівцями таких тем: «Ознайомлення

з географічними інформаційними системами (ГІС)», «Апаратне забезпечення ГІС» та «Основи створення інформаційної бази ГІС». Майбутні фахівці вивчають програмні засоби для роботи з просторовими даними, знайомляться з ГІС-пакетами світових та вітчизняних розробників, вивчають основні принципи організації та систему вимог, концептуальну модель організації даних та структуру і технології наповнення ГІС [1].

Під час вивчення другого модуля «Практичні аспекти використання геоінформаційних систем» майбутні агроінженери оволодівають компетентностями з просторового оцінювання параметрів природньо-агромеліоративної геосистеми з використанням ГІС. Тобто вивчають технологію введення і обробки просторової інформації, збір, систематизацію, підготовку і перетворення даних; технологію введення і обробки просторової інформації; обробку і аналіз даних експлуатації ГІС; технологію комплексного просторового оцінювання стану земель. Вчаться ідентифікувати об'єкти та оцінювати неоднорідності їх природньо-меліоративних умов, диференціювати землі за умовами вирощування сільськогосподарських культур. При вивченні концепції векторних та растрових ГІС, у студентів формується поняття способів представлення просторових і непросторових даних, векторна модель даних та їх відображення, топологічні відносини, накладання шарів, модель даних растрових ГІС з характеристикою растрових шарів тощо.

Вищезазначений навчальний курс не просто ознайомлює майбутніх фахівців з геоінформаційними системами аграрної галузі, а й формує практичні вміння використання програмних та інструментальних засобів (у тому числі і БПЛА). Із цією метою у змісті навчального курсу розроблено практичні заняття, на яких майбутні фахівці вивчають такі теми: апаратне забезпечення геоінформаційних систем і технологій, загальні характеристики апаратного забезпечення ГІС; програмні засоби для роботи з просторовими даними; комерційні ГІС-пакети; технології введення і обробки просторової інформації; планування ГІС-проєкту [4].

Викладання навчального курсу «Діджиталізація аграрного виробництва» у ВСП «Глухівський агротехнічний фаховий коледж СНАУ» з використанням програмних та інструментальних засобів геоінформаційних систем (ГІС) дозволяє розширити межі професійної підготовки майбутніх фахівців щодо використання інновацій в агросекторі. Як наслідок у здобувачів освіти формується розуміння сучасних технологій сільськогосподарського виробництва, принципів й особливостей керування технологічними процесами, що забезпечує цілісність сприйняття навчального матеріалу та системність вивчення різних професійно-орієнтованих дисциплін. Вивчення вищезазначеного навчального курсу дозволяє підвищити рівень компетентності студентів при експлуатації програмного забезпечення (ГІС) та розуміння ними можливостей їх використання у загальній організації та управлінні структурами сільськогосподарського виробництва, оскільки сьогодення вимагає володіти даними технологіями (як однією зі складових точного землеробства) на високому професійному рівні.

Список літератури

1. Авраменко Є. В., Опанасенко В. П., Самусь Т. В. Формування професійної компетентності майбутніх агроінженерів щодо використання AgTech-інновацій у сільському господарстві. *Наука і техніка сьогодні (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Фізико-математичні науки», Серія «Техніка»)*. Київ, 2023. № 10(24) С. 188-198.

2. 9,7 billion on Earth by 2050, but growth rate slowing, says new UN population report. UN News. 2019. URL: <https://news.un.org/en/story/2019/06/1040621> (дата звернення: 23.07.2023).

3. Agriculture Drones Market with COVID-19 Impact Analysis, by Application (Precision Farming, Livestock Monitoring), Offering, Farming Environment, Farm Produce, Component, and Geography – Global Forecast to 2025. Markets and Markets Research. 2020. URL: <https://www.marketsandmarkets.com/Market-Reports/agriculture-drones-market-23709764.html> (дата звернення: 23.07.2023).

4. Опанасенко В. П., Самусь Т. В. Реалізація проектної технології під час вивчення педагогами професійного навчання технічних дисциплін циклу професійної підготовки. *Наукові інновації та передові технології (Серія «Державне управління», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»)* : журнал. 2022. № 9(11) 2022. С. 167 – 178.

ПРОБЛЕМИ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ У ЗВО УКРАЇНИ

Боголюбов В. М., професор кафедри загальної екології, радіобіології та безпеки життєдіяльності Національного університету біоресурсів і природокористування України (м. Київ)

Концепція екологічної освіти України затверджена рішенням Колегії МОН України ще у грудні 2001 року. (№ 13/6-19 від 20.12.01). Концепція передбачала підготовку громадян всіх категорій, вікових груп і сфер діяльності з високим рівнем екологічних знань, екологічної свідомості і культури.

Більше того, Концепція передбачала у навчальних планах всіх ВНЗ (які не готують фахівців-екологів) на бакалаврському рівні **курс екології**, який би включав необхідні теоретичні і практичні аспекти, а також відповідні кожному окремому ЗВО курси з блоку прикладних екологічних дисциплін (можливо, у блоці вибіркових професійно-орієнтованих дисциплін). Для цього в навчальних програмах ЗВО окрім обов'язкового курсу лекцій "Основи екології" (базові екологічні знання), доцільно включати курси блоку "Прикладної екології" – відповідно до профілю ЗВО і спеціальності це може бути "Агроекологія", "Урбоекологія", "Ландшафтна екологія, чи навіть "Військова екологія" або "Екологічні проблеми транспорту", "Екологічне право", "Економіка природокористування" тощо [1].

Концепція передбачала також введення спеціального розділу з охорони довкілля та раціонального (збалансованого) природокористування у дипломні (кваліфікаційні) роботи (проекти) випускників всіх напрямів підготовки, а також рекомендувала залучати студентів участі в екологічних гуртках, олімпіадах і конференціях з екологічної тематики.

В умовах активної європейської інтеграції України екологізація системи освіти набуває особливої актуальності [2]. В умовах повоєнного відновлення економіки і природи України, також зростають вимоги до екологічних знань та підходів щодо охорони довкілля фахівцям всіх галузей економіки – від енергетиків та аграріїв, до економістів та юристів.

Глобальні зміни клімату, декарбонізація економіки та екологічна безпека країни сприяють розумінню необхідності мати уявлення наслідки цих процесів

До обов'язкових загальних компетентностей освітнього ступеня бакалавра належать:

- Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій....

Для формування програмних результатів навчання Комісією з екології Науково-методичної Ради МОНУ ще у 2017 р. рекомендовано навчальну програму дисципліни “Екологія” (Основи екології) як обов'язкову для студентів неекологічних спеціальностей ВЗО України. Рекомендовано три змістовні модулі:

- I-й модуль - Основи теоретичної екології, забезпечує розуміння місця предметної області у загальній системі знань про природу...
- II-й модуль - Прикладні аспекти екології (особливості впливу галузі на довкілля) - забезпечує необхідність усвідомлювати цінності громадянського суспільства
- III- модуль - Аспекти освіти для сталого розвитку - усвідомлення необхідності сталого розвитку суспільства в контексті кожної спеціальності.

При цьому, Модуль 3 “Аспекти освіти для сталого розвитку” ознайомлює зі Стратегією та Цілями сталого розвитку України до 2030 року, шляхами і засобами гармонізації процесів соціально-економічного розвитку суспільства та безпечної експлуатації природних ресурсів.

Більше того, Глобальні Цілі Сталого Розвитку до 2030 року завданням 4.7 передбачають до 2030 року забезпечення усіма учнями можливості здобувати

знання і навички, необхідні для *сприяння переходу до сталому розвитку*, зокрема, *шляхом навчання з питань сталого розвитку ...*

Аналіз освітніх програм бакалаврського рівня (деяких ЗВО аграрного профілю) засвідчив, що вони відповідають затвердженним стандартам вищої освіти для відповідних спеціальностей лише формально. При тому, що всі вони містять практично однаковий набір загальних компетентностей, більшість проаналізованих освітніх програм не містять відповідних програмних результатів навчання і дисциплін, які їх формують.

Таким чином, на наш погляд, практично у всіх освітніх програмах не вистачає дисциплін, які на сьогодні є надзвичайно важливими для екологізації освіти. Можна стверджувати, що формальна екологічна освіта активно зникає з навчального процесу навіть провідних університетів України. За нашими даними менше третини непрофільних факультетів залишили екологічну тематику в своїх навчальних планах.

Для відновлення екологізації освітнього процесу у ЗВО вважаємо за необхідне, в першу чергу, відновити Концепцію екологічної освіти України з урахуванням Договору про асоціацію з ЄС і стимулювати ЗВО щодо введення дисциплін екологічного спрямування у навчальні плани всіх спеціальностей.

Список літератури

1. Концепція екологічної освіти України. URL: <http://consultant.parus.ua/?doc=01E1O32CC0>.
2. Рудишин С.Д. Роздуми про європейський вимір української освіти. Науковий світ. 2010. № 1. С. 14-15.

МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ІМІТАЦІЙНОГО МОДЕЛЮВАННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН В ГАЛУЗІ ЕЛЕКТРОНІКИ

Бойко Л. К., аспірантка кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва Глухівського НПУ ім. О. Довженка, викладач ВСП «Класичний фаховий коледж Сумського державного університету» (м. Конотоп Сумської обл.)

Впровадження імітаційного моделювання дозволяє актуалізувати освітньо-професійні програми, враховуючи останні досягнення та технологічні зміни в галузі електроніки. Загалом, імітаційне моделювання є потужним інструментом для підвищення якості навчання та підготовки майбутніх спеціалістів у галузі електроніки, тому його використання є надзвичайно актуальним і обґрунтованим. Використання імітаційного моделювання в електроніці є важливим інструментом для розробки, аналізу та тестування електронних пристроїв і схем [1].

Вагомий внесок у розвиток теорії і практики застосування імітаційного моделювання зробили зарубіжні вчені – Michel C. Jeruchim, Philip Balaban, K. Sam Shanmugan, Кельтон В., Лоу А. Серед українських вчених слід відзначити [2] : Литвинов В.В., Амосов В.В., Сало В.М., Свірень М.О та ін..

Впровадження імітаційного моделювання є надзвичайно актуальним при викладанні фахових в галузі електроніки з ряду причин:

1) Покращення якості навчання. Імітаційне моделювання дозволяє студентам отримувати практичний досвід у вирішенні реальних електронних завдань, що підвищує якість їхньої підготовки.

2) Зменшення витрат на експерименти. Моделювання дозволяє виконувати експерименти та дослідження без значних фінансових витрат на придбання матеріалів і обладнання.

3) **Безпека.** Використання моделей дозволяє уникнути можливих небезпечних ситуацій, що можуть виникнути при роботі з електронними пристроями та високоспецифікованими приладами.

4) **Зручність і доступність.** Моделювання може бути доступним практично з будь-якого місця, використовуючи комп'ютер та відповідне програмне забезпечення, що дозволяє студентам вивчати спецдисципліни навіть під час дистанційного навчання.

5) **Розширення можливостей дослідження.** Імітаційні моделі дозволяють створювати та досліджувати складні електронні схеми та системи, які можуть бути важко або навіть неможливо реалізувати фізично.

6) **Індивідуалізація навчання.** Студенти можуть використовувати імітаційні моделі для індивідуального вивчення матеріалу, тестування різних сценаріїв та здійснення власних досліджень.

7) **Підготовка до реального світу.** Робота з імітаційними моделями допомагає студентам набути практичних навичок, які їм буде корисно в майбутньому при роботі з реальними електронними системами та приладами.

Слід підкреслити роль і значення інших видів моделювання, зокрема фізичного моделювання, макетного моделювання, проведення досліджень за допомогою математичних моделей (аналітичне моделювання), аналогове моделювання, на основі якого було створено аналогові обчислювальні машини, налагоджено ситуаційне моделювання (ділові ігри), які в багатьох випадках включають як окремий елемент імітаційні моделі. Незважаючи на таке розмаїття моделей, які існують в науці, економіці та техніці, усім моделям притаманна деяка спільна риса. Її суть полягає в наявності певної структури, котра може бути статичною чи динамічною, матеріальною чи уявною, що справді є подібною (або розглядається як така) структурі іншої системи [3]. Таким чином, модель є природним чи штучним об'єктом, який перебуває в певній відповідності з досліджуваним об'єктом чи з деякими його характеристиками. У загальному розумінні моделювання можна визначити як метод опосередкованого пізнання, при якому досліджуваний об'єкт (оригінал) перебуває в деякій відповідності з

іншим об'єктом (моделлю). При цьому об'єкт-модель здатний в тому чи іншому відношенні замінювати оригінал на деяких стадіях ґносеологічного процесу [4].

Використання імітаційного моделювання в електроніці є важливим інструментом для розробки, аналізу та тестування електронних пристроїв і схем.

Нижче наведена методика використання імітаційного моделювання в цій галузі:

1) Визначення мети моделювання. Почніть з визначення конкретної мети моделювання. Ви можете бажати аналізувати характеристики схеми, визначити її ефективність, перевірити працездатність чи розробити новий пристрій. Ця мета визначає, який тип імітаційної моделі вам потрібно створити.

2) Вибір імітаційного середовища. Виберіть програмне середовище для створення імітаційних моделей. Популярні інструменти для цього включають SPICE (Simulation Program with Integrated Circuit Emphasis), MATLAB/Simulink, PSpice, LTspice, та інші.

3) Створення схеми моделювання. Створіть електричну схему в імітаційному середовищі, що відображає реальну схему пристрою чи системи, яку ви хочете вивчити. Додайте до неї всі компоненти, які вам потрібні для аналізу.

4) Визначення параметрів і джерела сигналу. Налаштуйте параметри компонентів та встановіть джерела сигналу, які відповідають умовам тестування. Визначте початкові умови, якщо вони є необхідними.

5) Задача умов вхідних сигналів. Подайте вхідні сигнали на схему, які ви бажаєте проаналізувати. Можливо, вам потрібно буде встановити параметри сигналів, такі як амплітуда, частота, часовий період тощо.

6) Запуск імітації. Запустіть імітацію схеми і зафіксуйте результати. Зазвичай імітація проводиться шляхом розв'язання рівнянь, що описують поведінку елементів схеми з часом.

7) Аналіз результатів. Оцініть результати імітації, аналізуйте характеристики схеми чи пристрою, такі як напруга, струм, частотна характеристика тощо. Порівняйте ці дані з вимогами та специфікаціями.

8) Оптимізація і вдосконалення. На основі результатів імітації вносьте зміни до схеми, якщо це необхідно, щоб покращити її характеристики або відповідати конкретним вимогам.

9) Тестування різних сценаріїв. Використовуйте імітаційне моделювання для тестування різних сценаріїв роботи схеми або пристрою, включаючи екстремальні умови.

10) Документування та звітність. Фіксуйте результати імітації в звіті, включаючи вхідні параметри, методи моделювання, отримані дані і висновки.

Ця методика допомагає інженерам і дослідникам в галузі електроніки розробляти, аналізувати та оптимізувати електронні схеми та пристрої без фізичного виготовлення прототипів, що зберігає час та ресурси.

Методологія імітаційного моделювання в електроніці включає в себе систематичний підхід до створення і використання імітаційних моделей для дослідження та аналізу електронних пристроїв і систем [5].

Основна суть цієї методології полягає в наступних аспектах:

- Створення вірогідних моделей: методологія передбачає створення математичних або комп'ютерних моделей, які відображають реальну поведінку електронних систем. Ці моделі повинні бути достатньо точними для адекватного відображення реальних фізичних процесів.

- Визначення параметрів і початкових умов: для проведення імітаційних експериментів необхідно визначити параметри компонентів та початкові умови, які впливають на роботу системи. Ця інформація зазвичай отримується на основі експериментів, вимірювань або теоретичних розрахунків.

- Симуляція роботи системи: за допомогою імітаційних моделей проводяться різні сценарії роботи системи, включаючи різні вхідні сигнали і умови роботи. Моделі розраховують реакцію системи на ці вхідні впливи і виводять результати.

- Аналіз результатів: отримані результати аналізуються для визначення різних характеристик системи, таких як напруга, струм, частоти

характеристики, споживана потужність, ефективність тощо. Цей аналіз допомагає зрозуміти, як система працює під різними умовами.

- Валідація та верифікація моделі: перед тим як використовувати модель для прогнозування або дослідження, її потрібно перевірити та підтвердити шляхом порівняння результатів моделювання з реальними вимірюваннями чи іншими джерелами даних.

- Використання для оптимізації та розробки: імітаційні моделі можуть бути використані для оптимізації схеми або системи, вдосконалення їх характеристик, а також для розробки нових електронних пристроїв.

- Експериментальне навчання: імітаційне моделювання також може бути використане для навчання студентів і молодих науковців, демонструючи їм процеси та явища, що відбуваються в електронних системах.

Використання методології імітаційного моделювання допомагає зменшити витрати на фізичні експерименти, прискорює розробку та аналіз електронних пристроїв, і дозволяє краще розуміти їх функціонування і взаємодію з реальним середовищем. Загалом, імітаційне моделювання в електроніці є потужним інструментом для досліджень та розробок, але його ефективність залежить від якості моделі та відповідності її обмеженим потребам дослідження. Імітаційне моделювання дозволяє виконувати експерименти без ризику для електронних пристроїв і обладнання. Моделі можуть бути запуснені та аналізовані швидше, ніж фізичні експерименти, що зберігає час. За допомогою моделювання можна досліджувати складні системи, які складно або неможливо аналізувати за допомогою класичних методів. Моделі можуть бути використані для знаходження оптимальних параметрів та конфігурацій системи.

Список літератури

1. Ihnatenko H., Samus T., Ihnatenko O., Opanasenko V., Vovk, B. (2022). Forming intending teachers' health preserving competence in the educational environment of higher educational institution. *ScienceRise: Pedagogical Education*, 2 (47), 27 – 34.

2. Амосов В.В., Сало В.М., Свірень М.О. Математичне моделювання процесів і машин: навчальний посібник для студентів агротехнічних спеціальностей. – Кропивницький: Видавець Лисенко В.Ф., 2022. – 218 с.

3. Буртняк І.В. Імітаційне моделювання: методичні рекомендації для студентів спеціальності економіка, економічна кібернетика. – Івано-Франківськ: 2021. – 97с.

4. Опанасенко В. П., Самусь Т. В. Реалізація проектної технології під час вивчення педагогами професійного навчання технічних дисциплін циклу професійної підготовки. *Наукові інновації та передові технології (Серія «Державне управління», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»)* : журнал. 2022. № 9(11) 2022. С. 167 – 178.

5. Трасковецька Л. Комп'ютерне моделювання електродинамічних процесів. Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України імені Б.Хмельницького. Серія: військові та технічні науки: No 4(86) (2021). С.204-2019.

ПРОФЕСІЙНА МОБІЛЬНІСТЬ СУЧАСНИХ ФАХІВЦІВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ

Вовк Б.І., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка
(м. Глухів, Сумська обл.)

У сучасних умовах розвитку ринкових відносин агропромисловий комплекс дедалі більше насичується технікою різних моделей, типів, призначення, вироблених фірмами як вітчизняного, так і закордонного виробництва, яку випускники закладів професійної (професійно-технічної) освіти повинні вміти використовувати, обслуговувати і ремонтувати. Водночас навчально-матеріальна база ЗП(ПТ)О у переважній більшості обмежена лише кількома моделями техніки, на яких учні можуть відпрацьовувати відповідні професійні вміння, а техніка іноземного виробництва представлена в незначній кількості або взагалі відсутня. Робота на сучасному аграрному виробництві, оснащеному найскладнішими агрегатами та приладами, потребує від майбутніх фахівців не тільки добре розвинених професійних навичок та знань, а також має бути розвинута висока культура технічного мислення, вміння аналізувати хід технологічного процесу, своєчасно та правильно вирішувати складні професійні завдання.

Якщо раніше професія здобувалася на все життя, то у сучасних умовах до робочої сили висувається абсолютно нова вимога - вимога «професійної мобільності», тобто здатність швидко оновлювати і навіть змінювати кваліфікацію. Професійна мобільність сьогодні є необхідною складовою підготовки кваліфікованого робітника.

За Л. Сушенцевою, професійна мобільність розглядається як якість особистості, що є необхідною для успішної життєдіяльності в сучасному суспільстві, забезпечує її самовизначення, самореалізацію і саморозвиток у праці, завдяки сформованим ключовим компетентностям та ключовим кваліфікаціям і прагненню особистості змінити не тільки себе, а й професійне

поле та життєве середовище. Професійна мобільність передбачає готовність кваліфікованого робітника до зміни виконуваних професійних завдань, робочого місця, здатність швидко освоювати нові спеціальності [1, С. 385].

Принцип професійної мобільності передбачає здатність особистості швидко освоювати нові технічні засоби, технологічні процеси та спеціальності, розвиток потреби постійного підвищення рівня освіти та кваліфікації, прагнень до різнобічного саморозвитку.

Мобільність фахівців агропромислового комплексу, творчий характер їхньої праці залежить від широти кругозору, бачення та розуміння перспектив подальшого розвитку аграрного виробництва. Тому необхідно враховувати поряд з тим, що знає учень сьогодні і те, що він зможе дізнатися завтра.

Нині «вік професії» різко скоротився. Протягом професійної діяльності людина має оновити кваліфікацію в середньому не менше чотирьох разів. Протягом життя, в сучасних умовах ринку праці, людина може змінювати до п'яти сфер діяльності [2], що підвищує професійні шанси майбутніх робітників та соціально захищає їх.

Робітник, який вміє переносити свої вміння, стає професійно мобільним і може без додаткового навчання в ЗП(ПТ)О змінювати робоче місце. З проведеного опитування керівників аграрних підприємств Глухівської громади стало відомо, що на підприємстві скороченню піддаються насамперед фахівці вузького профілю, вузької спеціалізації, тобто за рівних умов у фахівців широкого профілю більше професійних шансів. Якщо в таких потужних підприємствах робиться ставка на кваліфікованих робітників широкого профілю, то що говорити про невеликі компанії та фірми, які не завжди мають замовлення.

Одним із компонентів професійної освіти є орієнтування сучасного робітника на сутнісні, однакові закономірності функціонування різних об'єктів, що дозволяє їм в результаті переносити раніше сформовані вміння в нові умови.

Аналіз науково-методичної літератури дозволив нам виокремити важливу складову для розвитку професійної мобільності майбутніх фахівців агропромислового комплексу, яка полягає у формуванні вмінь узагальнення

вивченого матеріалу з його наступним відтворенням (частково чи повністю) у нових професійних ситуаціях, під час якого застосовуються узагальнені знання, враховуючи при цьому нові умови.

Підвищення рівня узагальнення спеціальних знань, що формуються в учнів, доцільно здійснювати в наступних аспектах:

- вивчення функціонального призначення та загальних принципів діяльності технічних об'єктів агропромислового комплексу;

- вивчення загальних правил визначення змісту та послідовності дій щодо обслуговування об'єктів агропромислового комплексу незалежно від їх конструктивних особливостей.

Уточнення кола досліджуваних учнями аграрних об'єктів і формування відповідних професійних умінь доцільно здійснювати через виділення загальних істотних (постійних) ознак, властивих усім можливим модифікаціям об'єктів даної галузі та вивчення причин та можливих напрямів варіювання ознак. Такий підхід дозволяє виокремити мінімальну кількість об'єктів вивчення, що охоплюють суттєві особливості всіх інших конструкцій (моделей).

Таким чином, постає необхідність внесення змін до програм підготовки майбутніх фахівців агропромислового комплексу, у методику викладання, щоб майбутній робітник мав гнучкі, мобільні знання, щоб йому після завершення навчання не довелося відразу ж переучуватися, щоб він міг застосовувати свої знання та вміння в різних галузях, особливо споріднених, що соціально захистило б випускника.

У зв'язку з цим перед професійною педагогікою стоїть проблема формування таких умінь, які успішно можуть застосовуватись у нових різноманітних умовах (ситуаціях). Тому вивчення досягнень педагогічної психології в цій галузі та їх відображення у методиці є одним із важливих завдань дидактичних досліджень.

Отже, розвиток професійної мобільності майбутніх фахівців агропромислового комплексу є надзвичайно важливим завданням, оскільки вимагає формування гнучких та мобільних знань та навичок, а також готовності

до постійного навчання та перепідготовки. Професійна мобільність стає ключовою якістю, яка дозволить майбутнім фахівцям агропромислового комплексу адаптуватися до змінних умов, швидко опановувати нові навички і спеціальності, сприяє ефективній адаптації до змін в технологіях та ринкових умовах, підвищує конкурентоспроможність фахівців і сприяє їхньому успіху на ринку праці.

Список літератури

1. Сушенцева Л. Формування професійної мобільності майбутніх кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах : Теорія і практика : монографія / за ред. Н. Г. Ничкало. Кривий Ріг, 2011. 439 с.
2. Скільки разів у житті можна змінювати професію. URL: <https://jobs.ua/articles/sklki-razv-u-jitt-mojna-zmnyuvati-profesyu-13777> (дата звернення: 19.09.2023).

РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ У ПОЗААУДИТОРНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Вовк Л. А., аспірантка Глухівського національного педагогічного
університету імені Олександра Довженка (м. Глухів Сумської обл.)

На сучасному етапі розвитку педагогічної науки відбувається переосмислення ролі цінності знань, що набувають студенти педагогічного вузу. Нині суспільству необхідний творчий фахівець, здатний самостійно поповнювати свої знання, орієнтуватися в стрімкому потоці науково-технічної інформації, такий, що вміє критично мислити, продукувати свою точку зору.

Сьогодні склалися об'єктивні передумови, що сприяють успішному розгляду проблеми розвитку творчого потенціалу особистості майбутнього педагога професійного навчання у спеціально організованому освітньому середовищі та практичному вдосконаленню системи підготовки майбутніх фахівців, здатних до творчого саморозвитку та самореалізації.

Розвиток творчого потенціалу студентів ЗВО багато в чому визначається змістом та якістю загальної, психолого-педагогічної, предметної та методичної підготовки здобувача освіти. Однак, варто зауважити, що лише у рамках аудиторної діяльності розвинути творчий потенціал особистості студента дуже непросто, оскільки неможливо повною мірою створити оптимальні умови для цього. Тому завдання вузу полягає не лише у виконання вимог Державного освітнього стандарту, а також у тому, щоб розвинути творчий потенціал майбутнього фахівця професійного навчання, що ставить вищу професійну освіту перед проблемою пошуку додаткових резервів. Таким резервом, на думку багатьох дослідників, може служити позааудиторна робота.

Так, Л. Онучак термін «позааудиторна робота» трактує як будь-яку діяльність, що сприяє самостійному навчанню поза межами аудиторії та не обов'язково пов'язану з навчальною програмою [2].

Позааудиторна діяльність відкриває широкі можливості для самореалізації, забезпечуючи значну ступінь автономії. Це сприяє налагодженню більш глибокого неформального міжособистісного спілкування між студентами та

педагогами ЗВО, сприяє культурному та духовному збагаченню особистості майбутнього фахівця, творчому розвитку і поглибленню індивідуальних інтересів тощо

Більшість дослідників влучно відзначають, що позааудиторна робота є чудовою можливістю для залучення студентів до колективної творчої діяльності з формування креативної індивідуальності майбутнього педагога. Вона має величезний потенціал у розвитку організаторських умінь здобувачів освіти, а також може сприяти їх професійному самовизначенню.

Беручи активну участь у позааудиторній діяльності, майбутні педагоги професійного навчання набувають практичного досвіду, оскільки з'являється потреба перетворювати свої знання на практичні дії, формуються професійно-педагогічні вміння, розвиваються необхідні для педагогічної діяльності творчі здібності, виробляються професійно значущі якості креативної особистості, забезпечується розвиток творчого потенціалу.

У даний час дослідники звертають увагу на дві основні мети позааудиторної роботи: професіоналізацію та гуманізацію. Так, професіоналізація спрямована на розширення та поглиблення знань здобувачів освіти про особливості майбутньої професії та розвиток необхідних професійних умінь, навичок, здібностей. Другий напрямок – це створення умов для включення майбутніх фахівців у різноманітні форми позааудиторної роботи, враховуючи при цьому індивідуальні та вікові особливості, можливості, професійні інтереси та творчі прагнення.

Зважаючи на думки вчених, можемо відзначити, що позааудиторна робота створює умови для реалізації особистісно-орієнтованого підходу в професійно-педагогічній освіті. Тому важливо так організувати позааудиторну роботу, щоб задовольнити професійні інтереси і запити кожного здобувача освіти тією мірою, якою цього не можна зробити на аудиторних заняттях.

Н. Козліковська позааудиторну діяльність розподіляє на дві основні категорії: професійно спрямовану і соціально орієнтовану. До першої категорії науковиця відносить участь у наукових гуртках, студентських наукових

товариствах, дослідницьких проєктах, олімпіадах та конференціях, що сприяє професійному спрямуванню, об'єднує студентів з подібними спеціальностями і вимагає від них значних зусиль, системності, цілеспрямованості і мотивації. До другої категорії позааудиторної діяльності, на думку вченої, відносяться ініціативи більш загального та виховного спрямування, зокрема спортивні секції, театральні, танцювальні групи, екскурсії, відвідування виставок та музеїв і т. д. [1].

Аналіз практичної діяльності освітньої системи показує, що вузи, які готують педагогів, не повинні обмежуватися використанням тільки традиційних форм позааудиторної роботи, а й активно впроваджувати інноваційні: різного роду студії, майстерні, майстер-класи, клуби тощо.

За кордоном значно поширена позааудиторна діяльність, яку часто організовують та скеровують самі студенти (наприклад: гурки, братства). Ця традиція має своє коріння ще зі шкільних років, коли учні активно беруть участь у шкільних медіа-проєктах, таких як шкільна радіостанція чи газета. При цьому високий рівень мотивації студентів обумовлюється їхнім розумінням того, наскільки ця діяльність важлива для вступу до університету та подальшого працевлаштування [3].

Варто зазначити, що значна частина здобувачів освіти не ініціюють бажання розкривати свої творчі здібності і часто обмежуються лише виконанням обов'язкових вимог освітньої програми. Здебільшого вони розглядають навчальну діяльність як необхідний обов'язок, а не як щось цікаве та важливе для свого особистісного розвитку і зростання. У результаті цього вони можуть втратити можливість повністю розкрити свій творчий потенціал. Саме це і є причиною створення у ЗВО таких умов, за яких майбутні педагоги професійного навчання почували б потребу та бажання виявляти та розвивати свої творчі здібності, власну креативність, що є запорукою їхньої особистісної самореалізації.

Таким чином з вище зазначеного можемо підсумувати, що дослідження розвитку творчого потенціалу майбутніх педагогів професійного навчання у

позааудиторній діяльності свідчить про важливість цього аспекту в підготовці майбутніх фахівців. Позааудиторна діяльність, що спрямована на розвиток творчості, глибоко впливає на становлення індивідуальних та професійних якостей студентів. Здобувачі освіти, які активно залучаються до позааудиторної діяльності, розвивають свій творчий потенціал, набувають навичок самостійності, співпраці та прийняття нестандартних рішень, формують свою особистість, збагачують внутрішній світ, поглиблюють смаки та цінності.

Отже, важливо надавати студентам можливість для активної позааудиторної діяльності, яка сприяє розвитку їхнього творчого потенціалу. Це стане запорукою якісної підготовки кваліфікованих та творчих педагогів професійного навчання, готових до викликів сучасного освітнього середовища і ринку праці.

Список літератури:

1. Козліковська Н. Я. Позааудиторна робота як складова вищої освіти. *Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами* : збірник. № 5(7) 2008. С. 86
2. Онучак Л. В. Педагогічні умови організації самостійної позааудиторної роботи студентів економічних спеціальностей : автореф. дис. канд. пед.наук. К., 2002. 18 с.
3. Dowshen Steven. Extracurricular Activities. URL: www.kidshealth.org

РОЛЬ ЗНАНЬ У ПІДГОТОВЦІ КВАЛІФІКОВАНИХ ФАХІВЦІВ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В УМОВАХ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Герасименко Ю.С., професорка кафедри педагогіки, психології та менеджменту Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України
(м. Біла Церква, Київська обл.)

Соціально-економічні зміни в Україні призвели до необхідності оновлення навчання кваліфікованих фахівців в аграрній галузі так, щоб вони були відповідні сучасним вимогам, які ставляться як до їх професійної, так і суспільної діяльності. Національна Рада з відновлення України від наслідків війни розробила проєкт Плану відновлення України за напрямом «Нова аграрна політика». Групою були визначені основні проблеми, які необхідно вирішити в рамках Плану відновлення, а також були визначені цілі, проблеми, завдання та етапи відновлення [1].

Традиційні знання в сфері сільського господарства і агропромислового комплексу відіграють важливу роль у сучасній підготовці фахівців. Ці знання є базою, на якій будується сучасна аграрна освіта і дослідження. Звичайні сільськогосподарські методи та знання про обробку ґрунту, вирощування рослин і розведення тварин є фундаментальними для підготовки фахівців. Розуміння цих процесів дозволяє використовувати їх як відправну точку для впровадження новітніх технологій і підходів.

Звичайні та культурні аспекти сільського господарства є важливими, оскільки вони визначають специфічні вимоги та підходи до роботи з різними видами культурних рослин і тварин. Фахівці повинні розуміти традиції та потреби сільських громад, з якими вони співпрацюють. Знання про місцеві сорти рослин і породи тварин є цінними джерелами генетичних ресурсів, які можуть бути використані для покращення сортів і гібридів, що вирощуються на сьогодні.

Класичні методи сільського господарства часто базуються на екологічно стійких підходах, які допомагають зберігати природні ресурси та зменшувати негативний вплив на довкілля. Ці знання є важливими для боротьби з кліматичними змінами і забезпечення сталого розвитку сільськогосподарського сектора.

Передача традиційних знань від покоління до покоління є важливим аспектом збереження культурної ідентичності сільських громад і розвитку національної спадковості. Традиційні знання не виключають використання сучасних технологій і інновацій. Навпаки, вони можуть служити основою для розробки новітніх підходів до сільського господарства, таких як використання дронів, сучасних систем інформаційної підтримки та біотехнологій.

Узагальнюючи, провірені та випробувані знання в сільському господарстві і агропромисловому комплексі є важливими для підготовки фахівців, оскільки вони надають базову історичну та культурну перспективу, яка допомагає розуміти та інтегрувати сучасні підходи та інновації в цю сферу.

На мій погляд, основними аспектами у процесі підготовки майбутніх фахівців в сфері сільського господарства є вирішення завдань, пов'язаних з визначенням концептуальних шляхів створення майбутнього спеціаліста.

Один із значущих чинників, що впливає на створення системи професійної підготовки фахівців у галузі сільського господарства, полягає в контролі над процесами розвитку сільського господарства та його галузей, включаючи такі аспекти, як:

- Правила міжнародної торгівлі;
- Еволюція сільськогосподарської політики Європейського Союзу;
- Технологічний прогрес і підвищення продуктивності;
- Стан екологічної політики.

Аграрний сектор потребує наявності висококваліфікованих фахівців, а це призвело до зростаючого інтересу щодо питань готовності майбутніх професіоналів до виконання своїх професійних обов'язків. Це охоплює аналіз

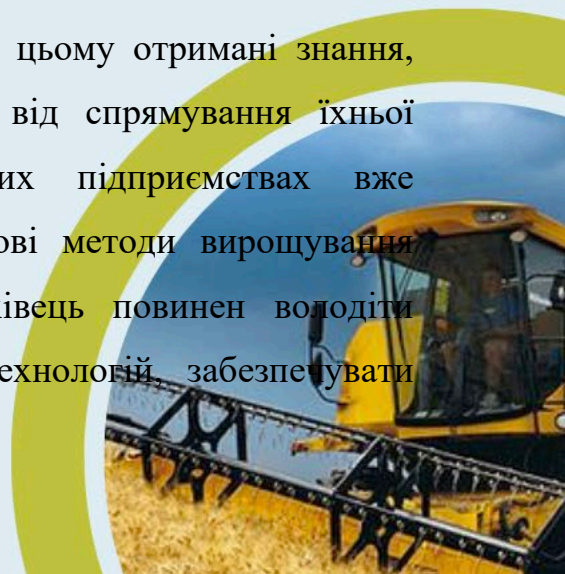

змісту, методології формування та оцінки готовності майбутніх аграрних спеціалістів до виконання своєї професійної діяльності.

Аналіз наукових досягнень в галузі дослідження дозволяє нам зрозуміти, що поняття "готовність майбутніх фахівців аграрних спеціальностей до професійної діяльності" можна визначити як складну соціально-психологічну характеристику. Ця характеристика включає усвідомлення значущості відповідної діяльності під час навчання, спрямованість набутих теоретичних знань, практичних навичок і вмінь на вирішення завдань агропромислового комплексу України [2].

Подальший розвиток індустріалізації має суттєвий вплив на реформування сільського господарства, яке перебуває в складному становищі. Ці реформи також призводять до змін у сфері аграрної освіти. У таких умовах навчальна діяльність у закладах аграрної освіти повинна спрямовуватися на пошук ефективних методів покращення професійної підготовки майбутніх кваліфікованих фахівців, а також забезпечення перетворення навчально-пізнавальної діяльності студентів, враховуючи їхні змінені потреби, мотиви та цілі. Аграрним освітнім установам необхідно постійно шукати нові форми, шляхи і засоби для інтеграції професійної підготовки майбутніх фахівців із розвитком глибокого наукового світогляду, високої професійної культури, інтелектуальності та професіоналізму.

Зі зростанням соціальних стандартів і економічного статусу сільських жителів, а також з'явленням нових економічних відносин у сільській місцевості, процес формування майбутніх фахівців повинен йти у напрямі більшої універсальності. Молоді люди повинні мати можливість визначити пріоритети у своїй діяльності, використовуючи при цьому отримані знання, навички і уміння, і вдосконалювати їх залежно від спрямування їхньої професійної діяльності. На сільськогосподарських підприємствах вже впроваджують високотехнологічне обладнання і нові методи вирощування рослин і утримання тварин. Тому сучасний фахівець повинен володіти навичками і методами впровадження передових технологій, забезпечувати

оптимальний режим роботи обладнання, постійно поглиблювати знання у галузях економіки, права, менеджменту і маркетингу, бути здатним організувати юридичні відносини у господарстві, мати навички організації підприємницької діяльності, комунікативні вміння у взаємодії з іншими людьми та розуміти економічні аспекти управління господарством. Старий підхід до розподілу праці в сільському господарстві і система підготовки фахівців вже не відповідають сучасним вимогам і потребам.

Зі зростанням соціальних стандартів і економічного статусу сільських жителів, а також з'явленням нових економічних відносин у сільській місцевості, процес формування майбутніх фахівців повинен йти у напрямі більшої універсальності. Молоді людині потрібно мати можливість визначити пріоритети у своїй діяльності, використовуючи при цьому отримані знання, навички і уміння, і вдосконалювати їх залежно від спрямування їхньої професійної діяльності. На сільськогосподарських підприємствах вже впроваджують високотехнологічне обладнання і нові методи вирощування рослин і утримання тварин. Тому сучасний фахівець повинен володіти навичками і методами впровадження передових технологій, забезпечувати оптимальний режим роботи обладнання, постійно поглиблювати знання у галузях економіки, права, менеджменту і маркетингу, бути здатним організувати юридичні відносини у господарстві, мати навички організації підприємницької діяльності, комунікативні вміння у взаємодії з іншими людьми та розуміти економічні аспекти управління господарством. Старий підхід до розподілу праці в сільському господарстві і система підготовки фахівців вже не відповідають сучасним вимогам і потребам.

Підвищення ефективності професійної підготовки фахівців для сільського господарства і аграрної галузі є надзвичайно важливим завданням в системі вищої сільськогосподарської освіти. Ця галузь відіграє важливу роль у забезпеченні продовольства і розвитку сільських регіонів.

Обрана тема є актуальною та важливою, оскільки після війни сільське господарство є ключовою галуззю відновлення економіки та забезпечення

продовольством населення. Умови повоєнного відновлення будуть вимагати від сільського господарства швидких та ефективних змін. Фахівці сільського господарства повинні мати доступ до останніх знань та інновацій у галузі сільського господарства, щоб впроваджувати нові методи та технології для підвищення врожайності та ефективності господарства. Загалом, знання відіграють важливу роль у підготовці кваліфікованих фахівців сільського господарства і є ключовим фактором у повоєнному відновленні, сприяючи підвищенню продуктивності, стійкості та сталому розвитку сільського господарства.

Таким чином, роль знань у сучасній підготовці кваліфікованих фахівців сільського господарства в умовах повоєнного відновлення є критично важливою. Знання допомагають фахівцям ефективно реагувати на виклики, пов'язані з відновленням сільського господарства після конфлікту або війни. Вони надають інструменти для впровадження новітніх методів і технологій, раціонального управління ресурсами та збереження навколишнього середовища. Знання також сприяють розвитку соціальної стабільності та співпраці зі спільнотами. Уміння набувати, використовувати та поширювати знання є надзвичайно важливими як для індивідуального розвитку фахівців, так і для створення сталої та ефективної системи сільського господарства.

Список літератури:

1. Проєкт Плану відновлення України. URL: <http://surl.li/gglaw>.
2. Лакатош М.О. Професійна підготовка фахівців аграрного профілю як психолого-педагогічна проблема. URL: <http://surl.li/ldwecg>.

ВИМОГИ ДО СУЧАСНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ПРАЦІВНИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ АПК

Геревенко А. М., старший викладач кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти (м. Біла Церква, Київська обл.) gerevenkoandrey@ukr.net

***Анотація.** Дана теза розглядає важливі вимоги, які ставляться до сучасного педагогічного працівника у галузі професійної освіти сільського господарства та сільськогосподарського комплексу (АПК). Для успішної підготовки фахівців у цій галузі, педагог повинен володіти рядом ключових компетенцій: глибокі знання предмету та галузі, методична компетентність, комунікативні навички, готовність до адаптації та постійного навчання, використання сучасних технологій, розвиток критичного мислення та аналітичних навичок, співпраця з іншими фахівцями та педагогами, розвиток особистості здобувача освіти.*

***Ключові слова.** Професійна освіта, педагогічний працівник, сільське господарство та сільськогосподарський комплекс.*

Сучасна суспільна динаміка та економічні виклики роблять професійну освіту у галузі сільського господарства і сільськогосподарського комплексу (АПК) надзвичайно важливою та актуальною. Аграрна галузь є стратегічно важливою для багатьох країн, адже вона забезпечує населення продовольством та сировиною для промисловості. Щоб забезпечити розвиток і конкурентоспроможність цієї галузі, необхідно мати якісних фахівців, які володіють не лише технічними знаннями, але й вміють адаптуватися до змін в галузі, використовувати сучасні технології, співпрацювати з іншими фахівцями та педагогічними працівниками, а також розвивати у здобувачів освіти критичне мислення та особистісні якості.

Серед ключових фігур, що стоять на передньому краї для забезпечення якісної освіти в АПК, найважливішу роль відіграє педагог.

І саме про вимоги до такого педагога і його компетенції ми будемо говорити у даній тезі. Сучасний педагог в галузі професійної освіти АПК повинен володіти рядом навичок і якостей, щоб забезпечити найкращі умови для підготовки майбутніх фахівців і сприяти розвитку цієї важливої галузі.

Огляд сучасної ситуації в професійній освіті сільського господарства і сільськогосподарського комплексу розкриває важливі тенденції та виклики, які впливають на цю галузь, а саме (таблиця 1):

Таблиця 1

Огляд сучасної ситуації в професійній освіті АПК

Стратегічне значення галузі АПК	Сільське господарство та АПК взагалі є стратегічно важливими галузями для будь-якої країни. Вони забезпечують продовольство, розвиток сільськогосподарських регіонів, експорт сільськогосподарської продукції та створюють робочі місця.
Зміни в технологіях	Сучасна сільськогосподарська практика стає все більш технологізованою. Впровадження автоматизованих систем, датчиків, дронів і штучного інтелекту робить сільське господарство більш продуктивним і ефективним, але вимагає нових навичок у фахівців.
Глобалізація ринків	АПК стає частиною світового ринку. Це означає, що фахівці повинні розуміти міжнародні стандарти, тенденції в зовнішньоторговельних відносинах і конкурентну динаміку.
Споживчі вимоги	Споживачі стають більш вимогливими щодо якості та безпеки продуктів. Фахівці АПК повинні бути відомими з вимогами щодо екології, стандартів безпеки і якості продукції.
Зміни в підходах до управління ресурсами	Врахування сталості і раціонального використання природних ресурсів стає більш важливим завданням у сільському господарстві і АПК загалом.
Підготовка фахівців	Освіта в галузі АПК повинна відповідати новим викликам. Підготовка фахівців має включати навчання сучасним технологіям, методам виробництва і управління, а також підготовку до роботи в глобальному середовищі.
Роль педагогічних працівників	Педагоги у професійній освіті АПК мають велику відповідальність за підготовку майбутніх фахівців галузі. Вони повинні бути свідомі сучасних вимог і реалій галузі та готові адаптувати свої методи навчання та програми до нових реалій.
Співпраця між галуззю та освітою	Співпраця між сільськими господарствами, агрофірмами та навчальними закладами стає все важливішою. Вона допомагає студентам набувати практичний досвід та доступ до сучасних технологій.

Підготовка до сталого розвитку	до	Фахівці АПК повинні бути готовими до впровадження сталого розвитку в своїй роботі, враховуючи соціальні, екологічні та економічні аспекти.
Інновації дослідження	і	Сприяння інноваціям та науковим дослідженням у галузі АПК важливо для її розвитку. Педагоги повинні підтримувати інтерес студентів до дослідницької роботи та новаторських рішень.
Конкурентність на ринку праці	на	Фахівці АПК мають бути конкурентоспроможними на ринку праці, тому педагоги повинні надавати студентам навички, які будуть відповідати потребам роботодавців.

Сучасний педагог у галузі професійної освіти АПК повинен бути глибоко компетентним у своєму предметному полі та розуміти специфіку галузі, щоб ефективно навчати майбутніх кваліфікованих робітників(таблиця 2).

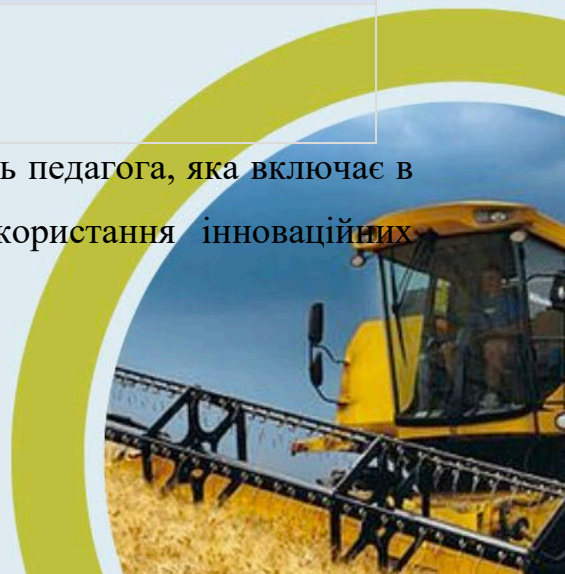
АПК - агропромисловий комплекс

Таблиця 2

Вимоги до сучасного педагога в професійній освіті АПК

А. Глибокі знання	В. Методична компетентність	С. Комунікативні навички
- Знання предмету та галузі - Оновлення та розвиток знань	- Розробка ефективних методик навчання - Використання інноваційних підходів	- Здатність пояснювати матеріал - Спілкування зі студентами
Д. Адаптація та постійне навчання	Е. Використання сучасних технологій	Ф. Розвиток критичного мислення та аналітичних навичок
- Готовність до змін та вдосконалення - Постійна самоосвіта	- Використання ІКТ в навчанні - Віртуальна реальність та симуляційні засоби	- Сприяння розвитку студентського аналітичного потенціалу
Г. Співпраця з іншими фахівцями	Н. Розвиток особистості здобувача освіти	
- Робота в колективі - Обмін досвідом	- Сприяння саморозвитку - Підтримка кар'єрного зростання	

Важливим аспектом є методична компетентність педагога, яка включає в себе розробку сучасних методик навчання та використання інноваційних підходів у навчальному процесі.

Комунікативні навички педагога грають ключову роль у створенні стимулюючого навчального середовища та підтриманні ефективного спілкування зі здобувачами освіти.

Уміння адаптуватися до змін і постійно вдосконалювати свої знання та методи навчання є обов'язковими в умовах швидкого розвитку галузі АПК.

Використання сучасних технологій, таких як комп'ютерні програми, віртуальна реальність і симуляційні засоби, може підвищити якість навчання та підготовку фахівців.

Педагог повинен сприяти розвитку критичного мислення та аналітичних навичок здобувачів освіти, щоб вони могли ефективно розв'язувати завдання, що виникають в галузі АПК.

Співпраця з іншими фахівцями та педагогами є важливою складовою розвитку галузі та обміну досвідом.

Педагог також повинен активно сприяти особистісному розвитку студентів, сприяти їхньому самовдосконаленню та підготовці до кар'єрного зростання.

Узагальнюючи, вимоги до сучасного педагога в професійній освіті АПК відображаються в різноманітних компетенціях та навичках, які сприяють ефективному навчанню та підготовці кваліфікованих робітників для цієї стратегічно важливої галузі.

У завершенні цієї тези можна підкреслити наступне:

Зростаюча важливість сільського господарства і сільськогосподарського комплексу для сучасного світу вимагає від педагогів у галузі професійної освіти АПК високого рівня професійності і відповідальності. Вимоги до них стають все більш складними і різноманітними, оскільки галузь постійно змінюється і розвивається. Тільки завдяки високому рівню підготовки та готовності до постійного вдосконалення педагоги зможуть успішно формувати нове покоління фахівців, які впевнено крокують у майбутнє, забезпечуючи стабільність та процвітання в галузі сільського господарства та сільськогосподарського комплексу.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Гончарук Анатолій Олегович, викладач професійно - теоретичної підготовки
ДНЗ “Деражнянський центр професійної освіти” (м.Деражня Хмельницька обл.)

Науково-дослідна робота здобувачів освіти - складова професійної підготовки, що передбачає навчання здобувачів освіти методології і методики дослідження, а також систематичну участь у дослідницькій діяльності, озброєння технологіями і вміннями творчого підходу до дослідження певних наукових проблем.

Науково-дослідна робота полягає в пошуковій діяльності, що виражається насамперед у самостійному творчому дослідженні. Така діяльність спрямована на пояснення явищ і процесів, установлення їх зв'язків і відношень, теоретичне й експериментальне обґрунтування фактів, виявлення закономірностей за допомогою наукових методів пізнання. Унаслідок пошукової діяльності суб'єктивний характер «відкриттів» здобувачів освіти може набувати певної об'єктивної значущості та новизни.

Взаємопов'язаними елементами науково-дослідної роботи здобувачів освіти є:

- навчання здобувачів освіти елементів дослідницької діяльності, організації та методики наукової творчості;
- наукові дослідження, що здійснюють студенти під керівництвом професорів і викладачів.

Головне завдання, яке стоїть перед суспільством у сфері наукового життя, полягає в тому, щоб створити умови для найповнішого освоєння студентською молоддю багатогранного потенціалу як української так і світової науки. Насамперед необхідно виховати грамотного студента-слухача, читача, сформувати його світогляд. Враховуючи багатогранність наукової діяльності у вищих навчальних закладах, ми дотримувались думки про те, що саме науково-

дослідна робота здобувачів освіти формує їхню світоглядну свідомість. У Конституції України, Законі «Про освіту» поставлені завдання щодо створення такої науково-дослідницької програми, яка б сприяла реалізації творчих здібностей молодой людини, закладених у ній природою.

Поняття, мета та завдання науково-дослідної роботи здобувачів освіти

Прискорення науково-технічного прогресу та переведення економіки України на ринкові засади розвитку висувають певні вимоги до підготовки спеціалістів для народного господарства та його галузей. Сучасного фахівця в сфері економіки повинні відрізняти висока компетентність, вміння поновлювати та розширювати базові знання, здатність до самостійного вирішення проблем. У зв'язку із складністю вирішуваних сьогодні питань все більшої актуальності набуває здатність працівника творчо підходити до практичних питань; вміння використати в своїй роботі все нове, що з'являється в науці та практиці; постійно удосконалювати свою кваліфікацію; швидко адаптуватись до умов виробництва; застосовувати наукові методи в організації планово-економічної та фінансової роботи, прогнозування, обліку та аналізу господарської діяльності підприємств, а також використовувати сучасну комп'ютерну техніку, економіко-математичні методи і моделі. Всі ці якості необхідно виховувати у вищому навчальному закладі через активну участь здобувачів освіти у виконанні науково-дослідних робіт.

Науково-дослідна робота здобувачів освіти один із важливих засобів підвищення якості підготовки та виховання спеціалістів з вищою освітою, які здатні творчо використовувати в практичній діяльності новітні досягнення науково-технічного прогресу.

Сучасне поняття науково-дослідної роботи здобувачів освіти включає в себе два взаємопов'язаних елементи:

- а) ознайомлення здобувачів освіти з елементами дослідної праці, привиття їм навичок цієї праці;
- б) власне наукові дослідження, які здійснюються студентами під керівництвом професорсько-викладацького складу вузів.

Науково-дослідна робота здобувачів освіти являє собою комплекс форм та методів формування у майбутніх спеціалістів творчого мислення, засвоєння теоретичних знань, набуття навичок дослідника. Лише у «живій» науково-дослідній роботі можна оволодіти методами та технікою дослідження, розвинути в собі почуття нового, привчитись до самоосвіти. Науково-технічна творчість дозволяє студентам бачити прикладне значення науково-дослідної роботи та взаємозв'язок дисциплін, що підвищують рівень її успішності, творчу та наукову активність. Водночас, розвиток наукових досліджень у вузах безпосередньо впливає на якість навчального процесу: вони змінюють вимоги до рівня знань здобувачів освіти, структуру процесу навчання, підвищують ступінь підготовленості майбутніх спеціалістів, їхній практичний творчий світогляд.

Мета залучення здобувачів освіти до науково-дослідної роботи це розвиток і використання їх творчого потенціалу для вирішення проблем підвищення ефективності діяльності організацій і підприємств, виховання активних, всебічно розвинених фахівців з економіки.

Вміння здобувачів освіти творчо підходити до вирішення завдань являє собою дійовий внесок в інтенсифікацію економіки, вимагає постійної систематичної роботи по посиленню наукового рівня їх знань.

Дослідна діяльність передбачає високу здатність здобувачів освіти до творчого науково-технічного мислення. Ця здатність знаходить відображення в тому, щоб спираючись на сучасний рівень знань з природничих та суспільних наук, набувати нові наукові знання та впроваджувати їх в практику з високою ефективністю для народного господарства загалом.

Основною передумовою творчого мислення здобувачів освіти є обсяг та глибина їх наукових знань, ерудиція, володіння сучасними засобами і методами науково-технічного пізнання. Без ґрунтовних знань, їх постійного поповнення та оновлення науково-творче мислення розвиватися не може. Науково-творче мислення включає аналітичне та синтетичне мислення в якості рівнозначних факторів. Важливим елементом науково-технічного мислення є здатність до прогностного мислення та творчої фантазії.

Розвиток та використання творчого потенціалу здобувачів освіти для підвищення ефективності різних аспектів господарської діяльності ставить перед науково-дослідною роботою здобувачів освіти певні завдання, головні з яких наступні:

- вивчення методології дослідження та використання її для поглибленого та творчого засвоєння навчального матеріалу, а також в майбутній практичній діяльності;
- ознайомлення здобувачів освіти з основними напрямками НТП в економіці, впровадження досягнень НТП в практику;
- ознайомлення здобувачів освіти з методами планування і організацією науково-дослідної роботи;
- вивчення методики та засобів самостійного вирішення наукових проблем по обраній спеціальності;
- набуття творчих трудових навичок у використанні наукових методів при вирішенні виробничих завдань.

Висновки

Використання дослідницького принципу в навчанні допомагає розвитку здібностей здобувачів освіти, активізує їхню емоційну сферу, спонукає до самостійного вирішення наукових завдань. Теоретичною передумовою дослідницького принципу є те, що навчальний процес, як і наукове дослідження, це процес пізнання об'єктивного світу. Дослідницький метод навчання найбільш зближує пізнавальну діяльність майбутніх науковців з методами наукового пізнання, надає можливість провести його через усі етапи наукового експерименту. Студенту не повідомляються готові знання, не надаються готові рішення, а ставиться проблема, пізнавальна задача, а потім організується самостійна, пошукова, науково-дослідницька діяльність.

У сучасних умовах процес відбору здобувачів освіти навчальних закладів з метою підготовки майбутніх науковців розглядається, як важлива умова реалізації багатогранних завдань, що стоять перед людством, як активний мобілізуючий чинник прогресу суспільства. Саме тому слід використовувати всі

можливості сприяння науковому розвитку студентства шляхом: створення цільових університетських навчально-методичних програм; запровадження моніторингу розвитку інфраструктур та процесів в освітній та науковій сферах; прискорення адаптації стандартів у системі освіти відповідно до критеріїв ЄС.

Список використаної літератури

1. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. / О.В. Крушельницька. – К.: Кондор, 2009. – 206 с.
2. Марцин В.С. Основи наукових досліджень: навч. посіб. / В.С. Марцин, Н.Г. Міценко, О.А. Даниленко та ін. – Л.: Ромус-Поліграф, 2012. – 128 с.
3. Новиков А.М. Методология научного исследования / А.М. Новиков, Д.А. Новиков. – М.: Либроком, 2009. – 280 с.
4. Основи методології та організації наукових досліджень: навч. посіб. / за ред. А.Є. Конверського. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.
5. Палеха Ю.І. Основи науково-дослідної роботи: навч. посіб. / Ю.І. Палеха, Н.О. Леміш. – К.: Ліра-К, 2013. – 336 с.
6. Шейко В.М. Організація та методологія дослідницької діяльності: підручн. / В.М. Шейко, Н.М. Кушнарєнко. – К.: Знання, 2011. – 310 с.

ІННОВАЦІЇ В ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКС

Грель М.В., викладач професійно-теоретичної підготовки ДНЗ «Деражнянський центр професійної освіти» (м. Деражня Хмельницької обл.)

Ефективне господарювання в аграрному секторі потребує належного матеріально-технічного забезпечення, використання новітніх досягнень науки і техніки, сучасних технологій ПТО. Поєднання високої фахової, ґрунтової загальноосвітньої підготовки працівників з набуттям ними навичок оперативного й відповідного реагування на будь-які зміни в технологічному процесі, самостійного передбачення і виявлення шляхів розв'язання технологічних проблем є одним із завдань ступеневої професійної освіти фахівців аграрного профілю. Обсяг накопичених людством сільськогосподарських знань є дуже великим, тому необхідно відібрати та систематизувати той мінімум, який є найбільш доцільним у процесі професійної підготовки майбутніх аграріїв.

Підготовка якісних робітничих кадрів, які відповідають сучасним вимогам і можуть вирішувати складні виробничі завдання, є головним завданням професійної освіти.

Розвиток сучасної техніки та виробництва неможливий без висококваліфікованих робітничих кадрів, яких готує професійно-технічна освіта. Оновлення змісту підготовки в навчальних закладах становить основу стратегічних завдань, визначених Державною національною програмою «Освіта» («Україна XXI століття»). Це зумовлює необхідність реалізації Концепції професійної освіти, Законів України «Про освіту», «Про професійно-технічну освіту», Національної доктрини розвитку освіти в Україні тощо.

Сучасний етап розвитку закладів професійної (професійно-технічної) освіти пов'язаний з необхідністю розв'язання проблеми підвищення інтелектуального рівня, пізнавального і творчого потенціалу учнів. Пошук засобів для розвитку

пізнавальних і творчих здібностей, підвищення ефективності навчання є проблемою загальною для багатьох країн. Нині розроблено велику кількість технологій навчання, що спонукає до теоретичного узагальнення, аналізу, класифікації та вибору оптимальних. Процес використання традиційних і впровадження нових (інноваційних) технологій навчання протікає стихійно. У процедурі їхнього відбору і реалізації у навчальному процесі мають місце суперечності між: новими цілями освіти і старими способами представлення і засвоєння знань; зростаючими об'ємами інформації, яку необхідно передати учням і обмеженою кількістю навчального часу; гострою необхідністю педагогічних інновацій в навчальному процесі і недостатньою розробленістю методології використання нових педагогічних технологій в освіті. Наявність цих суперечностей обумовлює необхідність вивчення ефективності використання інноваційних методик. Якісна підготовка кваліфікованих робітників потребує творчого підходу викладачів та майстрів виробничого навчання закладів професійної (професійно-технічної) освіти (ЗП(ПТ)О) до вибору змісту, форм, методів та засобів навчання, максимального використання досягнень сучасної педагогічної науки, нових педагогічних і виробничих технологій, які мають бути орієнтованими не лише на передачу готових знань, а й відображати ідеї розуміння та визнання чужої точки зору, повагу до особистості, організації співпраці та самовираження в діяльності, в творчості, тобто на формування комплексу особистісних якостей учнів.

Інтенсивні пошуки нового у теорії та практиці навчання, в управлінні, є характерними для сучасного етапу розвитку освіти в Україні. Проте, в роботі навчальних закладів, інноваційні процеси розвиваються стихійно, що стримує розвиток нового, прогресивного. Між тим у педагогіці виник новий напрям – педагогічна інноватика, яка стає спеціальною галуззю наукового знання, що характеризується певним змістом, принципами й закономірностями розвитку.

Педагогічна інноватика знаходиться в постійному пошуку, впровадженні нових, максимально ефективних технологій навчання і виховання, результатом яких має бути формування високоадаптованої до змінних умов активної

діяльності творчої особистості, яка вміє аналізувати, долати будь-які труднощі, приймати самостійні рішення. Орієнтація на нове, його пошук і впровадження стають на сьогодні актуальними і необхідними у професійному навчанні, яке модернізується відповідно до нових економічних та суспільних умов, до вимог ринку праці.

На сьогодні якість оновлення всієї системи професійної підготовки кадрів передбачає комплексний підхід до інноваційної освітньої стратегії ЗП(ПТ)О. Подальшому удосконаленню професійно-педагогічних вмінь, позитивній мотивації здобувача освіти як суб'єкта навчання, сприятиме формування професійно-педагогічної інноваційної діяльності педагогів ЗП(ПТ)О як основа розвитку творчого потенціалу суб'єктів освітнього процесу.

Практичне значення мають обґрунтовані для певних категорій педагогічних працівників форми інноваційної діяльності, які впливають на розвиток творчої особистості в освітньому процесі, підготовка програм, розробки рекомендацій для самостійної роботи педагогів з інноваційної діяльності, методичні рекомендації. Тому діяльність педагогів повинна спрямовуватися на результат саморефлексії спільної діяльності педагога і здобувачів освіти та підвищення рівня навченості учнів і самоорганізації педагогів.

Інноваційне навчання – альтернатива традиційному. Головною відмінністю інноваційного навчання від традиційного є те, що головною дійовою особою виступає здобувач освіти. У сучасних умовах в Україні відбувається пошук нових прогресивних форм реалізації професійно-технічної освіти, що пов'язано з відмовою від стереотипів і застарілих поглядів та підходів до проектування, планування та організації освітнього і навчально-виробничого процесів. Сучасні вимоги до якості трудових ресурсів потребують переважно інноваційних підходів до їх підготовки, високого професіоналізму педагогічних працівників. Тому педагог нині, як «джерело» інформації, не в змозі передати весь обсяг навчального матеріалу, повинен навчити учнів відшукувати інформацію із різних джерел та використовувати її у майбутній професійній діяльності. Учні повинні мати навички думати, розуміти сутність речей, осмислювати ідеї і

концепції, трактувати і застосовувати їх в конкретних умовах. Саме через це виникла необхідність застосування інноваційних технологій навчання.

До провідних технологій навчання відносяться:

- технологія ситуаційного навчання (кейс-метод);
- ігрові технології;
- проектна технологія;
- технологія проблемного навчання;
- інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ);
- технології моделювання професійної діяльності;
- інтегративно-модульна технологія навчання;
- технологія розв'язування винахідницьких завдань тощо.

Значне місце в останній час посідає метод аналізу ситуацій (кейс-стаді). Аналіз реального досвіду використання цього методу в системі професійної освіти дає можливість стверджувати про актуальність його запровадження в систему ПТО.

За цієї технології навчання, навчальний процес орієнтований на усвідомлення учнями не єдиної, а багатьох істин: учні разом із педагогом розглядають проблему, яка має декілька варіантів вирішення. У процесі навчання моделюється конкретна ситуація, яка зустрічається у реальній професійній практиці, та розробляється дидактичний пакет завдань щодо вирішення проблеми. Учні вчаться аналізувати, висувати гіпотези, обирати альтернативні рішення, прогнозувати та оцінювати результати своєї діяльності.

Організація науково-дослідницька робота здобувачів освіти при підготовці майбутніх фахівців та науковців
Гуріненко Олександр Володимирович

Анотація. У статті розкриті завдання, форми, методи та прийоми організація науково-дослідницька робота здобувачів освіти при підготовці майбутніх фахівців та науковців.

Вступ

Науково-дослідна робота здобувачів освіти (далі НДРЗО) є одним із важливих засобів підвищення якості підготовки і професійного виховання фахівців з вищою освітою, здатних творчо застосовувати в практичній діяльності сучасні останні досягнення науково-технічного прогресу.

Залучення до науково-дослідної роботи здобувачів освіти дозволяє також використовувати їх творчий і трудовий потенціал для вирішення актуальних задач економіки нашої країни.

Основними завданнями науково-дослідної роботи здобувачів освіти є:

- оволодіння науковими методами пізнання, поглиблене і творче засвоєння програмного матеріалу;
- навчання методиці й засобам самостійного вирішення наукових і технічних задач, стилю й навичкам праці в наукових колективах, ознайомлення з методами організації їх роботи, сприяння успішному вирішенню актуальних наукових і технічних задач.

Мета і задачі науково-дослідної роботи

Науково-дослідницька діяльність здобувачів освіти (НДДЗО) вищих навчальних закладів України є одним із основних чинників підготовки висококваліфікованих кадрів відповідного профілю.

Поняття "науково-дослідницька діяльність здобувачів освіти" включає в себе два взаємопов'язаних елементи:

- навчання елементам дослідницької діяльності, організації та методики наукової творчості;

- наукові дослідження, що здійснюють здобувачі освіти під керівництвом професорів і викладачів.

Для НДДЗО вищих навчальних закладів характерним є єдність цілей і напрямів навчальної, наукової і виховної роботи, тісна взаємодія всіх форм і методів наукової роботи здобувачів освіти, що реалізуються в навчальному процесі та позанавчальний час. Це забезпечує їхню участь у науковій діяльності протягом усього періоду навчання, тісно пов'язану як із науково-дослідницькою діяльністю, що проводиться підрозділами ВНЗ, так і з громадською діяльністю.

Зміст і структура НДДЗО забезпечує послідовність її засобів і форм відповідно до логіки і послідовності навчального процесу, що зумовлює спадкоємність її методів і форм від курсу до курсу, від кафедри до кафедри, від однієї дисципліни до іншої, від одних видів занять до інших, поступове зростання обсягу і складності набутих знань, умінь, навичок у процесі виконання ними наукової роботи. Реалізована в комплексі науково-дослідницька діяльність здобувачів освіти забезпечує вирішення таких основних завдань:

- формування наукового світогляду, оволодіння методологією і методами наукового дослідження;
- надання допомоги у прискореному оволодінні спеціальністю, досягненні високого професіоналізму;
- розвиток творчого мислення та індивідуальних здібностей у вирішенні практичних завдань;
- прищеплення навичок самостійної науково-дослідницької діяльності;
- розвиток ініціативи, здатності застосувати теоретичні знання у своїй практичній роботі, залучення найздібніших до розв'язання наукових проблем, що мають суттєве значення для науки і практики;
- необхідність постійного оновлення і вдосконалення своїх знань;
- розширення теоретичного кругозору і наукової ерудиції майбутнього фахівця;

- створення та розвиток наукових шкіл, творчих колективів, виховання у стінах вищого навчального закладу резерву вчених, дослідників, викладачів.

Види і форми науково-дослідної роботи

Існує і застосовується два основних види науково-дослідної роботи здобувачів освіти (НДРЗО).

НДРЗО, передбачена діючими навчальними планами. До цього виду НДРЗО можна віднести курсові роботи, виконувані протягом усього терміну навчання у вузі, а так само дипломну роботу, виконувану на останньому курсі бакалаврату та магістерську роботу.

Під час виконання курсових робіт здобувач освіти робить перші кроки до самостійної наукової творчості. Він вчиться працювати з науковою літературою (якщо це необхідно, то і з іноземною), здобуває навички критичного добору й аналізу необхідної інформації. Якщо на молодшому курсі вимоги до курсової роботи мінімальні і написання її не представляє великої праці для здобувача, то вже на наступний рік вимоги помітно підвищуються і написання роботи перетворюється в дійсно творчий процес. Так, підвищуючи з кожним роком вимоги до курсової роботи, ВУЗ сприяє розвитку здобувача освіти, як дослідника, роблячи це практично непомітно і ненав'язливо для нього самого.

Метою виконання дипломної роботи є подальший розвиток творчої і пізнавальної здатності здобувача освіти, і як заключний етап навчання у вузі спрямовано на закріплення і розширення теоретичних знань і поглиблене вивчення обраної теми.

На старших курсах багато студентів уже працюють за спеціальністю, і, вибираючи тему для дипломної роботи це найчастіше враховується. У даному випадку, крім аналізу літератури, у дипломну роботу може бути включений власний практичний досвід по даному питанню, що тільки збільшує наукову цінність роботи.

До НДРЗО, передбаченої діючим навчальним планом, можна віднести і написання рефератів по темах практичних занять. При цьому варто сказати про те, що найчастіше реферат є або переписаною статтею або, ще гірше, конспектом

розділу чи теми з якогось підручника. Назвати це науковою працею можна з великим сумнівом. Але деякі реферати, написані на основі декількох десятків статей і джерел, по праву можна назвати науковими працями і включення їх у список видів НДРЗО цілком виправдано.

Дослідна робота поза вимогами, що пред'являються навчальними планами. Як уже було сказано вище, така форма НДРЗО є найбільш ефективною для розвитку дослідницьких і наукових здібностей здобувачів освіти. Це легко пояснити: якщо здобувач за рахунок вільного часу готовий займатися питаннями якої-небудь дисципліни, то знімається одна з головних проблем викладача, а саме – мотивація до занять. Він уже настільки розвинений, що працювати з ним можна не як з учнем, а як з молодшим колегою. Тобто здобувач освіти із посудини, яку необхідно наповнити інформацією, перетворюється в джерело останньої. Він стежить за новинками літератури, намагається бути в курсі змін, що відбуваються в обраній ним науці, а головне – процес осмислення науки не припиняється за межами ВУЗу і підготовки до практичних занять і іспитів. Навіть під час відпочинку в глибині свідомості не припиняється процес самовдосконалення.

Основними формами НДРЗО, що виконується у позаурочний час є:

- предметні гуртки;
- проблемні гуртки;
- проблемні студентські лабораторії;
- участь у наукових і науково-практичних конференціях;
- участь у вузівських і республіканських конкурсах.
- участь у виконанні держбюджетної і договірної тематики кафедр.

Зупинимося більш докладно на кожній з перерахованих вище форм.

Предметні гуртки. Дана форма НДРЗО найчастіше використовується при роботі зі здобувачами освіти молодших курсів. [Керівниками](#) виступають загальнонаукові і загальнотеоретичні кафедри. Науковий гурток є найпершим кроком у НДРЗО і завдання перед його учасниками ставляться нескладні. Найчастіше, це підготовка доповідей і рефератів, що потім прослуховуються на

засіданнях гуртка або на науковій конференції. Гурток може поєднувати членів групи, курсу, факультету, а іноді – і всього ВУЗу. Останній варіант найчастіше зустрічається в гуртках, що вивчають проблеми суспільних і гуманітарних наук, тому що в технічних і природних гуртках наукові дослідження студента старшого курсу швидше за все будуть малозрозумілі студентам першого, і в них може зникнути зацікавленість до гуртка, як до такого.

Робота гуртків, як правило, виглядає таким чином: на організаційних зборах відбувається розподіл тем доповідей і рефератів виборним шляхом, після чого викладач вказує на наявність для кожної теми основної і додаткової літератури і рекомендує найближчим часом продумати план роботи. Деякі викладачі вважають, що виборний розподіл доповідей не є необхідним, тому що здобувач освіти сконцентровується на одній темі, не приділяючи великої уваги іншим. З одного боку, примусовий розподіл тем може ліквідувати таку “зацикленість”, але, з іншого боку, такий підхід може не знайти підтримки в самих студентів. Уявимо собі першокурсника, що вперше прийшов на засідання гуртка, де, як він вважає, до нього повинні відноситися майже, як до рівного і раптом він одержує для роботи тему, що його цікавить дуже мало, а тема, яку йому хотілося розвинути у своїй роботі, дісталася іншому. Звичайно, він образиться, і його присутність на інших засіданнях гуртка ставиться під сумнів.

Таким чином, розподіл тем повинен бути винятково виборним, тим більше що до початку навчання у Вузі людина вже досить розвинена, щоб мати власні інтереси і пристрасті.

Після розподілу тем починається головна й основна робота гуртка. Спочатку основна роль належить його керівникові. Саме від його досвіду, таланту і терпіння залежить, чи змінить початковий запал юних дослідників вдумлива робота, чи все так і залишиться в зародковій стадії. Необхідно спостерігати за кожним здобувачем освіти, намагатися передбачити проблеми, що можуть виникнути в нього в процесі роботи. Може трапитися так, що молода людина посоромиться поставити запитання, вважаючи себе досить дорослим для його самостійного вирішення, а потім, так і не прийшовши до відповіді, відмовиться

від дослідження взагалі, прийнявши рішення про власну наукову неспроможність. Такі психологічні проблеми часто постають перед здобувачами освіти молодших курсів. Причиною є сформований стереотип, що здобувач освіти – це вже цілком сформована людина і сам повинен вирішувати свої проблеми. Насправді ж, мислення здобувачів освіти молодших курсів ще несе в собі великий відбиток шкільного і, відверто кажучи, просто дитячого.

Тому конфлікт між «дорослою» моделлю поведінки і юнацьким мисленням може перекреслити зусилля самого талановитого, але недостатньо чуйного педагога. Тому буде не зайвим ознайомити здобувачів освіти з методами і способами наукового дослідження, про збір матеріалу, про роботу над літературою, про користування науковим апаратом, а так само ознайомити з науковими напрямками викладачів кафедри, щоб вони знали, до кого можна звернутися для більш детальної консультації з деяких питань.

Якщо початковий період роботи гуртка пройшов успішно і велика частина тем прийнята в роботу, то складається графік виступів, і починається заслуховування готових доповідей. Як правило, на одному засіданні гуртка заслуховується не більш двох виступів, тому що тільки в даному випадку можна ретельно обговорити кожну доповідь, задати запитання й одержати розгорнуті відповіді на них. Крім цього, велика кількість доповідей важкі для сприйняття і може знизитися активність і зацікавленість членів гуртка.

Формами підбиття підсумків роботи гуртка можуть стати конкурс доповідей, участь у наукових конференціях і предметних олімпіадах, проведення круглих столів, зустрічей з ученими, а також публікація тез кращих робіт у наукових збірниках ВУЗів.

Проблемні гуртки. Усе сказане про наукові гуртки можна віднести і до проблемних, але варто врахувати деякі відмінності. Проблемний гурток може поєднувати собою здобувачів освіти різних факультетів і курсів, а також, якщо при вузі є такі, коледжів і ліцеїв. В центр дослідження може бути поставлена проблема, якою займається науковий керівник гуртка, або будь-який інший член гуртка, згідно свого бажання. Великою перевагою даної форми НДРЗО є

можливість розгляду обраної теми найбільш глибоко і з різних ракурсів. Проблемні гуртки являють собою «полегшену» форму НДРЗО і тому на їх базі можлива [організація](#) зустрічей з людьми, що зіштовхуються з проблемами, обраними гуртком для розгляду, на роботі й у побуті, проведення різних вікторин і конкурсів.

Проблемні лабораторії здобувачів освіти (ПЛЗО). ПЛЗО відносяться до наступного рівня складності НДРЗО. У них беруть участь студенти другого курсу і старше. Лабораторія не є школою наукової праці, заняття в ній припускають визначений запас знань і навичок. У рамках ПЛЗО здійснюються різні види моделювання, вивчення й аналіз реальних документів, програм, ділових ігор, а так само практична допомога підприємствам. Робота в такій лабораторії припускає не стільки вивчення й аналіз літератури, скільки постановку експерименту, створення чогось нового. ПЛЗО, швидше за все, будуть не настільки численні, як наукові і проблемні гуртки. Відбувається відсівання здобувачів освіти, коли із обдарованих вибираються ще більш обдаровані.

Ще однією відмінністю ПЛЗО від гуртка полягає у тому, що тут надається великого значення здатності студента до [колективної](#) роботи. Якщо в гуртку кожен здобувач освіти відповідає, як правило, тільки за себе, то в ПЛЗО, де теми досліджень набагато більш глобальні, однією самостійною роботою обійтися практично неможливо. [Керівник](#) лабораторії повинен допомогти здобувачам освіти розділити тему на окремі питання, рішення яких приведе до рішення головної проблеми. Важлива увага до інтересів кожного здобувача освіти, до його нахилів і можливостей. Досвід колективної роботи приходить не відразу і вирішення спорів і [конфліктів](#), що виникають у процесі роботи, так само багато в чому лежить на плечах викладача.

У процесі роботи в ПЛЗО здобувач освіти може реалізувати свої знання, що мають практичне значення, отримані за час навчання і роботи в гуртках. Таким чином, робота в ПЛЗО – наступний важливий крок до повноцінної

науково-дослідної роботи і цінний досвід для подальшої наукової і практичної діяльності.

Участь у наукових і науково-практичних конференціях. На конференції молоді дослідники одержують можливість виступити зі своєю роботою перед широкою [аудиторією](#). Це змушує здобувачів освіти більш ретельно проробляти майбутній виступ, розвиває їх ораторські [здібності](#). Крім [того](#), кожен може порівняти, як його робота виглядає на загальному рівні і зробити [відповідні](#) висновки. Це є позитивним результатом наукової конференції, тому що на ранньому етапі багато здобувачів вважають власні судження непогрішними, а свою роботу – найглибшою і найціннішою в науковому плані. Часто навіть зауваження викладача сприймаються як прості причіпки. Але слухаючи доповіді інших, кожен не може не помітити недоліків своєї роботи, якщо такі є, а так само виділити для себе свої сильні сторони.

Крім того, якщо в рамках конференції проводиться творче обговорення прослуханих доповідей, то з питань і виступів кожен [доповідач](#) може почерпнути оригінальні ідеї, про розвиток яких у рамках обраної ним теми він навіть не задумувався. Включається своєрідний механізм, коли одна [думка](#) породжує ряд нових.

Науково-практичні конференції, уже виходячи із самої назви, містять у собі не тільки і не стільки теоретичні наукові доповіді, скільки обговорення шляхів вирішення практичних задач. Дуже часто вони проводяться поза стінами Вузу, на території заводу, фабрики, фермерського [господарства](#) з якими ВУЗ підтримує відносини. Наприклад, науково-практична конференція може проводитися за результатами літньої практики здобувачів освіти, коли останні, зіштовхнувшись з визначеними проблемами, можуть за допомогою працівників підприємства і викладачів спробувати знайти шляхи їхнього рішення. Такі конференції сприяють установленню тісних дружніх зв'язків між Вузом і [підприємствами](#), а також допомагають здобувачам освіти вчитися застосовувати вивчену теорію на практиці. Відмінною рисою науково-практичної конференції є складність її злагодженої організації, так, щоб участь у ній була однаково

корисною і цікавою і здобувачам освіти, і працівникам підприємства. Розробка і проведення такої конференції жадає від організаторів і учасників великої уваги і терпіння.

Наукова праця здобувачів освіти. Безсумнівним є той факт, що керівництво навчальних закладів приділяє велику увагу НДРЗО. Особливо це стало помітно в останні роки, коли, дещо адаптувавшись в сучасних умовах, ректорат і кафедри стали вишукувати можливості для залучення здобувачів освіти у наукову працю. У наукову роботу втягнені всі: від ліцеїстів і першокурсників до здобувачів освіти старших курсів і аспірантів (останні, утім, просто не можуть не займатися науковими дослідженнями зі свого фаху). Наукові конференції проводяться щорічно, і ніколи не буває проблеми відсутності бажаючих виступити зі своїми [доповідями](#). За активну роботу на конференції можуть застосовуватися різні форми заохочення: [автоматичні](#) заліки й іспити, призи у вигляді літератури за фахом, публікації тез доповідей у наукових збірниках.

Заохочення студентів і керівників науково-дослідної роботи

Здобувачі освіти, що стали переможцями Всеукраїнських, міських, вузівських конкурсів, олімпіад, конференцій, виставок і інше, активні учасники і організатори НДРЗО можуть відзначатися:

- дипломами Міністерства освіти і науки України;
- грамотами Міністерства освіти і науки України;
- грамотами та дипломами начального закладу;
- грошовими преміями начального закладу;
- грошовими винагородами від підприємств, благодійних фондів,

спонсорів тощо.

Здобувачі освіти, що поєднують науково-дослідну роботу з успішним навчанням в навчальному закладі, можуть бути рекомендовані для установлення їм індивідуального графіка виконання навчального плану, а відмінники для представлення на іменні стипендії.

Здобувачі освіти, які проявили здібності до науково-дослідної роботи і досягли успіхів (відзначені в конкурсах, олімпіадах тощо), мають переваги при продовженні освіти, стажуванні у провідних наукових центрах України та за кордоном.

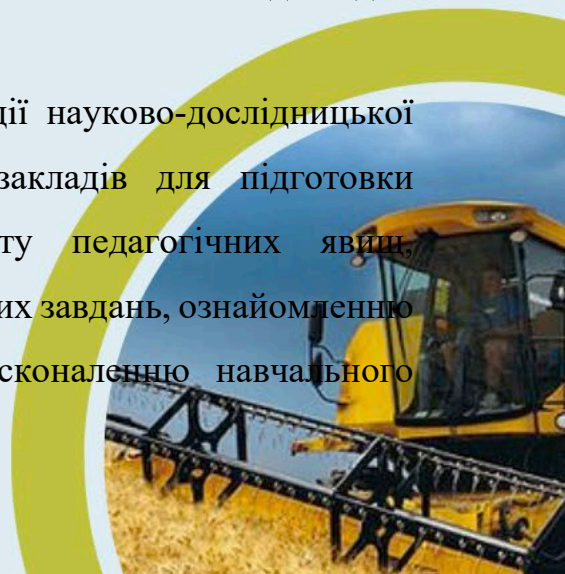
Висновок

Використання дослідницького принципу в навчанні допомагає розвитку здібностей здобувачів освіти, активізує їхню емоційну сферу, спонукає до самостійного вирішення наукових завдань. Теоретичною передумовою дослідницького принципу є те, що навчальний процес, як і наукове дослідження, це процес пізнання об'єктивного світу. Дослідницький метод навчання найбільш зближує пізнавальну діяльність майбутніх науковців з методами наукового пізнання, надає можливість провести його через усі етапи наукового експерименту. Здобувачу освіти не повідомляються готові знання, не надаються готові рішення, а ставиться проблема, пізнавальна задача, а потім організовується самостійна, пошукова, науково-дослідницька діяльність.

У сучасних умовах процес відбору здобувачів освіти в навчальних закладів з метою підготовки майбутніх науковців розглядається, як важлива умова реалізації багатогранних завдань, що стоять перед людством, як активний мобілізуючий чинник прогресу суспільства. Саме тому слід використовувати всі можливості сприяння науковому розвитку здобувачів освіти шляхом:

- створення цільових вузівських навчально-методичних програм;
- запровадження моніторингу розвитку інфраструктури та процесів в освітній та науковій сферах;
- прискорення адаптації здобувачів освіти у системі освіти відповідно до критеріїв ЄС.

Таким чином, визначені нами умови організації науково-дослідницької діяльності здобувачів освіти вищих навчальних закладів для підготовки майбутніх науковців сприяють розумінню змісту педагогічних явищ, інноваційному розв'язуванню неординарних педагогічних завдань, ознайомленню з логікою дослідницького процесу, сприяють вдосконаленню навчального

процесу, створюють сприятливі умови для ефективної підготовки конкурентоспроможних, висококваліфікованих фахівців.

Список використаних джерел

1. <http://info-library.com.ua/books-book-96.html>
2. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. / О.В. Крушельницька. – К.: Кондор, 2009. – 206 с.
3. Марцин В.С. Основи наукових досліджень: навч. посіб. / В.С. Марцин, Н.Г. Міценко, О.А. Даниленко та ін. – Л.: Ромус-Поліграф, 2012. – 128 с.
4. Новиков А.М. Методология научного исследования / А.М. Новиков, Д.А. Новиков. – М.: Либроком, 2009. – 280 с.
5. Основи методології та організації наукових досліджень: навч. посіб. / за ред. А.Є. Конверського. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.
6. Палеха Ю.І. Основи науково-дослідної роботи: навч. посіб. / Ю.І. Палеха, Н.О. Леміш. – К.: Ліра-К, 2013. – 336 с.
7. Шейко В.М. Організація та методологія дослідницької діяльності: підручн. / В.М. Шейко, Н.М. Кушнарєнко. – К.: Знання, 2011. – 310 с.

РОЛЬ ТРАДИЦІЙНИХ ЗНАТЬ ТА НАВИЧОК У ПІДГОТОВЦІ СУЧАСНИХ ФАХІВЦІВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ

Денисенко О. Г., викладач-методист, практичний психолог, КЗО «Покровське вище професійне училище» ДОР», (с.Олександрівка, Дніпропетровська область)

Освіта - це постійний процес удосконалення, що передбачає приєднання до традицій і нововведення. Саме така інтеграція дає можливість підготувати конкурентоспроможних фахівців для агропромислового комплексу. Сьогодні в умовах воєнного стану навчальні заклади, зокрема заклади П(ПТ)О – це не лише місця навчання, вони також відіграють роль центрів виховання та психологічної підтримки здобувачів освіти. Агропромисловий комплекс є однією з ключових галузей економіки, яка забезпечує продовольчу безпеку та розвиток сільських територій. Підготовка кваліфікованих фахівців у цій галузі є важливим завданням, яке вимагає поєднання традиційних підходів та інноваційних рішень. У цій статті розглянемо, як традиції та інновації впливають на процес підготовки фахівців агропромислового комплексу. Однак сучасна система аграрної освіти потребує удосконалення для відповідності викликам цифровізації та глобалізації.

Важливим є питання гармонійного поєднання традиційних знань із сучасними педагогічними технологіями та інноваціями. Це дозволить забезпечити якісну підготовку кадрів, конкурентоспроможних на ринку праці.

Метою даної статті є аналіз сучасного стану та проблем підготовки фахівців для агропромислового комплексу, а також розробка рекомендацій щодо оптимальної моделі поєднання традицій і новацій. Розглянуті в статті питання є актуальними для вдосконалення системи аграрної освіти в Україні. Рекомендації щодо оптимальної моделі поєднання традицій і новацій у підготовці фахівців АПК:

- ✓ Забезпечити чергування традиційних лекційно-семінарських занять з використанням інтерактивних методів і проєктів.

- ✓ Впровадити онлайн-курси та дистанційне навчання для поглиблення теоретичних знань.
- ✓ Оснастити навчальні лабораторії сучасним обладнанням і технологіями для практичної підготовки.
- ✓ Організувати регулярні стажування на передових агропідприємствах.
- ✓ Залучати провідних фахівців-практиків до викладання спецкурсів.
- ✓ Забезпечити безперервне навчання викладацького складу для оволодіння інноваціями.
- ✓ Здійснювати моніторинг якості освіти та відповідності вимогам ринку праці.
- ✓ Розвивати міжнародне співробітництво для впровадження світових стандартів.

Агропромисловий комплекс України переживає період інтенсивного розвитку і модернізації. Зростають вимоги до якості підготовки фахівців для цієї галузі в умовах глобалізації та євроінтеграції. Важливим є поєднання традицій збереження фундаментальних знань із запровадженням інноваційних підходів.

Проте навчальні заклади стикаються з такими проблемами: відсутність належної методичної та матеріально-технічної бази; консерватизм частини викладачів; недостатнє впровадження сучасних педагогічних технологій.

Це негативно позначається на якості підготовки майбутніх фахівців галузі. Тому пошук оптимальної моделі поєднання традиційних та інноваційних підходів є актуальним завданням.

Традиції в підготовці фахівців агропромислового комплексу мають коріння в десятиліттях досвіду та передачі знань поколіннями. Практична освіта є однією з найважливіших традицій у підготовці фахівців. Здобувачі освіти мають можливість здобути практичні навички та досвід, проводячи стажування на фермах, виробничі практики та працюючи в сільськогосподарських підприємствах. Це дозволяє їм ознайомитися з реальними умовами роботи, вивчити ефективні методи виробництва та розуміти специфіку аграрного сектору.

Крім того, традиційна підготовка фахівців агропромислового комплексу включає навчання основним аспектам сільського господарства. Здобувачі освіти

вивчають ґрунтознавство, рослинництво, тваринництво, агроекологію та агротехніку. Ці знання допомагають підліткам розуміти процеси, пов'язані з виробництвом сільськогосподарської продукції, та розвивати необхідні навички для роботи в цій галузі.

Однак, з розвитком технологій та зміною вимог ринку, в підготовці фахівців агропромислового комплексу все більше використовуються інновації. Сучасні технології стають невід'ємною частиною навчального процесу. Автоматизація, дрони, сільськогосподарська робототехніка та сільськогосподарські додатки допомагають здобувачам освіти ознайомитися зі сучасними методами виробництва та управління аграрними процесами. Вони навчаються використовувати аналітичні системи для моніторингу посівів, прогнозування погодних умов та оптимізації використання ресурсів.

Крім того, інноваційні підходи включають в себе вивчення сучасних методів обробки та зберігання сільськогосподарської продукції, використання ефективних систем поливу та добрив, а також розробку нових генетичних технологій для поліпшення врожайності та стійкості рослин.

Окрім того, інновації в підготовці фахівців агропромислового комплексу включають інтердисциплінарний підхід до навчання. Здобувачі освіти отримують знання з економіки, менеджменту, маркетингу та інших суміжних галузей, що допомагає їм розуміти економічні та соціальні аспекти аграрного сектору. Вони навчаються розв'язувати складні завдання, приймати стратегічні рішення та впроваджувати інноваційні практики в агробізнесі.

Традиції та інновації в підготовці фахівців агропромислового комплексу постійно розвиваються, враховуючи змінюючіться потреби та вимоги сучасного аграрного сектору. Давайте розглянемо які традиції, так і інновації в цій сфері.

Традиції:

- ✓ **Практична освіта.** Традиційно, підготовка фахівців агропромислового комплексу включає практичне навчання, таке як стажування на фермах, виробничі практики та робота в сільськогосподарських підприємствах. Це дає

здобувачам освіти можливість отримати практичні навички та досвід у реальних умовах.

- ✓ **Технічні знання.** Традиційно, підготовка фахівців агропромислового комплексу включає вивчення основних аспектів сільського господарства, включаючи ґрунтознавство, рослинництво, тваринництво, агроекологію та агротехніку. Це допомагає здобувачам освіти розуміти основні принципи та процеси, пов'язані з виробництвом сільськогосподарської продукції.

Інновації:

- ✓ **Використання сучасних технологій.** Завдяки розвитку технологій, в агропромисловому комплексі все більше використовуються сучасні технології, такі як автоматизація, дрони, сільськогосподарська робототехніка та сільськогосподарські додатки для мобільних пристроїв. Здобувачі освіти отримують навички роботи з цими технологіями та вчать їх впроваджувати для підвищення ефективності виробництва.
- ✓ **Інтердисциплінарний підхід.** Сучасна підготовка фахівців в агропромисловому секторі все більше акцентується на інтердисциплінарному підході. Здобувачі освіти отримують знання не лише зі сфери сільського господарства, але й з економіки, менеджменту, маркетингу та інших суміжних галузей. Це допомагає їм більш глибоко розуміти взаємозв'язки та виклики, з якими стикається аграрний сектор.
- ✓ **Інноваційні підходи до виробництва.** Нові методи виробництва, такі як вертикальне фермерство, гідропоніка, аеропоніка та інші, стають все популярнішими в аграрному секторі. Здобувачі освіти отримують знання про ці підходи та вивчають їх переваги та недоліки. Це дозволяє їм бути в курсі новітніх тенденцій та розглядати альтернативні методи виробництва.
- ✓ **Управління сталістю.** У зв'язку з ростом усвідомлення про сталість та вплив сільського господарства на навколишнє середовище, підготовка фахівців включає в себе аспекти сталого розвитку. Здобувачі освіти вивчають методи зменшення впливу на довкілля, використання екологічно чистих технологій та збереження природних ресурсів

✓ **Інтернаціоналізація.** З розвитком глобалізації аграрний сектор стає все більш міжнародним. У підготовці фахівців все більше акцентується на міжнародній співпраці, обміні здобувачами освіти та практикантами з інших країн, вивченні міжнародних стандартів та законодавства, що регулює аграрний сектор.

Підсумовуючи викладене, можна констатувати, що ефективна підготовка конкурентоздатних фахівців для сучасного агропромислового комплексу потребує гармонійного поєднання традицій і новаторських підходів. Збереження фундаментальних знань і навичок та їх тісне переплітання з новітніми технологіями і методами навчання дозволить забезпечити необхідний рівень підготовки випускників.

Оптимізація моделі навчання на основі запропонованих рекомендацій дозволить підвищити якість підготовки фахівців, їх практичну підготовленість і конкурентоспроможність на ринку праці.

Впровадження передового досвіду провідних аграрних вузів світу допоможе адаптувати освітні стандарти до вимог міжнародних організацій.

Подальші наукові дослідження у сфері модернізації підготовки кадрів для АПК залишаються актуальними для подальшого підвищення конкурентоспроможності галузі.

Таким чином, традиції та інновації в підготовці фахівців агропромислового комплексу взаємодіють між собою, створюючи комплексну систему навчання. Традиції передають цінні знання та досвід минулих поколінь, в той час як інновації допомагають адаптуватися до сучасних викликів і забезпечувати стале зростання аграрного сектору. Поєднання традиційних та інноваційних підходів у підготовці фахівців є ключовим фактором успіху у сучасному агропромисловому комплексі.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ІНТЕРЕСУ МАЙБУТНІХ ТРАКТОРИСТІВ-МАШІНІСТІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ СПЕЦПРЕДМЕТІВ

Дручок Микола Сергійович, магістрант кафедри професійної освіти та технологій с.-г. виробництва Глухівського НПУ ім. О. Довженка (м. Глухів Сумської обл.)

Сутність формування професійного інтересу майбутніх трактористів-машиністів сільськогосподарського виробництва полягає в якісній зміні його компонентів. У цьому процесі здобувач професійної освіти є суб'єктом професійної підготовки. Зміни професійного інтересу здійснюються шляхом удосконалення мотиваційної до навчально-виробничої діяльності, засвоєння теоретичних знань, набуття професійних компетентностей, здатності об'єктивно оцінювати свої навчальні досягнення та передбачати результат навчання.

Наразі методика формування професійного інтересу трактористів-машиністів сільськогосподарського виробництва на засадах компетентнісного підходу передбачає таку організацію навчально-виробничого процесу, яка завжди пов'язана з чітким визначенням його цілей, а також з усвідомленням та прийняттям здобувачами цілей навчання як ідеального його кінцевого результату, тобто, до чого повинен прагнути майбутній фахівець. Цільові установки навчання, надані педагогом професійного навчання, дозволяють здобувачеві зрозуміти зміст та способи організації навчально-пізнавальної діяльності, а також впливають на її активність.

Розвиток мотиваційного потенціалу особистості майбутніх трактористів-машиністів сільськогосподарського виробництва у навчально-виробничому процесі забезпечують через авансування успіху, спонукання до самоаналізу навчально-виробничих досягнень, пізнавального матеріалу, що має особисте значення для здобувачів закладів професійної (професійно-технічної освіти). Також, розвиток мотиваційного потенціалу здобувачів можна забезпечувати через утвердження педагогічними засобами цінності емоційного благополуччя

майбутніх кваліфікованих робітників в закладі освіти та на виробництві.

Наразі у навчально-виробничій і виховній роботі зі здобувачами слід урахувати те, що гострі суперечності у сфері їхніх особистих ціннісних орієнтацій, що виникли у наслідок збройної агресії росії проти України, ускладнюють процес формування позитивної мотивації. Вони зумовлені розшаруванням суспільства, постійними сповіщеннями повітряних тривог, складною ситуацією в агропромисловому комплексі та на ринку праці, можливостями певної частини населення через порушення законів швидко виїхати за межі держави, збагачуватися, численними прикладами реалізації моделей «легкого» життя, які розповсюджуються в мережі «Internet» тощо. Тому наразі актуальною є проблема формування ціннісних орієнтацій майбутніх трактористів-машиністів сільськогосподарського виробництва, розширення їх кругозору, матеріальна підтримка закладів професійно (професійно-технічної) освіти з боку держави та соціальних партнерів.

Щоб формування професійного інтересу здобувачів освіти було результативним, доцільно узгоджувати цілі діяльності, як майбутнього фахівця, так і, викладача. Таким чином, важливо актуалізувати потреби майбутніх фахівців в особистому цілепокладанні, оскільки діяльність може бути повноцінною та ефективною тільки за умови усвідомленої мети. Виникнення особистої потреби є внутрішньою причиною активності особистості. Саме вона породжує мотивацію особистості до діяльності. Отже мета є вихідним моментом діяльності особистості, а діяльність – умовою досягнення запланованого результату (сформованих професійних компетентностей).

У майбутніх трактористів-машиністів сільськогосподарського виробництва бажання навчатись буде виникати, якщо їх навчання буде дотичне до тих реалій, які мають для них особистісне значення. Для актуалізації потреб здобувачів можна організувати різні ситуації, наприклад [1]:

1. Після оголошення теми заняття викладач може запропонувати здобувачам самостійно визначити: що з теми заняття їм вже відомо; та що вони з цієї теми хочуть сьогодні дізнатися. Таким чином, можна організувати змістове

самовизначення кожного здобувача бо здійснюється формулювання професійно-орієнтованої мети, яка буде надалі уточнюватись.

2. Викладач може перерахувати цілі вивчення теми заняття та запропонувати обрати з переліку головні для здобувачів у професійному напрямі. Для майбутніх фахівців, у такому разі, відбувається процес освітнього самовизначення та усвідомлення своїх професійно-зорієнтованих потреб.

3. Викладач може запропонувати здобувачам самостійно сформулювати цілі заняття враховуючи власні професійні потреби.

4. Викладач може ознайомити здобувачів з сформульованими іншою групою здобувачів цілями, запропонувати проаналізувати їх на відповідність темі заняття та вимогам сьогодення аграрної галузі, а потім за результатами проведеного аналізу сформулювати свої цілі заняття.

5. Викладач може запропонувати майбутнім фахівцям сформулювати та записати, чого вони навчаться до кінця заняття. У такому разі буде доцільно здійснити разом зі здобувачами порівняння передбачених та дійсних результатів.

6. У процесі заняття здійснювати рефлексію через осмислення шляхів до запланованих цілей та уточнення й координацію діяльності.

Таким чином, здобувачі, здійснюючи особисте цілепокладання, оволодівають відповідними професійними компетентностями, що дозволяє формувати більш стійкі професійні інтереси.

На думку Л. Романенко алгоритм цілепокладання під час заняття може складатися з наступних дій [3]:

Крок 1. У процесі підготовки до заняття викладач планує результат і оформлює його через діяльність здобувачів освіти, яку вони здійснюють до кінця заняття.

Крок 2. Викладач оголошує тему та мету заняття чи організовує їх самовизначення майбутніми фахівцями.

Крок 3. Викладач також може: створити на занятті ситуацію для особистісного самовизначення учнів щодо результату. У даному випадку викладачу необхідно підготувати відповідний навчальний матеріал.

Крок 4. Наприкінці заняття викладачем здійснюється діагностика та оцінювання досягнення цілей.

Послідовність етапів постановки завдань особистісного розвитку майбутнього кваліфікованого робітника має деякі відмінності:

Крок 1. Викладач створює ситуації для формування професійного інтересу розвивального типу за допомогою певних умов які оформлює у відповідні завдання для здобувачів. В основі таких завдань – теоретичні професійні знання конструкцій сільськогосподарської техніки, агротехнічні вимоги до них, особливості регулювання, умови праці, перспективи професійного зростання тощо, які формують професійний інтерес майбутнього тракториста-машиніста сільськогосподарського виробництва у ЗП(ПТ)О.

Крок 2. Викладач моделює ситуації та умови професійного спрямування, що створюють на занятті відповідне середовище, в якому відбуватимуться позитивні моральні та інтелектуальні зміни в особистості майбутнього кваліфікованого робітника.

Крок 3. На початку заняття викладач оголошує передбачувані результати навчально-виробничої діяльності майбутнього фахівця.

Крок 4. Протягом заняття викладач створює різного роду розвивальні ситуації.

Крок 5. У кінці заняття викладач організовує рефлексію: обговорюється діяльність здобувачів на занятті, висловлюється своє ставлення до цієї діяльності, визначається рівень досягнень особистих цілей здобувачів. Надалі здобувачі самовизначаються щодо подальшої своєї навчальної діяльності.

Пріоритетними в діяльності викладача та здобувачів освіти є цілі заняття як важливий компонент їх навчально-виробничої діяльності. Прогностичний опис цілей заняття у вигляді переліку вмінь або дій, якими повинен оволодіти здобувач на занятті, визначає планування відповідної роботи із опанування цих дій та умінь. Планування завдань особистісного розвитку спрямовує викладача на створення відповідних умов та ситуацій, в яких майбутні кваліфіковані робітники будуть реалізовувати особисті потреби та розвивати власні здібності.

Таким чином, ефективність заняття залежить від прийняття здобувачами освіти особистих цілей заняття.

Список літератури

1. Манько В. М. Ступенева підготовка інженерів-механіків сільськогосподарського виробництва: монографія. Київ, 2005. 506 с.
2. Опанасенко В. П. Формування технічної компетентності агроінженерів на лабораторних заняттях з дисципліни «Сільськогосподарські машини». *Інноваційні освітні технології в системі неперервної освіти: Вітчизняний і світовий досвід упровадження. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (28-29 квітня 2023 р.)*. Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023. С. 330.
3. Романенко Л. В. Формування професійного інтересу майбутніх кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах аграрного профілю: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. / Національна академія педагогічних наук. Інститут професійно-технічної освіти. Київ 2015 217 с.

ВАЖЛИВІСТЬ САМООСВІТИ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Журавель Р.М., викладач, Прилуцький технічний фаховий коледж

Війна – це найбільш важка, небезпечна і негативна подія, яка призводить до незчисленних страждань і знищення. У таких катастрофічних обставинах, коли нормальне функціонування суспільства руйнується, важливість самоосвіти стає надзвичайно актуальною та необхідною.

Самоосвіта відіграє важливу роль у забезпеченні виживання і захисту під час війни. Здатність до самоосвіти також сприяє психологічній стійкості, крім того, самоосвіта може бути важливим інструментом для відновлення суспільства і створенню нових ідей та інновацій після закінчення війни.

Самоосвіта – це процес набуття знань, навичок та компетенцій без офіційної участі в традиційних навчальних установах. Психологічні аспекти самоосвіти включають в себе різні фактори, які впливають на мотивацію, ефективність та психологічний комфорт особи під час самоосвітнього процесу.

Людина може бути мотивованою до самоосвіти своїми власними цілями, інтересами і бажаннями покращити свої знання або навички. Зовнішні фактори, такі як визнання, конкуренція або нагороди, також можуть стимулювати самоосвіту.

Самоосвіта вимагає від людини високого рівня самодисципліни, оскільки вона часто вимагає самостійної організації часу та волі до вивчення нового матеріалу.

Самоосвіта може призвести до стресу, особливо якщо особа відчуває надмірний тиск чи перевантаження під час навчання. Важливо вміти ефективно управляти стресом і робити перерви.

Оцінка власних успіхів і невдач у самоосвіті може впливати на самоповагу і самосприйняття особи. Позитивне ставлення до себе може сприяти успішному завершенню самоосвітніх завдань.

Визначення конкретної мети і розробка плану навчання можуть допомогти уникнути розпорошеності і забезпечити систематичний підхід до навчання.

Здатність контролювати власні емоції, управляти власними думками і волею є важливим аспектом самоосвіти.

Під час самоосвіти можуть виникати періоди низької мотивації або невпевненості. Важливо розвивати стратегії подолання таких криз, наприклад, звертатися до підтримки оточуючих або змінювати методи навчання.

Сприйняття самоосвіти як позитивного і приємного процесу може впливати на загальний психологічний комфорт особи.

Загалом, психологічні аспекти самоосвіти грають ключову роль у визначенні успіху цього процесу. Здатність керувати своєю мотивацією, емоціями і стресом, а також розвивати позитивне ставлення до навчання, є важливими чинниками, які допомагають досягти бажаних результатів у самоосвіті.

Процес самоосвіти можна стимулювати різними методами, які допомагають сприяти мотивації та ефективності самостійного навчання. Ось деякі з них:

1. Визначення мети і цілей – чітке розуміння того, що ви хочете досягти. Визначені конкретні цілі і завдання, які допомагають структурувати процес самоосвіти.

2. Планування – розробка плану навчання, в якому визначено, які матеріали буде вивчено, у якому порядку і за який період часу. План допоможе вам уникнути розпорошеності і забезпечить систематичний підхід до навчання.

3. Визначення джерел і ресурсів – підбір джерел і ресурсів для навчання, такі як книги, онлайн-курси, відеолекції, форуми тощо. Важливо обирати ресурси, які відповідають потребам і рівню знань.

4. Саморегуляція і планування часу – розвивайте навички саморегуляції, щоб керувати часом і уникати відволікань. Використовуйте методи, такі як техніки управління часом та створення розкладу навчання.

5. Створення мотивації – пошук джерела мотивації для самоосвіти. Це може бути цікавість до теми, потреба в нових навичках для роботи, або навіть нагороди за досягнення певних результатів.

6. **Спільнота і підтримка** – приєднуйтеся до групи або спільноти, де люди займаються подібною самоосвітою. Це може допомогти обмінюватися ідеями, навчальними ресурсами та мотивувати один одного.

7. **Оцінка та звіти** – періодичне оцінювання прогресу і здійснення звітування. Переглядайте, що вже вивчено і які цілі вже досягнуто. Це допоможе підтримувати мотивацію і визначати, в якому напрямку рухатися далі.

8. **Рефлексія і самоаналіз** – важливо рефлексувати над навчанням і вдосконалювати підхід. Проаналізуйте, що працює, а що - ні, і зробіть корективи у методах навчання.

9. **Заохочення і винагороди** – встановіть систему заохочень. Нагороджуйте за досягнення цілей у самоосвіті, це може підсилити мотивацію.

10. **Постійний розвиток** – розглядайте самоосвіту як постійний процес розвитку. Завжди є щось нове для вивчення, і важливо залишатися відкритим до навчання протягом усього життя.

Ці методи можуть допомогти стимулювати і підтримувати процес самоосвіти, зробити його більш ефективним і задовільним. Важливо вибирати ті методи, які найкраще відповідають потребам і стилю навчання.

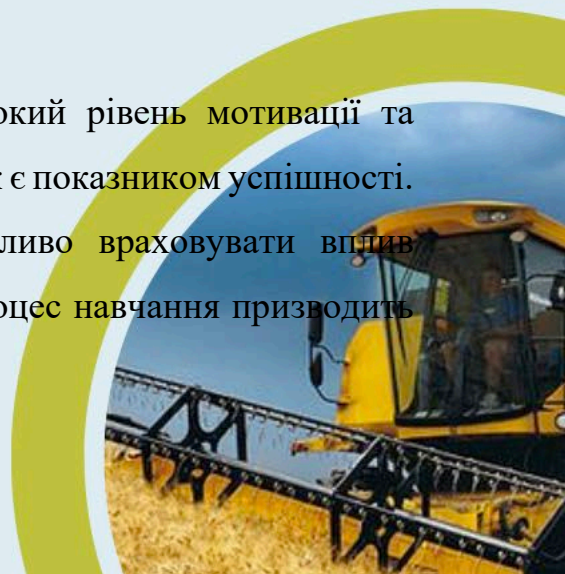
Ефективність самоосвіти може значно варіюватися в залежності від багатьох факторів, включаючи індивідуальність, методи навчання, ресурси та цілі. Оцінка ефективності самоосвіти включає в себе кілька аспектів:

1. **Досягнення цілей** – якщо особа встановила конкретні цілі для самоосвіти і успішно досягла їх, то можна говорити про високу ефективність.

2. **Засвоєння знань і навичок** – здатність засвоювати новий матеріал і застосовувати набуті знання і навички у практиці є важливим показником ефективності самоосвіти.

3. **Самотивація** – якщо особа зберігає високий рівень мотивації та інтересу протягом всього процесу самоосвіти, це також є показником успішності.

4. **Здоров'я і психологічний комфорт** – важливо враховувати вплив самоосвіти на психічне та фізичне здоров'я. Якщо процес навчання призводить

до стресу або надмірного перевантаження, це може погіршити ефективність та спричинити негативні наслідки для здоров'я.

5. Спільнота і підтримка – участь у спільнотах, де люди обмінюються досвідом і підтримують один одного, може значно підвищити ефективність самоосвіти.

6. Систематичність і планування – спрощення процесу самоосвіти шляхом встановлення планів навчання, структурування матеріалів і систематичного підходу може сприяти ефективності.

7. Застосування вивченого – здатність застосовувати набуті знання і навички у реальному житті і вирішувати завдання на основі цих знань є важливим показником успішності самоосвіти.

Варто зазначити, що ефективність самоосвіти може бути різною для різних осіб і для різних цілей. Один і той же підхід може бути дуже ефективним для однієї особи, але не таким для іншої. Тому важливо знаходити ті методи та стратегії, які найкраще відповідають потребам і меті у самоосвіті. Також важливо бути готовим до постійного вдосконалення підходу до самоосвіти на основі досвіду і вивчених навичок.

Важливість самоосвіти під час війни не може бути недооцінена. Вона допомагає зберегти життя, зберегти психологічну стійкість і сприяє відновленню суспільства. У військових конфліктах, де звичайний порядок речей руйнується, самоосвіта стає інструментом виживання і надії на краще майбутнє.

Отже, самоосвіта має важливе значення в умовах війни і після неї, оскільки вона допомагає людям адаптуватися до нових умов, виживати та відновлюватися, а також сприяє соціальному і особистому розвитку.

АНАЛІЗ СТАНУ СФОРМОВАНOSTІ ЕКОЛОГІЧНОГО СВІТОГЛЯДУ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З АГРОІНЖЕНЕРІЇ

Кайзер Тетяна Миколаївна, магістрантка кафедри професійної освіти та технологій с.-г. виробництва Глухівського НПУ ім. О. Довженка (м. Глухів Сумської обл.)

Глобальні екологічні проблеми (підвищення температури світового океану, забруднення оточуючого середовища тощо) зумовлюють необхідність формування відповідного ставленні людини до довкілля. Наразі склалась неоднозначна, суперечлива ситуація стосовно головних аспектів людського існування, а саме – людина є частиною природи і одночасно причиною її активної зміни. На сучасному етапі розвитку людства ця суперечність набула катастрофічного характеру оскільки техногенний вплив на довкілля створює передумови знищення біосфери, загрожуючи самому існуванню людства. Саме тому, в цих умовах, набуває актуальності проблема формування екологічного світогляду у майбутніх фахівців з агроінженерії. До того ж у самому Законі України «Про освіту» визначено, що формування світогляду особистості є одним з головних завдань галузі освіти. Здобувачі освіти вступають до закладів фахової передвищої та вищої освіти у віці, коли ще світогляд особистості остаточно не сформований. При цьому процес його формування має свої особливості та труднощі які пов'язані з постійно зростаючою кількістю інформації об'єми якої значно перевищують можливості пам'яті здобувачів.

Формування особистості майбутнього фахівця завжди було актуальною проблемою у дослідженнях науковців. Головним аспектом цієї проблеми, на думку вчених, є світогляд. Обумовлюється це тим, що саме він є основою структури особистості. Саме світогляд безпосередньо впливає на всю систему життєдіяльності особистості.

Побудова гармонійних відносин між оточуючим світом і суспільством вимагає формування у особистості сучасного екологічного світогляду.

Аналіз досвіду закладів фахової передвищої освіти показав, що найбільш часто ними використовується практика введення в освітні програми обов'язкових курсів по охороні природи і збереженню ресурсів, таких як «Основи охорони природи», «Основи екології», або спецкурсів та дисциплін вільного вибору студентів. Наприклад «Енергозберігаючі технології в АПК», «Екологічні технології в АПК», «Ресурсозберігаючі технології» тощо.

Аналіз відповідей проведеного нами опитування здобувачів освіти та викладачів свідчить що цього не достатньо для формування екологічної свідомості. Це пояснюється тим, що для ефективності формування світогляду необхідно спочатку сформувати активну життєву позицію з розвиненими навичками конкретної практичної діяльності у зазначеному напрямку.

Процес екологічного виховання — комплексний, він охоплює самі різноманітні аспекти - науковий, техніко-виробничий, економічний, моральний, правовий, естетичний та інші. Всі вони тісно пов'язані між собою. Але в умовах ринкової економіки, а тим більше в умовах економічної та екологічної криз, які склалися сьогодні в Україні, особливого значення набуває зв'язок економічної, науково-технічної та екологічної освіти. Як свідчить світова практика, найбільш ефективний захист природи — це використання економічних заходів: об'єктивної оцінки природних ресурсів і переходу до науково-обґрунтованої системи сплати за їх використання, а також невід'ємної матеріальної відповідальності за наслідки забруднення навколишнього середовища. Нормою повинна стати залежність доходів підприємств від корисних наслідків не тільки у вигляді продукції, що виробляється, але і у вигляді змін якості навколишнього середовища.

Керуючись вищезазначеними аргументами, нами було проведено опитування майбутніх фахівців з агроінженерії з метою визначення: рівня екологічної свідомості; сформованості навичок їх практичної діяльності, щодо охорони навколишнього середовища; усвідомлення ними необхідності екологічної освіти, а також поєднання її з економічними дисциплінами для

майбутніх фахівців спеціальності 208 «Агроінженерія» для галузі аграрного виробництва.

Аналіз отриманих відповідей на опитування показав, що здобувачі освіти не в повній мірі усвідомлюють значення набутих екологічних знань для майбутньої професійної діяльності.

Для порівняння точок зору здобувачів освіти та викладачів спецпредметів в опитувальниках частина питань співпадала. Це стосувалось, наприклад: усвідомлення потреби екологічної освіти для майбутньої професійної діяльності здобувачів, розуміння залежності між розвитком економіки та станом оточуючого середовища, визначення необхідності поєднувати вивчення деяких тем дисципліни «Основи екології» з дисциплінами «Основи підприємницької діяльності», «Основи економічної теорії», або «Економіка аграрних підприємств».

Ми проаналізували відповіді на однакові запитання викладачів, здобувачів освіти, і прийшли до висновку, що практично 95% викладачів погоджуються з необхідністю екологічної освіти для майбутніх фахівців з агроінженерії, але в той же час їх думки відносно потреби поєднання вивчення предмету «Основи екології» з дисциплінами економічного спрямування розділилися. Понад 42% опитаних відповіли на це питання стверджувально, 23% - дали негативну відповідь, а 35% - не змогли визначитись з відповіддю.

Що стосується відповідей майбутніх фахівців з агроінженерії, то необхідно звернути увагу, що майже 76% опитаних здобувачів освіти розуміють важливість екологічних знань для своєї майбутньої професії. Ми пов'язуємо це з тим, що частина здобувачів вивчала дисципліну вільного вибору «Енергозберігаючі технології в АПК», зміст якої був доповнений темами щодо економічної оцінки використання різних видів відновлювальних джерел енергії в АПК у порівнянні з традиційними та економічної ефективності технологічних заходів при вирощуванні сільськогосподарських культур з урахуванням екологічних аспектів. Саме тому і запитання до здобувачів освіти, щодо доцільності вивчення інтегрованих дисциплін екологічного та економічного спрямування тільки - 24%

опитаних дали стверджувальну відповідь, 21% - негативну відповідь і 55% - не змогли дати конкретну відповідь.

На нашу думку, отримані результати демонструють недостатній рівень сформованості екологічного світогляду оскільки це підтверджено низьким відсотком здобувачів освіти, які усвідомлюють доцільність та практичну значущість для їхньої майбутньої професії інтегрованого вивчення предмета «Основи екології» з дисциплінами економічного спрямування (24%), хоча 76% з них розуміють важливість мати екологічну освіту для подальшої професійної діяльності.

Список літератури

1. Ihnatenko H., Samus T., Ihnatenko O., Opanasenko V., Vovk, B. (2022). Forming intending teachers' health preserving competence in the educational environment of higher educational institution. *ScienceRise: Pedagogical Education*, 2 (47), 27–34.

2. Kovalchuk V., Lychova T., Reva S.. Implementation of Practice-oriented Approach in the Training of Future Bachelors in Agricultural Engineering. *SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. Proceedings of the International Scientific Conference. Volume I. Higher Education. May 28th-29th, 2021. Rezekne, Rezekne Academy of Technologies, 2021. С. 327–338.*

3. Негруца Н. А. Формування екологічного світогляду студентів вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації аграрного профілю у процесі вивчення економічних дисциплін: дис. ... к. пед. н.: 13.00.04. Київ., 2003. 250 с.

4. Самусь Т. В. Соціально-економічні аспекти здоров'язберезувального навчання. *Педагогіка та психологія* : зб. наук. праць / за ред. акад. І. Ф. Прокопенка, проф. С. Т. Золотухіної. Харків, 2015. Вип. 49. С. 115 – 128.

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНИХ ТА ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ТА ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Каїка Н.Г., методист педагогічного кабінету Прилуцького технічного фахового коледжу (м.Прилуки Чернігівської обл.)

Компетентність у перекладі з латинської *competentia* означає коло питань, у яких людина добре обізнана, має знання та досвід. Компетентності - це насамперед замовлення суспільства на підготовку його громадян.

Під час симпозіуму Ради Європи на тему «Ключові компетентності для Європи» було визначено такий орієнтовний перелік ключових компетентностей.

Вивчати:

- уміти застосовувати досвід;
- організовувати взаємозв'язок своїх знань і впорядковувати їх;
- організовувати свої власні прийоми вивчення;
- уміти вирішувати проблеми;
- самостійно займатися своєю освітою.

Шукати:

- користуватися різними базами даних;
- проводити дослідження;
- консультиватись у експерта;
- одержувати інформацію;
- уміти працювати з документами та класифікувати їх.

Думати:

- організовувати взаємозв'язок минулих і дійсних подій;
- критично ставитись до того чи іншого аспекту розвитку суспільства;
- уміти протистояти труднощам;
- займати позицію в дискусіях і висловлювати власні думки;
- оцінювати соціальні звички, пов'язані зі здоров'ям, споживанням;
- уміти оцінювати твори мистецтва й літератури.

Співпрацювати:

- уміти співпрацювати та працювати у групі;
- приймати рішення - узгоджувати розбіжності та конфлікти;
- уміти домовлятись;
- уміти розробляти та виконувати контракти.

Братися за справу:

- включатись у проект;
- нести відповідальність;
- входити до групи або колективу та робити свій внесок;
- доводити солідарність;
- уміти організувати свою роботу;
- уміти користуватись обчислювальними та моделюючими приладами.

Адаптуватись:

- уміти використовувати нові технології інформації та комунікації;
- доводити гнучкість перед викликами швидких змін;
- показувати стійкість перед труднощами;
- уміти знаходити нові рішення.

Аналіз даного переліку компетентностей показує їх достатню креативну спрямованість.

Слід виділити такі функції компетентностей у освіті:

- є відображенням соціального замовлення на мінімальну підготовленість молодих громадян для повсякденного життя в навколишньому світі;
- є умовою реалізації особистісних сенсів здобувачів освіти в навчанні;
- задають реальні об'єкти навколишньої дійсності для цільового комплексного використання знань, умінь і способів діяльності;
- задають мінімальний досвід предметної діяльності здобувача освіти, необхідний для надання йому здатностей та практичної підготовленості по відношенню до реальних об'єктів дійсності;
- присутні в різних освітніх предметах та галузях;
- дозволяють пов'язати теоретичні знання з їх практичним використанням для рішення конкретних задач;
- являють собою інтегральні характеристики якості підготовки здобувачів освіти і засоби організації комплексного особистісного й соціально значущого освітнього контролю.

Відповідно до поділу змісту освіти на загальну метапредметну, міжпредметну і предметну, пропонуємо трирівневу ієрархію компетентностей:

- ключові компетентності - відносяться до загального змісту освіти;
- загальнопредметні компетентності - відносяться до певного кола навчальних предметів та освітніх галузей;

-
- предметні компетентності - частки стосовно двох попередніх рівнів компетентності, що мають конкретний опис і можливість формування в рамках навчальних предметів.

З урахуванням даних позицій ключовими освітніми компетентностями є такі:

1. **Ціннісно-смыслова компетентність.** Це компетентність у сфері світогляду, пов'язана з ціннісними орієнтирами здобувача освіти, його здатністю бачити та розуміти навколишній світ, орієнтуватись у ньому, усвідомлювати свою роль і призначення, творчу спрямованість, уміти вибирати цільові та значеннєві установки для своїх дій і вчинків, приймати рішення.
2. **Загальнокультурна компетентність.** Коло питань, в яких здобувач освіти повинен бути добре обізнаний, мати пізнання та дуже широкий досвід діяльності: це особливості національної та загальнолюдської культури, духовно-моральні основи життя людини й людства, окремих народів, культурологічні основи сімейних, соціальних, суспільних явищ і традицій, роль науки та релігії в житті людини, їх вплив на світ, компетентності в побутовій і культурно-дозвілєвій сфері.
3. **Навчально-пізнавальна компетентність.** Це сукупність компетентностей здобувача освіти у сфері самостійної пізнавальної діяльності, що включає елементи логічної, методологічної, евристичної, загальноосвітньої діяльності, співвіднесеної з реальними об'єктами, які пізнаються здобувачем освіти. Сюди входять знання й уміння організації цілепокладання, планування, генерації ідей, аналізу, рефлексії, самооцінки освітньо-пізнавальної діяльності.
4. **Інформаційна компетентність.** За допомогою реальних об'єктів (телевізор, магнітофон, телефон, факс, комп'ютер, принтер, модем, копір) й інформаційних технологій (аудіо - відеозапис, електронна пошта, ЗМІ, Інтернет) формуються вміння самостійно шукати, аналізувати та відбирати необхідну інформацію, організувати, перетворювати, зберігати та передавати її. Дана компетентність забезпечує навички діяльності здобувача освіти стосовно інформації, що міститься в навчальних предметах та освітніх галузях, а також у навколишньому світі.
5. **Комунікативна компетентність.** Включає знання необхідних мов, способів взаємодії з оточуючими й окремими людьми та подіями, навички роботи у групі, відігравання різних соціальних ролей у колективі. Здобувач освіти має вміти презентувати себе, написати лист, анкету, заяву, поставити запитання, вести дискусію.
6. **Соціально-трудова компетентність** означає володіння знаннями та досвідом у сфері громадянсько-суспільної діяльності, у соціально-трудовій

сфері, у сфері сімейних стосунків та обов'язків, у питаннях економіки та права, у галузі професійного самовизначення. У дану компетенцію входять, наприклад, уміння аналізувати ситуацію на ринку праці, діяти відповідно до особистої та суспільної вигоди, володіти етикою трудових і громадських взаємин.

7. **Компетентність особистісного самовдосконалення** спрямована на засвоєння способів фізичного, духовного й інтелектуального саморозвитку, емоційної саморегуляції та самопідтримки. Реальним об'єктом у сфері даної компетентності виступає сам здобувач освіти. Він опановує способи діяльності у власних інтересах і можливостях, що виражається в його безперервному самопізнанні, розвитку необхідних сучасній людині особистісних якостей, формуванні психологічної грамотності, культури мислення та поведінки. До даної компетентності відносяться правила особистої гігієни, турбота про власне здоров'я, внутрішня екологічна культура.

Процедура конструювання освітніх компетентностей спирається на рефлексивне виявлення компетентнісного змісту існуючої освіти та містить у собі чотири етапи:

1. Пошук проявів ключових компетентностей у кожному конкретному навчальному предметі;
2. Побудову ієрархічної надпредметної систематики;
3. Проектування загальнопредметних освітніх компетентностей на вертикальному рівні для всіх трьох ступенів освіти;
4. Проекцію сформованих за ступенями компетентностей на рівень навчальних предметів та їх відображення в освітніх стандартах, програмах, підручниках і методиках.

Формування компетентностей відбувається засобами змісту освіти. У підсумку в здобувача освіти розвиваються здібності та з'являються можливості вирішувати в повсякденному житті реальні проблеми - від побутових до виробничих і соціальних.

Список літератури:

Вища освіта і Болонський процес. Навчальний посібник. К: «Вища школа», 2007.

Система педагогічної освіти та педагогічних інновацій : 36. наук. пр. -Київ-Полтава, 2002. 101с.

Настільна книга педагога. Упорядники: Андрєєва В.М., Гигораш В.В. -Х.:
«Основа», 2006. 352с.

ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ПРОГРАМ-СИМУЛЯТОРІВ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ

Квітка А.І., викладач професійно-теоретичної підготовки КЗО «Покровське вище професійне училище» ДОР»

Використання симуляторів машинно-тракторних агрегатів та комбайнів для навчання – ідея, яка набуває все більшої цікавості як серед викладачів професійно-теоретичної підготовки, так і серед здобувачів освіти.

Адже у сучасних здобувачів освіти, які живуть в умовах технологічного та інформаційного прогресу, традиційні методи навчання не завжди викликають бажаний інтерес. Тому, використання програм-симуляторів може вдало доповнити класичне навчання, підвищити ефективність та мотивацію здобувачів освіти, і класичний урок в розумінні сучасних здобувачів освіти перестає бути нудним, а навпаки стає більш реалістичним, пізнавальним та подекуди веселим.

Щоб досягти певного прогресу при використанні програм-симуляторів, здобувачу освіти необхідно одночасно грати та навчатися. За допомогою симуляторів можна вдосконалювати свої знання з конкретних тем або відпрацьовувати технологічні прийоми до ідеального виконання з мінімальними витратами часу та економічних ресурсів. Проводити експерименти та різні форми технологічних операцій.

Говорячи про ігрові програми-симулятори та їх використання в освітньому процесі, помилково вважати, що їх можна використовувати лише для навчання учнів шкільного віку. Дана індустрія розширює рамки своїх користувачів серед дорослого населення цивільних людей та, навіть, військових.

Користуючись власним досвідом використання ігрових програм-симуляторів, а саме Farming Simulator, можу стверджувати, що в тих умовах дистанційного навчання, які склалися під час пандемії, саме використання у навчанні симулятора дозволило залучити та мотивувати більшість здобувачів освіти до освітнього процесу. Це було новим, цікавим та пізнавальним елементом.

Симулятор дає можливість наочно продемонструвати всі аспекти організації польових робіт аграрного підприємства: це і оранка полів, культивація, боронування, внесення рідких та твердих органічних добрив, внесення мінеральних добрив та ядохімікатів, сівба, прикочування посів, прополювання бур'янів, збирання та транспортування врожаю. Крім того, збирання соломи різними методами, заготівля сіна та силосу, дотримуючись технологічного процесу.

Для виконання операцій вирощування Farming Simulator пропонує широкий вибір сучасних закордонних та вітчизняних тракторів, комбайнів, сільськогосподарських знарядь та автомобільного транспорту. В симуляторі присутні більш як 100 брендів і більше 400 одиниць сільськогосподарської техніки та знарядь, серед яких John Deere, Valtra, Case, Massey Ferguson, Claas, Fendt та інших.

Таким чином, у здобувачів освіти є можливість віртуально ознайомитися з будовою, зовнішнім та внутрішнім виглядом сільськогосподарської техніки, в тому числі органами керування.

Працюючи в Farming Simulator, кожною одиницею техніки можна керувати, виконувати безліч сільськогосподарських завдань. Наприклад, переведення сільськогосподарських знарядь в робоче й транспортне положення, навішування їх на трактор, регулювання кута нахилу та виліт жатки, висоту обприскування, виконання навантажувально-розвантажувальні операції та багато іншого.

У симуляторі є можливість ознайомитись з технологією вирощування різних видів культур, як-от: пшениці, ячменю, сої, ріпака, вівса, кукурудзи на зерно, кукурудзи на силос, соняшника, картоплі, буряка, та навіть бавовни. Крім зернових та технічних культур є можливість ознайомитися з вирощуванням винограду, оливи, цукрової тростини.

Farming Simulator враховує технологічний процес та вегетаційний період, сівозміну кожної культури, що впливає на якість та кількість врожаю. Присутні зміна сезонів та погодних умов.

Симулятор дозволяє спроектувати інші аспекти діяльності сучасного фермерського господарства, а саме: утримання теплиць, використання механізованих операцій для відгодовування та утримання тваринницьких ферм (свиноферм, корівників, вівцеферм, кінних ферм та птахоферм).

Технічні можливості Farming Simulator дозволяють спроектувати господарські приміщення, ангари, зерносховища, майданчики для зберігання техніки. Все це дає майбутньому фахівцю навички керування не тільки сільськогосподарською технікою, а й організацією роботи з власним товариством, оцінюючи всі можливі ризики та в подальшому використовувати ці знання в професійній діяльності.

Програма Farming Simulator має можливість одночасно на одній локації перебувати до 16 учасників та в кооперативі під керівництвом виконувати різні поставлені завдання.

За кожним учасником закріплюється певна технологічна операція. На прикладі вирощування пшениці: хтось керує комбайном, інший учасник перевозить врожай, третій – тюкує соломку, четвертий – перевозить тюки, а слідом за ними вже їде трактор з лушпильником.

В умовах очного навчання використання ігрових програм-симуляторів мають великі перспективи. Впровадження симуляторів в процес професійно-теоретичної підготовки впливає на розвиток професійних компетенцій майбутніх трактористів-машиністів сільськогосподарського виробництва, робітників фермерського господарства, значно підвищуючи їх впевненість у своїх знаннях та вміннях під час виконання практичних завдань та технологічних операцій в реальних умовах на машинно-тракторних агрегатах у польових умовах.

Звісно, що при використанні програм-симуляторів присутня економічна ефективність: оптимально використовується робочий час викладача, відсутні ризики пошкодження дорого-вартісних машинно-тракторних агрегатів, витрати на паливо-мастильні матеріали та амортизаційні витрати.

Технічною умовою впровадження Farming Simulator в освітній процес є наявність персонального комп'ютера, мультимедійного керма та мережа Інтернет.

Впровадження в освітній процес програм-симуляторів для підготовки фахівців агропромислового комплексу - це сьогодні та майбутнє в підготовці високоякісних кваліфікованих робітників.

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТА ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ АГРАРНОГО СЕКТОРУ

Князєва М.О., старша викладачка кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти (м. Біла Церква, Київська обл.)

В умовах воєнного стану є надзвичайно важливою робота аграрного сектору. Для поліпшення роботи спостерігається значне зацікавлення аграріїв в потребі використання цифрових технологій. Зі стрімким розвитком науково-технічного прогресу все більше зростає потреба агротоваровиробників у сучасних наукових розробках щодо діджиталізації управління сільськогосподарським виробництвом.

Теоретичні, методологічні та загальні методичні питання щодо інноваційно-цифрового розвитку аграрної економіки знайшли відображення у наукових працях таких вчених, як: В.Я. Амбросов, О.А. Бугуцький, Н.К. Васильєва, О.І. Дацій, М.В. Зубець, С.І. Демяненко, О.Ю. Єрмаков, О.В. Крисальний, М. Кропивко, Л.В. Молдован, С.І. Наконечний, О.М. Онищенко, Б.Й. Пасхавер, П.В. Трегобчук, О.В. Шубравська та ін. Грунтуючись на дослідженні нових технологій в аграрному секторі, а також застосуванні штучного інтелекту в роботі підприємств, навчання здобувачів освіти аграрного сектору стає справою, яка вимагає максимальної точності та своєчасності використання даних.

Роботодавці та ключові стейкхолдери розуміють, що випускники аграрних закладів вищої освіти отримують певні, але досить обмежені, знання з інформаційних систем та технологій, у той же час вони мають потенціал стосовно генерації інноваційних ідей в агробізнесі. Тому до освітніх програм у закладах вищої освіти слід надавати більш ґрунтовний контент щодо навчання роботі з цифровими агротехнологіями не тільки в теорії, але й на практиці.

Варто зазначити, що в умовах воєнного стану та пандемії COVID-19 заклади освіти вимушено перейшли на дистанційне навчання. Студенти мають опанувати і теорію і практику в дистанційному форматі. На допомогу науково-

педагогічним і педагогічним працівникам приходять онлайн-курси, сервіси, сайти і платформи для дистанційного навчання. Найбільш розповсюдженим варіантом заповнення нестачі з фахової інформації та знань є проходження онлайн-курсів. В мережі Інтернет можна обрати зручну платформу для дистанційного навчання. Прикладом таких веб-сайтів для проходження аграрних курсів є:

1. Prometheus - онлайн-курси від кращих викладачів на найбільшій освітній платформі України
2. EdX - всесвітньо відома платформа дистанційного навчання;
3. Coursera - веб-сайт, який має загальні та спеціалізовані модулі про сільське господарство;
4. Udeemy - сайт з лекціями про актуальні та сучасні технології та впровадження аграрного сектору;
5. Factor Academy - платформа, яка має онлайн-курс про особливості обліку в сільському господарстві;
6. «Бізнес-інкубатор» від Укрдержфонду - курс про те, як фермеру отримати від держави поворотну фінансову допомогу;
7. Вебінари Українського проекту бізнес-розвитку плодо-овочівництва (UHBDP);
8. Growex Academy – платформа онлайн-курсів для аграріїв;
9. Культиварій – освітня платформа з курсами для аграріїв

Також, надзвичайної актуальності набувають аграрні онлайн-ігри та симулятори, такі як:

1. FarmForesight - інструмент для планування агробізнесу, який має програмне забезпечення, що моделює бізнес-процес аграрного виробництва;
2. Farming Simulator - серія відеоігор з імітацією сільського господарства;
3. Pure Farming - симулятор «фермера», в якому можна займатися сільським господарством, будувати ферми, вирощувати рослини і т.д. в різних містах Америки та Європи. [1]

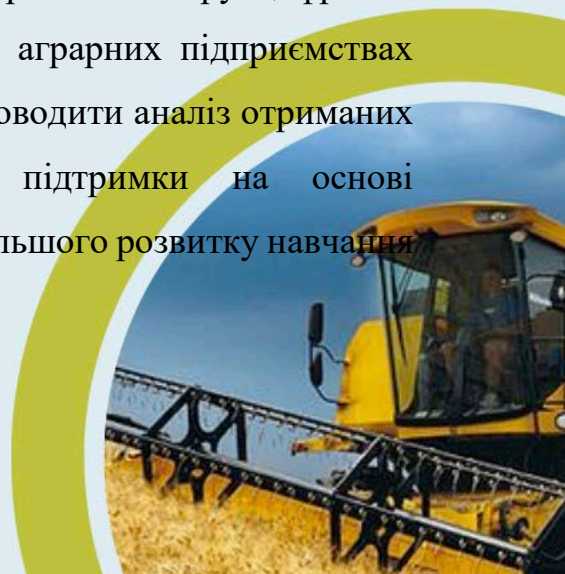

Важливо надати здобувачам освіти знання щодо ІТ-технологій, які лише починають впровадження в аграрну сферу, такі як:

1. АЕРО. Являє собою систему, здатну виявляти шкідників. Здійснюється це завдяки цифровій зйомці з повітря в ультрафіолетовому діапазоні за допомогою безпілота;
2. CropCare. Величезна база різних засобів для боротьби зі шкідниками, яка постійно оновлюється. Фермеру потрібно внести в неї свої культури і GPS-дані полів, після цього буде здійснено підбір оптимальних препаратів;
3. AgroGuard. Система охоронних стовпів, обладнаних інфрачервоними датчиками. При порушенні меж ділянки або при виникненні будь-якої іншої події власник оперативно отримує повідомлення на телефон;
4. DrT-Tech. Дозволяє систематизувати всі дані, зібрані з датчиків і з полів, в одну зручну структуру. Для їх перегляду можна використовувати відповідну програму на смартфоні;
5. Fractal. Конструктор розумних процесів. З його допомогою можна максимально автоматизувати робочі процеси АПК, наприклад, облік робочого часу або регулювання певних механізмів. Програма здатна об'єднати всі пристрої в єдину мережу (або в кілька мереж при потребі);
6. AgromaxEffect. Являє собою програму, що моделює майбутній урожай, ґрунтуючись на культурі і характеристиках ділянки;
7. Koleso. Інтернет-майданчик, де фермери можуть виставити на оренду агрегати, які простоюють без діла. А інші фермери, які потребують такої техніки - її орендувати. [2]

Таким чином, навчання здобувачів освіти аграрного сектору цифрових технологій, які в подальшому будуть використані в аграрних підприємствах дасть змогу якісно зберігати великий масив даних, проводити аналіз отриманих результатів. Створення системи інформаційної підтримки на основі інформаційних технологій є основним завданням подальшого розвитку навчання аграріїв.

Список літератури

1. Аграрний IQ: добірка корисних ресурсів для фермера. Kurkul.com : веб-сайт. URL:<https://kurkul.com/spetsproekty/745-agrarniy-iq-dobirka-korisnih-resursiv-dlya-fermera> (дата звернення: 12.01.2021).
2. Смарт-технології в агроменеджменті. АгроКебети : веб-сайт. URL: <https://blog.agrokebety.com/smarttehnologii-v-agro-menedgmente-ua> (дата звернення: 11.01.2021)

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

Ковальчук Андрій Васильович, аспірант кафедри професійної освіти і технологій сільськогосподарського виробництва Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка

В умовах цифровізації дедалі більше професій потребують набуття високого рівня цифрових навичок та володіння новими технологіями. Відповідно видозмінюється загальна мета освіти, а зміст освіти має відповідати сучасним вимогам ринку праці. Пріоритетом сучасних закладів освіти має бути розвиток у здобувачів освіти вміння мислити, самостійно здобувати інформацію і критично її оцінювати, а не лише накопичувати і запам'ятовувати. Для успішної реалізації на ринку праці випускників закладів освіти сьогоднішня система освіти має зазнати докорінних цифрових змін та відповідати світовим тенденціям цифрового розвитку [1].

Сьогодні існує ряд освітніх концепцій пов'язаних з цифровими технологіями. Серед поширених науковці [2] виділяють: адаптивне навчання, віртуальний клас, MOOC, синхронне та асинхронне навчання, змішане навчання, «Перевернутий» клас (перевернуте навчання), самостійно спрямоване навчання, система управління навчальним процесом (LMS), хмарне навчання, мобільне навчання, e-Learning, Технологія 1:1, гейміфікація.

А. Заїка [3] виокремив цифрові технології в професійній підготовці майстрів виробничого навчання:

Відкриті освітні ресурси – будь-які освітні ресурси, які представлені у відкритому доступі та можуть бути використані педагогами та здобувачами освіти без сплати будь-яких ліцензійних зборів та комісій.

Інтернет речей (IoT) являє собою мережу обчислювальних пристроїв, вбудованих у предмети щоденного побуту (які не є комп'ютерами та смартфонами), що дозволяє їм обмінюватися даними. У сфері освіти Інтернет речей змінює самі процеси навчання та педагогічної діяльності. Впровадження

IoT в освітній процес допоможе: організувати освітній процес; застосовувати індивідуальний підхід, доносити інформацію цілеспрямовано та адресно, здійснювати моніторинг стану здоров'я у сфері освіти, зробити заняття більш різноманітними та захопливими.

Штучний інтелект (ШІ) – моделювання процесів людського мислення за допомогою машин, зокрема комп'ютерів. Використання штучного інтелекту у професійній підготовці має значущий вплив на якість навчання та розвиток навичок майбутніх фахівців. ШІ може аналізувати потреби та рівень знань кожного студента та створювати індивідуальні навчальні програми. Це дозволяє студентам вивчати матеріал власним темпом і зосереджувати увагу на найбільш важливих темах для їхньої майбутньої професії. ШІ може створювати віртуальних наставників, які надають студентам практичну підтримку та відповідають на питання. Це особливо корисно для симуляції практичних навичок, які важливі для певної професії. Також ШІ використовується для автоматизованої оцінки навчальних досягнень студентів. Він може аналізувати завдання, тести та проекти, щоб надати об'єктивні результати інструкторам і студентам. А ще, дозволяє створювати віртуальні середовища для тренування у небезпечних чи складних ситуаціях. Це дозволяє студентам здобувати практичний досвід без реальних ризиків. ШІ дозволяє аналізувати дані про навчання студентів та відстежувати їх прогрес. Це допомагає виявити слабкі місця та покращити навчальні програми та методики. Важливо враховувати етичні та приватність при використанні ШІ в освіті і забезпечити збереження якості навчання та розвитку моральних та соціальних навичок разом із технологічними досягненнями.

Віртуальна реальність (VR) – це створене за допомогою комп'ютера симуляційне середовище, з яким особистість може взаємодіяти. Віртуальна реальність (VR) грає значущу роль у підготовці фахівців у різних галузях, сприяючи покращенню навчання та розвитку практичних навичок. VR дозволяє створювати віртуальні середовища, що імітують реальні робочі умови. Це особливо корисно в галузях, де безпека або високий ризик. Студенти можуть

використовувати VR для тренування різних навичок, включаючи технологічні операції, автомобільну керуваність, роботу зі складним обладнанням тощо. Це дозволяє студентам здобувати практичний досвід без реальних ризиків і витрат. У галузях, які вимагають створення та аналізу різних об'єктів або структур, VR може використовуватися для створення віртуальних моделей і просторів для ефективного навчання та вирішення завдань. VR може об'єднувати студентів з різних місць у віртуальних об'єктах або середовищах, щоб вони могли співпрацювати, розв'язувати задачі та навчатися разом. VR може бути використана для створення навчальних ігор, які не тільки полегшують навчання, але і роблять його цікавішим і захопливішим для студентів. Окрім того, VR створює імерсивний навчальний досвід, які полегшують засвоєння матеріалу та поліпшують концентрацію студентів. Важливо відзначити, що використання VR у професійній підготовці може бути витратним і вимагати спеціалізованого обладнання. Проте ця технологія має значний потенціал для поліпшення навчання та підготовки фахівців, особливо в сферах, де практичний досвід та імітація реальних умов є важливими частинами професійної підготовки.

Доповнена реальність (AR) – це технологія, яка поєднує реальний світ і віртуальний контент, дозволяючи користувачам бачити реальні об'єкти, доповнені інтерактивними елементами, текстом, зображеннями, звуком і іншими віртуальними об'єктами. AR може доповнювати навчальні матеріали, роблячи підручники, підручники та інші навчальні ресурси більш інтерактивними та зрозумілими. Студенти можуть використовувати смартфони, планшети чи AR-окуляри, щоб отримувати додаткову інформацію, пояснення і завдання, пов'язані з текстом навчальних матеріалів. Доповнена реальність дозволяє створювати віртуальні симуляції практичних завдань і тренувань. AR може допомагати студентам візуалізувати складні дані та концепції, роблячи їх більш доступними та зрозумілими. Це особливо корисно в галузях, де важко уявити абстрактні поняття без візуальних засобів. Доповнена реальність відкриває широкий спектр можливостей для покращення професійної підготовки, роблячи її більш інтерактивною, зрозумілою та захопливою для студентів.

Серед засобів навчання з використанням цифрових технологій А. Заїка [3] виокремлює:

Віртуальні інтерактивні дошки: Padlet, Miro, Popplet, Twiddla, Rizzoma.

Віртуальні інтерактивні презентації: Prezi, Google Slides, Canva.

Сервіси для організації оцінювання знань: Quizizz, Майстер-тест, LearningApps, Online Test Pad, Google Form, Kahoot.

Сервіс для проведення відеоконференцій: ZOOM, WizIQ, Skype, Google Meet.

Сервіси для створення інформаційної сторінки (сайт, блог, портфоліо): Wix, Sway, uCoz, Portfoliobox, Mahara.

В. Ковальчук та В. Сорока [4] класифікували цифрові освітні технології та їх компоненти за методичним призначенням:

- *навчальні* (формування знань, умінь, навичок навчальної або практичної діяльності, забезпечення необхідного рівня засвоєння навчального матеріалу);
- *тренажери* (відпрацювання різного роду вмінь й навичок, повторення або закріплення матеріалу);
- *контрольовальні* (контроль, вимірювання або самоконтроль рівня опанування навчальним матеріалом);
- *інформаційно-пошукові та інформаційно-довідкові* (надання відомостей, формування вмінь і навичок систематизації інформації);
- *демонстраційні* (візуалізація досліджуваних об'єктів, явищ, процесів із метою їх дослідження та вивчення);
- *імітаційні* (подання певних аспектів реальності для вивчення її структурних або функціональних характеристик);
- *лабораторні* (проведення віддалених експериментів на реальному обладнанні);
- *моделювальні* (моделювання об'єктів, явищ, процесів із метою їх дослідження та вивчення);
- *розрахункові* (автоматизація різних розрахунків й інші рутинні операції);

- *навчально-ігрові* (створення навчальних ситуацій, у яких діяльність здобувачів освіти реалізується в ігровій формі);
- *комунікаційні* (організація спілкування педагогів, здобувачів освіти, фахівців, громадськості, доступ педагогів і студентів до необхідних інформаційних ресурсів);
- *інтегровані* (поєднують комплекс інтегрованих засобів, що задовольняють широкий спектр потреб освітнього процесу).

Роль цифрових технологій у підготовці фахівців у різних галузях і професіях не можна недооцінювати. Цифрові технології дозволяють студентам отримувати доступ до величезної кількості інформації і ресурсів для самостійного навчання. Це можуть бути відеоуроки, інтерактивні підручники, віртуальні лабораторії тощо. Студенти можуть швидше засвоювати матеріал і розвивати навички завдяки інтерактивності та доступності цифрових ресурсів.

Онлайн-курси та масові відкриті онлайн-курси (MOOCs) надають можливість студентам здобувати освіту у визнаних експертів з усього світу, навіть якщо вони знаходяться далеко від університету чи коледжу. Це розширює можливості для підготовки фахівців у різних галузях.

Фахівці у сферах науки, бізнесу та інших галузях використовують цифрові технології для обробки та аналізу великих обсягів даних. Штучний інтелект допомагає у розв'язанні складних завдань і прийнятті рішень на основі даних.

Інструменти для співпраці в мережі дозволяють студентам спілкуватися та працювати разом, незалежно від їхнього місця знаходження. Це розвиває навички комунікації та співпраці, які є важливими для більшості професій.

Цифрові технології дозволяють навчання на відстані, що особливо актуально в умовах війни. Загалом, цифрові технології революціонізують процес підготовки майбутніх фахівців, розширюючи можливості для отримання якісної освіти і розвитку навичок у різних галузях. Студенти повинні бути готові використовувати ці технології для покращення своєї професійної підготовки і розвитку.

Використана література

1. Концепція цифрової трансформації освіти і науки на період до 2026 року.
URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/koncepciya-cifrovoyi-transformaciyi-osviti-i-nauki-mon-zaproshtuye-do-gromadskogo-obgovorennya>
2. Ковальчук В. І. Тенденції розвитку освіти в епоху інформаційного суспільства. Стратегії інтенсифікації вищої гуманітарної освіти в Україні та країнах ЄС: монографія / О. В. Малихін, В.І. Ковальчук, Н. О. Арістова, Р. А. Попов, І. С. Гриценко. Київ: НУБіП України, 2017. С. 7–134.
3. Заїка А. О. Формування цифрової компетентності майбутніх майстрів виробничого навчання сільськогосподарського профілю: методичні рекомендації / за заг. ред. В. І. Ковальчука. – Суми : Видавець Вінніченко М. Д., 2022. – 116 с.
4. Ковальчук В.І., Сорока В.В. Застосування інноваційних цифрових технологій у підготовці педагогів для сфери професійної освіти. Інноваційні освітні технології: світовий і вітчизняний досвід використання в системі неперервної освіти: монографія / відповідальні редактори Барановська Л.В. (Київ, Україна), Морська Л.І. (Жешув, Республіка Польща). Біла Церква : ТОВ «Білоцерківдрук». 2022. – 238-249 с.

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ГАЛУЗІ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Ковальчук Василь Іванович, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри професійної освіти і технологій сільськогосподарського виробництва Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка

Сучасний етап розвитку суспільства вирізняється цифровою трансформацією усіх сфер діяльності людини. Упровадження цифрових технологій позитивно впливає на ефективність, результативність, вартість та якість діяльності та сприяє економічному зростанню. В Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки [1] зацентовано увагу на цифровізації сільського господарства, а саме: впровадженню цифрового землеробства; цифровізацію сільської інфраструктури; цифровізація землеробства та сільського господарства, що сприятиме подоланню цифрового розриву та соціально-економічного відродження сільських територій. Подолаючи інформаційний розрив, цифрові технології підвищують продуктивність, прибутковість та стійкість сільського господарства.

Останніми роками для агробізнесу розроблено багато цифрових продуктів, які отримали визнання в багатьох країнах світу. Наразі відбувається перехід від «аналогових» систем та процесів індустріальної економіки до «цифрової» економіки, що приводить до появи нових, унікальних систем і процесів.

Розвиток агросфери передбачає принципово нову стратегію менеджменту, що базується на застосуванні цифрових технологій, що дозволяють оптимізувати різноманітні виробничі процеси. Точні технології у землеробстві мають бути спрямовані насамперед на підвищення коефіцієнта корисного використання земельного банку країни. Проте найважливішим результатом їх упровадження стане виробництво здорової, екологічно чистої аграрної продукції.

Ефективність сільського господарства підвищується шляхом автоматизації агротехніки. У великих і малих господарствах використовуються безпілотні комбайни та трактори, роботизовані пристрої працюють, що працюють на основі

GPS-навігації. Це дозволяє використовувати автопарк найбільш ефективно, мінімізуючи участь людини у виконанні рутинних завдань. Автоматизовані пристрої та роботи використовуються і для посіву культур, збирання врожаю, внесення добрив і боротьби з бур'янами тощо. Мобільні програми та веб-платформи сприяють поширенню сільськогосподарських знань, надаючи фермерам можливість використовувати новітні методи роботи.

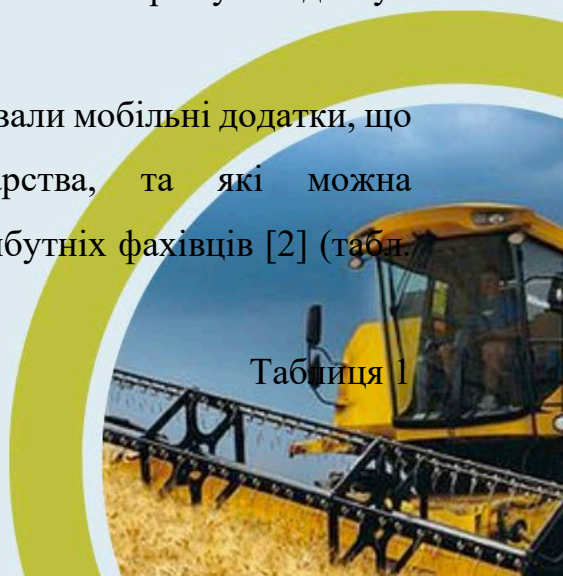
Технологічний розвиток сільськогосподарської галузі актуалізує потребу оновлення змісту підготовки майбутніх фахівців для сільського господарства у профільних закладах освіти, що має враховувати також і сучасні технологічні досягнення в сфері цифрових технологій.

Серед різноманіття технологій які використовуються в освітньому процесі широкого вжитку набувають мобільні технології навчання (M-learning), що дають можливість, як педагогам та здобувачам освіти можливості доступ до навчальних матеріалів та різноманітних ресурсів у будь-який час та з будь-якого місця.

Поширення цифрових технологій, таких як смартфони, Інтернет, аналіз даних та сенсорні пристрої, відкрило нову еру послуг із поширення сільськогосподарських знань. Ці технології забезпечили зв'язок у реальному часі, прийняття рішень на основі даних та доступ до великого сховища сільськогосподарської інформації. Фермери використовують безліч інструментів та додатків, які дають їм можливість робити усвідомлений вибір для підвищення продуктивності та стійкості сільського господарства. Цифрові інструменти глибоко вплинули на послуги з поширення сільськогосподарських знань. здійснивши революцію у тому, як фермери поширюються та отримують доступ до інформації.

Ми проаналізували ринок послуг та систематизували мобільні додатки, що використовуються в галузі сільського господарства, та які можна використовувати в освітньому процесі підготовки майбутніх фахівців [2] (табл. 1).

Таблиця 1

Мобільні додатки в галузі сільського господарства

QR код	Назва й призначення додатка
	<p><i>Навігатор полів.</i> Призначений для паралельного водіння для точного сільського господарства. Допомагає водію сільськогосподарської техніки рухатися вздовж паралельних доріжок, навіть при поганій видимості.</p>
	<p><i>GPS Вимірювання площі полів.</i> Вимірювання площі, відстані та периметра використовуючи GPS або ручний режим.</p>
	<p><i>Агро Калькулятор (Calcagro)</i> дозволяє швидко і точно розрахувати ставку дохідності, швидкість висівання, швидкість заповнення, втрату ваги при сушінні (вологість), прибуток (після висихання).</p>
	<p><i>365 Crop</i> – призначений для документування витрат виробництва сільськогосподарських культур, починаючи від обробки і до збирання врожаю. Завдяки можливості записувати показники виробництва сільськогосподарських культур дозволяє їх переглядати. Переглядати карти полів і різні аналізи можна робити в русі й з великою чіткістю.</p>
	<p><i>Проба Ґрунту.</i> Найпопулярніший інструмент точного землеробства для ефективного способу відбору проб ґрунту. Дозволяє здійснювати правильний відбір проб ґрунту з точним методом та інструментами для точного аналізу ґрунту. Додаток допоможе заощадити багато часу, використовуючи навігацію прямо до позиції захвату ґрунту, що дозволяє уникнути непотрібного руху по полю.</p>

Агробаза - бур'ян, хвороби, комахи. Вміщує інформаційну базу сільськогосподарських знань про шкідників, бур'яни, каталог хвороб та всі зареєстрованих в країні пестицидів. Допомагає швидко здійснити ідентифікацію бур'янів, хвороб та комах або шкідників на ваших полях та підбір продуктів захисту рослин, що підвищити врожайність за менших витрат на пестициди, фунгіциди або гербіциди.

Sprayer calibrator. Додаток, який допомагає кожному фермеру вибрати правильну насадку для пестицидів. Вибравши правильний тип насадки, вам просто потрібно встановити основні значення, і програма буде калібрувати інші значення обприскувача. Включає функцію, яка дозволяє користувачеві швидко встановити необхідний тиск і швидкість трактора. Крім того, це чудова допомога при встановленні відстані між форсунками або їх виборі. Таку інформацію, як обприскування за хвилину або в гектарах / акр, легко отримати.

АГРІО - точне землеробство. Додаток для ідентифікації хвороб рослин і діагностики рослин, який діє як доктор рослин і допомагає ідентифікувати хвороби рослин і проблеми на знімках, зроблених смартфоном. На основі зображень хворих культур робить діагностику рослини та пропонує рішення за лічені секунди. Надаємо детальні протоколи інтегрованої боротьби зі шкідниками для оптимізації врожайності та якості врожаю та зменшення витрат на обробку. Також можна отримати точні дані про погодні умови. Додаток можна використовувати на полі, фермі й саду.

AgriBus-NAVI – це навігаційний додаток GPS/GNSS для тракторів, комбайнів, самохідних оприскувачів для підтримки прямолінійної роботи на великих площах полів. Дозволяє виконувати сільськогосподарські роботи по прямій лінії та через рівні проміжки часу на великому полі при цьому перевіряти дисплей на екрані під час водіння. Водій може відразу побачити, чи є надмірна, чи недостатня кількість добрив, чи хімікатів, що може значно підвищити ефективність сільськогосподарської роботи та зекономити гроші на добривах, пестицидах.

GeoPard Agriculture. Дозволяє здійснювати моніторинг культури, зони управління, топографію, аналітику даних врожайності, побудувати зони управління, використовувати передову аналітику, створювати VRA мапи та експортувати зони родючості, здійснювати двонапрямну синхронізацію даних.

Цифрові технології можуть подолати цифровий розрив та надати фермерам цінну інформацію для сталого сільськогосподарського розвитку. Ознайомлення здобувачів освіти з цифровими технологіями, які використовуються в сільському господарстві дозволить підвищити рівень та якість знань, сформує сучасні навички та компетентності, наблизить навчання до реальних виробничих умов та зменшить кваліфікаційний розрив.

Список літератури

1. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки: Закон України від 17 січня 2018 р. № 67-р / Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80/page>

2. Заїка А. О. Формування цифрової компетентності майбутніх майстрів виробничого навчання сільськогосподарського профілю: методичні рекомендації / за заг. ред. В. І. Ковальчука. – Суми : Видавець Вінніченко М. Д., 2022. – 116 с.

ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ

Кривобок Анна Сергіївна,

викладачка кафедри ТНОП та Д

Білоцерківського інституту неперервної
професійної освіти,

м. Біла Церква, loneliness891@gmail.com

Використання інноваційних технологій навчання – це запорука якісної підготовки висококваліфікованих фахівців своєї справи.

В Національній доктрині розвитку освіти України в XXI столітті зазначається, що освіта «є засобом відтворення й нарощування інтелектуального, духовного потенціалу народу, ... дієвим чинником модернізації суспільства, зміцнення авторитету держави на міжнародній арені». Належне виконання цих завдань можливе за умови модернізації самої

освіти, ключовими позиціями якої мають стати такі принципи, як відродження національно-культурних традицій українського народу, демократизація та гуманізація всього навчально-виховного процесу.

На сьогодні, сучасна освіта застосовує відповідні технології, які сприяють:

- індивідуалізації навчання;
- діяльнісній активізації учнів;
- діалоговій взаємодії між викладачем і студентів (педагогіка співробітництва).

Ефективне господарювання в аграрному секторі потребує належного матеріально-технічного забезпечення, використання новітніх досягнень науки і техніки, сучасних технологій. Поєднання високої фахової, ґрунтовної загальноосвітньої підготовки працівників з набуттям ними навичок оперативного й відповідного реагування на будь-які зміни в технологічному процесі, самостійного передбачення і виявлення шляхів розв'язання технологічних проблем є одним із завдань ступеневої професійної освіти фахівців аграрного профілю. Обсяг накопичених людством сільськогосподарських знань є дуже великим, тому необхідно відібрати та

систематизувати той мінімум, який є найбільш доцільним у процесі професійної підготовки майбутніх аграріїв [1].

Отже, підготовка якісних робітничих кадрів, які відповідають сучасним вимогам і можуть вирішувати складні виробничі завдання, є головним завданням професійної освіти. Якісна підготовка кваліфікованих робітників потребує творчого підходу викладачів та майстрів виробничого навчання закладів професійної (професійно-технічної) освіти (ЗП(ПТ)О) до вибору змісту, форм, методів та засобів навчання, максимального використання досягнень сучасної педагогічної науки, нових педагогічних і виробничих технологій, які мають бути орієнтованими не лише на передачу готових знань, а й відображати ідеї розуміння та визнання чужої точки зору, повагу до особистості, організації співпраці та самовираження в діяльності, в творчості, тобто на формування комплексу особистісних якостей учнів [2].

Однією з особливостей освітнього процесу в ЗП(ПТ)О в сучасних умовах є те, що заклади освіти мають право самостійно обирати форми і методи організації освітнього процесу, а педагогічні працівники самостійно визначати засоби і методи навчання і виховання учнів з урахуванням положень загальної педагогіки та методики навчання. Які ж основні завдання професійної освіти в сучасних умовах? Це створення умов для набуття кожною людиною професії і включення її в суспільно-корисну, продуктивну працю відповідно до її інтересів та здібностей; це задоволення поточних та перспективних потреб народного господарства в кваліфікованих, конкурентоздатних робітниках, що мають широкий політичний кругозір, професійну мобільність, загальну культуру; це забезпечення перепідготовки робітничих кадрів, підвищення їхньої кваліфікації відповідно до сучасних вимог науково-технічного розвитку та потреб виробництва, які швидко змінюються [3].

Учні повинні мати навички думати, розуміти сутність речей, осмислювати ідеї і концепції, трактувати і застосовувати їх в конкретних умовах. Саме через це виникла необхідність застосування інноваційних технологій навчання. До провідних технологій навчання відносяться:

- технологія ситуаційного навчання (кейс-метод);
- ігрові технології;
- проєктна технологія;
- технологія проблемного навчання;
- інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ);
- технології моделювання професійної діяльності;
- інтегративно-модульна технологія навчання;
- технологія розв'язування винахідницьких завдань тощо.

Список використаних джерел

1. Гаврилюк О.О. Спрямування освітніх інноваційних процесів на модернізацію професійного навчання / Педагог професійної школи: Методичний посібник (за матеріалами Всеукраїнського науково-методичного семінару «Інноваційні методики у професійній підготовці кваліфікованих робітників (21 вересня 2009 р.)» / За заг. ред. Т.М. Герлянд. – К.: ПТО АПН України, 2009. – Вип. 1. – С.22-23
2. Інноваційні технології навчання при підготовці кваліфікованих робітників в системі професійно-технічної освіти. / [Текст]: Методичний посібник / За заг. ред Палига О. В., Притула І. А. – Василівка, 2015. – 21 с.
3. Методика професійного навчання: методичний посібник / І.Є. Сілаєва, С.С. Шевчук, С.О. Заславська. – Донецьк: ІПО ІПП УМО, 2013. – 292 с.

РОЗВИТОК ТВОРЧОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ У ПОЗААУДИТОРНІЙ РОБОТІ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

Лебідь Ольга Миколаївна, студентка магістратури Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти, майстер виробничого навчання Державного навчального закладу

"Буцький політехнічний професійний ліцей"

[смт Буки, olgalebid66@gmail.com](mailto:smt_Buki_olgalebid66@gmail.com)

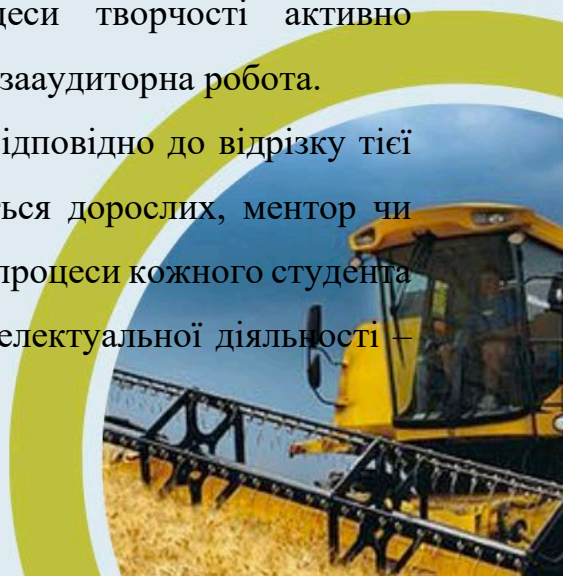
Вступ (актуальність і постановка проблеми дослідження). Україна знаходиться на шляху переходу до більш демократичного складу суспільства. Але тут ще є люди, які вирости і виховані під радянськими наративами, що активно насаджались пропагандою тих часів. Ці люди мають великий потенціал та досвід, їхні інтелектуальні ресурси повинні бути використані з максимальною вигодою для них і для держави. Особливо це актуально в період війни, коли держава і так страждає, ми не повинні забувати про творчу діяльність.

Мета, методи і підходи. Теоретичні дослідження наукового бачення фактичних типів правління, що були в Україні до і після перелаштування суспільства на більш сприятливий для життя лад, як це впливає на народ, і як народ на це впливає, аналіз змін із власного досвіду.

Основні результати. Даною темою і дотичними до неї активно займаються такі дослідники, як Т. Іванайська, О. Медведєва, І. Карпова, Н. Галєєва, Н. Руденко, О. Тепла, Г. Овчаренко, О. Сєваст'янова, Н. Шабаєва, С. Шашенко, Т. Бурцева, Н. Грищенко, Л. Онучак, Л. Якушкіної та ін.

Освіта і самоосвіта стимулює людину до творчості. Будь-яка інформація, що її обробляє мозок, стимулює його працювати ще швидше, його природня здатність до аналізу і синтезу автоматично запускає ці процеси, і ми спостерігаємо творчі процеси. Не завжди процеси творчості активно стимулюються під час перевірки знань. Для цього є позааудиторна робота.

Що стосується дітей, їх знання перевіряються відповідно до відрізка тієї програми, що був проведений на уроці. Що стосується дорослих, ментор чи викладач не завжди має сили і час вникати в усі творчі процеси кожного студента чи слухача. Але чим більше ідей виникає під час інтелектуальної діяльності –

тим краще для нашого суспільства. Тому важливо стимулювати творчу діяльність, виділяючи для цього позааудиторні години. [1]

Державі вигідно, щоб у неї зростали активні і творчі особистості, це стосується не тільки дітей, а і морально-професіонального зростання дорослих людей. Як відомо, направлення енергії на творчість і хобі, яке може перерости в прибуткову професію, відмінно відволікає від шкідливих звичок, залежності від ігор чи навіть наркотиків. Звичайно, мова йде про профілактику таких станів, бо сильно занедбані стадії потребують втручання медицини.

Кожна людина володіє своїм баченням краси і отримує моральне задоволення від усіх барв навколишнього світу. Творчість допомагає вийти за рамки, адже більшість часто вибирають певну ознаку і ставить їй клеймо. Це часто обмежує суспільство, робить його одностороннім. Часто можна почути «ви не маєте смаку» коли людина проявляє свій реальний смак, відмінний від нав'язаного маркетинговими авторитетами. Тому важливо проявити саме ініціативу на рівні держави в організації позааудиторного розвитку, де всі люди проявлять творчість і не боятимуться генерувати нові ідеї, корисні для України та світу.[2]

Інтенсифікація виробництва та швидкі зміни в світі тиснуть на багатьох людей. Хоча навпаки, це повинно стимулювати їх до більшого та кращого трудового процесу, до азарту та розвитку. Для цього потрібно генерувати мотиваційні процеси професійної самореалізації у людей на рівні держави. Дуже добре на це впливає одна із форм позааудиторної роботи – гуртки. В професійній творчості дуже важлива робота в команді, адже ми живемо в суспільстві, і в більшості випадків одиночна діяльність неможлива чи не вигідна. Багато творчих і талановитих людей не використовує свій потенціал і занедбує його через відсутність вміння спілкуватись з людьми та соціофобію. Це можна пояснити тим, що навик спілкування потребує часу і зусиль, які такі люди часто витрачають на розкриття творчого потенціалу.

Гурткова робота повинна формуватись на принципах урахування особливостей кожного і запобігати дискримінації та булінгу. Також вона

повинна враховувати нахили, інтереси і здібності кожного, їх рівня готовності, бути добровільною.[3]

Одностороннє бачення якісних характеристик предмета і обмеження творчості формується організаціями, які просувають свій товар. Вони синтетично виробляють в людях поняття що красиво, а що ні, щоб масово просувати свій товар. Це робиться через модні журнали, відео в інтернеті чи рекламу. Але це також вигідно державам, де панують екстрактивні політичні і економічні інститути. Ми можемо спостерігати це в нашого агресивного сусіда, а також пам'ятаємо такі традиції з СРСР. Це відбувається тому, що така паразитарна влада боїться «творчої деструкції». Творчі люди часто ставлять під загрозу владу, яка намагається бути монополістом у всьому.

Стимулювання творчості, особливо на рівні держави, являється ознакою її схильності до інклюзивних інститутів, тобто тих, що розподіляють ресурси справедливо між людьми, на відміну від екстрактивних, які витягують ресурси з великої кількості людей, зосереджуючи їх у власності відносно невеликої за кількістю людей верхівки. [4]

Висновки. Отже, позааудиторна робота важлива для стимулювання творчості студентів, дорослих та дітей. Проте така робота повинна бути організована відповідним чином. У кожної людини різні творчі здібності і різні рівні чутливості. Це саме стосується і задатків, талантів, обмежених можливостей. Однією з основних завдань викладача – це стимулювати творчу діяльність студента в умовах, що не обмежують його, тобто при відсутності контролю. Багато чого залежить також від виховання. Відсутність спеціального навчання для батьків, низька його доступність і велика кількість стереотипів у суспільстві щодо створення сім'ї, молоді люди все ще потребують в допомозі при наявних негативних наслідках виховання в сім'ї.

Список використаних джерел

1. Шевчук С.С., Кулішов В.С. Дидактика професійної освіти : практико-орієнтований аспект навчально-методичний посібник. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПНУ, 2021. 212 с.
2. Князева М.О., Позааудиторна робота як складова формування творчості здобувачів освіти.
URL:

<https://lib.iitta.gov.ua/733056/1/%D0%A2%D0%B5%D0%B7%D0%B8%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%2022.09.22.pdf> (дата звернення: 15.09.2023).

3. Шевчук С.С. Розвиток ключових компетентностей здобувачів освіти у позааудиторній навчальній діяльності ЗП(ПТ)О. Спецкурс. Біла Церква: БІНПО, 2020. 84 с.
4. Аджемоглу Дарон, Робінсон Джеймс. Чому нації занепадають? Походження влади, багатства і бідності / пер. Олександр Дем'янчук. Київ: Наш Формат, 2016. 440 с

ЗДОРОВ'Я ЗДОБУВАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ - ПРІОРИТЕТНА УМОВА ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ КРАЇНИ

Линчак О.В. докторка біологічних наук, с.н.с., професорка кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України

Міграція близько 8 мільйонів українських дітей та громадян переважно молодого, репродуктивного віку посилила затяжну демографічну кризу в нашій державі. За даними державної служби статистики України за три десятиліття з 1993 по 2022 рр. Україна недорахувалася 10,689 млн осіб, що склало 20,46 % її населення. Така глибока демографічна криза поруч з соціально-економічною кризою, не кажучи вже про військовий стан, поряд з євроінтегрованим курсом нашої держави ставить на порядок денний вирішення питання формування, відтворення та реалізації людського капіталу, основною складовою якого в умовах війни та повоєнному відновленні України є здоров'я здобувачів професійної освіти як майбутніх кваліфікованих кадрів. Саме з цією категорією населення буде тісно пов'язане відтворення нашої держави в усіх значеннях цього слова, адже це не лише наш трудовий, а і репродуктивний потенціал.

Згідно з Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН (1979 р.) здоров'я населення є основним критерієм доцільності та ефективності усіх без винятку сфер діяльності людини. Воно є основною складовою людського капіталу і надає людині певні переваги. Здоров'я населення розглядається не тільки як результат соціально-економічного розвитку країни, а й як суттєвий внесок у такий розвиток.

На здоров'я саме підростаючого покоління значний вплив здійснюють умови навчання: мікроклімат у навчальних приміщеннях, рівні освітлення на робочих місцях учнів, психо-емоційні навантаження, викликані інтенсивністю процесу навчання та розумовим навантаженням під час занять і при підготовці домашніх завдань.

В структурі захворюваності сучасних дітей превалюють вегето-судинна дистонія з підвищенням або зниженням артеріального тиску, виразкова хвороба шлунку, гастрити. З року в рік підвищується частота неврозів, прогресує патологія органів зору та порушення осанки [1]. І це було в довоєнний період.

На сьогодні до переліку негативних чинників в нашій країні додався фактор війни. Війна приводить до постійної повторюваної травматизації, результатом якої може бути формування комплексного посттравматичного синдрому. З початком війни населення нашої держави перебуває під дією комбінації потужних стресових факторів. Неочікуваний початок війни, голод, розлука з близькими, переміщення у межах країни чи за кордон, втрата житла та/або роботи, фізичне чи сексуальне насильство призводять до зростання порушень ментального здоров'я та загострення психосоматичної патології. Особливо небезпечним є сполучений вплив кількох травматизуючих факторів.

У ході бойових дій довкілля забруднюється в результаті використання зброї, пожеж, руйнування потенційно небезпечних для довкілля об'єктів промисловості, заповідників та орних земель, водоймищ та атмосферного повітря. Ці події також є стресовими факторами для здоров'я людини.

При зменшенні впливу зовнішніх чинників на здоров'я:

- перевага віддається первинній, а не вторинній профілактиці;
- визнано, що втручання, спрямовані на всю популяцію, є більш ефективними, ніж ті, що розраховані на групи високого ризику;
- контроль за опосередкованими непрямими впливами часто дає кращі результати для здоров'я, ніж усунення прямих ризиків.

В якості прикладу можна використати таке захворювання, як цукровий діабет, поширеність якого за 2005-2017 рр. зростала і збільшилась у 1,6 разу як серед дітей 0-14 років (з 0,66 до 1,07 ‰), так і серед підлітків 15-17 років (з 1,50 до 2,38 ‰) [2].

Найбільше значення показника поширеності було відмічено саме серед 15-17-річних дітей. Таке зростання частоти пов'язують, перш за все, зі збільшенням поширеності ожиріння серед дітей [3]. Так, у 82 % випадків дітей з цукровим

діабетом другого типу в Україні було відмічено ожиріння чи надмірну масу тіла, а у 86,4 % – був наявний цукровий діабет серед родичів першого та другого ступенів спорідненості.

Щодо первинної профілактики цукрового діабету другого типу, то вона передбачає залучення до здорового способу життя, виявлення та корекцію чинників ризику (наказ МОЗ України № 1118 від 21.12.2018 р.). Таким чином, логічним є посилення уваги до тих осіб, що відносяться до групи ризику виникнення, зокрема, осіб з ожирінням. Але більш ефективним буде профілактика ожиріння на рівні всієї популяції. Особливо актуальним і нагальним це питання є серед підлітків, адже за даними статистично-аналітичного довідника з дитячої ендокринології ДЗ «Центр медичної статистики МОЗ України» саме серед 15-17-річних дітей відбувалось поступове зростання показника ожиріння (у 2,4 разу за 13 років). Саме така профілактика із залученням всіх зацікавлених сторін дасть найкращий результат, адже поряд з медичними працівниками саме залучення освітян, засобів масової інформації [3] дозволить вирішити не лише питання доступності спорту, а й, наприклад, контролю цін на харчові продукти з високим вмістом швидкозасвоюваних вуглеводів.

Щоб забезпечити ефективність процесу формування здорового (у фізичному і психічному розумінні) суспільства необхідно приймати до уваги всі складові, що забезпечують здоров'я. Згідно з Концепцією ВООЗ (2002 р.) найкращим способом досягнення цієї мети є підвищення рівня освіти, оскільки освічена людина буде намагатися жити в здоровому оточенні, уникати додаткових ризиків, вимагати від влади створення здорового середовища і сприяти заходам, направленим на вказані цілі.

Але вимагаючи від держави виконання її обов'язків, важливо, щоб ми самі розуміли і взяли на себе певну частину відповідальності за своє здоров'я. Такі обов'язки викладені в т.ч. і в Законі України "Про освіту". Зокрема серед обов'язків педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників визначені: сприяти розвитку здібностей здобувачів освіти, формуванню навичок

здорового способу життя, дбати про їхнє фізичне і психічне здоров'я; захищати здобувачів освіти під час освітнього процесу від будь-яких форм фізичного та психічного насильства, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю здобувача освіти, запобігати вживанню ними та іншими особами на території закладів освіти алкогольних напоїв, наркотичних засобів, іншим шкідливим звичкам.

Узагальнюючи вищевикладене, слід відмітити, що на сьогодні необхідне залучення усіх можливих резервів збереження та зміцнення здоров'я молоді, в т.ч. за рахунок змін способу їх життя. Запорука відновлення України – її діти та молодь, здоров'я яких повинно бути пріоритетним. І роль залучення педагогічним складом закладів професійної освіти питань здоров'язбереження та здоров'яформування в усі без винятку навчальні дисципліни в умовах повоєнної відбудови та відновлення нашої країни важко переоцінити.

Список використаних джерел

1. Пересипкіна Т.В. Динаміка стану здоров'я підлітків. України / Т.В. Пересипкіна // Здоровье ребенка. – 2014. – № 1. – С. 12–15.

2. Гойда Н. Г., Процюк О. В., Линчак О. В., Клименко Л. В. Цукровий діабет серед дитячого населення в областях України: ризик виникнення та можливості профілактики // Громадське здоров'я в Україні: реалії, тенденції та перспективи: колективна монографія / за заг. ред. проф. Ждана В. М. та проф. Голованової І. А. – Полтава: ТОВ «Фірма «Техсервіс», 2020. – С. 23-32.

3. Зелінська Н. Б., Глоба Є. В., Погадаєва Н. Л. Статистика цукрового діабету у дітей в Україні (аналіз і прогноз) // Клінічна ендокринологія та ендокринна хірургія.- 2013. - № 1(42). - С. 80-83.

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ З АГРОІНЖЕНЕРІЇ

Личова Тетяна Юріївна, аспірантка кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва, Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка (м. Глухів, Сумської обл.)

Сучасна ситуація, яка склалась в країні через війну, не тільки кардинально змінила життя кожного із нас, а ще й вплинула на навчання та виховання нашої молоді. Такі глобальні зміни призвели до необхідності нагального використання цифрових технологій в освітньому просторі, які дають можливість на урізноманітнення режимів та стилів навчання щодо потреб, які можуть виникати у різних ситуаціях. Аналіз закордонного досвіду показав, що онлайн-навчання та змішане навчання у деяких країнах є єдиними можливими формами навчання, оскільки здобувачі не відвідують заклади освіти (в часи COVID-19). Проте, з огляду на останні події в світі та в Україні, впровадження онлайн-освіти наразі – це єдиний спосіб навчатися в умовах війни. Водночас потреба в цифровізації освітнього простору постійно зростає, оскільки розширюється спектр її застосування. Сучасна сільськогосподарська техніка, машини, військова техніка під управлінням комп'ютерних технологій, тому всі виробничі процеси наразі знаходяться під впливом цифрових технологій, як наслідок робота в сучасній галузі агропромислового виробництва і не тільки потребує передових цифрових компетенцій, що наразі створює виклики для систем професійної освіти. У сьогоденні середовищі заклади професійної освіти мають бути готовими до підготовки майбутніх фахівців із різних галузей, здатних адаптуватися до цифрових технологій, які постійно змінюються. Зазначений факт ставить певні вимоги до цифрової грамотності як здобувачів освіти, так і викладачів, які повинні співпрацювати за допомогою цифрових пристроїв і програмного забезпечення для досягнення навчальних цілей [1].

Під поняттям «цифрові технології» слід розуміти, як: системи штучного інтелекту, роботизацію та кіберсистеми, великі дані (Big Data), безпаперові

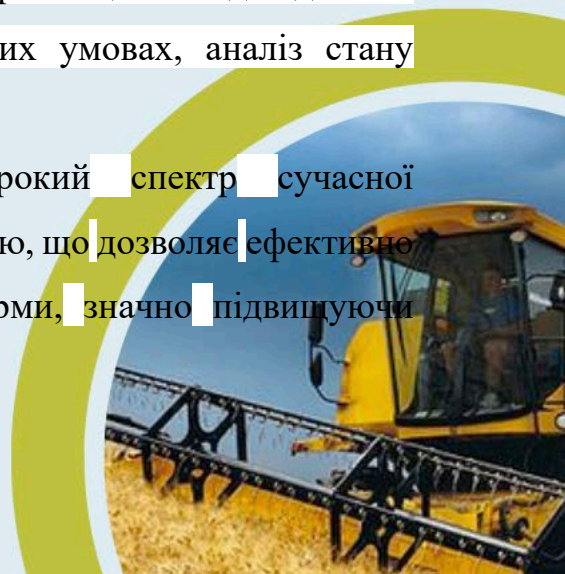

технології, технології інтернет речей, адитивні технології (3D-друк), безпілотні й мобільні технології, хмарні й туманні обчислення, біометричні технології, технології ідентифікації, квантові технології, блокчейн та інші [3].

Напрямом новітнього розвитку цифрових технологій є цифровий тренд, до якого відносять: використання технології віртуальної реальності на додаток до існуючої дистанційних технології; перехід від формування «жорстких» (hard skills) до «гнучких» (Soft skills) навичок, що передбачає розвиток творчого мислення, прагнення до подальшого розвитку, здатностей до самоорганізації (особливо у майбутніх фахівців технічних спеціальностей); усунення бар'єрів у суміжних галузях знань шляхом цифровізації; використання онлайн-технологій в освітньому процесі (дозволяє «персоналізувати» навчальні траєкторії для здобувачів освіти, особливо з обмеженими можливостями); проникнення елементів онлайн-освіти в традиційну (офлайн) систему освіти [4].

Оскільки багато факторів все ще знаходяться поза зором досяжності, використання цифрових технологій дозволяє працівникам галузі агропромислового виробництва отримати глибше розуміння ситуації на місці за допомогою передових технологій, які надають інформацію про ситуацію на господарстві. До основних напрямів застосування цифрових технологій у галузі агропромислового виробництва належать: ГІС технології та GPS, супутникові знімки, датчики, агроботи, дрони, розумна робототехніка для збору врожаю, автоматизовані системи моніторингу, системи моніторингу здоров'я сільськогосподарських культур, технології для ідентифікації тварин і контролю стану їх здоров'я. До перспективних напрямів розвитку застосування цифрових технологій в галузі агропромислового виробництва слід віднести: аналіз супутникових знімків, моніторинг у польових умовах, аналіз стану культур і ґрунту, розумна аналітика.

Аграрні підприємства використовують широкий спектр сучасної спеціалізованої техніки та оснащені цифровою технікою, що дозволяє ефективно обробляти великі площі, забезпечуючи розумні ферми, значно підвищуючи

врожайність сільськогосподарських культур і продуктивність худоби, а також знижуючи витрати для компаній, тим самим підвищуючи собівартість продукції.

Реалії сьогодення та трансформаційні процеси нині значною мірою впливають на освіту та професійну підготовку майбутніх бакалаврів з агроінженерії та вимагають суттєвих змін у системі освіти. На сьогодні викладання якісних і доступних освітніх матеріалів для майбутніх фахівців неможлива без використання цифрових технологій [5].

Для підготовки майбутніх фахівців доцільно використовувати інноваційні дидактичні засоби навчання, основою яких є широке коло навчальних програм з використанням персональних комп'ютерів. Необхідно підкреслити, що серед програмного забезпечення навчального призначення виділяють: *електронний навчально-методичний комплекс* (поєднує в собі всі компоненти навчальної дисципліни такі, як лекційні матеріали, робочий зошит практичних і лабораторних занять, тестовий контроль знань, завдання для самостійної роботи, література тощо); *електронні навчальні курси* (призначені для вивчення окремої дисципліни, включають в себе анімацію, посилання, ігри, ребуси, відео); *мережеві програми* (призначені для навчання здобувачів освіти та представляє з себе комп'ютерну локальну мережу) та *контрольнодіагностичні системи* (призначені для контролю знань здобувачів освіти, які базуються на комп'ютерних технологіях); *програмно-педагогічні засоби* (сукупність навчальних програм, яка включає в себе електронні підручник, лабораторний практикум, програми для графічного креслення та створювання 3D моделей, тести) [6].

Безперервна взаємодія між викладачами та здобувачами освіти за допомогою програмного забезпечення в будь-який час і в будь-якому місці забезпечує безперервність навчального процесу. Це дозволяє опановувати предмет незалежно від часу, місця та роду занять. Такі можливості дозволяють перейти на дистанційне навчання [5].

Важливе місце в освітньому процесі майбутніх фахівців відіграють цифрові технології, серед яких виділяють електронне навчання, до якого відносять [2]:

Адаптивне навчання. Поняття «адаптація» обумовлює вид взаємодії індивіда або соціальної групи з соціальним середовищем (освітнім), у якому узгоджені вимоги та очікування учасників. Під адаптивною системою освіти розуміють освітню систему, яка підтримує кожного здобувача в досягненні оптимального рівня інтелектуального розвитку відповідно до його природних здібностей і талантів. Адаптивне навчання з наявністю таких характеристик: гнучкість, відкритість та багатоструктурність, веде здобувачів освіти до вищих, потенційно можливих рівнів розвитку. Без використання цифрових технологій неможлива ефективна організація цієї роботи.

Загальна модель адаптивного навчання полягає у створенні різних видів цифрової діяльності, створенні умови для гнучкої побудови структур заняття та забезпеченні безперервної діяльності здобувачів освіти. Основними характеристиками адаптивного навчання є нормалізація навчального навантаження здобувачів освіти шляхом збільшення часу на самостійну роботу на заняттях.

Застосування адаптивних технологій навчання в освітньому просторі майбутніх бакалаврів з агроінженерії стає передусім активною та самостійною діяльністю та обумовлює: читання обов'язкової та додаткової літератури, розв'язування завдань різної складності, проведення дослідів, лабораторних, практичних робіт, самостійна робота з викладачем, перевірка знань.

Змішане навчання. Під змішаним навчанням слід розуміти освітню технологію сукупністю якої є традиційне (очне навчання) та електронне навчання (онлайн-навчання). Для реалізації такого навчання доцільне дотримання таких принципів: послідовність, наочність, практичне застосування, безперервність, підтримка.

До моделей змішаного навчання відносять: перевернутий клас, гнучку модель, ротацію лабораторій, ротацію станцій. Однак, незважаючи на труднощі,

доцільно виділити переваги використання цієї технології: підвищує ефективність навчального процесу за рахунок підвищення мотивації навчальної діяльності майбутніх бакалаврів з агроінженерії; враховуються особисті здібності здобувачів освіти; збільшення залучення через соціальну взаємодію. Використання технологій змішаного навчання є актуальним на етапі цифрової модернізації освітньої системи та професійної підготовки майбутніх фахівців.

Мікронавчання. Ділить освітню інформацію на невеликі блоки, кожен з яких охоплює конкретну тему. Тривалість 1-5 хвилин. Протягом цього часу здобувачі освіти отримують нову інформацію, відповідають на контрольні запитання та повторюють те, чому вони навчилися. До переваг мікронавчання слід віднести: навчання в зручний час, цілеспрямованість, легке запам'ятовування та ефективність.

Практичні застосування мікронавчання різноманітні і можуть використовуватися як окремі навчальні модулі або як частина більших комплексних курсів. Окремі модулі можна поєднувати, щоб сформувати загальну навчальну програму. З точки зору циклу навчання мікронавчання підходить для багатьох етапів: підготовка, базова підготовка та збереження знань, як наслідок забезпечує значну додаткову цінність за мінімальних витрат.

Поєднання мікронавчання та Learning Management System (LMS – система управління навчанням) дозволяє формувати індивідуальні навички, інтегровані в більш складні процеси. Мікронавчання можна об'єднати як повторення протягом певного часу або як частину розширеного курсу для покращення довготривалого навчання та засвоєння матеріалу.

Електронне навчання обумовлює використання сучасних цифрових освітніх інструментів (віртуальної реальності, штучного інтелекту, хмарних технологій, блокчейну) та обладнання (інтерактивні дошки, інтерактивна панель, планшети, ПК, смартфони, ноутбуки, електронні фліпчарти, віртуальна інтерактивна пісочниця тощо).

Слід зазначити, що використання цифрових технологій в освітньому просторі майбутніх бакалаврів з агроінженерії, а також розробка на їх основі

нових методів навчання дає змогу змінити не лише засоби навчання, а й середовище, в якому вони перебувають. Значно прискориться передача людських знань і накопиченого технічного та соціального досвіду не тільки від покоління до покоління, але й від людини до людини. Сучасні цифрові технології покращують якість освіти та дозволяють здобувачам швидко адаптуватися до екологічних та соціальних змін. Активне використання цифрових технологій у професійній освіті є важливим елементом проектування її системи, що відповідає вимогам інформаційного суспільства та процесу реформування традиційної системи освіти.

Впровадження дистанційної освіти з використанням нових можливостей цифрових технологій є головним викликом цифровізації освітніх процесів. Перевагами використання цифрових технологій у навчальному процесі та професійній підготовці майбутніх бакалаврів з агроінженерії є те, що викладачі можуть контролювати не лише прикладний ефект навчального процесу, а й швидкість засвоєння здобувачами навчального змісту; час, витрачений на вирішення конкретного завдання. Перевагою для майбутніх бакалаврів з агроінженерії є те, що сучасні цифрові технології дають їм можливість працювати над будь-яким проектом у групах, обмінюватися думками та ідеями [7].

Освіта в сучасному контексті має бути більш гнучкою, доступною та відповідати постійним викликам сьогодення. Тому використання цифрових технологій в освітньому просторі професійної підготовки майбутніх бакалаврів з агроінженерії є наразі актуальним. Враховуючи стрімкий розвиток інноваційних технологій у галузі агропромислового виробництва, таких як доступність ГІС-технологій, GPS, супутникових знімків, дронів, датчиків, агроботів, підготовка майбутніх агроінженерів в освіті отримує новий поштовх. Уміння використовувати цифрові інструменти дозволяють майбутнім фахівцям розвивати професійні компетентності, необхідні для подальшого працевлаштування та конкурентоспроможності на ринку праці. Конкурентоспроможність, креативність, логічне мислення, креативний підхід та

комунікабельність — ті якості, які роботодавці шукають у майбутніх спеціалістах.

Список літератури

1. Kovalchuk, V., Maslich, S. and Movchan, L., (2023). Digitalization of vocational education under crisis conditions. *Educational Technology Quarterly* [Online]. Available from: <https://doi.org/10.55056/etq.49>.

2. Заїка, А.О., Ковальчук, В.І. (Ред.). (2022.). Формування цифрової компетентності майбутніх майстрів виробничого навчання сільськогосподарського профілю: методичні рекомендації. Суми : Видавець Вінніченко М. Д., 116 с.

3. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 р. No 67-р / Кабінет Міністрів України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80/page>

4. Ковальчук, В.І., Заїка, А.О. (2021). Підготовка майбутніх майстрів виробничого навчання сільськогосподарського профілю в умовах цифровізації. *Новий поштовх для розвитку педагогічної та психологічної науки в Україні та країнах ЄС: колективна монографія*. Рига, Латвія: “Baltija Publishing”. 864 с.

5. Личова, Т.Ю. (2023). Діджиталізація освітнього процесу професійної підготовки майбутніх бакалаврів з агроінженерії. *Цифрова трансформація та діджитал технології для сталого розвитку всіх галузей сучасної освіти, науки і практики* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Ломжа, 26 січ. 2023 р. Łomży. С. 253–258.

6. Ковальчук, В., Подольська, І. (2018). Застосування цифрової педагогіки в підготовці майбутніх фахівців сфери підприємництва. *Молодий вчений*, 5 (57), 523-526. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/45694>

7. Pearce Nick, Weller Martin, Scanlon Eileen & Kinsley Sam (2011). Digital scholarship considered: how new technologies could transform academic work.

ПЕДАГОГІЧНА ТВОРЧІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ЯК ОСНОВА ЕФЕКТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ РОБІТНИЧИХ КАДРІВ

Лук'яненко Сергій Володимирович

магістрант кафедри професійної освіти та технологій

*сільськогосподарського виробництва Глухівського національного педагогічного
університету імені Олександра Довженка (м. Глухів, Сумська обл.)*

Розвиток сучасного суспільства висуває нові вимоги до закладів професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти, до організації освітнього процесу і, особливо, до особистості педагога професійного навчання. У зв'язку з цим однією з головних завдань є підготовка педагогічних кадрів, які володіють високим рівнем фахової та соціальної адаптивності, вміють комплексно оцінювати педагогічну ситуацію на різних рівнях, здатних до гнучкого поєднання традиційного та інноваційного підходів здійснення освітнього процесу та виховання підростаючого покоління.

У період перебудови освітніх шаблонів та стереотипів виникає потреба у підготовці майбутніх педагогів, здатних прогнозувати розвиток подій, формулювати проблему та приймати складні педагогічні рішення. Отже, на сьогоднішній день особливої актуальності набуває завдання розвитку у майбутнього педагога професійного навчання нової формації набору професійних та особистісних якостей, які можемо визначити загальним поняттям «творчий потенціал».

Аналіз наукових праць [1, 2, 3, 4] дозволив нам дійти висновку, що найчастіше термін «творчий потенціал» вживається дослідниками як синонім таких понять, як «творча особистість», «творчі можливості», «творчі задатки особистості», «креативність особистості». Науковці, розглядаючи дане поняття, виходять з того факту, що в даний час не існує точного визначення творчого потенціалу. Проте різні теорії, концепції, звертаючись до цього поняття, використовують загальні, споріднені визначення, ключові поняття, що

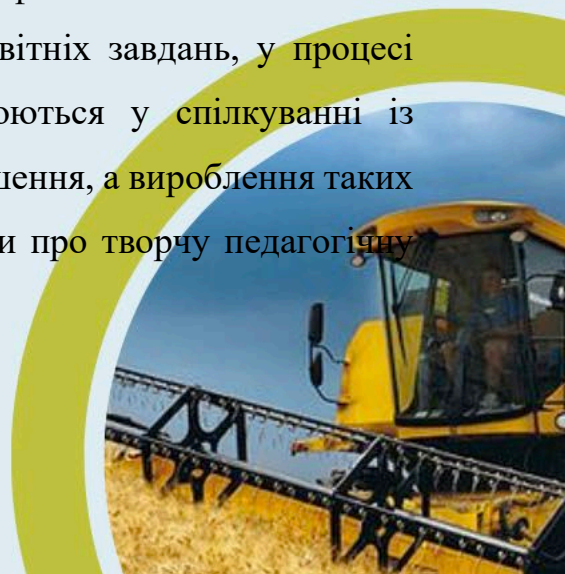
характеризують творчу особистість: допитливий, винахідливий, оригінальний, повний ідей, фантазій, нездатний обмежити себе існуючими правилами тощо. Спільним у всіх трактуваннях творчого потенціалу є його здатність до виведення особи на новий рівень життєдіяльності, перетворення самої особистості.

Педагогічна діяльність сучасного педагога професійного навчання, спрямована на організацію освітнього процесу підготовки кваліфікованих робітників, не може бути повністю алгоритмізована. Це означає, що ні теоретично, ні, тим більше, практично неможливо розписати кожен крок педагога, кожен його дію, дати рецепти на всі випадки життя.

В. Ковальчук розглядає творчий потенціал в структурі педагогічної майстерності [5, 6, 7].

У процесі педагогічної діяльності майбутній педагог професійного навчання зустрінеться з величезною кількістю важко прогнозованих, а іноді непередбачуваних чинників, які впливають на розвиток особистості учнів, наприклад, умови життя, характер, смаки, спадковість, традиції, оточення тощо. Чим більше розвинений творчий потенціал у педагога, тим легше йому знайти правильні методи та прийоми адекватної взаємодії зі здобувачами для дієвої допомоги з розвитку та саморозвитку особистості учня. Слід також зауважити, що креативна людина має більшу, в порівнянні з людьми з непроявленим творчим потенціалом, привабливість у спілкуванні. Вона притягує до себе людей, а ця якість особистості є важливою для професії педагога професійного навчання.

Із вище зазначеного випливає, що одним із головних факторів майбутньої професійної діяльності сучасного педагога професійного навчання є усвідомлення та вирішення незліченної кількості освітніх завдань, у процесі вирішення яких у педагога виробляються і втілюються у спілкуванні із здобувачами оптимальні, не стандартні педагогічні рішення, а вироблення таких рішень – справа творча, ось чому необхідно говорити про творчу педагогічну діяльність в цілому.

Аналіз наукових робіт [1, 2, 3] дозволив нам розглядати поняття «творчий педагогічний потенціал» як цілісну особистісну характеристику, основу якої складають загальні здібності індивіда, характерною особливістю яких є спрямованість на особистісне зростання, перетворення інтелектуальної сфери, а також самоактуалізацію в процесі відносин людини з іншими людьми.

Своєрідність педагогічної творчості полягає у тому, що творчий характер носить як акт розв'язання педагогічних завдань, так і процес втілення цього рішення, який, будучи творчим актом, значною мірою базується на індивідуально-типологічних характеристиках педагога професійного навчання.

Конкретизуючи структуру творчої педагогічної діяльності, можемо виокремити послідовність етапів у її здійсненні:

1. Виникнення педагогічного задуму спрямованого на вирішення педагогічної задачі.
2. Творча розробка задуму.
3. Здійснення педагогічного задуму в діяльності в спілкуванні із здобувачами.
4. Аналіз та оцінка результатів творчості.

Підсумовуючи, можемо відзначити, що у ЗВО, які готують педагогічний потенціал для закладів П(ПТ) та ФПО, мають бути створені такі умови, в яких майбутні педагоги професійного навчання безперервно прагнули б до самореалізації власних творчих можливостей. Розвиток педагогічного творчого потенціалу неможливий без активної діяльності та самого студента у процесі здобуття вищої освіти. Постановка певних цілей, укладених у саморозвиток, прагнення реалізації дозволяє досягти того значного результату, який відбиває рівень активності суб'єкта. Це означає, що процес підготовки майбутніх педагогів професійного навчання ми розглядаємо як значний етап, що стимулює саморозвиток і саморегуляцію, а всю подальшу професійну діяльність – як можливість реалізації свого педагогічного творчого потенціалу.

Список літератури

1. Хріненко Т. До проблеми формування творчого потенціалу майбутнього вчителя технологій. *Наукові записки. Серія : Педагогічні науки* . Випуск 107. URL: <http://surf.li/lbzmp> (дата звернення 13.09.2023).

2. Карпова І. Г. Соціально-педагогічні чинники виявлення творчого потенціалу студента у позанавчальній діяльності вищого навчального закладу. *Соціалізація особистості* : зб. наук. праць / За заг. ред. проф. А. Й. Капської. Том XXXI. К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2008. С. 166–180.

3. Коваленко Л. Г. Деякі аспекти проблеми формування у вищій школі творчого потенціалу фахівця технологічної освіти. *Вісник Черкаського університету. Серія: Педагогічні науки*. Черкаси, 2009. С.53–57.

4. Тітова О. А. Система розвитку творчого потенціалу майбутніх інженерів аграрного профілю : дис. ... докт. пед. наук. Глухів, 2020. 614 с.

5. Ковальчук В. І. Розвиток педагогічної майстерності майстрів виробничого навчання ПТНЗ у післядипломній освіті (теоретико-методичний аспект) : монографія. Класичний приватний університет. Запоріжжя : ТОВ “ЛПС” ЛТД, 2014. 396 с.

6. Ковальчук В. І. Зміст та структура педагогічної майстерності майстра виробничого навчання ПТНЗ. *Наукові записки. Серія «Психолого-педагогічні науки»* (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя) / за заг. ред. проф. Є.І. Коваленко. Ніжин: НДУ ім.. М. Гоголя, 2012. №6. С.39-44.

7. Ковальчук В. І., Бірюк М. В. Роль інноваційних технологій навчання у розвитку педагогічної майстерності педагога професійного навчання. *Молодий вчений*. 2019. №4. С. 262-267.

**ВИКОРИСТАННЯ МІЖДИСЦИПЛІНАРНИХ ЗВ'ЯЗКІВ ПІД ЧАС
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ
ФАХІВЦІВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ**

Маринченко Євгеній Олегович,

доктор філософії, доцент кафедри професійної освіти та
технологій сільськогосподарського виробництва,

Глухівського НПУ ім. О. Довженка

(м. Глухів, Україна);

Кучер Олег Анатолійович,

аспірант кафедри професійної освіти та
технологій сільськогосподарського виробництва

Глухівського НПУ ім. О. Довженка

Галісевич Вадим Григорович,

аспірант кафедри професійної освіти та
технологій сільськогосподарського виробництва

Глухівського НПУ ім. О. Довженка

На сьогодні одним із напрямів формування професійної компетентності є використання міждисциплінарних зв'язків дисциплін циклу професійної підготовки, які характеризуються їхнім власним проникненням одна в одну, а особливо «Машини та машиновикористання на переробних підприємствах», «Сільськогосподарські та меліоративні машини», «Трактори та автомобілі», «Інноваційні технології в сільськогосподарському виробництві», «Технічне конструювання і моделювання», «Основи тваринництва», «Ремонт машин», та ін. В основі прослідковується велика кількість відкриттів, винаходів та раціоналізаторських ідей на межі наук, які безпосередньо забезпечують розвиток технологій у всіх галузях сільськогосподарського виробництва й сприяють якісним змінам змісту й характеру праці фахівців агропромислового комплексу.

Беручи до уваги дослідження науковців щодо важливого значення міждисциплінарних зв'язків, які характеризуються системним

експериментуванням, апробацією та застосуванням інновацій під час навчання у ЗВО, можна стверджувати актуальність зазначеного під час формування професійної компетентності майбутніх фахівців агропромислового комплексу.

Ми пропонуємо реалізацію міждисциплінарних зв'язків під час виконання майбутніми фахівцями агропромислового комплексу міні-проєкту який за тематикою відображав інноваційні процеси у сільськогосподарському виробництві. Міні-проєкт виконується здобувачами на останньому році навчання у позааудиторний час [1].

Зауважимо, що виконання міні-проєкту мало груповий характер тобто до його реалізації було залучено здобувачів освіти, які беруть участь у науковій роботі. Виконання міні-проєкту відображає використання міждисциплінарних зв'язків дисциплін циклу професійної підготовки. Наприклад студенти працюють над міні-проєктом «Конструювання і виготовлення зерноочисної машини» в межах дисциплін із циклу професійної підготовки: «Інноваційні технології в сільськогосподарському виробництві», «Світове сільськогосподарське виробництво», «Машини та машиновикористання у рослинництві», «Ремонт машин», «Сільськогосподарські та меліоративні машини» «Технічне конструювання і моделювання» та інші.

Виконання міні-проєкту передбачало послідовність таких етапів:

1. Визначення проблеми, яка спонукає до виконання міні-проєкту.
2. Постановка мети і завдань міні-проєкту.
3. Основні вимоги до об'єкта виготовлення.
4. Підготовка історичної довідки про об'єкт конструювання.
5. Вироблення варіантів конструкції об'єкта конструювання.
6. Вибір оптимального варіанта розв'язку проблеми, його обґрунтування та вдосконалення.
7. Вибір технологій.
8. Екологічне обґрунтування проєкту [2].

Сутність запропонованого технічного рішення пояснюється кресленнями, де показано:

на Рис. 1 - наведена конструктивна схема зерноочисної машини;

на Рис. 2 – 3D модель зерноочисної машини.

Зерноочисна машина складається з керованої вентиляторної установки з вхідним та вихідним вікном, а в нижній частині виконані приймачі продуктів розділення. До верхньої стінки прикріплений завантажувальний бункер з живильником під яким розміщена додаткова заслінка. Позаду сепаруючої камери пиловідокремлювач.

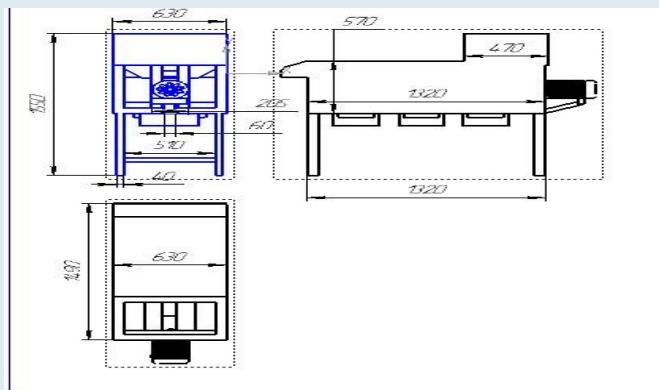

Рис. 1. Конструктивна схема зерноочисної машини

Запропонована зерноочисна машина працює наступним чином. Включається керована вентиляторна установка і за допомогою пульта керування формується рівномірний по ширині та нерівномірний по висоті, причому більш інтенсивний у верхній частині та помірніший у нижній частині сепаруючої камери повітряний потік заданої швидкості. Відкривається заслінка живильника і вихідний матеріал із бункера поступає в сепаруючий канал. Під дією повітряного потоку вихідний матеріал розділяється на фракції. Компоненти з низькими показниками аеродинамічних характеристик (округлі, важкі) поступають у приймачі. З більшими показниками в наступний а легкі пилоподібні домішки в осаджувальну камеру та пиловідокремлювач [3].

Якщо при цьому з пиловідокремлювача надходить повноцінне зерно що свідчить про підвищену швидкість повітряного потоку в каналі, за допомогою пульта керування зменшуючи швидкість повітряного потоку до тих пір, поки не перестане надходити повноцінне зерно у пиловідокремлювач. Переміщуючись живильник забезпечується подача вихідного матеріалу по всій робочій ширині

каналу, що підвищує продуктивність зерноочисної машини при високій якості розділення.

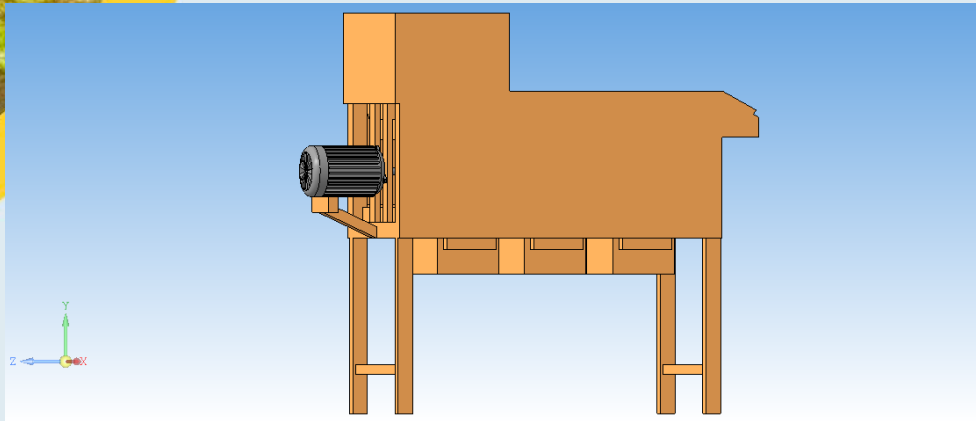

Рис. 2 3D модель зерноочисної машини

Якщо при роботі сепаратора в приймачі попадають легкі домішки (мала швидкість повітряного потоку в каналі), то за допомогою пульта керування збільшується повітряний потік доти поки якість розділення не стане відповідати вимогам стандарту. Продуктивність сепаратора при цьому зменшується.

Запропоноване рішення може бути прийняте для промислового використання в галузі сільськогосподарського виробництва.

В процесі виконання міні-проєкту нами використовувалися наступні умови та методичні прийоми реалізації міждисциплінарних зв'язків:

- поглиблене вивчення дисциплін;
- виділення основних наукових ідей;
- поглиблене вивчення окремих важливих теорій, законів, понять дисциплін циклу професійної підготовки;
- удосконалення методичної роботи, зокрема доповнити методику викладання теми: «Зерноочисні машини»;
- реалізація комплексних міждисциплінарних зв'язків між елементами змісту дисциплін циклу професійної підготовки майбутніх фахівців агропромислового комплексу;
- удосконалено систему виконання лабораторних робіт дисциплін циклу професійної підготовки, що дозволить створити реальну виробничу атмосферу в навчальних умовах.

Висновки. Запропонований нами підхід до використання міждисциплінарних зв'язків під час формування професійної компетентності майбутніх фахівців агропромислового комплексу сприятиме підвищенню ефективності освітнього процесу. Зокрема, формуванню взаємозв'язку між структурними елементами змісту дисциплін циклу професійної підготовки, який виражений у поняттях, наукових фактах, законах, теоріях, а також розвитку творчих здібностей здобувачів освіти.

Список літератури

1. Маринченко Є. О., Ситніков О. М., Кучер О. А. Оновлення змісту ОК підготовки майбутніх педагогів професійного навчання сільськогосподарського профілю з урахуванням інноваційних процесів у сільськогосподарському виробництві. *Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»): журнал.* 2022. № 12(17) 2022. С.499

2. Маринченко Є. О., Толмачов В. С. Залучення здобувачів вищої освіти до проектно-дослідницької діяльності у ЗВО. *Науковий журнал «Інноваційна педагогіка».* ПУ «Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій», 2022. № 52 2022. С. 208.

3. Маринченко Є.О. Федорченко М. С. Формування готовності майбутнього педагога професійного навчання до інноваційної діяльності у сільськогосподарському виробництві під час технологічної практики. *Науковий журнал «Інноваційна педагогіка».* ПУ «Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій», 2023. № 56 2023.

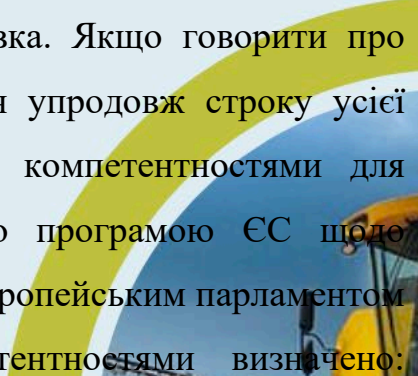

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО РОЗРОБЛЕННЯ СТАНДАРТІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ У КОНТЕКСТІ СЬОГОДЕННЯ

Масліч С. В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти (м. Біла Церква Київської обл.)

Сучасний ринок праці потребує кваліфікованих робітничих кадрів, здатних швидко реагувати на зміни, що відбуваються у виробництві та сфері послуг. Водночас якість підготовки кваліфікованих робітників відображає рівень сформованості їхньої професійної компетентності. Основним документом, за яким відбувається підготовка здобувачів освіти у закладах професійної (професійно-технічної) освіти (ЗП(ПТ)О), є освітній стандарт. Наразі розроблення стандартів професійної (професійно-технічної) освіти (П(ПТ)О) відбувається на основі компетентнісного підходу. У наукових дослідженнях В. Радкевич слушно зауважує, що компетентнісний підхід є «важливим концептуальним підґрунтям реалізації нової системи принципів визначення цілей професійно-технічної освіти, відбору і структурування змісту навчального матеріалу, організації освітнього процесу й оцінювання освітніх результатів з метою досягнення достатньо майбутніми робітниками високого рівня знань, досвіду, обізнаності для здійснення професійної діяльності» й визначає його суть як «метод моделювання результатів професійно-технічної освіти, їх представлення у вигляді норм якості підготовки кваліфікованих робітників» [1, с. 8].

Кваліфіковані робітники повинні володіти ключовими, загальними та професійними компетентностями, а їх формування та розвиток мають відбуватися у ЗП(ПТ)О, де проходить їхня підготовка. Якщо говорити про ключові компетентності, вони зазвичай набуваються упродовж строку усієї освітньої траєкторії й корелюються з ключовими компетентностями для навчання впродовж життя, визначеними Рамковою програмою ЄС щодо оновлених ключових компетентностей. У 2018 році Європейським парламентом та Радою Європейського Союзу такими компетентностями визначено:

грамотність (Literacy competence), мовну компетентність (Languages competence), математичну компетентність та компетентність у науках, технологіях та інженерії (Mathematical competence and competence in science, technology and engineering), цифрову компетентність (Digital competence), особисту, соціальну та навчальну компетентність (Personal, social and learning competence), громадянську компетентність (Civic competence), підприємницьку компетентність (Entrepreneurship competence), компетентність культурної обізнаності та самовираження (Cultural awareness and expression competence) [2]. При опануванні робітничих професій формування та розвиток ключових компетентностей, як приклад, може відбуватися при вивченні предметів «Іноземна мова професійного спрямування», «Інформаційні технології», «Професійна етика та психологія», «Основи правових знань», «Основи галузевої економіки та підприємництва», «Енергоефективність та енергоменеджмент» тощо.

Окрім загальних та професійних компетентностей у робочі навчальні плани для підготовки кваліфікованих робітників за стандартами П(ПТ)О на основі компетентнісного підходу здебільшого вносять і додаткові компетентності. Перелік навчальних предметів, при вивченні яких у здобувачів освіти ДПТНЗ «Вінницьке вище професійне училище сфери послуг» формуються додаткові компетентності, представлено у табл. 1.

Таблиця 1

Перелік навчальних предметів, спрямованих на формування додаткових компетентностей

Професія	Навчальні предмети, спрямовані на формування додаткових компетентностей
Агент з організації туризму.	«Виробничо-технологічна діяльність готелів»
Адміністратор	«Організація виробничої діяльності ресторанів»
Слюсар з ремонту колісних транспортних засобів»	«Іноземна мова професійного спрямування» «Основи організації сучасного автосервісу»
Кухар	«Українська кухня»

Оператор з обробки інформації та програмного забезпечення	«Техніка пошуку роботи» «Безпека інформаційних мереж та систем» «Основи алгоритмізації та програмування»
---	--

Визначення необхідності у формуванні додаткових компетентностей повинно відбуватися у співпраці з роботодавцями, адже кожне підприємство, як і кожний регіон, має свою специфіку. Важливо, щоб професійні компетентності узгоджувалися з трудовими функціями майбутньої професійної діяльності.

Варто зазначити, що оновлення освітніх стандартів повинно носити системний характер. Це пов'язано зі змінами у виробництві, сфері послуг, впливом цифрових технологій на усі сфери життєдіяльності людини. Відповідно до нормативних документів, періодичність оновлення освітніх стандартів, і як наслідок, навчальних планів та освітніх програм здійснюється не рідше, ніж один раз на 5 років.

Безумовно, професійна підготовка на засадах компетентнісного підходу – пріоритетний напрям підготовки майбутніх кваліфікованих робітників, якість підготовки яких забезпечується низкою факторів, серед яких вагому роль відіграє компетентнісний підхід до розроблення освітніх стандартів.

Список літератури

1. Радкевич В. О. Компетентнісний підхід до розроблення державних стандартів професійно-технічної освіти. *Професійно-технічна освіта*. 2012. № 3. С. 8–10.

2. Council Recommendation on Key Competences for Lifelong Learning. *European Education Area. Quality education and training for all*. URL: <https://education.ec.europa.eu/focus-topics/improving-quality/key-competences> (дата звернення: 26.09.2023)

ІННОВАЦІЇ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ

Надточій Оксана Василівна, викладачка

Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти

м. Біла Церква, nadtochiyoksi@gmail.com

Відомо, що реалії сьогодення у контексті підвищення ефективності використання ресурсів країни та світу, задоволення мінливого та зростаючого попиту продовольства основним є розвиток продуктивності сільського господарства.

А, саме впровадження інновацій підприємствами агропромислового сектору є одним із основних важелів зростання продуктивності та сталого використання ресурсів. Де розвиток сучасного аграрного сектору, як і будь яка інша галузь потребує матеріально-технічного забезпечення, досягнень техніки та виробництва, де важливим є підготовка висококваліфікованих робітничих кадрів, яких готують ЗП(ПТ)О.

Надбання людством знань у сільськогосподарській сфері є значущим накопиченням аспектів необхідних для розвитку економіки та розбудови країни у післявоєнний період.

Саме задля подолання ситуації, яка виникла від початку повномасштабного вторгнення у 2022 р. і визначено декілька пріоритетних цілей, а саме:

- відбудова та відновлення закладів професійної (професійно-технічної) освіти, інфраструктури, створення безпечних умов для навчання;
- оновлення змісту професійної (професійно-технічної) освіти та підвищення її якості, що передбачає розроблення короткотермінових програм для навчання;
- створення належних умов для роботи педагогів і навчання здобувачів освіти, зокрема розроблення нових та модернізація наявних програм підвищення кваліфікації педагогів;

- забезпечення першочергових потреб економіки країни у кваліфікованих робітничих кадрах [3].

Важливою умовою для розвитку та подолання перешкод у напрямку удосконалення агорпромислового комплексу є сучасна якісна підготовка висококваліфікованих робітників, яка потребує творчого підходу викладачів та майстрів виробничого навчання до вибору змісту, форм, методів та засобів навчання, максимального використання досягнень сучасної педагогічної науки, нових педагогічних і виробничих технологій. Де вони мають бути орієнтованими не лише на передачу готових знань, а й відобразити ідеї розуміння та визнання чужої точки зору, повагу до особистості, організації співпраці та самовираження в діяльності, в творчості, тобто на формування комплексу особистісних якостей здобувачів освіти.

Сучасний світ постійно рухається та розвивається. І оновлення змісту підготовки в освітніх закладах професійної (професійно-технічної) освіти становить основу стратегічних завдань, де підготовка конкурентноспроможних фахівців на пряму залежить від інноваційного спрямування в контексті освіти.

Отже, «Інноваційні підходи» – процес і результат такої освітньої діяльності, яка заохочує введення інноваційних змін в існуючу культуру, соціальне середовище тощо. Це спосіб підвищення соціальної, пізнавальної активності та професійної компетентності в здобувачів освіти [1].

Саме інноваційні підходи стимулюють активну участь у проблемних ситуаціях, які виникають як перед окремою людиною, так і перед цілим суспільством. Усвідомлення його потреби розширює обрії дидактичних пошуків.

Також умовою успішної реалізації освітнього процесу в контексті розвитку агорпромислового комплексу є забезпечення випереджального розвитку освіти, де головною ознакою якої стає впровадження інновацій, перетворення їх із часом у традиції та їх поєднання [2]. Саме завдяки дотриманні даних позицій, де одним із завдань освітньої політики держави є формування якісно нової системи освіти.

Якщо розглядати саме інновації в освітній сфері то відомо, що це принципово важлива відповідь на виклики сучасності. Безпосереднє інноваційне

навчання трактується як процес і результат освітньої діяльності, що провокує новаторські зміни в соціальному середовищі та культурі, і як результат що воно орієнтоване на формування готовності особистості до принципово нових змін у середовищі за рахунок розвитку різноманітних здібностей до творчості, форм мислення, та легкої адаптації у навколишньому середовищі.

Отже, в умовах сучасних змін та реалій сьогодення в аграрній, соціальній та економічній сферах відбувається наповнення модернізованою інформацією та цифровізацією галузей науки, техніки та технологій, де постає потреба осучаснити процес здобуття освіти. Саме для того, щоб розвивати та удосконалювати агропромисловий комплекс необхідно створювати більш сприятливі та сучасні умови для підготовки висококваліфікованих та конкурентоспроможних фахівців шляхом запровадження і втілення інноваційних технологій, методів, форм, методичного забезпечення тощо.

Список використаних джерел:

1. Інноваційні технології в сучасному освітньому просторі: колективна монографія / За заг. редакцією Г.Л. Єфремової. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С.Макаренка, 2020.
2. Золотухіна С.Т., Фазан В.В., Макаренко В.В., Традиції та новації у педагогічній діяльності. Теорія та методика навчання та виховання. Київ: №50 2021. 68с.
3. Професійна педагогічна освіта: системні дослідження: монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. 308 с.

ІННОВАЦІЇ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ АПК

Остапенко Р.М., к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування, Державний Біотехнологічний Університет, (м. Харків)

Агропромисловий комплекс відіграє ключову роль у забезпеченні продовольчої безпеки та розвитку країни. Для розвитку цієї галузі необхідні висококваліфіковані фахівці, які зможуть ефективно застосовувати наукові знання та новітні інновації.

Фахівці з освіти та підготовки відіграють незаперечну роль в успішному розвитку агропромислового комплексу. Сільське господарство та відповідні галузі потребують кваліфікованих фахівців, які вміють застосовувати сучасні технології та інноваційні методи для підвищення ефективності виробництва та підвищення якості продукції. У цій статті ми розглядаємо традиційні методи навчання в агропромисловій сфері, а також нові підходи та інновації, які змінюють роботу в галузі освіти для цієї галузі.

Одним з основних способів навчання в агропромисловій сфері є теоретичні методи та технічні матеріали. Студенти вивчають основи сільськогосподарського виробництва, агрономії, тваринництва та інших галузей. Такі методи забезпечують необхідні теоретичні знання, які потім застосовуються на практиці.

Крім теорії, студенти також отримують практичні навички на виробничих майданчиках. Вони можуть проводити польові роботи, брати участь у тваринницьких операціях і вивчати основи агробізнесу в першому світі. Це дає змогу студентам краще розуміти процеси, пов'язані з агровиробництвом, і вчитися застосовувати отримані фундаментальні знання на практиці.

З розвитком інтерактивних технологій, таких як віртуальна реальність і доповнена реальність, освітній процес стає більш привабливим і ефективним. Студенти можуть перейти у віртуальне середовище та практикуватися в реалістичних сценаріях, які імітують реальні ситуації в агропромисловому комплексі.

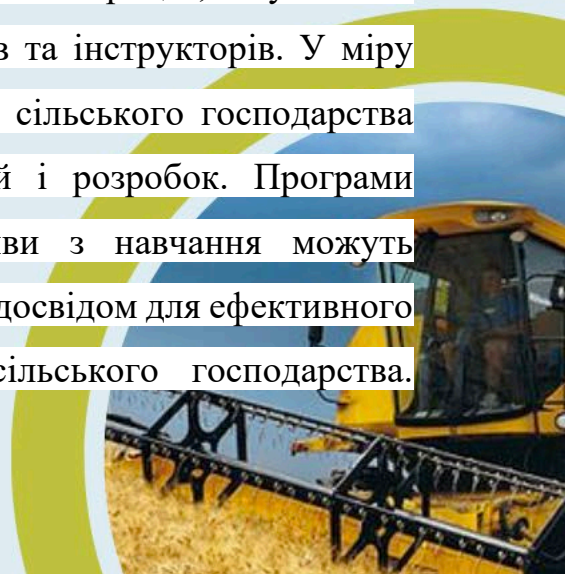
Онлайн-платформи та електронні ресурси також стають дедалі популярнішими у сфері освіти для агропромислової сфери. Студенти можуть вивчати матеріали, переглядати лекції та виконувати завдання у зручний час і в будь-якому місці. Це забезпечує більшу гнучкість і доступність навчання.

Дистанційні технології навчання, включно з відеоконференціями та онлайн-тренінгами, дають змогу студентам з різних регіонів навчатися разом і набувати досвіду. Це сприяє розширенню їхніх горизонтів і підвищенню якості освіти.

Сучасні смарт-системи та технології автоматизації відіграють вирішальну роль в агропромисловій підготовці фахівців. Вони дають змогу студентам вивчати та застосовувати інновації, пов'язані з автоматизацією процесів у сільському господарстві та підвищенням ефективності роботи. Традиції та інновації в галузі педагогічних технологій для агропромислового комплексу йдуть рука об руку. Теоретичні знання та практичні навички, а також нові підходи та технології, що допомагають створювати більш відповідні умови.

Інновації в сільськогосподарському секторі мають низку переваг і проблем, коли справа стосується освіти. Однією з головних переваг є підвищення доступності освіти для студентів. Впроваджуючи інноваційні методи та технології навчання, освітні заклади можуть охопити ширше коло учнів, зокрема й тих, що мешкають у віддалених районах або з обмеженими ресурсами. Онлайн-курси та віртуальні класи можуть зруйнувати географічні бар'єри та надати студентам рівні можливості для отримання знань і навичок у сільськогосподарській галузі.

Хоча інновації приносять захопливі зміни в освітній процес, існує також гостра потреба в оновленні навичок і знань вчителів та інструкторів. У міру розвитку технологій і появи нових методів ведення сільського господарства викладачі мають бути в курсі останніх тенденцій і розробок. Програми безперервного професійного розвитку та ініціативи з навчання можуть гарантувати, що вчителі будуть оснащені необхідним досвідом для ефективного навчання студентів сучасних методів ведення сільського господарства.

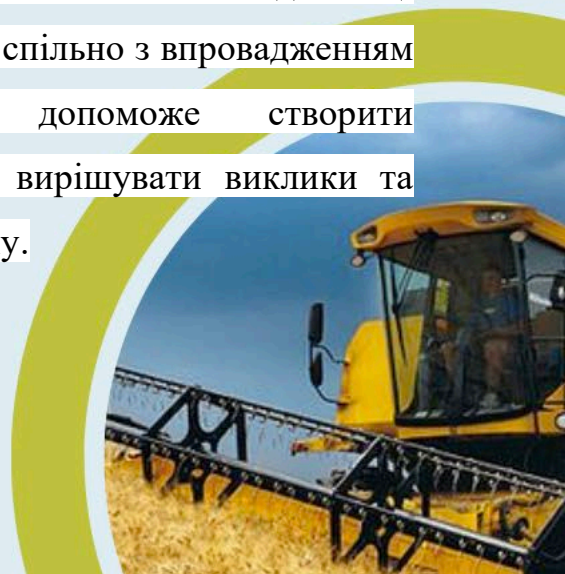
Інвестуючи в професійне зростання викладачів, освітні установи можуть забезпечити якісну освіту фахівцям-початківцям АПК.

Інновації в підготовці фахівців агропромислового комплексу можуть принести низку переваг. По-перше, вони дадуть змогу більш ефективно передавати знання та навички студентам, використовуючи інтерактивні технології та онлайн-ресурси. По-друге, новітні підходи та методи навчання допоможуть студентам краще адаптуватися до швидко мінливих вимог і викликів, що стоять перед агропромисловим комплексом.

Впровадження інновацій в освітній процес агропромислового комплексу може зіткнутися з деякими викликами. Одним із них є необхідність оновлення кадрів та підвищення кваліфікації викладачів, щоб вони могли ефективно використовувати нові методи та технології. Також важливо забезпечити доступність освіти для всіх студентів, враховуючи відмінності в доступі до технічних засобів і ресурсів.

В агропромисловій підготовці вже існує низка успішних практик та досвід впровадження інновацій. Деякі навчальні заклади активно використовують інтерактивні навчальні платформи, віртуальні тренажери та дистанційні курси. Також застосовуються смарт-системи для автоматизації процесів у сільському господарстві. Ці практики доводять ефективність інновацій та їхній потенціал для розвитку агропромислового комплексу.

Насамкінець, розвиток та впровадження інновацій у підготовці фахівців агропромислового комплексу відіграє важливу роль у забезпеченні ефективності та сталого розвитку даної галузі. Традиції та інновації мають поєднуватися, щоб забезпечити найкращі результати в освіті та підготовці фахівців. Збереження та передача традиційних знань, спільно з впровадженням нових підходів і сучасних технологій, допоможе створити висококваліфікованих фахівців, здатних ефективно вирішувати виклики та проблеми агропромислового комплексу в майбутньому.

ВИКОРИСТАННЯ ДОВГОСТРОКОВИХ ГРУПОВИХ ПРОЕКТІВ ДОСЛІДНИЦЬКОГО ТИПУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ ТА МЕЛІОРАТИВНІ МАШИНИ»

Опанасенко В.П., канд. пед. наук, доцент кафедри професійної освіти та технології сільськогосподарського виробництва Глухівського НПУ імені О. Довженка (м. Глухів, Сумської обл.)

Незважаючи на складні політико-економічні та соціальні умови воєнного стану в державі науково-технічний розвиток та потреби світового аграрного ринку визначають вимоги до змісту та якості підготовки фахівців як сільськогосподарської галузі, так і педагогів професійного навчання, що їх готують. Використання методу проектів в освітньому процесі за таких умов надає можливість викладачу активізувати розвиток пізнавальних навичок здобувачів, їх умінь самостійно здобувати в інформаційному середовищі необхідні знання та використовувати їх, формувати критичне мислення. Тому, цей метод завжди користувався популярністю у викладачів під час організації самостійної діяльності здобувачів.

На нашу думку, для майбутніх педагогів професійного навчання ефективними будуть довгострокові групові проекти дослідницького типу, з наступними етапами виконання: організаційно-підготовчий; розроблення плану роботи над проектом; аналітичний; практичний; оцінювання результату; захист проекту. Коротко охарактеризуємо кожен етап виходячи із задач проекту та видів діяльності здобувачів та викладача у процесі роботи над ним.

Організаційно-підготовчий етап. Основною задачею на цьому етапі є визначення теми проекту, вибір групи учасників, а також уточнення проблеми та мети проекту. Переважними видами діяльності здобувачів на організаційно-підготовчому етапі є пошуково-дослідницька діяльність спрямована на пошук, аналіз, синтез інформації за темою проекту та обговорення проблеми. Основними ж видами діяльності викладача на цьому етапі є мотивація здобувачів до діяльності, пояснення їм мети проекту, еностереження та

контроль за роботою здобувачів, консультування.

Етап розроблення плану роботи над проектом; характеризується цілою низкою задач планування, таких як: аналіз проблеми, добір джерел інформації, постановка задач та розподіл їх між членами групи, визначення критеріїв для оцінювання результатів проекту. Здобувачі після опрацювання джерел інформації з проблеми повинні визначити задачі та підібрати й обґрунтувати критерії і показники. Викладач на цьому етапі виступає в ролі спостерігача. Його функціями є контроль та консультування здобувачів.

Аналітичний етап є найбільш трудомістким з точки зору збору, опрацювання та уточнення інформації по проекту. Пов'язуємо це з більш предметними пошуками здобувачами методів і засобів виконання проектного завдання. Саме на цьому етапі проводиться ґрунтовний аналіз виробничих та технологічних процесів, і що особливо важливо – прогнозування результату діяльності. Такий перелік задач змушує здобувачів проводити аналіз, синтез та узагальнення інформації, планування дослідження, планування технологічних та виробничих процесів, самоаналіз планування. Зрозуміло, що посилюється і контроль за діяльністю студентів викладачем через спостереження та більш часті консультування.

Основною задачею проведення *практичного етапу* є виконання проекту. Здобувачі на цьому етапі здійснюють дослідження та розробляють технічну документацію проекту, виконують виробничі операції з виготовлення моделей технічних об'єктів, або реальних деталей чи навіть самої сільськогосподарської машини, проводять самоаналіз виконання виробничих операцій, самоконтроль та саморегуляція, а також оформлення проекту. Окрім спостереження та консультування здобувачів, на цьому етапі, викладач здійснює контроль за виконанням техніки безпеки та правильності виконання студентами виробничих операцій.

Основною задачею *етапу оцінювання результату* є здійснення аналізу виконання мети проекту та аналізу об'єкту проектування. Під час цього етапу здобувачам необхідно здійснити самоаналіз виконання проекту та

самооцінювання щодо досягнення його результату. До основних функцій викладача на цьому етапі додається координація здобувачів щодо критеріїв та показників оцінювання проекту.

Останнім етапом є *захист проекту*. До цього етапу ми віднесли наступні задачі – підготовка доповіді, обґрунтування процесу проектування, захист отриманого результату, оцінка. Відповідно до вищезначених задач основним видом діяльності здобувачів буде захист проекту та апробація його результатів як на семінарі, так і, по можливості на конкурсах наукових робіт тощо., Підготовка доповідей та статей, безумовно, пов'язані з самоконтролем та саморегуляцією діяльності самими здобувачами, але корегування їх повинно відбуватись викладачем постійно й бажано перед тим як буде проведено оцінювання студента.

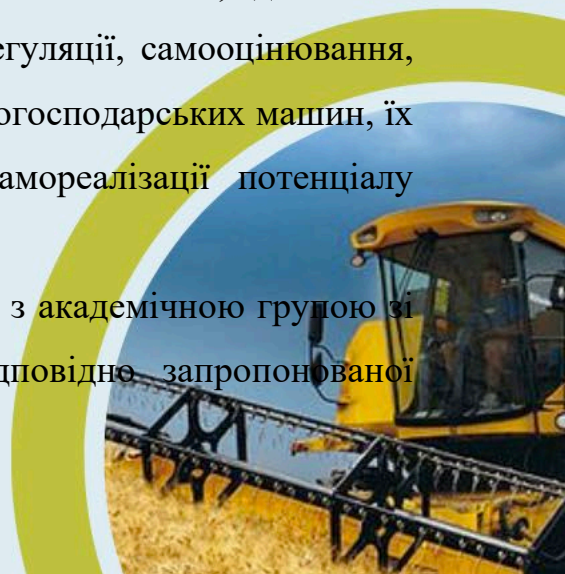
Зауважимо, що критерії та показники оцінювання таких проектів повинні бути завчасно доведені майбутнім фахівцям, а найбільша кількість балів повинна відводитись на оцінювання саме якості проведених робіт під час виконання проекту.

Отже, методика проведення заняття в основі якої лежить метод проектів розглянемо на прикладі дисципліни «Сільськогосподарські та меліоративні машини» яка вивчається майбутніми педагогами професійного навчання спеціальності 015 Професійна освіта. (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології).

Тема заняття: «Машини для посіву та посадки».

Мета заняття – ознайомити студентів з методом проектів, процесом проектування, формування умінь та навичок критичного мислення, здійснення аналізу, синтезу, самоаналізу, самоконтролю, саморегуляції, самооцінювання, підвищення мотивації здобувачів до вивчення сільськогосподарських машин, їх конструкцій, налаштувань, створення умов для самореалізації потенціалу студентів.

Організаційна структура. Заняття проводиться з академічною групою зі складу якої формуються групи за інтересами відповідно запропонованої

тематики проектів. У випадку пасивності на початку організаційно-підготовчого етапу викладач може сам почати розподілювати студентів.

До функцій членів проектних груп відноситься право обирати відповідальних за організацію та координацію роботи всієї групи. Вони звітують тільки перед викладачем про хід виконання проекту на кожному із його етапів, а також отримують консультацію викладача, в разі потреби (за зверненням групи, чи за рішенням викладача який таким чином керує ходом виконання проекту).

Організаційно-підготовчий етап виконання проекту. Проблема: «Переобладнання секційної сівалки під посів з одночасним внесенням рідких добрив системою для POP-UP, що б автоматичні насосні системи відповідали вимогам сучасного розвитку агротехнологій і забезпечили одночасне внесення необхідних доз рідких добрив під різні сільськогосподарські культури.

На цьому етапі викладач пропонує здобувачам розробити проект переобладнання секцій сівалки системою POP-UP для внесення рідких добрив під посів. Після чого студенти можуть задати уточнюючі питання та починають обговорювати мету та завдання навчального проекту. Відбувається процес самоорганізації проектної групи та втягування в процес проектування.

На цьому етапі викладач повинен проінформувати здобувачів, щодо їх функцій як членів групи, терміни виконання проекту, ознайомити з етапами, принципами роботи та системою оцінювання результату проектної діяльності.

Розроблення плану роботи над проектом. Під час здійснення аналізу проблеми яка окреслюється завданням навчального проекту студенти опрацьовують інформаційні джерела, визначають та обґрунтовують критерії та показники, що необхідно дотримуватись під час розроблення проекту. На цьому етапі між членами проектної групи розподіляються задачі визначені для вирішення проблеми: визначається хто працює з джерелами інформації, хто розробляє проектну документацію, хто практично виконує виробничі операції з монтажу та налагодження обладнання, хто відповідає за підготовку експерименту тощо.

Роль викладача на цьому етапі зводиться до спостереження за діяльністю проектних груп, аналізує активність їх членів та за необхідності скеровує їх роботу у правильному напрямку для запобігання помилок, що можуть привести до невірних наслідків під час проектування.

Для *аналітичного етапу* характерна діяльність здобувачів з вивчення відповідного теоретичного матеріалу, термінів, побудови математичної моделі об'єкту, що проектується тощо. Проектна група визначає як буде працювати вищезазначена система під час сівби на різних глибинах, передбачає можливі межі регулювань дози внесення під різні сільськогосподарські культури, та залежність її від швидкості руху машино-тракторного посівного агрегату тощо.

Під час практичного етапу відбувається практична реалізація проекту. Як правило підготовлюється насосна система з гідропристроями та місцями їх установки, виконуються виробничі операції з монтажу системи на висівну секцію, проводиться діагностика датчиків тощо. На цьому етапі важливим видом навчальної діяльності здобувачів є самоаналіз виконання виробничих операцій, самоконтроль та саморегуляція.

На двох останніх етапах відбувається оцінювання отриманого результату проектування та захист проекту. Члени проектних груп готують доповідь та презентацію до захисту їх навчальних проектів. Викладач підсумовує бали отримані за кожен етап проектної діяльності по кожному конкретному студенту, керує процесом обговорення результатів виконання проекту та самооцінювання і самоконтролю членів групи.

Для оцінювання проектної діяльності, ми прийняли запропоновані І. Дрьомовою критерії, такі як: актуальність дослідження; доцільність використання матеріально-технічних засобів, оригінальність, активність членів групи; якість доповіді з презентацією.

Вважаємо за необхідне також звернути увагу на те, що проектна діяльність відбувається за певних умов, пов'язаних із дією об'єктивних та суб'єктивних чинників. До об'єктивних дослідники відносять: місце та час діяльності, засоби та самих здобувачів, які беруть участь у виконанні навчального проекту, а до

суб'єктивних – наявні компетентності на основі набутих професійних знань, вмій та навичок, що визначають рівень готовності майбутніх фахівців до такого виду діяльності.

Таким чином, відповідно до суб'єктивних чинників у процесі фахової підготовки майбутній педагог професійного навчання повинен оволодіти системою професійних знань, умій та навичок, та навчитись використовувати їх як для організації проектної діяльності, так і для її здійснення.

Список літератури

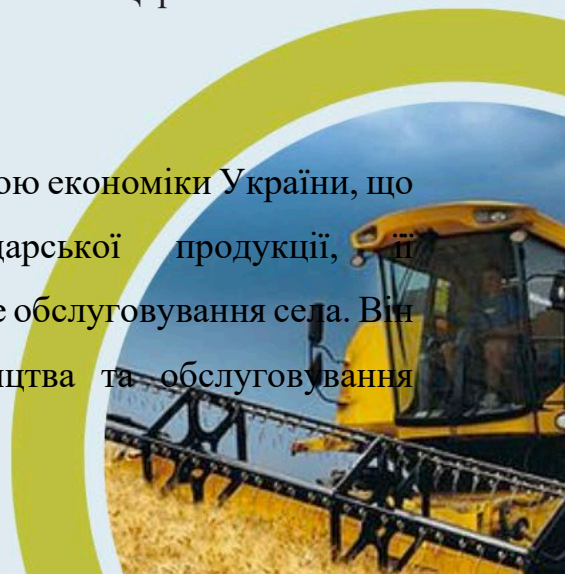
1. Дремова І. Б. Проектна технологія у вивченні предмета «Матеріалознавство». Застосування особистісно-розвивальних педагогічних технологій у підготовці майбутніх кваліфікованих робітників. Київ, 2014. С. 57-64.

2. Опанасенок В. П., Самусь Т. В. Реалізація проектної технології під час вивчення педагогами професійного навчання технічних дисциплін циклу професійної підготовки *Збірник наукових праць. Наукові інновації та передові технології. Педагогіка*. Київ, 2022. № 9(11). С. 167-179.

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ ВІДПОВІДНО ДО ВИМОГ РИНКУ ПРАЦІ (НА ПРИКЛАДІ МІСТА БіЛА ЦЕРКВА КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Пахомов І.В., старший викладач кафедри педагогіки, психології та менеджменту Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (м. Біла Церква Київської обл.)

Агропромисловий комплекс є складовою частиною економіки України, що поєднує в собі виробництво сільськогосподарської продукції, її сільськогосподарську переробку, матеріально-технічне обслуговування села. Він об'єднує галузі, що виготовляють засоби виробництва та обслуговування

комплексу, а також галузі зі збереження, переробки та реалізації сільськогосподарської продукції.

До нього входять три великі сфери галузей. Перша сфера: тракторне і сільськогосподарське машинобудування; машинобудування для харчової промисловості; агрохімія (виробництво мінеральних добрив і мікробіологічна промисловість); комбікормова промисловість; система матеріально-технічного обслуговування сільського господарства; меліоративне і сільське будівництво. Друга сфера: рослинництво, тваринництво, рибальство. Третя сфера: харчова промисловість; холодильне, складське, спеціалізоване транспортне господарство; торговельні й інші підприємства й організації, що займаються доведенням кінцевого продукту до споживача, включаючи оптові ринки, роздрібну торгівлю і суспільне харчування. До кожної сфери варто також віднести відповідні галузі науки і підготовку кадрів.

Станом на серпень 2023 року в агропромисловому комплексі України зайнято понад 3 мільйона осіб. Частка аграрного виробництва в структурі економіки України становить 18 %. За даними державної статистики за 8 місяців 2023 року, близько 77 % українського аграрного експорту становить сировина. Щорічний врожай України в середньому 60 млн. тон зерна, з яких 40 млн. тон йде на експорт у вигляді сировини.

Місто Біла Церква є найбільшим у Київській області, населення якої становить понад 200 тис. осіб, з них 120 тис. – працездатного віку. Значна частина населення працевлаштована на підприємствах, які виготовляють продукцію для агропромислового комплексу України: ПрАТ «Росава» (виробництво автомобільних шин), ТОВ «Інтер-ГТВ» та ТОВ «Білоцерківський завод «Трібо» (гальмівних колодок), ПАТ «Білоцерківський завод залізобетонних конструкцій» та ТОВ «Білоцерківський домобудівельний комбінат» (будівельних матеріалів), ТОВ «Валтекс» (взуття та спецодягу), ТОВ НВП «БілоцерківМАЗ» (сільськогосподарської техніки), ПАТ НВФ «Ферокерам» (електродвигунів, генераторів та трансформаторів), ТОВ «СП Укрінтерм» (теплогенераційного обладнання), ТОВ «Завод пакувального

обладнання «Термо-Пак» (устаткування для пакування сільськогосподарської продукції), ТОВ «Маревен Фуд Європа» (харчові напівфабрикати), ТОВ «Білоцерківський молочний комбінат» (молочна продукція), ПАТ «Білоцерківський консервний завод» (плодоовочеві консерви), ДП ПАТ «Білоцерківський хлібокомбінат» та КП «Білоцерків-хлібопродукт» (хлібобулочні вироби).

Звичайно, для ефективного виробничого процесу на цих виробництвах потрібні кваліфіковані фахівці. За даними Білоцерківської філії Київського обласного центру зайнятості, залишаються актуальні вакансії, пов'язані з агропромисловим комплексом: інженери, технологи, кваліфіковані та підсобні робітники (слюсарі, токарі, зварювальники тощо), механізатори, водії.

Також не можна забувати про сферу обслуговування, яка забезпечує функціонування підприємств агропромислового комплексу як у місті Біла Церква, так і в сільських територіальних громадах. До неї належать: заклади освіти, охорони здоров'я, торгівлі тощо.

Станом на 20.09.2023, по місту Біла Церква роботодавці заявили про наявність 488 актуальних вакансій, серед них у професійному розрізі найбільше вакансій пропонувалося для робітників з обслуговування та експлуатації устаткування та машин (13%): верстатник (4%), оператор (2%), машиніст важкої техніки (1%) тощо. Значна частка вакансій належать до сфери охорони здоров'я (12%): лікарі (7%), реабілітологи (2%), медсестри (3%). Також багато вакансій пропонувалося для кваліфікованих робітників з інструментом (11%): електромонтер (4%), автослюсар (3%), слюсар-інструментальник (2%), токар (2%). Деяку частку вакансій пропонували для працівників сфери торгівлі та послуг (6%): продавець (4%), вантажник (2%); працівників автотранспорту: водій (6%).

Здобути професії та спеціальності, які користуються попитом на ринку праці підприємств агропромислового комплексу, можна у численних закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти. Так, у 5 закладах професійної (професійно-технічної) освіти міста здобувачі можуть

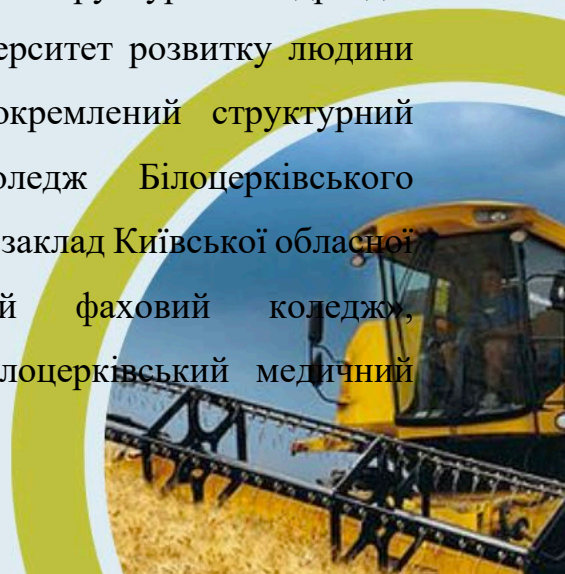

здобути наступні професії: маляр, штукатур, столяр, верстатник, муляр, плиточник, оператор персонального комп'ютеру, електромонтажник, автоелектрик, слюсар-електрик, автослюсар, водій, токар та електрогазозварник. Ці професії потрібні для ефективного функціонування як сільськогосподарських, так і промислових підприємств агропромислового комплексу.

Серед закладів професійної (професійно-технічної) освіти міста Біла Церква варто насамперед назвати: Державний професійно-технічний навчальний заклад «Білоцерківське вище професійне училище будівництва та сервісу», Державний професійно-технічний навчальний заклад «Білоцерківський професійний ліцей» та заклад професійної (професійно-технічної) освіти «Білоцерківський професійний коледж».

У 6 закладах фахової передвищої освіти міста бажаючі також можуть здобути професії та спеціальності, які мають попит на ринку праці підприємств агропромислового комплексу та установ, які забезпечують їх ефективне функціонування: діловод, технолог легкої промисловості, оператор персонального комп'ютеру, електроенергетик, електромонтер, слюсар-електрик, бухгалтер, слюсар-ремонтник, автослюсар, зварювальник, медсестра, фельдшер, акушер, зубний технік, молодший спеціаліст з права, вчитель початкових класів, вихователь закладу дошкільної освіти, викладач образотворчого мистецтва, соціальний працівник, технолог м'ясо-молочного виробництва, оператор холодильно-компресорних установок.

Серед закладів фахової передвищої освіти варто насамперед назвати: Білоцерківський механіко-енергетичний фаховий коледж, Білоцерківський фаховий коледж сервісу та дизайну, Відокремлений структурний підрозділ закладу вищої освіти «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна» Білоцерківський фаховий коледж, Відокремлений структурний підрозділ «Технологічно-економічний фаховий коледж Білоцерківського національного аграрного університету», Комунальний заклад Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж», Комунальний заклад Київської обласної ради «Білоцерківський медичний

фаховий коледж», а також Фаховий коледж економіки та управління Національної академії статистики, обліку та аудиту.

Також у 6 закладах вищої освіти міста здобувачі можуть отримати спеціальності, актуальні для агропромислового комплексу: психолог, менеджер, бібліотекар, юрист, економіст, страховий агент, соціальний працівник, аудитор, агроном, спеціаліст з садово-паркового та лісового господарства, геодезист та землевпорядник, ветеринарний лікар, електроенергетик, технолог харчового виробництва, еколог, гідробіолог, філолог, біотехнолог та маркетолог.

Серед закладів вищої освіти міста варто насамперед назвати: Білоцерківський інститут неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, ТОВ «Білоцерківська філія Приватного вищого навчального закладу «Київський інститут бізнесу та технологій», Білоцерківський національний аграрний університет, ТОВ «Білоцерківський центр дистанційно-заочного навчання Вищого навчального закладу «Східноєвропейський університет економіки і менеджменту», Відокремлений структурний підрозділ закладу вищої освіти «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна» Білоцерківський інститут економіки та управління, а також Білоцерківський центр дистанційного навчання Міжрегіональної академії управління персоналом.

Таким чином, серед підприємств Білої Церкви, які виготовляють продукцію для агропромислового комплексу України, варто насамперед назвати: ПрАТ «Росава», ТОВ «Інтер-ГТВ» та ТОВ «Білоцерківський завод «Трібо», ПАТ «Білоцерківський завод залізобетонних конструкцій» та ТОВ «Білоцерківський домобудівельний комбінат», ТОВ «Валтекс», ТОВ НВП «БілоцерківМАЗ», ПАТ НВФ «Ферокерам», ТОВ «СП Укрінтерм», ТОВ «Завод пакувального обладнання «Термо-Пак», ТОВ «Маревен Фуд Європа», ТОВ «Білоцерківський молочний комбінат», ПАТ «Білоцерківський консервний завод», ДП ПАТ «Білоцерківський хлібокомбінат» та КП «Білоцерків-хлібопродукт»

Здобути професії та спеціальності, які користуються попитом на підприємствах агропромислового комплексу, можна у численних закладах

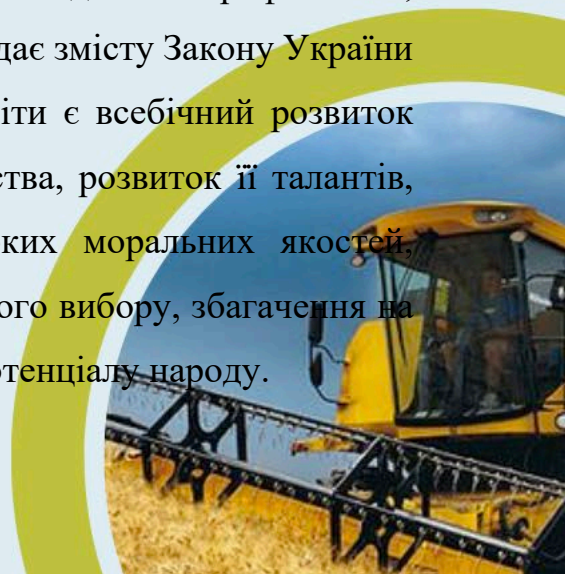

професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти міста. Серед закладів професійної (професійно-технічної) освіти варто насамперед назвати: ДПТНЗ «Білоцерківське вище професійне училище будівництва та сервісу», ДПТНЗ «Білоцерківський професійний ліцей» та ЗП(ПТ)О «Білоцерківський професійний коледж». Серед закладів фахової передвищої освіти це: Білоцерківський механіко-енергетичний фаховий коледж та ВСП «Технологічно-економічний фаховий коледж Білоцерківського національного аграрного університету». З закладів вищої освіти міста варто насамперед назвати: Білоцерківський інститут неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України та Білоцерківський національний аграрний університет.

РОЛЬ ГУМАНІТАРНОЇ ОСВІТИ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ СПЕЦІАЛІСТІВ ПРОФІЛЬНИХ ВНЗ

Переломова О.С., професор кафедри правосуддя та філософії Сумського національного аграрного університету (м. Суми)

Підготовка високоякісних фахівців різних напрямів навчання є важливим завданням професійної освіти. Разом з тим головним завданням діяльності вищого закладу є не тільки підготовка висококваліфікованих фахівців, а й формування особистості студентів через гармонійне поєднання професійних, морально-етичних, психологічних якостей. Це відповідає змісту Закону України «Про освіту» (1917 р.), де зазначено, що метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості й найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, розумових і фізичних здібностей, виховання високих моральних якостей, формування громадян, здатних до свідомого суспільного вибору, збагачення на цій основі інтелектуального, творчого, культурного потенціалу народу.

Характер і світогляд наступних поколінь значною мірою залежить від змісту та спрямованості гуманітарної освіти у вищих навчальних закладах

У контексті європейської інтеграції українського суспільства особливо зростає роль гуманітарної освіти як у гуманітарних, так і природничих та технічних ВНЗ.

Якісна гуманітарна освіта є необхідна й обов'язкова запорука ефективності освітньо-виховного процесу, результатом якого має бути утвердження системи цінностей, де знайдуть органічне поєднання національні та загальнолюдські начала.

Вивчення гуманітарних дисциплін сприяє розвитку особистості майбутнього фахівця, його підготовці до професійної діяльності в соціумі. Стосовно аграрних закладів освіти варто звернути увагу на посилення ролі гуманітарних дисциплін, а також на гуманітаризацію інших навчальних дисциплін, тобто гуманітарно-орієнтоване їх вивчення.

Навчальні дисципліни мають орієнтувати майбутніх фахівців на потреби суспільства, а також глобальні проблеми людства та пошуки шляхів їх вирішення у своїй майбутній професійній діяльності. Загальнолюдські і національні цінності мають стати основою моральності професійної діяльності.

У процесі навчання студенти мають усвідомити важливість гармонійного поєднання знань і віри в їх безмежні можливості врятування життя на планеті

Саме ці найвищі цінності повинні стати основою менталітету особистості в соціумі і основою цілеспрямованої діяльності в професійній сфері.

Тому професійна підготовка фахівців має бути цілісним процесом їх особистісного й професійного становлення, що забезпечить умови для самореалізації особистісних і професійних якостей, які сприятимуть успіху особистості у творчій професійній діяльності.

Не можна не погодитися з думкою про те, що сучасні фахівці аграрних закладів освіти повинні володіти не тільки фаховими знаннями й компетентностями, але й особистісно-професійними якостями, усвідомлювати значення аграрної діяльності для суспільства, мати високий рівень загальної

культури й психолого-педагогічну освіту. У процесі викладання окремих дисциплін слід подолати відособленість від інших дисциплін.

Сучасний фахівець характеризується не лише розвиненими професійними компетенціями, але й не менш важливою складовою – гуманітарною підготовкою. Тому вища аграрна освіта – це не вузькопрофесійна підготовка, а широка природничо-наукова, загальнокультурна, соціальна підготовка, яка запускає безперервний процес розвитку творчого потенціалу особистості, поповнення професійних знань майбутнього фахівця.

Актуальною проблемою підготовки фахівців у вищому аграрному навчальному закладі є збереження, а також творче наповнення і осучаснення дисциплін гуманітарного циклу.

Недопустиме скорочення або переведення в розряд вибіркових курсів філософії, історії, психології, які є основою розвитку і формування високоосвіченої особистості. Чи можемо ми говорити про кваліфікованого фахівця, коли його знання обмежені тільки окремою галуззю знань.

Слід визнати, що недоліками в гуманітаризації процесу підготовки майбутніх фахівців негуманітарного профілю є невідповідність між потребою в соціально-гуманітарній підготовці фахівців та обсягом часу, відведеного в освітніх планах на вивчення дисциплін гуманітарного циклу. Наприклад, великий обсяг навчального матеріалу з філософії і обмежений час для його вивчення ускладнює процес формування світогляду студентів у необхідному об'ємі. Взаємодія педагога зі студентами зводиться до передачі та засвоєння знань, що обмежує реалізацію особистісно орієнтованого підходу в навчанні. Жорстка структура навчання в закладах вищої освіти аграрного спрямування забезпечує типову масову підготовку фахівців, але зводить до мінімуму індивідуальний підхід до студента, що не сприяє розвитку його творчої індивідуальності. Необхідно також звернути увагу на інноваційні підходи до викладання, впроваджувати новітні, більш ефективні технології навчання.

Процес навчання гуманітарних предметів у вищому навчальному закладі повинен здійснюватися на основі комплексної моделі цілей навчання

гуманітарних предметів. Головною метою навчання повинен бути розвиток єдності когнітивної, особистісної та діяльнісної сфер студентів. Єдність та узгодженість викладання таких предметів, як філософія, психологія, соціологія, етика, історія, культура забезпечує досягнення оптимального результату.

Гуманізація процесу освіти вимагає переосмислення досвіду професійної підготовки майбутніх фахівців аграрної галузі, що передбачає зміну пріоритетів: зосередження уваги на розвитку особистісних якостей індивіда, його самореалізації.

Отже, належний рівень гуманітарної підготовки у вищих аграрних навчальних закладах освіти забезпечить підготовку висококваліфікованого фахівця аграрного профілю як свідомого громадянина України. Дисципліни гуманітарного циклу спрямовані на розвиток та удосконалення особистісних якостей.

Оптимізація гуманітарних дисциплін, оновлення їх змісту з урахуванням досягнень сучасних наук має бути на постійній основі.

Необхідно впроваджувати нові дисципліни, спрямовані на вдосконалення особистісних якостей.

Слушною є думка про необхідність введення до програми навчання комунікативних дисциплін для підготовки майбутніх фахівців до участі в публічних виступах, дискусіях, що сприятиме їх подальшій соціалізації, активній участі в громадському житті суспільства.

Так, в СНАУ з 2017 року було запроваджено викладання дисципліни «Теорія комунікації в професійному спілкуванні» як обов'язкової для всіх спеціальностей, яка була схвально сприйнята студентами і аспірантами. Це комплексна дисципліна, метою якої є охоплення й пояснення всіх можливих процесів взаємодії людей, що є необхідною і всезагальною умовою формування і розвитку суспільства й особистості

У подальшому на цій основі були запропоновані студентам вибіркові дисципліни комунікативного змісту часткового спрямування.

Важливо, щоб викладання цих дисциплін забезпечувалося фахівцями відповідних компетенцій.

САМОСТІЙНА РОБОТА ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ СТУДЕНТІВ

Півторацький Олександр Сергійович, *магістрант кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка*
(м. Глухів, Сумська обл.)

Сучасне суспільство ставить перед закладами вищої освіти завдання підготовки фахівця у якого не лише сформовані програмні компетентності, але й розвинуте мислення, здатності самостійно добувати та застосовувати знання на практиці. Вирішення цього завдання вимагає вдосконалення змісту, форм, методів та засобів навчання, що надають широкі можливості для розвитку, саморозвитку та самореалізації особистості. У зв'язку з чим особливої

актуальності набуває проблема опанування студентами методами пізнавальної діяльності під час самостійної роботи.

Дослідження [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7] свідчать про наявність різних підходів до розуміння сутності самостійної роботи студентів у теорії та практиці освітнього процесу. В переважній більшості ототожнюються поняття самостійної роботи і самостійної діяльності. У наукових працях акцентується увага на зовнішніх аспектах самостійної роботи студентів, тоді як важливу роль відіграє діяльнісний аспект самостійної роботи та її значення в процесі навчання та формування майбутнього фахівця.

Виявлення взаємозв'язків, активне мислення та знання як складові пізнавального процесу роблять можливим розгляд самостійної роботи студентів як процесу, що включає наступні компоненти:

- виділення загальних та конкретних пізнавальних завдань (уміння вибрати мету, бачити завдання, проблему);
- визначення способів дій, пошук ефективних шляхів вирішення професійних завдань (уміння обирати ефективні шляхи та засоби вирішення професійних завдань);
- операції з контролю за виконанням поставлених засвоєними способами (уміння застосувати засвоєні знання та вміння на практиці для розв'язання вирішення стандартних професійних завдань);
- визначення галузі знань та вмінь, якими необхідно доповнити вже наявні здатності для успішного вирішення завдання або проблеми (уміння виділяти знання про незнання).

Самостійна робота студентів як засіб організації пізнання виступає не лише як навчальне завдання (об'єкт діяльності студента), але і як форма виявлення певного способу діяльності з виконання поставленого завдання. Вона сприяє опануванню студентами абсолютно новими знаннями, раніше невідомими їм, або поглибленню та систематизації вже наявних знань.

Іншими словами, самостійна робота студентів, як засіб розвитку наукового пізнання, повинна відповідати наступним принципам:

- визначати конкретні цілі та завдання на кожному етапі навчання, спрямовані на досягнення наукових цілей;

- забезпечувати поступовий рух студентів від незнання до знань, формуючи необхідний обсяг і рівень знань, навичок та умінь для успішного вирішення професійних завдань і розвитку мисленнєвої діяльності від нижчих до вищих рівнів;

- виробляти у здобувачів мотивацію до самостійного систематичного поповнення своїх знань і набуття навичок орієнтування в потоці наукової інформації для вирішення освітніх, навчально-професійних та професійних завдань;

- стати важливою складовою самоорганізації, самодисципліни та самоконтролю студента у процесі опанування методами майбутньої професійної діяльності, пізнання та поведінки в умовах конкретної системи оцінки знань;

- використовуватися як інструмент керівництва та управління діяльністю студентів з боку викладача, щоб сприяти їх науковому розвитку.

Такий підхід допоможе зробити самостійну роботу студентів більш орієнтованою на науковий розвиток і сприятиме формуванню більш наукового підходу до навчання та майбутньої професійної діяльності.

Список літератури

1. Бендера І.М. Теорія і методика організації самостійної роботи майбутніх фахівців з механізації сільського господарства у вищих навчальних закладах: дис. ... докт. пед. наук: 13.00.04 Київ, 2008. 579 с.

2. Вовк Б. І. Самостійна робота майбутніх інженерів-викладачів як одна з умов формування самоосвітньої компетентності. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. Суми, 2014. № 7 (41). С. 179–187.

3. Романова Г. М. Індивідуально-типологічні та дидактичні чинники результативності самостійної роботи студентів економічних університетів: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Київ, 2003. 250 с.

4. Шимко І. М. Дидактичні умови організації самостійної навчальної роботи студентів вищих педагогічних навчальних закладів : дис... канд. пед. наук : 13.00.04. Кривий Ріг, 2003. 199 с.

5. Савенкова Л. В. Формування у студентів педагогічного університету вмінь і навичок самостійної роботи засобами бібліотечних технологій. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2007. 208 с.

6. Ковальчук В.І. Формування самостійності в роботі, як компонента культури праці. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2003. №5. С.71-92.

7. Ковальчук В.І. Формування культури праці учнів ПТНЗ художнього профілю: Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. К., 2005. 279 с.

РЕАЛІЗАЦІЯ КРОСДИСЦИПЛІНАРНИХ ПІДХОДІВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ІНТЕРПРОФЕСІЙНИХ НАВИЧОК У ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Прилепа Іван Миколайович, аспірант кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва Глухівського національного педагогічного університету імені О. Довженка

Найскладніші соціальні, екологічні та економічні виклики, з якими ми стикаємося сьогодні, все частіше вимагають кросдисциплінарної роботи [5]. Роботодавці часто потребують від випускників, які є експертами у певній галузі, щоб вони могли працювати разом з іншими фахівцями з різних сфер, та відповідати глобальним і галузевим викликам. Сучасні заклади вищої освіти прагнуть ефективно розвивати кросдисциплінарні навички та кросдисциплінарні знання. Однак активна розбудова здатності студентів до використання кросдисциплінарної компетентності, зустрічається не так часто [2].

Кросдисциплінарні навчальні простори є важливою частиною, де студенти можуть розвивати навички спільної роботи, необхідні для розв'язання складних завдань сталого розвитку. Розвиваючи цей інтегрований підхід до командної роботи, студенти опановують навички комунікації, співпраці, критичного мислення, розв'язання конфліктів, адаптивності та гнучкості, розуміння і поваги до різних точок зору, лідерства та саморегуляції [4].

Ці навички є інтерпрофесійними, також відомими як міжпрофесійні або трансферні навички. Це навички та компетентності, які дозволяють особі ефективно співпрацювати та взаємодіяти з іншими фахівцями, незалежно від їхньої професійної області чи спеціалізації. Вони стали особливо важливими в сучасному світі, оскільки багато завдань і проблем вимагають співпраці між фахівцями з різних галузей [3].

І якщо у сучасному суспільстві навички спеціалізації - це концентрація досвіду, фактичні знання і вміння, компетентності, які не просто застосували, а вивчили, закріплювали, та використовували з перших днів роботи, це фіксовані, спеціальні навички (Hard skills) - отримуються з досвідом. Виконали успішно завдання або операцію-отримали практичний досвід, а отже, і сформували навичку. Формування таких навичок передбачає вивчення та виконання конкретних завдань зі спеціалізації які переважно супроводжуються чіткою методикою та вузькопрофільною освітою. У випадку з інтерпрофесійними навичками, ситуація зовсім інша. Неможливо вивчити та закріпити навички критичного мислення, адже вони постійно модифікуються в залежності від отриманих знань та зміни середовища. Ці навички, які часто називають універсальними, або гнучкими навички (Soft skills) - навички неспеціалізовані. Вони залежать від характеру, особистості, здатність до командної роботи або індивідуалізм, мотивації до навчання та розвитку вміння делегувати повноваження або схильність до тотального контролю тощо.

В сучасному світі роботодавці почали збільшувати вимоги саме до володіння інтерпрофесійними навичками як основи для ефективного виконання завдань в тій чи іншій спеціалізації. Особливості формування інтерпрофесійних навичок

має багато аспектів, зокрема ефективність досягнення формування таких навичок реалізується за допомогою кросдисциплінарного навчання. Кросдисциплінарне навчання поєднує знання та концепції з кількох дисциплін, щоб дослідити тему чи розв'язати проблему з різних точок зору. На практиці це дозволяє студентам отримати набір навичок для розв'язання складних завдань, а також здатність їх модифікувати та використовувати відповідно до ситуації [1].

Кросдисциплінарне навчання формує у здобувачів не лише навички зі спеціалізації, але й інтерпрофесійні навички за рахунок виконання комплексних завдань які супроводжуються поєднанням знань з різних галузей, формування навичок розв'язання проблем, впевненості в собі, власної ефективності та розвитком когнітивних здібностей.

Існує багато підтверджених теорій кросдисциплінарного навчання, використання яких сприяє формування інтерпрофесійних навичок у здобувачів освіти. Викладачі, які розуміються на теоріях навчання, можуть використовувати різні методи під час організації освітнього процесу, щоб формувати різноманітні інтерпрофесійні навички. Найбільш поширеними кросдисциплінарними освітніми теоріями навчання, які педагоги можуть використовувати, щоб підвищити якість освітнього процесу та зробити його найкращим середовищем для формування інтерпрофесійних навичок у здобувачів є, теорія когнітивного навчання, теорія біхевіоризму та теорія навчання конструктивізму.

Щоб зрозуміти теорію когнітивного навчання, важливо вивчити термін «метапізнання». Метапізнання - це усвідомлення думок і розумових процесів мозку. Когнітивне навчання - це цікава теорія навчання, яка зосереджується на думці. Пізнання заохочує студентів «думати про своє мислення» як засіб, який допоможе їм розкрити концепцію або предмет, з якими вони стикаються. Когнітивне навчання допомагає підвищувати зацікавленість і мотивацію здобувачів, оскільки дає їм новий спосіб поглянути на себе та свій мозок. Пізнання є ключем до розблокування дивовижних знань і здібностей розуму студентів та підвищення їхніх навичок.

Когнітивна навчальна діяльність передбачає реалізацію через такі компоненти: організувати навчальну діяльність у ігровому форматі на швидкість та правильність запам'ятовування різноманітної інформації; аналіз і підбивання підсумків отриманої інформації або здобутих навичок здобувачами з представленням перед аудиторією; демонстрація виконаних проєктів з доповіддю; розроблення та презентація здобувачами ігор для вивчення теми або формування навичок; пояснення теми або проблеми студентами для студентів; обговорення різноманітного роду запитань з викладачем тощо.

Біхевіоризм або поведінкова теорія навчання є популярною концепцією, яка зосереджується на тому, як студенти навчаються. Біхевіоризм зосереджується на ідеї, що вся поведінка засвоюється через взаємодію з навколишнім середовищем. Ця теорія навчання стверджує, що поведінці навчаються з навколишнього середовища, і каже, що вроджені або успадковані фактори дуже мало впливають на поведінку. Поширеним прикладом біхевіоризму є позитивне підкріплення. Студент отримує невелику винагороду, якщо він отримав максимально позитивний результат. У майбутньому студенти старанно працюють і готуються до розв'язання завдань, щоб отримати винагороду.

Викладачі можуть застосовувати методи поведінкової теорії навчання під час аудиторної роботи різними способами, зокрема: можуть відпрацьовувати навички за допомогою вправ, щоб допомогти здобувачам побачити повторення та підкріплення, які використовує теорія поведінкового навчання; можуть використовувати запитання як стимул, а відповідь-як реакцію, поступово ускладнюючи запитання, щоб допомогти студентам розвивати мислення; можуть брати безпосередню участь допомагаючи студентам у вирішенні проблем, щоб дати їм підкріплення і продемонструвати поведінку для наслідування; повторення матеріалу і позитивне підкріплення допоможе здобувачам набагато краще запам'ятати інформацію; обов'язково має бути позитивне підкріплення у формі вербального підкріплення і похвали, системи винагород, додаткових привілеїв тощо.

Конструктивізм - це важлива теорія навчання, яку педагоги використовують, щоб допомогти своїм студентам у навчанні. Конструктивізм ґрунтується на ідеї, що люди активно конструюють або створюють свої власні знання, і реальність визначається вашим досвідом як здобувача. В основному, здобувачі використовують свої попередні знання як фундамент і будують на них нові зв'язки в результаті навчання. Таким чином, індивідуальний досвід кожного робить навчання унікальним для нього.

Існує багато специфічних елементів і принципів конструктивізму, які формують те, як теорія працює і застосовується до здобувачів, розглянемо деякі з них: знання будується на інших знаннях; навчання передбачає чуттєве сприйняття для побудови значення; здобувач повинен активно вчитися, це не пасивна діяльність; здобувачі не вивчають ізольовані факти і теорії, відокремлені від решти суспільства, а навчаються в тісному зв'язку з навколишнім середовищем; мотивація - ключ до навчання.

Таким чином вище перераховані теорії впливають на формування інтерпрофесійних навичок у здобувачів освіти. А інтерпрофесійні навички сприяють покращенню співпраці між фахівцями, спрощують розв'язання складних завдань і сприяють досягненню більш якісних результатів у великому спектрі діяльностей.

Список літератури

1. Ковальчук В. І. Формування індивідуальних стратегій навчання студентів засобами інноваційних педагогічних технологій. *Молодий вчений*. 2018. №12. – С. 100-102 DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2018-12-64-26>
2. Ковальчук В. Роль інноваційної діяльності закладів професійної (професійно-технічної) освіти в сучасних умовах ринку праці. *Інноваційна професійна освіта*. 2022. Т. 1, № 2. С. 130–132. <https://doi.org/10.32835/2786-619x.2022.2.130-132>
3. Ковальчук В. І. Розвиток вищої освіти відповідно до тенденцій і вимог ринку праці. *Розвиток сучасної освіти: теорія, практика, інновації*. : Матеріали ІІ Міжнар. науково-практ. конф., 30 трав. 2016 р. Київ, 2016. С. 25–26.

4. Прилепа І. М. Кросдисциплінарні зв'язки під час підготовки майбутніх педагогів професійного навчання у закладі вищої освіти. *Проблеми та перспективи реалізації та впровадження міждисциплінарних наукових досягнень.* : Матеріали III Міжнар. наук. конф., м. Луцьк, 3 черв. 2022 р. 2022. С. 224–225.
5. Прилепа І. М. Розвиток кросдисциплінарної компетентності як сучасна тенденція в професійній підготовці майбутніх педагогів професійного навчання. *Інноваційна педагогіка.* 2022. № 45. С. 204–209.

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ

Рева Світлана Валеріївна, викладач професійних дисциплін ВСП

«Глухівський агротехнічний фаховий коледж СНАУ» (м. Глухів Сумської обл.)

У сучасному світі головним завданням є підготовка висококваліфікованих спеціалістів у галузі сільського господарства. Щоб виховати ініціативних, комунікабельних, креативних, соціально активних і конкурентоспроможних експертів, навчальні заклади повинні не лише надавати технічні знання про проект, але й допомагати учням набувати відповідних умінь і навичок. В умовах глобалізації процесів суспільного розвитку планування, незалежно від роду діяльності, віку та інтересів, є продуктом розробки, розуміння та реалізації планування.

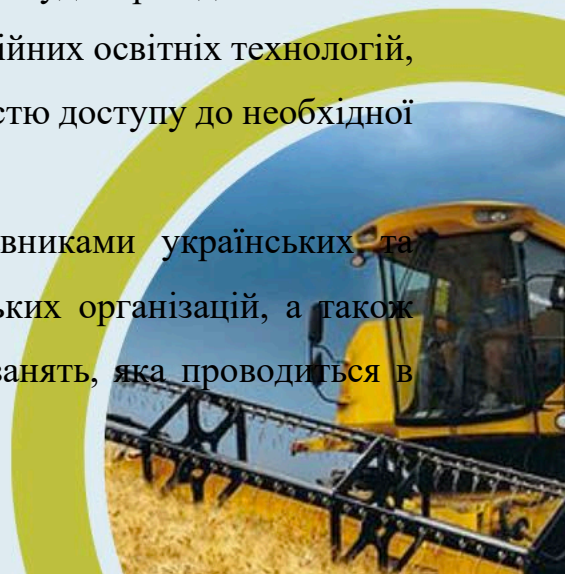

Науково-технічний прогрес вимагає від закладів вищої освіти підготовки конкурентоспроможних фахівців, які користуються попитом. Одних лише знань і навичок недостатньо, необхідно розвивати відповідні компетенції. Тому необхідно розвивати висококваліфікованих фахівців, які розуміють сучасні умови і технології та можуть швидко адаптуватися до реалій життя. Такого роду технології вимагають перегляду існуючих підходів до освітнього процесу. Однією з вимог Стандартів освіти є поширення активних та інтерактивних методів у навчальному процесі разом з позааудиторною роботою з метою формування та вдосконалення професійних компетентностей здобувачів освіти. Тому використання інтерактивних методів навчання підвищить ефективність навчального процесу та виховної роботи, дасть можливість учасникам освітнього процесу розвивати свої компетенції для успішного виконання професійних обов'язків.

Використання активних та інтерактивних методів навчання в освітньому процесі (інтерактивні семінари, дискусії, комп'ютерні симуляції, ділові та рольові ігри, кейс-метод, психологічні та інші тренінги, групові дискусії, результати роботи наукових гуртків, міжвузівські та міжнародні семінари і конференції) у поєднанні з позааудиторною діяльністю дає змогу формуванню та розвитку професійних навичок здобувачів освіти.

Сучасне аудиторне середовище має формувати у майбутніх фахівців комплекс знань, умінь, навичок, компетенцій та якостей, які дозволяють випускникам бути професійно підготовленими та орієнтуватися в сучасних досягненнях техніки і технологій. Змінюються технологічні засоби навчання та впроваджуються інноваційні напрямки розвитку в аудиторії для кожного здобувача освіти, пов'язані як з використанням традиційних освітніх технологій, так і з інтерактивними методами навчання та можливістю доступу до необхідної інформації.

Заняття повинні включати зустрічі з представниками українських та іноземних компаній, державних установ та громадських організацій, а також майстер-класи з експертами та фахівцями. Частина занять, яка проводиться в

інтерактивному форматі, визначається основними завданнями програми, складом здобувачів освіти та змістом конкретної спеціальності у підготовці фахівців агропромислового комплексу.

Інтерактивне навчання ґрунтується на безпосередній взаємодії між здобувачем освіти і навчальним середовищем, а також на власному досвіді учасника. Традиційне навчання базується на позиціонуванні викладача як суб'єкта, а здобувача освіти - як об'єкта навчального процесу. Мета, яка поставлена перед викладачем в інтерактивному навчанні полягає в вірному напрямку спрямованої діяльності здобувачів освіти на досягнення цілей. Ці методи покращують якість освіти та навчання серед здобувачів освіти та створюють адекватні навички використання цифрових інструментів і послуг.

Інтерактивне навчання має цілком конкретні та передбачувані цілі. Потрібно створити такі умови навчання, в яких здобувачі освіти будуть відчувати себе успішними, конкурентоспроможними, з високим інтелектуальним потенціалом що зробить процес навчання ефективним. Створити основу для вирішення проблем після завершення навчання, яке передбачає взаємодію між здобувачами освіти, викладачами та самими учасниками процесу. Основними завданнями інтерактивного навчання є зацікавлення здобувачів освіти, ефективне засвоєння матеріалу, самостійний пошук методів і варіантів вирішення навчальних проблем, встановлення взаємовпливу між здобувачами освіти, робота в команді, навчання працювати, толерантно ставитися до будь-яких думок, поважати право кожного на свободу вираження поглядів. Тому впровадження інтерактивних форм навчання є одним з найважливіших напрямків удосконалення освіти здобувачів освіти у сучасних ЗВО.

Здобувачам освіти легше засвоїти, зрозуміти і запам'ятати вивчене, якщо вони беруть активну участь у навчальному процесі. Використання інновацій у навчальному процесі є запорукою успішного навчання.

Навчальний процес, в якому використовуються інтерактивні методи навчання організований таким чином, що всі здобувачі освіти без винятку беруть

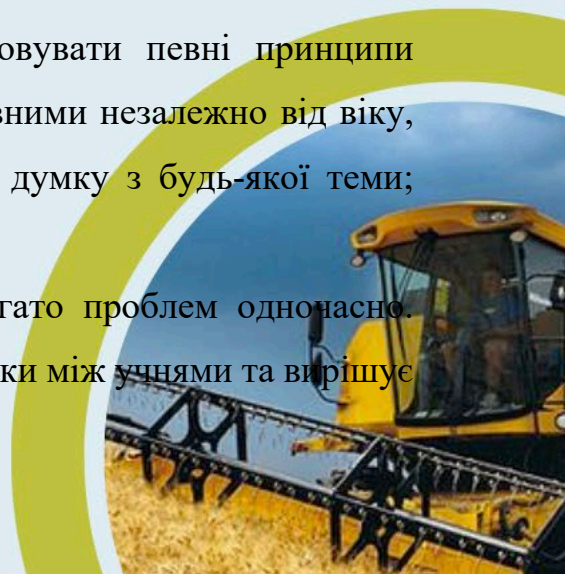
участь у навчальному процесі. Співпраця означає, що кожен робить свій внесок і обмінюється інформацією під час роботи, відбувається обмін ідеями та методами роботи. Це індивідуальна, парна та групова робота, рольові ігри, робота з документами та різними джерелами інформації. Інтерактивні методи ґрунтуються на принципах взаємодії, активності здобувачів освіти, опори на груповий досвід та обов'язкового зворотного зв'язку.

Навчальне середовище спілкування характеризується відкритістю, взаємодією учасників, рівноправним обговоренням, спільнотою знань, можливістю взаємооцінки та контролю. Викладачі спрямовують майбутніх фахівців аграрного сектора на самостійний пошук нової інформації. Діяльність викладача замінюється діяльністю учасника освітнього процесу, а завдання викладача - створити умови для спонтанності учасників. Викладач відмовляється від ролі фільтра в донесенні навчальної інформації і бере на себе роль помічника в роботі як одного з джерел інформації. Коли переходять на розмовний формат, роль викладача кардинально змінюється, він уже не є центральною фігурою, а лише координує процес і займається його загальною структурою. Заздалегідь готує необхідні завдання, формулює питання і теми для групового обговорення, дає пропозиції та контролює час і послідовність виконання плану. Учасники мають використовувати власний та чужий соціальний досвід, спілкуватися один з одним, спільно вирішувати проблеми, долати конфлікти, знаходити спільну мову та компроміси.

Реалізувати такий підхід можна за допомогою різноманітних розмовних форматів: круглих столів, мозкового штурму, ділових чи рольових ігор, кейсів, майстер-класів тощо.

При розробці інтерактивних занять слід враховувати певні принципи роботи: курс є спільною роботою і всі учасники є рівними незалежно від віку, досвіду; учасники мають право висловлювати свою думку з будь-якої теми; відсутність критики.

Інтерактивне навчання дозволяє вирішувати багато проблем одночасно. Такий тип освіти допомагає побудувати емоційні зв'язки між учнями та вирішує

проблему навчання їх командній роботі, високій мотивації, міцним знанням, креативності та увазі, соціальним навичкам, позитивному ставленню до життя, індивідуальним цінностям, свободі навчання. Вираження, важливість діяльності, взаємоповага та демократичність

Як показує практика, використання інтерактивних методів у навчальному процесі знижує напруження здобувачів освіти, дозволяє змінювати форму їхньої діяльності та спрямовує їхню увагу на ключові питання теми уроку. Використання та підготовка здобувачами освіти спеціальних діалогових форматів для вивчення певної дисципліни (навчальної теми) має бути відображено в навчальній програмі цієї дисципліни та методичних рекомендаціях щодо підготовки інтерактивних занять.

Викладач, який використовує інтерактивні методи у своїй практиці, володіє певними професійними навичками вирішення проблем і може творчо та нестандартно підходити до проблем та організації навчального процесу. Це означає, що він має високий рівень саморозвитку, самоаналізу, самовдосконалення та вміння оцінювати якість своєї роботи. Ефективне використання інтерактивних форм та навчальних ресурсів в освіті є важливим елементом реалізації інноваційних ідей. Люди хочуть отримувати сучасну освіту. Ключовими напрямками розвитку інтерактивної освіти є швидкість, мотивація, ентузіазм, доступність навчальних матеріалів у режимі реального часу та міждисциплінарний контент. Тому освіта в сучасному світі стоїть на порозі серйозної трансформації.

Список літератури

1. Ковальчук В.І. Інноваційні підходи до організації навчального процесу / Василь Ковальчук. – 2-е вид. доп. і перероб. – К.: Шк. світ, 2011. – 128 с.
2. Ковальчук В.І. Створення сприятливого навчального середовища. Тренінги. / за заг. ред. В. Ковальчука, упорядкування Л. Галіцина – К.: Шк.. світ, 2011. – 128 с.
3. Ковальчук В. І. Методичні рекомендації щодо застосування ігрових технологій в процесі викладання дисциплін соціально-гуманітарного циклу.

Київ: Видавничо-редакційний відділ НУБіП України, 2017. 56 с.

4. Ковальчук В. І., Фатеев М. С. Оновлення змісту професійної підготовки студентів в аграрних коледжах засобами інноваційних технологій. *Молодий вчений*. 2019. №2. С.477-483.

5. Kovalchuk V., Lychova T., Reva S.. Implementation of Practice-oriented Approach in the Training of Future Bachelors in Agricultural Engineering. *SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. Proceedings of the International Scientific Conference*. Volume I. Higher Education. May 28th-29th, 2021. Rezekne, Rezekne Academy of Technologies, 2021. С. 327–338.

6. Kovalchuk V., Marynchenko I., Yashchuk S. Creation of favorable educational environment in the higher education institutions of Ukraine. *SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. Proceedings of the International Scientific Conference*. Volume I. Higher Education. May 22th - 23th. – 2020. – С. 465-480. <http://dx.doi.org/10.17770/sie2020vol1.4897>

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ЩОДО ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Роїк Ю. В., викладач ВСП «Калуський фаховий коледж економіки, права та інформаційних технологій ІФНТУНГ» (м. Калуш Івано-Франківської обл.)

Освіта є одним із найбільш оптимальних способів входження людини у світ науки та культури, в процесі якої людина засвоює певні культурні цінності, а її професія повинна відповідати запитам суспільства. Саме тому одним із основних її завдань є професійна підготовка фахівців, що спрямована на вимоги та потреби сьогодення.

В умовах реформування освіти одним із важливих завдань у професійній підготовці здобувачів різних спеціальностей, особливо економічного спрямування, має стати виховання економічної культури майбутніх фахівців. Економічна культура є важливою складовою економічної діяльності, що

значною мірою визначає ступінь розвитку економіки, темпи економічного зростання та рівень економічної активності в країні.

Сучасна економічна освіта повинна сформувати у здобувачів, як майбутніх фахівців в обраній галузі, не лише суто професійні знання, ділові, підприємницькі навички, але й економічну культуру. Випускники закладів освіти повинні не тільки оволодіти потрібними їм знаннями, але й навчитися швидко орієнтуватися в економічних процесах, оперативно приймати раціональні рішення, поєднувати гуманістичні та економічні інтереси. У свою чергу, це дає можливість критично підходити до аналізу реалій економічного життя, заходів державної політики в соціально-економічній сфері.

Так, автор А.І. Завгородня у своїй статті наголошує, що «економічна освіта» є тим первинним базисом, що формує економічні знання, які, у свою чергу, є основою формування економічного мислення та економічної свідомості, внаслідок чого формується економічна культура кожного окремого учня та суспільства в цілому як кінцевого головного результату економічної освіти широких мас населення. Економічне виховання, що ґрунтується не на методах прямого передавання знань, також відіграє важливу роль у формуванні економічної свідомості та економічної культури особистості. Економічна компетентність є кінцевою метою економічної освіти та економічного виховання особистості, оскільки включає в себе як теоретичне підґрунтя здійснення економічної діяльності певного роду та практичні навички, так і ментальні особливості здійснення такої діяльності, що у сукупності свідомо та підсвідомо застосовуються людиною при прийнятті будь-якого рішення, спрямованого на вирішення будь-якого економічного (господарського) питання. [1]

Отже, економічна освіта та економічна культура як взаємопов'язані елементи буття сприяють створенню сучасної, ефективної економіки.

Конкурентоспроможність випускників закладів освіти значною мірою залежить від якості оволодіння економічними знаннями, ступеня економічної культури, вміння мислити і діяти в системі ринкової економіки. Висока економічна культура дозволить молодій людині легко увійти в будь-яку

організацію, швидко визначити зміст і сутність культури в новій організації, правильно приймати рішення в будь-яких ситуаціях.

Фундаментом для формування сучасного типу економічного мислення у студента повинно стати системне вивчення базових економічних дисциплін, зокрема, економічної теорії, політичної економії, економіки підприємства, мікроекономіки, національної економіки тощо. Вивчення цих дисциплін дозволяє реалізувати потребу у пізнанні механізму господарської діяльності, мотивів та особливостей поведінки різних суб'єктів господарювання при прийнятті управлінських рішень, законів існування економічної матерії, специфіки національної економіки як галузі знань, і відповідно все це впливає на формування сучасної економічної культури.

Сучасні глобалізаційні процеси вимагають від випускників закладів освіти вміння аналізувати складні питання особливостей формування та функціонування національної економіки як єдиної динамічної підсистеми світового господарства, оцінювати позитивні тенденції розвитку, визначати власну позицію щодо економічних перетворень та бути готовими до практичної діяльності. Як уже було зазначено, реалізацію цього завдання виконує ціла низка суспільних наук, серед яких центральне місце належить економічній теорії.

Так, один із найбільш відомих американських вчених-економістів П.Самуельсон у своєму популярному підручнику «Економіка» писав, що «людина, яка систематично не вивчала економічну теорію, подібна до глухого, який намагається оцінити музичний твір». [2]

Варто зазначити, що на сучасному етапі розвитку людства, коли все більшу роль відіграють загальнолюдські цінності, більшість економістів схиляються до думки, що економічна теорія є універсальною наукою про проблеми вибору ресурсів та економічну поведінку людей. Один із відомих економістів С.М. Меньшиков у підручнику «Нова економіка» визначав економічну теорію як науку, що «вивчає процеси і закономірності розподілу ресурсів між альтернативними цілями її використання, механізми формування доходів основних прошарків населення, процеси їх збереження і нагромадження, умови

систематичного економічного зростання та способи оплати послуг держави в усіх його проявах». [3]

В свою чергу, український економіст С.В. Мочерний у своєму підручнику зазначив наступне: «Економіка є найважливішою сферою суспільного життя, в якій на основі використання різноманітних ресурсів здійснюється виробництво, обмін, розподіл та споживання продуктів людської діяльності, формується і розвивається система продуктивних сил та економічних відносин». [4]

Як бачимо із аналізу науковців, об'єктом економічної теорії є економіка в цілому, багатоаспектність змісту якої проявляється у різноманітності напрямів вивчення економічного життя суспільства.

Ефективність освітнього процесу в закладах освіти багато в чому визначається методикою викладання. На мою думку, рівень професійної підготовки та формування економічної культури безпосередньо залежать від взаємодії ланки «викладач - здобувач». У навчальному процесі обидві сторони мають відігравати творчу роль. З метою підвищення фахового рівня та економічної культури здобувача виникає потреба у вивченні та розробці інтерактивних форм і методів навчання, розв'язання проблемних ситуацій та завдань, що базуються на реальних економічних процесах.

Необхідність використання інноваційних технологій полягає в тому, що на заняттях здійснюється індивідуальна та групова робота, широко застосовується проектна діяльність, навчальні тренінги, що допомагають здобувачам отримати і засвоїти більший обсяг інформації та сприяє зростанню його активності, дає поштовх до критичного мислення. Завдяки цьому посилюється співпраця між здобувачами і викладачем, зростає самостійність у підготовці та прийнятті рішень, створюються сприятливі умови для визначення найбільш талановитих, креативних здобувачів, які стають лідерами та прикладами для наслідування.

Можна впевнено стверджувати, що одним із найважливіших завдань закладів освіти є надання майбутньому фахівцю не тільки всіх необхідних знань, практичних навичок у певній сфері діяльності, але й формування у нього всіх ключових компетентностей, у тому числі й економічної культури. Економічне

виховання в закладі освіти повинно бути спрямоване на формування висококваліфікованого фахівця - людини яка здатна об'єктивно оцінювати своє становище в суспільстві, свої вчинки й дії з погляду економічної доцільності та результативності. Саме такі заходи формують у студентської молоді економічну культуру, як частину загальної культури сучасної людини.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. А.І. Завгородня. Системоутворюючі категорії економічної компетентності // Вісник Дніпровського університету імені Альфреда Нобеля: Педагогічні науки. – 2015. - по 1(9). – р. 113-118.
2. Самуельсон П. Економіка. – Львів: Світ, 1993. – 496 с.
3. С.М. Меньшиков. Нова економіка: Навчальний посібник. М.: Міжнародні відносини, 1999. – 400 с.
4. С. В Мочерний, О. А.Устенко. Основи економічної теорії: Підручник. – К.: Академія, 2009. – 504 с.

ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ШЛЯХ ДО ОСОБИСТІСНОГО ТА ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ

Рябіченко Н. М. викладач облікових та економічних дисциплін ВСП
«Оріхівський фаховий коледж ТДАТУ імені Дмитра Моторного»

Інклюзивне освітнє середовище, де кожна молода людина має можливість отримати якісну освіту, незалежно від своїх індивідуальних потреб та обмежень, є ключовим чинником у реформуванні системи фахової передвищої освіти в Україні, а також, у всій освітній системі в цілому. Інклюзивна освіта в коледжах і технікумах необхідна для того, щоб забезпечити рівні можливості навчання та професійного розвитку кожному, хто цього прагне, незважаючи на індивідуальні особливості та потреби. Для того, щоб молоді люди з особливими освітніми потребами мали можливість успішно продовжувати навчання у коледжах,

необхідно враховувати ряд аспектів, які забезпечать їхній успіх і комфорт у навчальному середовищі: важливим є індивідуальний підхід до кожного здобувача освіти, зважаючи на навички і можливості; адаптація навчальних матеріалів для всіх студентів, включаючи тих, хто має фізичні, психологічні або інші обмеження; викладачі в закладах фахової передвищої освіти повинні мати підготовку щодо роботи з молодими людьми з особливими потребами, систематично підвищувати кваліфікацію з питань інклюзії. Важливим є питання безбар'єрності: доступність закладів освіти для усіх студентів, включаючи тих, хто користується інвалідними візками чи має інші обмеження.

Окрему увагу слід звернути на соціальну інтеграцію: у молодих людей повинна бути можливість спілкуватися та взаємодіяти один з одним, незалежно від їхніх особливостей. Завдання педагогів - заохочення спільної участі ООП у навчальних та позанавчальних заходах. Це сприятиме формуванню позитивного соціального середовища. Важливо взаємодіяти з батьками здобувачів освіти та забезпечувати їхню підтримку та залученість до освітнього процесу. Інклюзивна освіта має на меті створення більш справедливого та рівноправного суспільства, де кожна людина має змогу розвивати свій потенціал та отримувати якісну освіту, незалежно від її індивідуальних характеристик.

Зважаючи на те, що можливості доступу до освіти у осіб з особливими освітніми потребами та здорових громадян відрізняються, законодавством України передбачено для них ряд пільг при вступі. Так, згідно з правилами прийому до закладів фахової передвищої освіти, передбачено зарахування людей з інвалідністю I та II груп та дітей-інвалідів віком до 18 років, яким не протипоказано навчання за обраним освітньо-професійним ступенем, поза конкурсом при поданні сертифікатів Українського центру оцінювання якості освіти або при одержанні оцінок на вступних випробуваннях не нижче встановленого рівня. Крім того, за рекомендацією органів охорони здоров'я та соціального захисту населення, приймальна комісія повинна розглядати питання про можливість зарахування до закладу освіти з правом на навчання за місцем проживання людини з інвалідністю, які не спроможні відвідувати навчальний

заклад, а також зобов'язана створити умови для проходження ними курсу навчання за екстернатною чи дистанційною формами навчання.

Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю, зміни в законах України, - все це посприяло розвитку інклюзивного навчання, що свідчить про позитивну динаміку. Але, не все, що організовано в закладах фахової передвищої освіти для здобувачів ООП, можна назвати повноцінною інклюзією. Інклюзія - це багатокомпонентний процес, тандем педагогічного та психологічного супроводу. Щоб інклюзія працювала на повну, компоненти мають взаємодіяти синхронно, доповнювати одне одного (відповідні кадри, матеріальне забезпечення, міжвідомча співпраця, правильно написані індивідуальні плани тощо). Коли один із цих компонентів «випадає», тоді зустрічаємо незадоволених батьків, викладачів, окремих посадовців, які не завжди розуміють доцільності впровадження інклюзії в закладах фахової передвищої освіти. Причина цьому – відсутність правильного багатовекторного підходу до організації інклюзії. Але, незважаючи на дані проблеми, існує багато позитивних прикладів, і це наслідок того, що працювала команда: директор, який розуміє філософію інклюзії; заступник, який знає як скласти індивідуальну програму; практичний психолог, що має відповідні компетентності, класний керівник, педагоги, які працюють у цій групі, супровід ІРЦ, і, найголовніше, активна участь батьків в освітньому процесі.

Інклюзивне навчання — це процес реального включення людей з інвалідністю в активне суспільне життя і, однаковою мірою, необхідне для всіх членів суспільства. Багато молоді, повернувшись з війни, мають бажання отримати чи змінити професію і, нажаль, через повномасштабну війну кількість людей з обмеженими можливостями чи інвалідністю зростає. І роль інклюзії у закладах фахової передвищої освіти тут беззаперечна. Надзвичайно важливим, у подальшому, є сприяння забезпеченню роботою таких випускників. Останнім часом в Україні простежується тенденція підтримки бізнесу щодо працевлаштування людей з обмеженими можливостями чи інвалідністю, а також створення для них відповідних умов. Так, у серпні 2023 р. було прийнято

постанову КМУ № 893, згідно з якою аграрії можуть отримати компенсацію до 100 тисяч за облаштування робочих місць для працівників з інвалідністю. Компенсуватися будуть витрати на придбання роботодавцем допоміжних засобів для облаштування робочого місця для таких осіб, зокрема: меблів, транспортерів для піднімання сходами з електроприводом; допоміжних засобів для позиціонування курсора та тактильних комп'ютерних дисплеїв; брайлівських клавіатур та портативних пристроїв; підйомних платформ для робочих місць; допоміжних засобів для відтворення звуку. Така фінансова компенсація, з однієї сторони, підтримує роботодавців, з іншої - сприятиме у створенні робочих місць особам з інвалідністю, аби вони могли працювати в комфортних умовах.

Освіта не повинна обмежуватися лише вивченням конкретних предметів. Система фахової передвищої освіти має почати працювати на потребу здобувача освіти, в цьому контексті заклад має змінити свою роль по відношенню до молоді людини з особливими освітніми потребами на партнерську та підтримуючу. Тому, на плечі такого закладу освіти лягає місія організувати свою роботу так, щоб у формуванні основних компетентностей були: готовність до самостійної трудової діяльності; впевненість у своїх знаннях та вміннях, відповідальне ставлення до виконання будь-якої роботи; майстерність публічного виступу; застосування інформаційних технологій для реалізації своїх бізнес-планів; знання та вміння вести бухгалтерський облік та оподаткування, тощо.

Важливо, щоб студенти вивчали навички спілкування, розвитку міжособистісних відносин і роботи в команді. Це допомагає їм краще інтегруватися в суспільство після закінчення навчання. Участь у гуртках дозволяє студентам розвивати здібності, пов'язані з їхніми інтересами та майбутніми професійними напрямками. Вони можуть отримати практичний досвід і вдосконалити свої навички, що допоможе їм на ринку праці. Волонтерська робота допомагає студентам розуміти значення соціальної відповідальності та спільної допомоги. Вона сприяє розвитку міжособистісних комунікацій та формує почуття громадянської свідомості. Співпраця зі

стартапами може допомогти студентам побудувати цінні професійні зв'язки і отримати реальний досвід роботи у вибраній галузі. Контакти з різними людьми, які мають схожі інтереси і цінності, можуть стати основою для подальших партнерств і можливостей в майбутньому. Отже, ці аспекти доповнюють освіту, роблять студентів більш готовими до життя у суспільстві і сприяють їхньому розвитку як особистостей. Збалансований підхід до навчання, який враховує не лише академічний багаж знань, але і розвиток навичок та соціальних вмінь, є важливим завданням освітньої системи. Тож, філософія інклюзії в тому, що вона має асоціюватися зі словом «комфорт». Для всіх! А основний меседж - усунути бар'єри, аби відсоток реалізованих та успішних людей був вищим.

ПІДГОТОВКА ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ДО ВИКОРИСТАННЯ ГЕОІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ

Самусь Т. В., канд. пед. наук, доцент, завкафедри професійної освіти та технології сільськогосподарського виробництва Глухівського НПУ ім. О. Довженка (м. Глухів Сумської обл.)

На сьогодні Україна є одним із найбільших ринків для використання сільськогосподарських дронів у Європі. Основними причинами цього є висока концентрація сільськогосподарських підприємств, готовність до впровадження інноваційних сільськогосподарських технологій та техніки. Так, у 2020 році ринок дронів в Україні становив 18 млн. доларів США, а вже у 2021 – зріс до 36 млн. доларів США. У 2022 році, незважаючи на збройну агресію проти України, цей ринок продовжив зростати. Про це свідчать дані компанії [Dron.ua](#), найбільшого українського імпортера та дистриб'ютора дронів (безпілотних літальних апаратів (БПЛА)), згідно з якими, за запитамі агровиробників, на

внесення засобів захисту рослин з БПЛА, дронами-обприскувачами оброблено близько 1,2 млн. га, що на 20% більше в порівнянні з 2021 роком [2]. Це свідчить про те, що у країні сформовано повноцінну ринкову екосистему безпілотних технологій. До того ж, ця система розвивається та стає лідером на світових просторах навіть за складних умов воєнного стану у державі. Про це свідчить і той факт, що вже під час повномасштабної війни, 40% загальноєвропейського ринку агродронів у 2022 році був спрямований на Україну. Тож, сьогодні Україна стає центром практичного масового використання БПЛА не тільки військового напрямку, а й в аграрному виробництві.

Перш за все, такий швидкоплинний розвиток пов'язаний з багатофункціональністю та екологічною безпекою БПЛА, оскільки вони використовуються для агроекологічної оцінки ґрунтів, проведення аерофотозйомки, використання геоінформаційних систем (ГІС) для прогнозу урожаю, застосування системи локального землеробства, планування ГІС-проекту та подання інформації в ГІС.

Але для розвитку ринку дронів та ефективного впровадження безпілотних технологій у нашій державі основною перешкодою є нестача підготованих, висококваліфікованих фахівців для управління дронами й аналізу отриманих з них даних. Саме від компетентності цих фахівців залежить врожайність, якість продукції та ефективність роботи всього сільськогосподарського підприємства (енергоефективність, дотримання екологічних норм, рентабельність тощо). Актуальності означена проблема набуває на фоні наказу МОН № 1104 від 07.09.23 року «Про затвердження пріоритетної тематики при проведенні конкурсів фундаментальних наукових досліджень, прикладних наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок у 2023 році» відповідно до якого спрямовуються зусилля на фундаментальні наукові дослідження у напрямку вирішення реальних проблем оборони, безпеки, економіки та суспільства України. Наведений у наказі перелік пріоритетної тематики досліджень відображає першочергові напрями роботи з відновлення та повоєнної відбудови України, що будуть мати державну підтримку. До таких

напрямів належать, наприклад: «Агробіотехнологічні підходи для відновлення родючості ґрунту на грубо рекультивованих угіддях, що зазнали впливу бойових дій» (планується розроблення та обґрунтування агротехнологій для покращення родючості ґрунту за рахунок внесення біопрепаратів на пошкоджених землях); «Вивчення впливу бойових дій на сільськогосподарські угіддя України та визначення придатності ґрунтів для вирощування сільськогосподарської продукції» (планується проведення оцінки еколого-агрохімічного стану земель сільськогосподарського призначення в зонах проведення бойових дій: виявлення механічних пошкоджень; встановлення погіршення агрохімічного стану ґрунтів; виявлення хімічного та радіоактивного забруднення; встановлення меж забруднених ділянок тощо); «Проведення великомасштабного дослідження ґрунтового покриву» (планується здійснення суцільного дослідження ґрунтового покриву країни). Всі вищезазначені напрями роботи передбачають використання геоінформаційних систем, їх програмних та інструментальних засобів одним з яких є БПЛА. Тож, сьогодні підготовка таких фахівців для аграрного сектору є одним із нагальних завдань професійної освіти.

Провівши аналіз освітньо-професійних програм різних навчальних закладів фахової передвищої освіти, слід зазначити, що формування професійних компетентностей майбутніх аграріїв щодо організації професійної діяльності з урахуванням зазначених інновацій в агросекторі носить суто декларативний, поверхневий характер. виправлення цієї ситуації можливе за умови забезпечення відповідності змісту підготовки майбутніх педагогів професійного навчання сучасним потребам держави, що вимагають фахівців для аграрної галузі, здатних працювати з інноваційними технологіями, а також через оновлення змісту професійної освіти використовуючи переваги внутрішньої академічної мобільності здобувачів.

З метою підготовки педагогів професійного навчання, які будуть здатні формувати у майбутніх фахівців аграрної галузі відповідні компетентності, на умовах договору про співпрацю щодо реалізації внутрішньої академічної мобільності здобувачів вищої освіти між Глухівським національним

педагогічним університетом імені Олександра Довженка та ВСП «Глухівський агротехнічний фаховий коледж СНАУ» впроваджується навчальний спецкурс «Діджиталізація аграрного виробництва» [1]. Метою якого є набуття майбутніми фахівцями основ інженерного забезпечення ефективного вирішення наукоємних територіально орієнтованих задач. Основними завданнями курсу є формування у майбутнього фахівця теоретичних знань і практичних навичок використання геоінформаційних систем (ГІС) для планування розвитку територій, створення карт ґрунтового покриття, показників якості ґрунтів, прогнозування продуктивності та поширення хвороб і шкідників польових культур, проведення збору просторових даних та здійснення їх аналізу.

Під час вивчення практичних аспектів використання геоінформаційних систем здобувачі освіти оволодівають компетентностями з просторового оцінювання параметрів природньо-агромеліоративної геосистеми. Тобто вивчають технологію введення й обробки просторової інформації, збір, систематизацію, підготовку та перетворення даних; технологію введення і обробки просторової інформації; обробку й аналіз даних експлуатації ГІС; технологію комплексного просторового оцінювання стану земель. Вчаться ідентифікувати об'єкти та оцінювати неоднорідності їх природньо-меліоративних умов, диференціювати землі за умовами вирощування сільськогосподарських культур. При вивченні концепції векторних та растрових ГІС, у студентів формується поняття способів представлення просторових і непросторових даних, векторна модель даних та їх відображення, топологічні відносини, накладання шарів, модель даних растрових ГІС з характеристикою растрових шарів тощо [1].

Вищезазначений навчальний курс не просто ознайомлює майбутніх фахівців з геоінформаційними системами аграрної галузі, а й формує практичні вміння використання програмних та інструментальних засобів (у тому числі і БПЛА). Із цією метою у змісті навчального курсу розроблено практичні заняття, на яких майбутні фахівці вивчають такі теми: апаратне забезпечення геоінформаційних систем і технологій, загальні характеристики апаратного

забезпечення ГІС; програмні засоби для роботи з просторовими даними; комерційні ГІС-пакети; технології введення і обробки просторової інформації; планування ГІС-проекту. Так, виконуючи завдання практичних занять, працюючи з програмними засобами та дроном, супутниковими знімками, здобувачі освіти оволодівають практичними навичками з моніторингу поля та аналізу стану ґрунту (особливості рельєфу поля, рівень вологи на різних його ділянках, вміст азоту або органічної речовини, рівень кислотності (рН), ЕС, Mg, К, урожайності тощо), що дозволяє їм ідентифікувати проблемні ділянки з високою точністю; складати 3D-мапу поля, фотоплани (для формування карти-завдання, а поле отримує «паспорт»); контролювати якість виконання посівів чи роботи агротехніки; вносити добрива і насіння, розпилювати засоби захисту рослин, проводити зрошення поля тощо.

Таким чином, підготовка педагогів професійного навчання до використання програмних та інструментальних засобів геоінформаційних систем (ГІС) дозволить забезпечити заклади професійно (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти педагогічними компетентними кадрами. Вони у свою чергу будуть здатними якісно навчити фахівців аграрної галузі, які будуть відповідати потребам держави у повоєнний час. Також, підготовка фахівців за вищезазначеним навчальним курсом дозволить підвищити рівень компетентності здобувачів під час експлуатації агродронів, програмного забезпечення (ГІС) та розуміння можливостей їх використання у загальній структурі оцінки якості сільськогосподарських ґрунтів, що розширює межі їх професійної підготовки.

Список літератури

1. Авраменко Є. В., Опанасенко В. П., Самусь Т. В. Формування професійної компетентності майбутніх агроінженерів щодо використання AgTech-інновацій у сільському господарстві. *Наука і техніка сьогодні (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Фізико-математичні науки», Серія «Техніка»)*. Київ, 2023. № 10(24) С. 188-198.

2. Дядюра А. Дрони у сільському господарстві, або як починалося точне землеробство. Agravery URL: <https://agravery.com/uk/posts/show/droni-u-silskomu-gospodarstvi-abo-ak-pocinalosa-tocne-zemlerobstvo> (дата звернення: 15.09.2023).

3. Опанасенко В. П., Самусь Т. В. Реалізація проектної технології під час вивчення педагогами професійного навчання технічних дисциплін циклу професійної підготовки. *Наукові інновації та передові технології (Серія «Державне управління», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»)* : журнал. 2022. № 9(11) 2022. С. 167 – 178.

4. 9,7 billion on Earth by 2050, but growth rate slowing, says new UN population report. UN News. 2019. URL: <https://news.un.org/en/story/2019/06/1040621> (дата звернення: 15.09.2023).

5. Самусь Т. В. Розвиток технічної компетентності в контексті сучасних вимог до професійної підготовки агроінженерів. *Актуальні проблеми вищої професійної освіти* : збірник наукових праць. Київ, Національний авіаційний університет, 2023. С. 58 – 59.

ВИКОРИСТАННЯ ПЛАТФОРМИ «HUMAN» ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА ПРИКЛАДІ ДНЗ «БОГУСЛАВСЬКИЙ ЦПТО»

Соболева В.М., *майстер виробничого навчання ДНЗ «Богуславський центр професійно-технічної освіти»*

Одним із пріоритетних напрямків державної політики України в сфері освіти повинно виступити актуальність та значимість цифровізації професійного освітнього процесу викликана необхідністю адаптації системи професійної освіти та навчання до запитів цифрової економіки та цифрового суспільства.

Цифровізація сьогодні торкнулася всіх сфер життєдіяльності людини. Освітня система вийшла на цифровий шлях розвитку з посиленням тенденцій інформатизації та технологізації. Удосконалення інформаційних технологій, активне впровадження передових технік та інструментів педагогічної діяльності, застосування інформаційно-комунікаційних технологій як складової цифрової освіти у викладанні навчальних дисциплін та управлінні закладами освіти є невід’ємним інструментом успішного функціонування закладу освіти. [1]

Цифровізація (digitalization – англ.) – це глибинне проникнення цифрових та інноваційних технологій до бізнес-процесів, господарства, комунікацій, тобто на наших очах відбувається революційний процес переходу від використання інформаційних технологій не лише як інструмента, що супроводжує діяльність

(освітню, управлінську, виробничу тощо), а як способу життя і мислення в глобальному інформаційному середовищі.

Сьогодні, як і завжди, викладач є агентом позитивних змін в освіті. Поява значної кількості цифрових засобів навчання передбачає не лише вміння викладача ними користуватися, а й перегляд традиційних підходів до викладання загалом. Реконцептуалізація дидактики із врахуванням діджиталізації освіти є необхідною умовою ефективного застосування цифрових технологій на всіх ступенях освіти. [2]

Історія свідчить, що кожен етап розвитку освіти характеризується появою нових засобів навчання. В умовах цифровізації навчання формується нове освітнє середовище на базі цифрових технологій. Як зазначає А. Хуторський, до основних дидактичних функцій засобів навчання належать, зокрема: компенсаторність (полегшення процесу навчання для викладача, зменшення витрат часу та сил викладача і тих, хто навчаються); інструментальність (раціональність та безпечність видів діяльності викладача та тих, хто навчається); інформативність (передача необхідної для навчання інформації); інтегративність (вивчення об'єкта, процесу, явища цілком або частинами). [4] Отже, засоби цифрової дидактики спрямовуються на персоналізацію навчального процесу, а також передбачають інтегративну взаємодію суб'єкта та середовища.

Цифрове освітнє середовище - це комплекс умов і можливостей для навчання, розвитку, соціалізації, якою мірою буде затребуваний і використаний потенціал цього середовища, залежить від власної суб'єктної активності і навчальної самостійності.

Основна проблема, яка постає перед педагогами: які засоби, як саме і коли використовувати, щоб забезпечити ефективне засвоєння знань здобувачами освіти в “новому” онлайн форматі. Сучасні дослідження щодо трансформації традиційної дидактики з урахуванням процесів використання цифрових технологій підкреслюють важливість розвитку інформаційно-цифрової компетентності суб'єктів освітнього процесу. Значна роль у цифровізації освіти

відводиться викладачу як основному суб'єктові підготовки молодого покоління до подальшої життєдіяльності. [3]

Воєнний стан в Україні вніс свої корективи та вплинув на функціонування вітчизняної сфери освіти як у питаннях управління, організації освітнього процесу, комунікації, оцінювання навчальних досягнень, так і стосовно створення й використання цифрового освітнього контенту. У зв'язку з потребою підтримувати освітній процес у ДНЗ «Богуславський ЦПТО», навчальний заклад вирішив використати версію платформи «HUMAN Школа» для організації очного й онлайн-навчання та ведення електронного документообігу в закладі освіти.

Платформа «HUMAN Школа» дозволяє цифровізувати очне та дистанційне навчання, зменшує навантаження на вчителів шляхом автоматизації процесів, створює безпечне внутрішнє середовище для взаємодії учасників освітнього процесу, а також забезпечує якісний індивідуальний підхід до здобувачів освіти шляхом аналізу освітньої траєкторії.

Система «HUMAN Школа» охоплює всіх учасників освітнього процесу ДНЗ «Богуславський ЦПТО», забезпечуючи їх окремими кабінетами для кожної ролі: адміністратор, вчитель (керівник групи, майстер в/н), здобувач освіти.

Функціонал системи включає в себе наступні можливості:

- створювати уроки за допомогою конструктора, додаючи візуалізовані матеріали;
- видавати, здавати та перевіряти домашні завдання;
- переглядати розклад уроків, подій, зміст та план уроків;
- проводити контроль знань за допомогою тестування;
- роботи оголошення та опитування в загальній стрічці навчального закладу;
- комунікувати між учасниками освітнього процесу за допомогою чатів;
- переглядати візуалізовану статистику успішності та відвідуваності по навчальному закладі;

-
- створювати гуртки та факультети, що є важливим у навчально-виховному процесі у ДНЗ «Богуславський ЦПТО».

Система дозволяє вести електронний документообіг, а саме: заповнювати е-щоденник та е-журнал, створювати накази та рішення. У кінці навчального року адміністратор може роздрукувати електронний журнал у паперовому вигляді. Платформа також підходить для організації дистанційного навчання у ДНЗ «Богуславський ЦПТО» у разі введення карантинних заходів, що дозволяє забезпечити «безперервність» навчального процесу. Таким чином, з'являється можливість для проведення відеоуроків прямо у системі з можливістю дистанційного контролю знань.

Список використаних джерел

1. Краус К. М. Імперативи формування цифрової освіти в Україні. Управління соціально-економічними трансформаціями у сучасному місті : матеріали Всеукр. наук.-практ. конфер. (27 лютого 2018). Київ : КУБГ, 2018. С. 49-51.
2. Слюсаренко Н. В. Особистісний освітній простір учителя. Психолого-педагогічні засади діяльності фахівця: історія, теорія, практика : матеріали II міжнародної науково-практичної конференції (18-19 вересня 2014 року, м. Херсон) / за ред. В. В. Кузьменка, Н. В. Слюсаренко. Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2014. С. 186-190.
3. Слюсаренко Н. В., Кохановська О. В. Інформаційно-комунікаційні технології як чинник розвитку професіоналізму педагогів у системі післядипломної освіти. Інформаційні технології і засоби навчання. 2020. Том 77. № 3. С. 262-281.
4. Цифрова компетентність сучасного вчителя нової української школи: 2021 (Подолання викликів у період карантину, спричиненого COVID-19) : зб.матеріалів всеукр.наук.-практ.семінару (Київ, 2 березня 2021 р.) / за заг.ред. О.В. Овчарук. Київ: Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України: 2021. 116 с.

«ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В РОБОТІ ПЕДАГОГА ЗП(ПТ)О»

Торба Н.Г. доцент кафедри ПП та М НАПНУ, УМО. Білоцерківський інститут неперервної професійної освіти.

Вектор сучасної професійно-технічної освіти, спрямований у площину цінностей особистісного розвитку, варіативності й відкритості освітнього закладу, зумовлює принципову необхідність переосмислення усіх факторів, від яких залежить якість освітнього процесу, змісту, методів, форм навчання і виховання, системи контролю й оцінювання, управлінських рішень, відповідальності учасників освітнього процесу.

Розвиток людини та суспільства визначає рівень освіти й освіченість. Швидкі зміни виробничих технологій потребують постійного спостереження за технічним прогресом, неперервною освітою, постійне вдосконалення і підвищення кваліфікації. Освіта в закладах професійної (професійно-технічної) освіти перетворилася на ефективний процес постійного оновлення набутих знань, умінь, навичок і отримання нових. А це вимагає формування стійкої мотивації до навчання та здатності до самоосвіти.

Педагогічні інновації в закладах професійної(професійно-технічної) освіти пов'язані сьогодні з впровадженням у освітній, навчально-виробничий та

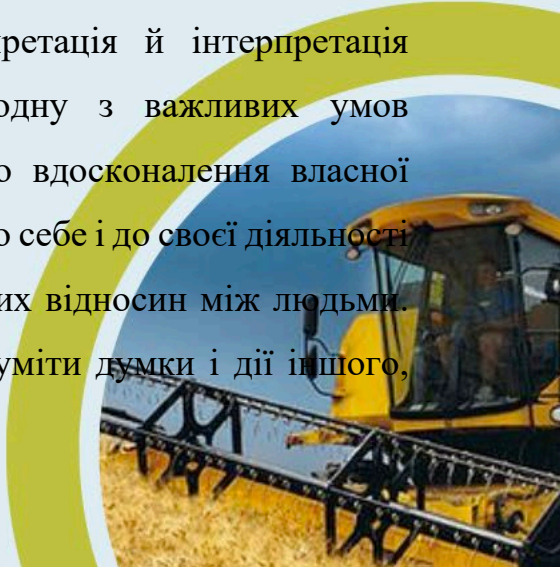

методичний процесі інноваційних технологій навчання, які спрямовані на активізацію освітньо-пізнавальної діяльності здобувачів освіти, формують і розвивають позитивний інтерес до навчального предмета, внаслідок чого здобувачі освіти стають активними учасниками освітнього процесу. Ці завдання педагог може вирішити, ефективно застосовуючи інноваційні форми і методи навчання, розвиваючи та формуючи інтерес до самостійного набуття знань.

Інновації в освіті є закономірним явищем, динамічним за характером і розвивальним за результатами, їх запровадження дозволяє вирішити суперечності між традиційною системою і потребами в якісно новій освіті. Сутнісною ознакою інновації є її здатність впливати на загальний рівень професійної діяльності педагога, розширювати інноваційне поле освітнього середовища у освітньому закладі, регіоні. Як системне утворення інновація характеризується інтегральними якостями: інноваційний процес, інноваційна діяльність, інноваційний потенціал, інноваційне середовище. [1].

Отже, інновації в освіті – це процес творення, запровадження та поширення в освітній практиці нових ідей, засобів, педагогічних та управлінських технологій, у результаті яких підвищуються показники (рівні) досягнень структурних компонентів освіти, відбувається перехід системи до якісно іншого стану. Слово "інновація" має багатомірне значення, оскільки складається з двох форм: власне ідеї та процесу її практичної реалізації [3, с. 338-340].

Важливу роль у професійній підготовці майбутнього кваліфікованого робітника відіграє рефлексивне мислення, що виявляється у пізнанні й аналізі педагогом явищ власної свідомості та діяльності. Реалізується цей процес через такі рефлексивні процеси, як саморозуміння й розуміння іншого, самооцінювання й оцінювання іншого, самоінтерпретація й інтерпретація іншого. Рефлексивне мислення розглядають як одну з важливих умов усвідомлення, критичного аналізу і конструктивного вдосконалення власної діяльності. Здатність людини рефлексивно ставитися до себе і до своєї діяльності є результатом освоєння (інтеріоризації) нею соціальних відносин між людьми. На основі взаємодії з іншими людьми, прагнучі зрозуміти думки і дії іншого,

людина виявляє здатність рефлексивно поставитися до себе. Отже, пошук, освоєння і застосування відомих педагогічних інновацій, аналіз отриманих результатів і власного індивідуального стилю роботи можуть сприяти створенню педагогом нових інноваційних освітніх технологій [2, с. 287].

Процес рефлексії індивідуальний. Активізація рефлексивної позиції пов'язана з орієнтацією педагога на саморозвиток. Джерелом цього процесу є система усвідомлених педагогом суперечностей у професійній діяльності. Тому в навчально-професійній діяльності необхідно створювати такі ситуації, які б актуалізували рефлексивну позицію педагога, формували його позитивне самоприйняття, стимулювали процеси самоствердження. Показником рефлексивного компонента в структурі готовності до інноваційної педагогічної діяльності є сформованість рефлексивної позиції (характер оцінки педагогом себе як суб'єкта інноваційної діяльності).

. Інноваційна спрямованість роботи педагогів визначається критеріями педагогічних інновацій, до яких належать: а) новизна, що дає змогу визначити рівень новизни досвіду. Розрізняють абсолютний, локально-абсолютний, умовний, суб'єктивний рівні новизни; б) оптимальність, який сприяє досягненню високих результатів за найменших витрат часу фізичних, розумових сил; в) результативність та ефективність, що означає певну стійкість позитивних результатів у діяльності вчителя; г) можливість творчого застосування в масовому досвіді, що передбачає придатність апробованого досвіду для масового впровадження в закладах професійної (професійно-технічної) освіти.

Отже, гуманістично-орієнтований та інноваційно спрямований освітній процес професійної підготовки в закладах професійно (професійно-технічної) освіти закладає підґрунтя їх професійного вдосконалення впродовж всієї життєдіяльності.

Література

1. Дубасенюк О.А.1 Інноваційні освітні технології та методики в системі професійно-педагогічної підготовки // Професійна педагогічна освіта:

- інноваційні технології та методики: Монографія / За ред. О. А. Дубасенюк. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. – С. 14-47.)
2. . Дичківська І. М.4 Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. / І. М. Дичківська. – К. : „Академвидав”, 2004. – 352 с
 3. Енциклопедія освіти 6/ Акад. пед. наук України ; гол. ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
 4. . Інноваційні педагогічні технології навчання професії: моногр. / А. С. Нікуліна, М.
 5. Щербак О. І. Нові підходи у навчанні / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко, Б. Страер. — Донецьк, 2004.

РОЗВИТОК ЦИФРОВИХ НАВИЧОК МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

Фесенко Анна Сергіївна, магістрантка кафедри професійної освіти і технологій сільськогосподарського виробництва Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка

Сучасний етап розвитку педагогічної науки характеризується утвердженням інновацій як важливого фактора суспільного відтворення, здатного забезпечити сталий економічний розвиток на основі досягнення конкурентоспроможності країни. Тому основним завданням державної політики в Україні є формування інституційних механізмів та інфраструктури інноваційних шляхів стратегічної модернізації професійної (професійно-технічної) освіти [1]. Важливість професійної освіти для економіки кожної держави надзвичайно важлива, адже основним завданням саме цієї ланки системи освіти є підготовка майбутніх робітників [2]. Реалізація стратегічних завдань професійної підготовки майбутніх педагогів професійного навчання потребує нових підходів до переходу кількісних показників рівня до якісних. Особливо важливим є використання відповідних стратегій підготовки педагогів професійного навчання до конкурентоспроможного ринку праці, де цифровізація є ключовим напрямом

Розвиток цифрових навичок у майбутніх педагогів професійного навчання є критично важливим завданням у сучасному освітньому середовищі. З плином часу технології швидко змінюються, і педагоги повинні бути готові використовувати ці

технології в навчальному процесі для покращення якості освіти та підготовки своїх учнів до майбутніх викликів.

Проблему розвитку цифрових навичок майбутніх педагогів професійного навчання висвітлено у працях В. Ковальчука, С. Масліч, Т. Бикової, В. Сороки, А. Заїки [3; 4; 5; 6; 7; 8] та інших науковців. Автори окреслюють ключові проблеми цифровізації професійної підготовки кваліфікованих робітників у закладах професійної (професійно-технічної) освіти та виокремлюють специфічні цифрові технології, які використовуються в конкретних галузях (освіта, сільське господарство, транспорт, легка промисловість). Використання цифрових технологій в освітньому процесі сприятиме розвитку цифрової компетентності здобувачів освіти, яка є ключовою у XXI сторіччі.

Цифрові навички, ми розглядаємо, як набір знань, умінь і компетенцій, які дозволяють людині впевнено використовувати цифрові технології, ресурси та інструменти для розв'язання різних завдань і виконання різних завдань.

Аналіз наукових досліджень, дозволив виокремити нам цифрові навички, які необхідні педагогам професійного навчання, та які доцільно розвивати ще під час навчання в університеті. З-поміж них:

Основи комп'ютерної грамотності, що включають знання про операційні системи, роботу з файлами, роботу з електронною поштою, роботу з програмами для створення презентацій тощо.

Цифрова грамотність - здатність шукати інформацію в Інтернеті, оцінювати її достовірність і безпеку, а також використовувати онлайн-ресурси та інструменти для комунікації.

Цифрова безпека передбачає розуміння здобувачами освіти загроз і володіння практиками захисту від них, включаючи використання надійних паролів, антивірусних програми, захист від фішингу та інші аспекти цифрової безпеки. Педагоги повинні розуміти основні аспекти безпеки в Інтернеті та заходи, які можна приймати для захисту власної та студентської інформації.

Робота з офісними програмами включає вміння користуватися текстовими редакторами, електронними таблицями, програмами для створення презентацій та

іншими офісними інструментами, а також використовувати мультимедійний контент, такий як зображення, відео і звук. Педагоги повинні бути знайомі з використанням веб-сервісів та онлайн-інструментів для створення матеріалів для навчання, спільної роботи та комунікації з учнями.

Медіа-грамотність - здатність користуватися соціальними мережами, розуміння медіа-екосистеми, вміння аналізувати та критично ставитися до медійного контенту. Педагоги повинні знати, як використовувати соціальні мережі як інструмент навчання і сприяти розвитку медіа-грамотності серед учнів.

Використання платформ для дистанційного навчання передбачає знання і вміння використовувати їх для організації онлайн-уроків.

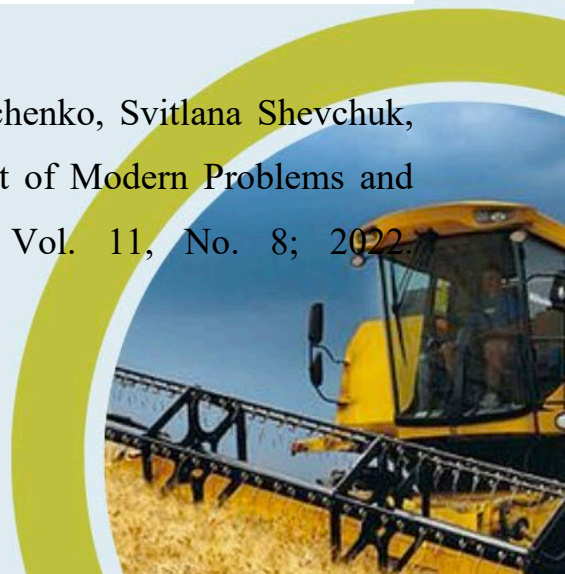
Світ технологій постійно розвивається, тому важливо, щоб педагоги залишалися в курсі останніх трендів і навичок. Створення спільних педагогічних мереж та обмін досвідом допоможе майбутнім педагогам вчитися один від одного і впроваджувати нові ідеї. Педагоги мають інтегрувати цифрові технології в свої уроки та курси, щоб зробити навчання більш ефективним і захоплюючим для учнів.

Розвиток цифрових навичок у майбутніх педагогів професійного навчання є невід'ємною частиною підготовки до професійної діяльності в сучасному світі. Вони повинні бути готові використовувати технології для досягнення освітніх цілей і підготовки учнів до життя у цифровому суспільстві

Список літератури

1. Kovalchuk V. I., Sheludko I. V. Implementation of digital technologies in training the vocational education pedagogues as a modern strategy for modernization of professional education. *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia ad Didacticam Biologiae Pertinentia*. 2019. №9. – С. 122–138. DOI: 10.24917/20837276.9.1

2. Vasyl Kovalchuk, Svitlana Maslich, Nataliia Tkachenko, Svitlana Shevchuk, Tetiana Shchypyska. Vocational Education in the Context of Modern Problems and Challenges. *Journal of Curriculum and Teaching*. Vol. 11, No. 8; 2022. <https://doi.org/10.5430/jct.v11n8p329>

3. Tatyana B. Bykova, Mykola V. Ivashchenko, Darja A. Kassim, Vasyl I.

Kovalchuk. Blended learning in the context of digitalization. 2020. URL: <http://ceur-ws.org/Vol-2879/paper12.pdf>.

4. Kovalchuk, V.I., Maslich, S.V., Movchan, L.G., Lytvynova, S.H., Kuzminska, O.H. Digital transformation of vocational schools: Problem analysis. *CEUR Workshop Proceedings*, 2022, 3085, p. 107–123/

5. Kovalchuk, V. I. & Zaika, A.O. (2022). Introduction of Digital Technologies in the Educational Process of Training Future Production Masters of Agricultural Professional Training Profile. *Education and Upbringing of Youth in New Realities: Perspectives and Challenges, Youth Voice Journal*. Vol. IV, pp. 31-42.

6. Vasyl Kovalchuk, Nataliia Tkachenko, Valerii Soroka, Vasyl Tomash, Andrii Kovalchuk (2022). Forming and Developing Future Masters' of Industrial Training of Motor Transport Profile Readiness for Applying Digital Technologies in the Conditions of Education Digitalization. *Internationaal journal of computer science and network security*. 22 (5). pp. 559-564. <https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2022.22.5.77>

7. Kovalchuk V., Soroka V. Developing digital competency in future masters of vocational training. *Professional Pedagogics*. 2020. №1. С. 96–103.

8. Ковальчук В. І. Використання цифрових технологій в професійній підготовці майбутніх педагогів професійного навчання. *Актуальні проблеми вищої професійної освіти: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції 22 березня 2019 р. К. : НАУ, 2019. С. 71–72.*

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ТА ГІГІЄНИ ПРАЦІ ЗДОБУВАЧІВ ПІД ЧАС ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ТРАКТОРИСТІВ-МАШИНІСТІВ

Цимбал Б. М., доцент кафедри охорони праці та техногенно-екологічної безпеки, факультету техногенно-екологічної безпеки, Національного університету цивільного захисту України (м. Харків)

Сільське господарство України є одним з найнебезпечніших, так кількість потерпілих від нещасних випадків (гострих професійних захворювань (отруєнь)/аварій) та від нещасних випадків зі смертельним наслідком знаходиться на високому рівні (рис. 1), відбувається збільшення кількості нещасних випадків з 2018 по 2019 роки, але з 2019 по 2022 зменшення, у зв'язку зі зменшенням сільськогосподарського виробництва та окупацією частини території України, статистика якої не була врахована.

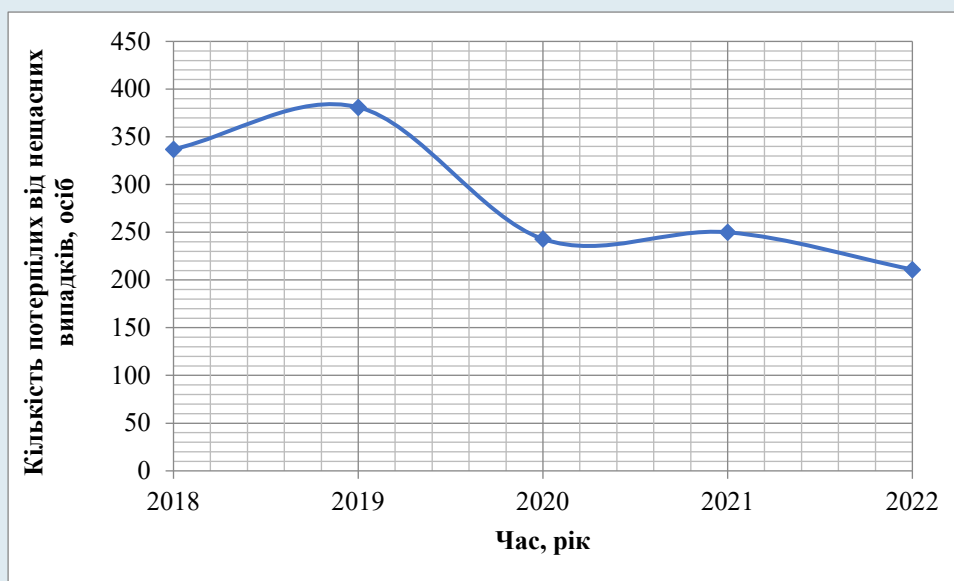

Рисунок 1. Динаміка зміни кількості потерпілих від нещасних випадків (гострих професійних захворювань (отруєнь)/аварій) та від нещасних випадків зі смертельним наслідком [1]

При цьому серед галузей економіки сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство займає 4 місце за кількістю загиблих від травматизму, пов'язаного з виробництвом, за видами економічної діяльності у 2022 році, агропромисловий комплекс займає перше місце, бо частина підприємств АПК відноситься до переробної промисловості.

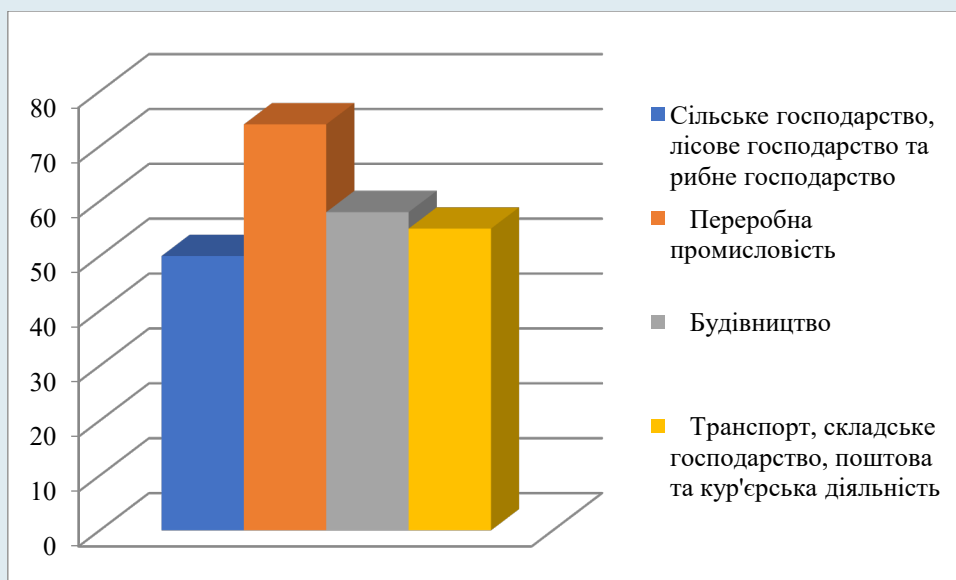

Рисунок 2. Кількість загиблих від травматизму, пов'язаного з виробництвом, за видами економічної діяльності у 2022 році [1]

Сільське господарство має найризикованіші професії, оскільки працівники велику кількість часу працюють з тваринами, машинами, хімікатами та природними елементами.

Практична підготовка майбутніх фахівців агропромислового виробництва передбачає отримання професійних навичок та компетентностей, які необхідні для виконання поставлених завдань. Майбутні трактористи-машиністи повинні реалізувати отримані теоретичні знання на практиці. Під час проходження виробничої практики чи безпосередній роботі на посаді, трактористи-машиністи наражають себе на небезпеку.

Існує шість основних небезпек, ризиків та супутніх наслідків для трактористів-машиністів.

1. Ненормований робочий день. Нічні зміни – робота не менше трьох годин з 23:00 до 6:00 не менше 20 разів на рік. Проблеми із загальною пильністю при роботі з сільськогосподарською технікою. Важче підтримувати здоровий спосіб життя (сон, фізичні вправи та їжа).

2. Хімічні та фізичні ризики. Тривалий вплив шуму; у старих кабінах тракторів рівень шуму може перевищувати 85 дБ, тоді як у сучасних кабінах тракторів рівень шуму може бути менше 70 дБ. Вдихання вихлопних газів і пилу, вплив цвілі силосу, сіна, соломи або посівів. Негативний вплив струсу та вібрації. Негативний вплив на професійне здоров'я та навколишнє середовище хімічних речовин, таких як дизель, пестициди та кислоти для консервації силосу.

3. Ризик нещасних випадків. Нещасні випадки зі ковзанням і падінням, особливо під час підйому в кабінку трактора або з неї. Тяжкі ДТП під час руху між полями. Близькість до осей валу відбору потужності та інших рухомих знарядь трактора. Падіння з цистерни, вагона чи іншого обладнання. Ризик наїзду на ін. працівника чи звичайного перехожого.

4. Психічне напруження. Фінансові труднощі, особливо коли фермерське господарство є також домом, роботою, бізнесом, способом життя та дісталася у спадок. Тиск через сезони, погоду та великі навантаження.

5. Фізичні навантаження. Навантаження на опорно-руховий апарат, особливо на шийно-плечову область, спину та коліна. Погані ергономічні параметри старих кабін. Сидіння зі статичною напругою м'язів, навантаження на кровоносну систему, ризик емболії. Постійні обертальні рухи хребта.

6. Когнітивний стрес. Напружена зосередженість на полі та декілька технічних пристроїв (GPS, термінали автомобіля та обладнання, мобільні телефони) одночасно.

Додатково ще додалися небезпеки та ризики ведення військових (бойових) дій. Поля на яких виконуються певні агротехнічні операції є замінованими та засміченими нерозірваними снарядами, протитанковими мінами та ін.

вибухонебезпечними предметами. Сільськогосподарська техніка, яка знаходиться у безпосередній близькості до зони ведення бойових дій та працює в полі стає цілю для ураження.

Тому запровадження та дотримання заходів з безпеки праці та професійного здоров'я майбутніх фахівців є актуальною задачею. Враховуючи специфіку підготовки трактористів-машиністів необхідно застосування сучасних методів та методик навчання, необхідно створювати та використовувати 3-D тури та програмні тренажери для формування навичок прийняття рішення у небезпечній ситуації, безпечного керування сільськогосподарською технікою та виконання робіт.

Важливу роль відіграє проведення тренінгів з використанням навчальних полігонів для отримання практичних навичок безпечної роботи з сільськогосподарською технікою.

Трактори розроблені та виготовлені з урахуванням безпеки, але є кроки, які необхідно вжити, щоб забезпечити їх безпечну експлуатацію. Це включає в себе використання трактора відповідно до його можливостей і завдань, для виконання яких він призначений.

Навчання повинно включати загальні заходи безпеки. А саме, перед першим керуванням трактором необхідно ознайомити здобувачів з вимогами інструкції з експлуатації виробника. Якщо давно не було практики роботи на тракторі, треба необхідно відновити знання.

Необхідно носити зручний одяг і черевики, застосовувати засоби захисту органів слуху на тракторах без кабіни, пристібати ремінь безпеки, якщо він є тримати дітей подалі від тракторів і механізмів, тримати всі огороження на місці, включно з коробкою відбору потужності та головним огороженням не перевозить пасажирів, якщо в трактор немає спеціального сидіння та ремня безпеки.

Безпечний запуск і зупинка. Коли тракторист займає місце за кермом і перед тим, як запустити трактор, він повинен відрегулювати сидіння так, щоб усіма органами керування можна було зручно та безпечно керувати.

Необхідно заводити трактор з положення водія, а не з землі, не сходити з трактора, що рухається, також необхідно переконайтеся, що стоянкове гальмо увімкнено та працює ефективно, перш ніж вийти не можна паркувати трактор на крутому схилі, необхідно виймати ключ запуску, коли трактор не використовується.

Безпечна експлуатація. Хоча трактори розроблені для роботи в різних умовах і на різноманітній місцевості, може статися несподіване. Щоб забезпечити безперервну безпечну роботу трактора, необхідно їздити на досить низькій швидкості, щоб зберегти контроль за будь-яких обставин.

Інші правила безпеки, які можуть допомогти залишатися в безпеці, включають, що необхідно їздити заднім ходом, коли застрягли на м'якому ґрунті, і отримати допомогу, якщо це не вдалося; слідкувати за канавами, насипами та западинами – береги канав, які руйнуються та слизькі, можуть спричинити перекидання трактору; зменшуйте швидкість перед поворотом або гальмуванням; виконуйте підйом заднім ходом на крутих схилах, а не рух вперед (необхідно переконайтеся, що не прикріплено причіпне обладнання); використовуйте якомога ширші колії під час роботи на схилах і похилих ґрунтах, обережно спускатися по схилах, тримаючи трактор на низькій передачі та дозволяючи компресії двигуна діяти як гальмо; уникайте повені та дотримуйтесь інструкцій виробника щодо додавання баласту для покращення стійкості трактора.

Безпечне зчеплення. Завжди встановлюйте навісне обладнання на свій трактор відповідно до інструкцій виробника. При кріпленні обладнання використовуйте тільки точки кріплення або дишло, надані виробником, не використовуйте підручні методи; не змінюйте, не змінюйте та не підвищуйте висоту дишла поза межами налаштувань, зроблених виробником; ніколи не зчіплюйте вище осьової лінії задньої осі, навколо корпусу осі або до штифта верхньої тяги; коли приєднано електроприлад, перед початком роботи переконайтеся, що всі огорожі на місці; не намагайтеся регулювати або працювати на інструментах, коли вони рухаються; не використовуйте та не

приєднуйте інструменти, якщо приводний вал або вал відбору потужності не захищені.

Список літератури

1. Травматизм на виробництві в Україні. *Державна служба статистики України*. URL: <http://surl.li/lnft> (дата звернення 25.09.2023).

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Чорнобай Богдан Володимирович

аспірант кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва. Глухівського НПУ ім. О. Довженка.

(м. Глухів Сумська обл.)

Переважна більшість викладачів по всьому світу за останні роки зіткнулася із проблемами організації освітнього процесу. Спочатку карантинні обмеження які змусили освітні заклади використовувати дистанційну або змішану форму навчання. При цьому використовувалася модель синхронного та асинхронного навчання. В ці важкі часи система освіти зазнала великих змін, що перевило до цифрової трансформації.

Цифрова трансформація у сфері освіти і науки - це комплексна робота над побудовою екосистеми цифрових рішень у сфері освіти та науки, включно зі створенням безпечного електронного освітнього середовища, забезпеченням необхідної цифрової інфраструктури закладів та установ освіти і науки, підвищення рівня цифрової компетентності, цифровою трансформацією процесів та послуг, а також автоматизацією збору і аналізу даних [1].

Значний науковий інтерес для нашого дослідження мають праці В. Ковальчука, А. Заїки, С. Масліч та інших науковців [2; 3; 4; 5; 6], в яких висвітлюється процеси цифрової трансформації у професійній освіти та запропоновані сучасні цифрові технології, що надають ефетивності цьому процесу.

Основними складнощами цифрових трансформацій, що відбулись в закладах фахової передвищої освіти були проблеми з доступом в мережу Інтернет та відсутність підготовки викладачів, що стало наслідком виникнення проблеми зниження рівня інтересу до онлайн-платформ, цифрових методів освіти та ці проблеми було швидко подолано.

Великим викликом для країни, суспільства, освіти в цілому стала війна, багато викладачів та здобувачів освіти змінило місце проживання та виїхало за кордон. В перші місяці війни єдиною формою організації освітнього процесу стало онлайн навчання.

Варто зазначити, що найефективніше пристосувалися до освітньої кризи яка виникла, ті освітні заклади, які були найбільш розвинені завдяки успішному впровадженню цифрових трансформацій в минулі роки та в яких були впроваджені деякі рішення ще під час карантинних обмежень. В цих закладах освіти вже був досвід по вирішуванню низки проблем, що виникли під час війни дозволяючи організувати безперервну та ефективну освіту.

В той же час виникла велика проблема забезпечення безпеки здобувачів освіти та працівників освітніх закладів, яку потрібно було вирішувати негайно. У збройних конфліктах питання збереження закладів освіти як безпечного простору є надзвичайно гострим. У 2015 році ООН розробила Декларацію про безпеку шкіл, яку станом на 2022 рік підписало 109 країн, серед яких немає росії. Сьогодні ж в Україні ця країна-агресор розглядає заклади освіти як об'єкти для обстрілів. За інформацією Міністерства освіти і науки України, станом на 18 серпня 2022 року від бомбардувань та обстрілів пошкоджень зазнали 2300 закладів освіти, з них 286 зруйновані повністю. Під час військових дій та ще тривалий час після їх закінчення заклади освіти в Україні працюватимуть у нових для себе вимогах до безпечного освітнього середовища [7].

З вище зазначеного необхідно зробити висновки, що життя та здоров'я кожної людини є найвеличнішою цінністю, що нам надала природа. На нашу думку слід використовувати модель синхронного та асинхронного навчання в дистанційній або змішаній формі навчання в залежності від безпекової ситуації.

Всі напрацювання здобуті в період карантину та важкі воєнні роки знадобляться і в повоєнні роки відновлення і реформування освіти в цілому.

Список літератури

1. Цифрова трансформація освіти і науки. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/cifrova-transformaciya-osviti-ta-nauki> (дата звернення 25.0923)
2. Ковальчук В. І., Заїка А. О. Підготовка майбутніх майстрів виробничого навчання сільськогосподарського профілю в умовах цифровізації. *New impetus for the advancement of pedagogical and psychological sciences in Ukraine and EU countries: research matters : Collective monograph*. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2021. С. 384–403.
3. Malykhin O., Aristova N., Kovalchuk V., Popov R., Yarmolchuk T. The dichotomy of information technologies in professional training of future it specialists: the subject and the means of instruction improvement. *SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. Proceedings of the International Scientific Conference*. Volume IV. Special Pedagogy. Social Pedagogy. Information Technologies in Education. May 22th - 23th. 2020. С. 527-538. <http://dx.doi.org/10.17770/sie2020vol4.4888>
4. Kovalchuk, V.I., Maslich, S.V., Movchan, L.G., Lytvynova, S.H., Kuzminska, O.H. Digital transformation of vocational schools: Problem analysis. *CEUR Workshop Proceedings*, 2022, 3085, p. 107–123.
5. Vasyl Kovalchuk, Artem Zaika, Vira Hriadushcha, Iryna Kucherak. Structural Components Of The Digital Competence Of The Master Of Production Training Of The Agricultural Profile. *IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*. 2022. 22 (7). pp. 259-267. <https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2022.22.7.32>
6. Kovalchuk V. I., Sheludko I. V. Implementation of digital technologies in training the vocational education pedagogues as a modern strategy for modernization of professional education. *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia ad Didacticam Biologiae Pertinentia*. 2019. №9. С. 122–138. DOI: 10.24917/20837276.9.13

7. Безпечне освітнє середовище: нові виміри безпеки. URL: <https://sqe.gov.ua/bezpechne-osvitnie-seredovishhe-novi-vim/> (дата звернення 25.09.23).

РОЗВИТОК ТВОРЧОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ У ГУРТКОВІЙ РОБОТІ

Шевчук С.С., старша викладачка Білоцерківського інституту безперервної професійної освіти ДЗВО «УМО» НАПНУ

Інтенсифікація виробництва і випуск конкурентоспроможної продукції залежать від багатьох чинників. Одним з них є високий рівень фахової компетентності виробників продукції. На формування фахової компетентності, з одного боку, впливають соціальні чинники, а з другого боку, актуалізація потребнісно-мотиваційних утворень особистості. Між цими джерелами впливів на професійну самореалізацію особистості має існувати взаємозв'язок, оскільки загострення суперечності між ними призводять до втрати бажання не тільки професійно самореалізуватися, але й взагалі працювати. Найбільше потерпають від цієї неузгодженості особистості, які професійно не визначились.

В умовах високої конкуренції кожна людина має швидко й адекватно пристосовуватися до нових ситуацій на ринку праці, демонструвати результативність і творчий підхід до своєї діяльності. Це можливо у тому разі, якщо в неї на високому рівні розвинена професійна мотивація. Оскільки професійна мотивація з'являється у ранньому юнацькому віці, коли здійснюється вибір моральних орієнтирів та професії, то її розвиток стимулюється у подальшому навчанні. Враховуючи, що розвиток **професійної мотивації** відбувається під впливом як зовнішніх, так і внутрішніх чинників, педагогам необхідно знати їх природу і коректно застосовувати відповідні впливи у практичній діяльності [1].

Сьогоднішня висуває підвищений запит на формування та виховання творчої особистості, здатної, на відміну від фахівця-виконавця, самостійно та продуктивно мислити, генерувати оригінальні ідеї, приймати сміливі нестандартні рішення. Але психологи констатують, що більшість випускників закладів професійної (професійно-технічної) освіти, які приходять на сучасне виробництво чи у сферу послуг, ще не здатні самостійно розв'язувати професійні та соціальні проблеми, мислити діалектично і системно, легко переходити від одного виду діяльності до іншого. Їм бракує творчої уяви, ініціативи, винахідливості. Отже, творчість не є прерогативою сьогоднішньої молоді.

Під час навчання у ЗП(ПТ)О професійна мотивація здобувачів освіти має можливість перейти із зовнішнього у внутрішній стан. Цей перехід потребує створення відповідних психолого-педагогічних умов, у ході реалізації яких стимулювання переходить у мотивацію. Науково-технічний прогрес і ускладнення виробництва потребують створення не тільки первинних мотивів (матеріальних), але й вторинних (духовних). Відсутність мотивації не є перешкодою для виконання роботи, проте її наявність викликає задоволення і спонукає працівника підвищувати ефективність своєї діяльності, а наявність вторинних мотивів перетворює працю в акт творення. Таким чином, на кожному етапі професійного життя людини існують чинники підвищення продуктивності роботи, які потрібно адекватно до ситуації враховувати. Одним з таких чинників є цікава, складна робота, яка вимагає від особистості високого рівня самостійності та застосування творчого підходу.

Високий рівень позитивної мотивації може виконувати роль компенсаторного чинника у разі недостатньо високих спеціальних здібностей або недостатнього запасу в того, хто навчається, необхідних знань, умінь і навичок. У зворотному напрямі компенсаторний механізм не спрацьовує. Іншими словами, ніякий високий рівень здібностей не може компенсувати низьку навчальну мотивацію або її відсутність і, таким чином, не може призвести до високої успішності навчальної діяльності. У разі високої позитивної мотивації до творчої діяльності може навіть компенсуватися недостатній рівень

спеціальних здібностей. Зацікавлені особи починають створювати моделі оригінальніші, ніж їх товариші з високим рівнем спеціальних здібностей, але з низькою мотивацією до даної діяльності.

Здібності людини виявляються у тій, чи іншій діяльності, тому особистісні якості, необхідні для творчості, формуються у ході творчої діяльності. Власний досвід творчої діяльності людина набуває впродовж усього життя, проте найбільш активно цей процес перебігає під час навчання у професійній школі. Щодо учнів професійних навчальних закладів, то їх досвід творчої діяльності формується як на уроках теоретичного, виробничого навчання, так і в позааудиторній діяльності, зокрема, у гуртковій роботі.

Педагогами-практиками виявлено, що у позааудиторній навчальній діяльності закладу професійної освіти саме гурткова робота дає змогу відкрити в собі майбутньому фахівцю нові можливості та певний потенціал для успішного виконання своїх майбутніх професійних компетенцій [1].

Мета гурткової роботи як однієї із форм позаурочної навчальної діяльності у закладах професійної (професійно-технічної) освіти є: створення умов для творчого та інтелектуального розвитку учнівської молоді, підготовка підлітків до життя в умовах ринкової економіки при впровадженні інноваційних форм і методів у професійну підготовку, задоволення освітніх потреб здобувачів освіти шляхом залучення їх до науково-експериментальної, дослідної, технічно-конструкторської та інших видів творчості [3].

Результат творчої діяльності здобувачів професійної освіти у процесі гурткової роботи – *комплекс якостей творчої особистості*, розвиток яких можна розглядати як основні **завдання технічної творчості**: розумова активність; прагнення добувати знання і формувати уміння для виконання практичної роботи; самостійність у рішенні поставленої задачі; працьовитість; винахідливість.

У позааудиторній діяльності здобувачі освіти проявляють себе з іншої сторони, вони більш активно включаються в роботу, пропонують нові, творчі підходи до вирішення проблем різного характеру, і найголовніше, вони

формулюють для себе цікаві та водночас складні запитання, що не є характерним для урочної форми навчання.

Позааудиторна робота у ЗП(ПТ)О сприяє не тільки задоволенню інтересів і запитів учнівської молоді, розвитку її творчого потенціалу, нахилів і здібностей у різних сферах діяльності та спілкування, а й поглибленню професійної спрямованості, оволодінню сучасними технологіями, безпосередньо пов'язаними з майбутньою професійною діяльністю. Гурткові заняття забезпечують не лише істотне підвищення теоретичної та практичної підготовки вихованців, а й створюють сприятливі умови для досягнення ними високого рівня знань, умінь і навичок шляхом інтеграції теоретичної і практичної інформації з різних галузей. Причому програма гурткової діяльності виходить за межі робочих навчальних програм загальнотехнічних і спеціальних дисциплін та виробничого навчання, більш ефективно реалізує міжпредметні зв'язки, що дає педагогу можливість більшою мірою зацікавити учня (студента) щодо оволодіння обраною професією, розвинути уяву, творчий потенціал, просторове мислення, інтерес до розпочатої справи.

Що таке творчість? Існують різні тлумачення цього поняття і багато дослідників філософів, педагогів та психологів намагалися і намагаються створити теорію творчості. Філософія вбачає, що внутрішній світ людини становить те, що вона розвинула та вдосконалила у собі: якості активnodіючих здібностей. Психологи розглядають творчість як вищий рівень логічного мислення, яка є поштовхом до діяльності, результатом якої є створені матеріальні і духовні цінності. Більшість науковців-педагогів погоджуються з тим, що творча особистість – це індивід, який володіє високим рівнем знань, має потяг до нового й оригінального. Творча особистість ототожнюється з інтелектуальною активністю, абстрактним мисленням та творчим потенціалом. Найбільш вдалий підхід до розуміння визначення «творча (креативна) особистість», на наш погляд, запропоновано С.О.Сисоевою, яка під креативною особистістю пропонує вважати таку, яка має внутрішні передумови (особистісні утворення, нейрофізіологічні задатки), що забезпечують її творчу активність,

тобто нестимульовану ззовні пошукову та перетворювальну діяльність. Але творча активність не завжди є продуктивною. Продуктивну творчу активність називають *творчою діяльністю*, тобто таким творчим процесом, унаслідок якого виникає нове досягнення.

Отже, підсумовуючи все вище означене, можна стверджувати, що **творча особистість** – це креативна особистість, яка внаслідок впливу зовнішніх факторів набула для актуалізації творчого потенціалу людини додаткових мотивів, особистісних утворень, здібностей, що сприяють досягненню творчих результатів в одному чи декількох видах творчої діяльності [2]. Кожна людина від народження має задатки творчості, але впродовж життя повинна розвивати, вдосконалювати навички творчого мислення, як складової людського інтелекту, та керуватися ними, щоб повністю використати у професійній та соціальній сферах діяльності свій творчий потенціал.

Розглядаючи поняття технологізації навчального процесу як моделювання його змісту, форм, методів і засобів відповідно до поставленої мети (формування творчої особистості), можна навести приклад **технологічної схеми узагальненого заняття** (урочного чи позаурочного) *пошукового типу*, яка сприяє творчому розвитку здобувачів освіти:

** висунення логічної суперечності, парадоксу – постановка проблеми, її аналіз, висунення гіпотез, розв'язання проблеми - роздуми, задуми, синтез нових знань – творче моделювання – критичний аналіз і теоретичне обґрунтування результатів розв'язання проблеми – експериментальна перевірка результатів творчої діяльності і впровадження їх у життя ** [3].

Майстерність педагога при плануванні, організації та проведенні різних форм навчальної діяльності полягає у тому, щоб усіх здобувачів освіти з різним рівнем підготовленості та різними особистісними якостями залучити до розв'язання різноманітних творчих завдань. Це можуть бути завдання таких типів: на виявлення протиріччя; на проблемне бачення ситуації; на конструювання заданих ситуацій; вирішення завдань з прихованими

суперечностями; завдання-проекти; завдання-головоломки; завдання парадокси тощо.

Формування професійної компетентності є динамічним і тривалим у часі процесом. Його ефективність залежить від рівня сформованості професійної мотивації. Вона починає формуватися в загальноосвітній школі, коли учень здійснює свій перший вибір професії. У заклади професійної (професійно-технічної) освіти приходять навчатись здобувачі освіти, які вже в основному мають професійну мотивацію, але вона є зовнішньою, неусвідомленою. Оскільки учні (студенти) професійно орієнтовані, то основним завданням під час навчання у професійній школі є переведення мотивації із зовнішнього стану у внутрішній. Великі резерви підвищення професійної мотивації мають всі форми організації навчання, які відрізняються методами і засобами реалізації цієї мети. У цьому аспекті предметні гуртки і гуртки технічної творчості мають ту перевагу, що розкриття творчого потенціалу здобувачів освіти відбувається в індивідуальному ритмі, не прив'язується до високих навчальних досягнень, а спрямовується на підвищення професійного інтересу і розширення набору професійних компетенцій.

Список використаної літератури

1. Сліпчишин Л. Підвищення професійної мотивації учнів ПТНЗ в умовах гурткової роботи //Нові технології навчання : науково-методичний збірник / Інститут інноваційних технологій змісту освіти, Академія міжнародного співробітництва з креативної педагогіки. Київ. 2011. Вип. 67. Ч.1. С. 122–125.
2. Шевчук С.С. Діяльність педагога професійної школи у контексті інноватики: Навчально-методичний посібник для самостійної роботи слухачів курсів підвищення кваліфікації. Біла Церква: БІНПО ДВНЗ «УМО» НАПНУ. 2017. 106 с.
3. Шевчук С.С. Розвиток ключових компетентностей здобувачів освіти у позааудиторній навчальній діяльності ЗП(ПТ)О: Спецкурс.. Біла Церква, БІНПО: 2020. 84 с.

АКТУАЛІЗАЦІЯ ОНЛАЙН-НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ АГРАРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Шелест М.С., здобувач освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство спеціальності 201 Агрономія Білоцерківського національного аграрного університету (м. Біла Церква, Київська обл.)

З метою ефективного використання ресурсів і оптимізації виробничих процесів у вирощуванні польових культур, сучасне сільське господарство все більше фокусується на цифровому землеробстві. В умовах воєнного стану здобувачі освіти дистанційна та цифрова освіта набуває все більшої популярності. Варто зазначити – це є зручним інструментом для освіти в наш час. Безумовно, навчання аграріїв має свою специфіку, а освітня програма має містити більше практичних занять. В закладах освіти аграрного профілю є профільні кафедри, які готують агрономів, але в умовах воєнного стану заклади освіти переводять студентів на дистанційну форму навчання, це сприяє пошуку нових інструментів для навчання. До таких інструментів, в першу чергу, ми віднесемо онлайн-сервіси, платформи і сайти для дистанційного навчання.

Прикладом такої ефективної інтеграції є веб-квести, що втілюють проектне навчання на основі застосування засобів ІТ. Як відомо, проектне навчання орієнтує студентів на створення освітнього продукту. Проектне навчання майбутніх кваліфікованих робітників виконує низку функцій, зокрема, дидактичну, пізнавальну, виховну, соціалізуючу та розвивальну. Виходячи із цього, саме застосування веб-квестів здатне подолати слабкі сторони та небезпечності, пов'язані із застосуванням означеної технології. [1]

Одним із сервісів з готовими веб-квестами для підготовки студентів агрономів є Всеосвіта. На даній платформі можна знайти квест з навчання обробітку ґрунту, організація і технологія виробництва картоплі, Організація і технологія виробництва соняшника. Варто зазначити, дана платформа для навчання передбачає створення викладачами власних веб-квестів за готовими шаблонами, так само викладач може поділитися з іншими педагогами своїм напрацюванням.

Повернемося до того, що онлайн-навчання здобувачів освіти, а в майбутньому працівників аграрних фірм – сучасним інформаційним технологіям вирощування сільськогосподарських культур і застосуванню агрохімії допоможе значно підвищити професійний рівень, і такий фахівець стане конкурентоспроможним на ринку праці. Як і кожна наука, агрономія не стоїть на місці, і постійно з'являються нові інструменти.

Варто звернути увагу й на дистанційні онлайн-курси, тим більше, є багато безкоштовних пропозицій на різних платформах. Студентів це зацікавить, адже при успішному завершенні курсу і хорошому результаті підсумкового тесту – видається сертифікат, який в подальшому студент може використати як і в апробації кваліфікаційної роботи магістра, так і при працевлаштуванні. Розглянемо платформи, які надають можливість пройти онлайн-курси за тематикою агрономії. По-перше, це платформа Prometheus – одна з найвідоміших в Україні. Зокрема, на цій платформі є присвячений курс агрономії, який створено Українським клубом аграрного бізнесу за підтримки ЄБРР. По друге, growex.academy – платформа онлайн навчання, яка спеціалізується лише на агрономії, агрохімії. Дуже корисним є те, що можна обрати курс по вирощуванню певної культури, але варто зазначити, що дані курси не є безкоштовними. Ще одну цікаву пропозицію пропонує АгроШКОЛА – пропонує навчальні модулі, які складаються з оволодіння теоретичними знаннями та практичної роботи з наставниками. Тривалість навчання – 6 місяців. По закінченню курсу навчання кожен студент онлайн-курсу захищає дипломну роботу та має шанс бути працевлаштованим в компанії.

Цікавим та корисним інструментом для навчання аграріїв є також вебіари, конференції та форуми. На таких заходах за короткий термін можна дізнатися багато нової та корисної інформації. На інтернет-просторі дуже часто можна знайти такі заходи, і вони постійно поновлюються. Зазначимо, що вебіари проводить й Міністерство аграрної політики та продовольства України.

У висновку варто зазначити, що курси для студентів-аграріїв дозволяють більш глибоко зрозуміти питання, тим самим суттєво підняти свою експертність в агрономії, зміцнення їх знань і допомогу в працевлаштуванні. Зручно, що в одному місці зібрана актуальна інформація, розміщені тести і домашні завдання, що допоможе перевірити та правильно засвоїти знання. Звичайно, введення воєнного стану на території України, пандемія Covid-19 внесли свої корективи в освіту, але попри це ми здобуваємо нові навички та компетенції, освоюємо нові цифрові та хмарні технології, і з такими можливостями та знаннями випускники аграрних спеціальностей будуть конкурентоспроможними фахівцями на ринку праці. В період повоєнного відновлення України дані інструменти та сервіси будуть актуальними так, як і зараз. При переході закладів освіти на повністю офлайн навчання – від таких корисних онлайн-курсів, веб-квестів, вебінарів в дистанційному форматі не відмовляться ні здобувачі освіти ні педагоги закладів освіти.

Список літератури

1. Герлянд Т.М., Кулалаєва Н.В., Пащенко Т.М., Романова Г.М., Романов Л.А. Веб-квест у професійному навчанні : методичні рекомендації; за заг. редакцією Т.М. Герлянд. – К.: ПТТО НАПН України, 2016. – 141 с.

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ: ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЇ ВІДТВОРЕННЯ ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Юденкова Олена Петрівна,

кандидатка педагогічних наук,

доцентка кафедри методики професійної освіти та

соціально-гуманітарних дисциплін,

Білоцерківського інституту неперервної

професійної освіти ДЗВО «Університет

менеджменту освіти» НАПН України

Досягнення довгострокового економічного зростання, конкурентоспроможності та соціальної справедливості є головними пріоритетами для України в умовах війни і в період повоєнного відновлення. Важливу роль у реалізації цих завдань відіграють інвестиції в молодь, розвиток людського потенціалу. Професійна освіта є ключовою у вирішенні поставленого завдання і має дати випускникам шкіл найкращий старт у житті. Сьогодні всі молоді люди потребують широкого набору компетенцій, щоб знайти повноцінну роботу, бути залученими громадянами до розвитку демократичних процесів та досягти успіху в житті. Високоякісна професійна освіта для всіх допоможе Україні досягти своїх економічних і соціальних цілей у складний повоєнний період відновлення і сприятиме конкурентоспроможності та інноваціям. У зв'язку з цим, має відбутися повна трансформація цього складника освіти .

Трансформаційний період у розвитку конкретного суспільства – це особливий процес, який має свою структуру, тенденції розвитку та методи регулювання. Розробкою термінології в аспекті реформ освіти в Україні та зарубіжжі займалися такі вчені, як, Л. Березівська, А. Василюк, М. Михальченко, Н. Побірченко, А. Сбруєва, С. Сисоєва, К. Шихненко та ін. Документами, що визначають стратегічні орієнтири трансформацій в освіті у кордонах ЄС, є «Європейська рамка ключових компетентностей для навчання протягом життя» (2006, 2018), «Європа 2020» (2010), «Освіта й навчання 2020» (2009), «Новий погляд на освіту» (2012) «Удосконалення і модернізація освіти. Висока якість

освіти для всіх» (2016) тощо. У США закони «Жодної дитини поза увагою» (2002) та «Кожен учень досягає успіху» (2015) забезпечують упровадження стратегічних змін для підвищення якості національної освіти.

Для визначення категорії «трансформація освіти» використовується ряд термінів. Термін «трансформація» (від лат. *transformatio*) сучасний словник української мови трактує як зміна, перетворення виду, форми, істотних властивостей чого-небудь. Для уточнення терміну «трансформація» звернемося до суміжних гуманітарних наук таких як соціологія, філософія.

Американський антрополог Д. Аберле запропонував визначення трансформаційним і реформаторським рухам. Зокрема трансформаційні рухи він розуміє як такі, що спрямовані на повну, великомасштабну, радикальну зміну структури, суспільства, частиною якого вони є. У свою чергу, реформаторські рухи є спрямованими лише на зміну деяких аспектів структури, суспільного ладу [4, с. 588]. Таким чином соціологи розглядають суспільну трансформацію як важливі, кардинальні процеси змін у «суспільствах» або соціальних системах.

Н. Побірченко розглядає трансформації освіти як творчий процес перенесення сутнісних ознак інноваційних досягнень певного профілю освіти на інший профіль освіти з метою їх об'єднання [2]. До ключових ознак терміну «освітніх трансформацій», що виділені науковцем, відносимо: 1) вони є постійним явищем, яке відбувається або стихійно, або організовано; 2) вони є цілеспрямованим явищем; 3) мають незалежну ціннісно-мотиваційну орієнтацію. Отже, можна зробити висновок, що зміст поняття «трансформація» в трактуванні Н. Побірченко містить у собі структурну, якісну переробку освітньої системи із запровадженням сутнісних інновацій.

Поняття «реформування» через освітологічний контекст ґрунтовно висвітлено українською вченою С. Сисоевою. Зокрема вона визначила три причини реформування: 1) цивілізаційні зміни, зокрема винахід й подальший активний розвиток інформаційно-комунікативних технологій; 2) соціально-економічні трансформації на політичному, соціальному та економічному рівнях;

3) наміри країни з подальшою практичною реалізацією щодо приєднання до певного інтегрованого економічного й освітнього простору [3].

Аналіз понятійного апарату з проблеми трансформацій в освіті вітчизняними вченими-педагогами дав змогу виділити сутнісні ознаки досліджуваних дефініцій. Сутнісною ознакою процесу реформування є те, що він, частіше всього, ініціюється й завжди проводиться владними структурами. Реформування — це зміни, що відбуваються шляхом реформи (реформ), для яких властивим є чітке усвідомлення мети, без кардинального перетворення системи. Модернізація — це складник більш широкого процесу (трансформації, або реформування), типовою особливістю якого є оновлення, осучаснення, проте не всієї системи, а лише окремих її елементів. Поняття «трансформація» містить у собі фундаментальне, структурне, довготривале, якісне перероблення освітньої системи із запровадженням інновацій. Причому трансформація може містити компоненти реформування й модернізації [4]. Проте, незважаючи на широку вживаність у педагогічній літературі терміну «трансформація», власне саме воно не достатньо розроблено. Зокрема у вітчизняній педагогічній енциклопедичній та словниковій літературі сам термін взагалі відсутній.

Накопичений у зарубіжжі практичний досвід та теоретичні узагальнення щодо характеру, алгоритму й впливу трансформацій набувають особливої актуальності в умовах руху України до синхронізації національної освіти зі стандартами провідних країн зарубіжжя у зв'язку з отриманням статусу кандидата у члени ЄС (2022 р.). Упровадження концепції навчання впродовж життя та компетентнісного підходу відповідають основним пріоритетам освітнього простору провідних країн Європи та США. Проголошені урядом України трансформації в освіті (Візія майбутнього освіти і науки України, 2023) потребують розроблення дієвих механізмів реалізації запланованого з урахуванням можливих викликів глобального та регіонального характеру.

Отже, традиційна система професійної освіти буде трансформована ближчим часом. Вона має стати відкритою до викликів ринку праці і гнучкою, щоб здобувачі освіти могли мати індивідуальні освітні траєкторії відповідно до

їх потреб та інтересів, якісно користуватися рівними можливостями протягом усього життя (у тому числі здобуваючи часткові кваліфікації).

У навчанні впродовж життя заклади професійної освіти (ЗП(ПТ)О) відіграють ключову роль, але необхідні термінові реформаторські дії як педагогів-практиків так і управлінців для покращення якості та ефективності професійної освіти. Можна виділити три основні проблеми з точки зору ефективності, актуальності та оперативності змін: існують недоліки у розвитку компетентностей та сучасних навичок у здобувачів освіти; професійна освіта може відігравати сильнішу роль у просуванні підприємництва для розвитку регіонів; швидкість технологічних і цифрових змін глибоко впливає на нашу економіку та суспільства – профтехи повинні краще реагувати на цю нову реальність, системно цифровізуватися.

Наразі, надзвичайно швидко потрібні трансформації змісту і форм трансляції професійно-спрямованих дисциплін та організації професійно-практичної підготовки в закладах професійної освіти. Завдяки прямим підключенням до електронних баз даних, стане легко отримати інформацію про новітні технології та тренди в галузях, підключитися до електронних тренажерів (машинне навчання), налагодити ефективну комунікацію з партнерськими організаціями. Має відбутися трансформація всього освітнього процесу в системі професійної освіти. Це, можна назвати «революцією» у професійній освіті. Необхідність у викладачеві, як трансляторі знань вже відійшла на задній план, сьогодні це ментор, коуч, наставник. Поступово зміниться роль і набудуть нового компетентізованого значення трудові функції педагогічних працівників.

Окрім цього, заклади професійної освіти мають ключове значення для людей різного віку у підвищенні кваліфікації та перекваліфікації для їхнього особистого розвитку та кар'єри. У зв'язку з цим, ЗП(ПТ)О мають формувати у випускників навички, необхідні їм для реалізації можливостей працевлаштування як сьогодні, так і в майбутньому.

Можемо окреслити три широкі сфери, у яких необхідні термінові дії для забезпечення переходів на нову якість:

- Трансфер технологій в освітній процес та формування у випускників сучасних навичок. Основна увага буде зосереджена на нових моделях організації освітнього процесу (навчально-виробничого), включаючи співпрацю з ключовими стейкхолдерами, використання цифрових технологій та хмарного середовища для покращення навчання та покращення якості освіти. Застосовувати інструмент самооцінки цифрової спроможності (SELFIE), щоб ЗП(ПТ)О могли на добровільній основі та з використанням набору загальних критеріїв оцінювати свій цифровий потенціал і розвивати та вдосконалювати спосіб використання технологій для навчання в епоху цифрових технологій.

- Формування нових ціннісних відносин до суб'єктів освітнього процесу і між ними. З однієї сторони - підтримка педагогічних працівників та керівників ЗП(ПТ)О: мета полягає в тому, щоб досягти відмінного викладання та навчання, гарантуючи, що педагогічні працівники та керівники закладів освіти добре підготовлені та отримують підтримку та визнання, на які вони заслуговують. Основна увага має зосереджуватися на заохоченні співпраці між професіоналами в галузі освіти й галузевих підприємств, допомозі їм адаптувати та інновувати свою практику та зробити кар'єру педагога та керівництва закладу освіти більш привабливою. Розвиток нової рамки компетенцій для підтримки самооцінки та розвитку педагогічних працівників. З іншої – максимальне забезпечення індивідуальної освітньої траєкторії учнів у масовій системі професійної освіти та реальний людиноцентричний підхід. Наприклад: розширити співпрацю між закладами професійної та вищої освіти, зробивши студентське партнерство, кооперацію та мобільність молоді більш доступними, а також збагатити цифрове та міжкультурне навчання, сприяючи участі в eTwinning (можливість підвищити рівень англійської та інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), досвід командної співпраці та реалізації проектів, нових друзів з Європи та нові знання про культуру та життя молоді з інших країн). Ця платформа, найбільша в світі мережа педагогів, пропонує педагогічному персоналу та учням можливість спілкуватися, співпрацювати та працювати над проектами разом.

- Розробка та переорієнтація управління системою професійної освіти в умовах децентралізації: мета полягає в тому, щоб зробити систему управління професійною освітою більш ефективною, прозорою, гнучкою, адаптивною до змін та незабюрократизованою. Увага має зосереджуватися на забезпеченні якості освітніх процесів та ефективному використанні матеріальних ресурсів, запровадженні нових функцій для ЗП(ПТ)О. Запропонувати колективам ЗП(ПТ)О рекомендації щодо розвитку кар'єри та професійного розвитку педагогічних працівників і керівників закладів освіти шляхом отримання додаткового фінансування в рамках Education and Training 2020 через серію експертних семінарів та прив'язку до європейського галузевого соціального діалогу в освіті.

Для досягнення поставлених завдань з трансформації в професійній освіті потрібно активізувати співпрацю та обмін досвідом і передовою практикою між органами державної влади, місцевого самоврядування та представниками виробничих кластерів (зокрема, через спеціальну робочу групу), і надати відповідне фінансування для нової матеріально-технічної бази, спонукати до інвестицій через гранди та державну (регіональну підтримку).

З огляду на тривалу тенденцію природного скорочення та старіння робочої сили в країні, що посилена знищенням населення під час війни в основу повоєнного відновлення бути покладено інтенсивний тип відтворення робочої сили. Це передбачає акцентування на розвитку якісних характеристик робочої сили: освіти, професійної кваліфікації, актуалізації навичок, вмотивованості, спроможності до продукування інновацій. Запровадження такого підходу вимагає технологічну розбудову промисловості, результатом чого мають стати поява нових робочих місць з гідними умовами праці.

Основними стратегічними напрямками мають стати: технологічне оновлення промисловості, зміцнення наукової системи, реформування професійної освіти, в цілому освіти і науки в Україні, активізація розвитку малого та середнього підприємництва.

Професійна освіта має адаптуватися до мінливого світу та викликів ринку праці та допомогти сформувати Україну майбутнього. У виконанні цього завдання Україна має надійних зовнішніх партнерів. Команди-реформ ЗП(ПТ)О можуть користуватися програмним документом Європейської Комісії: Стратегія розвитку навичок – Нова програма навичок для Європи – прийнята в червні 2016 року. Наразі, Україна долучилася до Європейського року навичок, який має чотири основні цілі: сприяння інвестиціям у навчання та підвищення кваліфікації, що дозволяє людям залишатися на своїх робочих місцях або знаходити нові; забезпечення відповідності навичок потребам роботодавців шляхом тісної співпраці з соціальними партнерами та компаніями відповідність прагнень та навичок людей можливостям на ринку праці, особливо для зеленого та цифрового переходу та відновлення економіки; залучення людей з-за меж ЄС з необхідними навичками. Європейський тиждень професійних навичок (EVSW) — це ініціатива Європейської комісії, запущена у 2016 році з метою зібрати разом усі зацікавлені сторони, щоб продемонструвати передовий досвід у галузі професійної освіти та навчання (ПОО) та надихнути інших і проходить під гаслом: #Відкрий свій талант #Європейські професійні навички. Відповідно, пропонуємо закладам професійної освіти долучатися до світових подій:

- Європейського тижня професійних навичок 2023, який пройде 23–27 жовтня 2023 року, проллє світло на те, наскільки професійна освіта та навчання мають ключове значення для людей різного віку.

- Тижня коду ЄС, який проходитиме з 7 по 22 жовтня 2023 року, — це масова ініціатива, яка у веселій та захоплюючій формі дозволить кожному навчитися програмування та цифрової грамотності.

Ми надихаємося, коли вчимося одне в одного, обмінюємося ідеями, здійснюємо взаємне навчання та обмін передовим досвідом. Все це і є основою інновацій в освіті. У подальшому пропонуємо через локальні регіональні та всеукраїнські діалогові майданчики усувати невідповідності майбутніх навичок і сприяти досконалості в розвитку навичок у професійній освіті, вирішувати питання про вплив інновацій та цифровізації на розвиток ЗП(ПТ)О.

Список використаних джерел

1. Гіденс Ентоні. Соціологія / Ентоні Гіденс. / Пер. з англ. В. Шовкун, А. Олійник; наук. ред. О. Іващенко. – К.: Основи, 1999. – 726 с.
2. Побірченко Н. А. Трансформація психологічних процесів в освітології / Н. А. Побірченко // Неперервна професійна освіта: теорія і практика. — К.: Київський ун-т ім. Б. Гринченка, 2012. — № 3–4. — С. 118–123.
<https://core.ac.uk/download/pdf/19668096.pdf>
3. Сисоєва С. О. Освітологічний контекст освітніх реформ / С. О. Сисоєва // Освітні реформи: місія, дійсність, рефлексія: монографія / за ред. Василя Кременя, Тадеуша Левовицького, Віктора Огнев'юка, Світлани Сисоєвої. — К.: ТОВ «Видавниче підприємство «ЕДЕЛЬВЕЙС»», 2013. — 460 с.
4. Трансформаційні процеси у шкільній освіті країн Європейського Союзу та США: монографія / [А. П. Джурило, О. З. Глушко, О. І. Локшина та ін.]. — К.: ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. — 192 с.

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА МЕТОДИКИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ТА СОЦІАЛЬНО-
ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

**ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ
АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ В УМОВАХ ПОВОЄННОЇ
РОЗБУДОВИ УКРАЇНИ**

Матеріали
усеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції
(28 вересня 2023 року)

Упорядкування

*Жук Михайло Васильович
Юденкова Олена Петрівна
Геревенко Андрій Михайлович*

